torqueat. RABA. Vel aliter: Nunc de/
mũ diabolus intelliges per xp̃m ſe ſpolia ſua
amiſſurũ: ſicut primũ per mulierē mortē intu
lerat: ita per mulierem vult xp̃s de manibus
iudeorũ liberare: ne per eius mortem: mortis
amittat imperium. CHRY. in ho. Nihil
aũt premiſſorũ chriſti aduerſarios mouit: qa
eos omnino inuidia excecauerat. vnde ex pro
pria malicia plebem corrumpũt. ⁊ hoc eſt qđ
ſequitur: Principes aũt ⁊ ſeni. perſuaſe. po
pulo vt pete. barra. Je. vo perderēt. ORI
GE. Et eſt videre nũc quō populus iudeorũ
a ſenioribus ſuis: ⁊ iudaice culture doctori/
bus ſuadet: ⁊ excitat aduerſum ieſum vt per
dant eũ. Sequitur. Reſpon. aũt preſes ait il/
lis. Quē vul. vo. de duo. dimitti? GLO.
Reſpondiſſe āt dicitur pilatus hec dicens: ſi
ue ad ea que vxor nunciauerat: ſiue ad petitio
nē populi: qui iuxta cõſuetudinem aliquē in
die feſto ſibi dimitti petebant. ORIGE.
Turbe aũt quaſi fere que ſpacioſā ambulāt
viam: voluerũt ſibi barrabā habere ſolutū.
vnde ſubditur. At illi dixe. barrabā. Jō gēs
illa habet ſeditiones ⁊ homicidia ⁊ latrocinia
ſm̃ quoſdam gentis ſue i rebus que foris ha
bentur: ſm̃ āt oēs intus in aĩa. Vbi. n. non
eſt ieſus: illic lites ⁊ p̃lia ſunt. vbi āt ē: ibi ſũt
oĩa bona ⁊ pax. Oēs etiam q̄ iudeis ſunt ſi/
miles vel in dogmate vel in vita: barrabam
ſibi ſolui deſiderāt. Quicũq; enī mala agit:
ſolutus eſt in corpore eius barrabas. Chriſtus
aũt vinctus. Qui aũt bona agit xp̃m hꝫ ſolu/
tum: barrabā vinctum. Voluit aũt pilatus pu/
dorem tāte iniquitatis eis icutere. vñ ſequit:
Dicit il. pila. Quid igitur fa. de ie. qui dicit
xp̃s. Non ſolũ aũt hoc: ſed ⁊ mēſurā collige/
re volēs i pietatis eorũ. Jlli aũt nec hoc erube
ſcunt ꝙ pilatus ieſum chriſtũ eē cõfitebatur:
nec modũ ipietatis ſeruant. vnde ſequit: Di
cũt oēs: Crucifigatur. Jn quo multiplicaue/
runt ipietatis ſue menſurā: nõ ſolũ homici/
dam poſtulātes ad vitam: ſed etiam iuſtũ ad
mortem: ⁊ ad mortē turpiſſimā crucis. RA
BA. Pendentes ſiquidē in ligno crucifixi:
clauibus ad lignũ pedibus manibuſq; confixi:
producta morte necabant ⁊ diu viuebāt i cru
ce: nõ qꝛ lõgior vita eligebatur: ſed qꝛ mors
ipſa protēdebat: ne dolor citius finiret. verũ
iudei de morte peſſima cogitabāt: ſed a dño
nõ intelligentibus eis electa erat. ipſam enim
crucem diabolo ſuperato erat tāq; tropheum
in frõtibus fideliũ poſiturus. HIERO.
Cũ aũt hoc reſponderēt: non ſtatim acquie/
uit: ſed iuxta ſuggeſtionem vxoris que man/
dauerat: Nihil tibi ⁊ iuſto illi. Jpſe quoq; re
ſpondit. vnde ſequit: Ait illis preſes: Quid
eni mali fecit? Hoc dicendo pilatus abſoluit
ieſum. Sequitur: At illi magis clamabāt di
centes: Crucifigatur. Vt impleretur quod i
pſalmo dicitur. Circũdederũt me canes mul
ti: cõgregatio malignātiũ obſedit me. Et illđ
hieremie: Facta eſt mihi hereditas mea: ſicut
leo in ſilua: dederunt ſup me vocem ſuam.
AVGV. de con. euan. Sepius aũt pilatus
cũ iudeis egit: volens vt dimitteret ieſus qđ
pauciſſimis verbis teſtatur mattheus cũ ſub/
dit: Videns pila. qꝛ nihil profice. ſed magis
tumultus fieret. qđ nõ diceret: niſi multũ ille
conatus fuiſſet: quāuis tacuerit quotiens hoc
tētauit vt erueret ieſum furori eorũ. Sequit:
Accepta aqua lauit manus coram populo di
cens: Jnnocēs ego ſum a ſan. iuſti huius.
REMI. Mos. n. erat apud ātiquos vt cũ
vellet qs ſe oſtendere imunē ab aliquo crimi
ne: accepta aqua lauaret manus ſuas corā po
pulo. HIERO. Pilatus ergo accepit aquā
iuxta illud propheticũ: Lauabo inter inno/
centes manus meas: quodāmodo in hoc con
teſtās ⁊ dicens: Ego quidem innocentē vo
lui liberare: ſed quoniā ſeditio oritur: ⁊ rebel
lionis mihi contra ceſarem crimē impingit:
innocens ſum a ſanguine iuſti huius. Judex
ergo qui cogitur cõtra dominũ ferre ſenten/
tiā: nõ dānat oblatum: ſed arguit offerētes:
iuſtũ eſſe pronuncians eum qui crucifigēdus
eſt. Sequitur: Vos videritis. q. d. Ego mi/
niſter legum ſum: vox veſtra ſanguinē fun/
dit. Sequitur. Et reſpō. vni. po. dixit. Sā.
eius ſuper nos ⁊ ſu. fi. noſtros. Perſeuerat
vſq; in p̃ſentem diem hec imprecatio ſuper iu/
deos: ⁊ ſanguis domini nõ aufertur ab eis.
CHRY. in ho. Intuere autem ⁊ hic iudeo/
rum multam inſaniam. eorum. n. ipetus ⁊ p̃
nicioſa concupiſcentia non p̃mittit eos q̄ opꝫ
inſpicere ⁊ ſibi maledicunt di. Sanguis eius
ſuper nos: quid ad filios maledictionem at/
trahunt di. Et ſuper filios noſtros. Sed ta/
men miſericors deus eorum ſententiam non
firmauit: ſed ex eis ⁊ eorum filijs ſuſcepit q̄
penitentiam egerunt etenim ⁊ paulus ex ipſis

fuit: ꝛ multa milia eorum qui in hieroſolymis crediderunt. LEO papa. in ſer. ď paſ. Exceſſit ergo pilati culpam facinus iudeoꝝ: ſed nec ipſe euaſit reatum qui reliquit proprium iudicium: ꝛ in crimen tranſiuit alienum. ſequitur enim. Tunc dimi. il. bar. Jeſum autem flagellatum tradidit vt crucifigeretur.

HIERO. Sciendum eſt autem pilatū romanis legibus miniſtraſſe quibus ſancitum eſt: vt qui crucifigitur prius flagellis verberetur. Traditur igitur ieſus militibus verberādus: ꝛ illud ſanctiſſimum corpus pectus dei capax flagellis ſecuerunt. AVGV. i ſer. de paſ. Ecce dominus aptatur ad verbera: ecce iam ceditur. rupit ſanctam cutē violentia flagellorum repetitis ictibus crudelia verbera ſcapularum terga conſcindunt. Proh dolor iacet extenſus ante hominem deus: ꝛ ſupplicium patitur rei in quo nullum peccati veſtigium potuit inueniri. HIERO. Hoc autem factum eſt: vt quia ſcriptū erat: Multa flagella peccatorum: illo flagello nos a verberibus liberemur. Jn lauacro etiam manuū pilati: gentilium omnia opera purgantur: et ab impietate iudeorum nos alieni efficimur. HYLA. Hortantibus autem ſacerdotibꝰ populus barrabam elegit: qui interpretatur patris filius: in quo arcbanum future infidelitatis oſtenditur: chriſto antichriſtum peccati filium preferendo. RABA. Barrabas etiam qui ſeditiones faciebat in turbis: dimiſſus eſt populo iudeorum. i. diabolus q̄ vſqꝫ hodie regnat in eis: ꝛ iccirco pacē habere nō poſſunt.

¶ Tunc milites preſidis ſuſcipiētes ieſum in pretorio: congregauerunt ad eum vniuerſam cohortem: ꝛ exuentes eum: chlamydē coccineā circūdederūt ei. Et plectentes coronam de ſpinis poſuerunt ſuper caput eius: ꝛ harūdinē i dextra eius: ꝛ genu flexo ante eum: illudebant ei dicentes: Aue rex iudeorū. Et expuentes in eum acceperunt harūdinem ꝛ percutiebant caput eius.

AVGV. de concor. euan. Poſt accuſationes chriſti: conſequens eſt vt ipſam domini paſſionem videamus: quam matheus ſic incipit. Tunc milites preſidis ſuſcipientes ieſū in pretorio congregauerunt ad eum vniuerſam cohortem. HIERO. Quia enim rex iudeorum fuerat appellatus: ꝛ hoc ei ſcribe ꝛ ſacerdotes crimē obiecerant: ꝙ ſibi in populo iſrael vſurparet imperium: illudentes hoc faciunt vt nudatum priſtinis veſtibus induant chlamydē coccineam pro rufo limbo quo reges veteres vtebantur: ꝛ pro diademate imponant ei coronam ſpineam: pro ſceptro regali dent calamū: ꝛ adorent quaſi regē. ꝛ hoc eſt quod ſubditur. Et exue. cuꝫ chlamy. cocci. circū. ei: ꝛ plectē. coro. de ſpinis. AVGV. de con. euan. Per hoc autem intelligitur Marcum dixiſſe indutum purpura. Pro regia enim purpura chlamys illa coccinea ab illudentibus adhibita erat: ꝛ eſt rubra quedam purpura cocco ſimillima. Poteſt ēt fieri: vt purpuram etiam marcus commemorauerit quam chlamys habebat: ꝙuis eēt coccinea. CHRY. in ho. Que igitur erit nobis cura de reliquo ſi contumelias ab aliquo patiamur: poſtq̄ꝫ chriſtus hoc paſſus eſt? Et enim quod fiebat in chriſtum vltimus terminus contumelie erat: nec vna particula tātū: ſed vniuerſum corpus patiebatur iniurias: caput per coronā ꝛ harundinem ꝛ colaphos: facies quia inſpuebatur: gene quia alapis cedebantur: corpus totum per flagella. Et ga denudatum eſt per circundationem chlamydis ꝛ per fictam adorationem: manus ꝑ harundinem quam dederunt ei pro ſceptro: acſi timerent ne aliquid pretermitterent grauiſſime preſumptionis. AVGV. de con. euan. Apparet autem matheum recapitulādo iſta commemoraſſe: non quo tunc factum ſit: cum eum pilatus crucifigendum tradidiſſet. Joannes enim anteq̄ꝫ diceret: ꝙ cum pilatus crucifigendum tradidit iſta commemorauit. HIERO. Nos autem omnia hec intelligamus myſtice. Quomodo enim cayphas dixit: Oportet vnum hominem mori pro omnibus: neſciens quid diceret: ſic ꝛ iſti quodcunqꝫ fecerunt: licet alia mente fecerint: tamen nobis qui credimus ſacramenta tribuebant. Jn chlamyde coccinea opera gentium cruenta ſuſtentat. Jn corona ſpinea maledictum ſoluit antiquum.

Jn calamo venenata occidit animalia: ſiue calamum tenebat in manu: vt ſacrilegium

ſcriberet iudeoꝝ. HIERO. Vel aliter: Suſceptis omnibus corporis noſtri infirmitatibus a dñ̄o: omne deinde noſtrū quibus regnū ſecū erat debitum: ſanguine cocci colore perfundit̄. Spinis quoqꝫ .i. cōpūgentiū quōdam ꝑctis gentiū coronat̄: eſt .n. aculeus i ſpinis: ex quibus chriſto victorie corona cōteritur. In calamo vero earūdē gentiū infirmitas atqꝫ inanitas manu cōprehenſa firmat̄: quin etiam capiti eius illiditur: vt infirmitas gentium manu chriſti comprehenſa etiam in deum patrem: qui caput eius eſt: cōquieſcat. ORIGE. Vel calamus myſterium fuit ꝙ priuſqꝫ crederemus cōfidebamus in virga harundinea egypti: vel cuiuſcūqꝫ regni cōtrarij deo quē accepit: vt triūphet euꝫ i ligno crucis. Percutiūt autem eum hoc calamo caput xp̄i ieſu: qm̄ ſemꝑ regnum illud verberat deuꝫ patrem caput ſaluatoris. REMI. Vel aliter: Per chlamydem coccineaꝫ caro domini deſignatur que rubra dicitur propter ſanguinis effuſionem: per ſpineam coronam ſuſceptio peccatorum noſtrorum: q: in ſimilitudineꝫ carnis peccati apparuit. RABA. Calamo igitur chriſti caput percutiunt: q diuinitati eius cōtradicentes: errorem ſuum auctoritate ſacre ſcripture: que calamo ſcribitur: confirmare conantur. Spuunt in faciem eius qui pñtiam gratie illius verbis execrandis reſpuunt: ⁊ ieſum in carne veniſſe denegant. Falſo autem illum adorant qui in eum credunt ſed peruerſis actibus deſpiciunt. AVGV. de con. euan. Q̄d aūt dñm̄ i paſſione exuerunt veſtem propriam ⁊ induerūt fucatam: ſignati ſunt heretici: qui eum dicūt verum corpus non habuiſſe ſed fictum.

¶ Et poſtq̄ illuſerunt ei: exuerūt eū chlamyde ⁊ induerunt eum veſtimentis eius: ⁊ duxerunt eum vt crucifigerent. Exeuntes autem inuenerunt hominem cyreneum nomine ſimonē: hūc angariauerunt vt tolleret crucem eius. Et venerunt in locum qui dicitur golgatha: quod eſt caluarie locus. Et dederunt ei vinuꝫ bibere cuꝫ felle mixtū: Et cum guſtaſſet noluit bibere.

GLO. Poſtq̄ euangeliſta cōmemorauit ea q ad illuſionē xp̄i pertinēt: nūc narrare incipit proceſſum crucifixionis ipſius. vnde dicitur. Et poſtq̄ illu. ei exue. eū chlamyde: ⁊ induc. eum veſtimē. ſuis: ⁊ duxe. eum vt crucifigerent. AVGV. de cō. euan. Hoc autē in fine factum eē intelligitur: cū iā duceret̄ ad crucifigendū. Poſtq̄ .ſ. pilatus tradidit euꝫ iudeis. HIERO. Notandū aūt qm̄ flagellatur ieſus: ⁊ cōſpuitur nō habet ꝓpria veſtimenta: ſed ea q̄ ꝓ peccata nr̄a ſumpſerat: cū autem crucifigitur ⁊ illuſionis pōpam preterierit: tūc ꝓſtinas veſtes recipit ⁊ propriuꝫ aſſumit ornatuꝫ: ſtatimqꝫ elementa turbantur: ⁊ creatori dat teſtimoniū creatura. ORIGE. Et de chlamyde qdem ſcriptū eſt: qm̄ denuo expoliauerunt eum. De corona autem ſpinea nihil tale euangeliſte ſcripſerūt: vt iaꝫ nō ſint ſpine noſtre antiq̄: poſtq̄ ſemel eas a nobis abſtulit ieſus ſuꝑ venerabile caput ſuum. CHRY. in ſer. de paſ. Nō aūt voluit dñs pati ſub tecto: nō in tēplo iudaico, ne putares pro illa tm̄ plebe oblatū: ⁊ iō foras ciuitatem: foras muros: vt ſcias ſacrificium eē cōmune qd̄ totius terre eſt oblatio: qd̄ cōmunis eſt purificatio: ⁊ hoc ſignat̄ cum dicitur: Exeuntes autem inuenerūt hominē cyre. nomine ſimonē hunc angari. vt tolle. crucē ei⁹. HIERO. Ne quis āt putet huic loco euāgeliſte ioannis hiſtoriā eē cōtrariā. ille enim dicit exeuntem dominuꝫ de pretorio portaſſe crucē ſuā: Mattheus aūt refert ꝙ īuenerunt hominē cyreneū cui īpoſuerūt crucem ieſu. Sed h intelligendū ē ꝙ egrediēs de pretorio ieſus ipſe portauerit crucē ſuā: poſtea obuiaꝫ habuerūt ſimonē: cui portādā crucē impoſuerunt. ORIGE. Aut egreſſi qdē angariauerunt ſimonem. appropinquantes auteꝫ ad locū in quo eū fuerant ſuſpēſuri: īpoſuerunt crucem ⁊ ipſi: vt ipſe eam portaret. Nō fortuito aūt angariatus eſt ſimō: ſed ſm̄ diſpoſitionem dei ductus ē ad hoc vt euangelica ſcriptura dignus inueniretur ⁊ miniſterio crucis chriſti. Nō ſolū aūt ſaluatorem conueniebat accipere crucem ſuam: ſed ⁊ nos cōueniebat eā portare: ſalutarē nobis angariā adimplentes. nec tamen ſic profeciſſet nobis eam accipere: ſicut cum ipſe eaꝫ accepit. HIERO. Myſtice enim crucem ſuſcipiunt nationes: ⁊ peregrinus obediens portat ignominiā ſaluatoris. HYLA. Indignus enim iudeus erat chriſti crucē ferre. q: fidei gentiū erat in-

reliquum ⁊ crucem accipere ⁊ compati. REMI. Iſte eniz ſimon nō erat hieroſolymita: ſed peregrinus ⁊ aduena. ſ. cyreneus. Cyrene enim ciuitas ē libye. Interpretatur aūt ſimon obediens: cyreneus heres: vnde pulchre per eum deſignatur populus gentium q peregrinus erat teſtamentorum dei: ſed credendo factus eſt ciuis ſanctorum ⁊ domeſticus ⁊ heres dei. GREGO. in ho. Vel aliter: Per ſimonem qui crucem dominicaz in angariam portat: deſignantur abſtinentes ⁊ arrogantes: quia per abſtinentiam quidem carnem afficiunt: ſed fructum abſtinentie interius non requirunt. vnde idem ſimon crucem portat: ſed non moritur: quia abſtinētes ⁊ arrogantes per abſtinentiam quidem corpus afficiunt: ſed per deſiderium quidem glorie mundo viuunt. Sequitur. Et vene. i lo. qui dicitur golga. quod eſt caluarie locus. RABA. Golgatha enim ſyrum nomē ē: ⁊ interpretatur caluaria. HIERO. Audiui quendam expoſuiſſe caluarie locum: i quo ſepultus eſt adam: ⁊ ideo ſic appellatum: qa ibi antiqui hominis ſit conditum caput. Fauorabilis interpretatio ⁊ mulcens aurem populi: nec tamen vera. Extra vrbē. n. ⁊ foris portā loca ſūt i quib⁹ trūcant̄ capita dānatoꝝ: ⁊ caluarie. i. decollatorū ſūpſere nomē. Propterea āt ibi crucifixus ē ieſus: vt vbi prius erat area dānatorū: ibi erigerent̄ vexilla martyrij. Adā vero ſepultū iuxta ebrō ⁊ arbee in ieſu filij naue volumine legim⁹. HYLA. Locus āt crucis talis ē vt poſit⁹ i medio terre ad capeſcēdā dei cognitionē vniuerſis gētibus eēt equalis. Seqtur: Et dede. ei bi. vinū cū fel. mixtū. AVGV. de cōſen. euan. Hoc marcus ita narrat: Et dabant ei bibere mirrhatū vinū: Fel quippe pro amaritudine mattheus poſuit: mirrhatū eniz vinū amariſſimū ē quāq̄ fieri poſſit vt ⁊ fel ⁊ mirrha vinū amariſſimū redderēt. HIERO. Amara vitis: amarū vinū facit: quo potāt dñm ieſum: vt ipleat̄ qd ſcriptū ē: Dederūt i cibum meū fel. Et deus loquit̄ ad hieruſalē: Ego te plantaui vineā verā: quō facta es i amaritudine vitis alienę? Et cū guſtaſſet noluit bibere. AVGV. de con. euan. Qd aūt marc⁹ ait: Et non accepit. intelligitur: nō accepit vt biberet: guſtauit aūt ſicut mattheus teſtis eſt. ⁊ qd idē matthe⁹ ait: Noluit bibere: hoc marcus dixit: Nō accepit. tacuit etiā q guſtauit. Qd aūt cū guſtaſſet noluit bibere hoc indicat q guſtauerit qdē ꝓ nobis mortis amaritudinem: ſz tertia die reſurrexit. HYLA. Vel ideo oblatum vinū felle admixtū bibere recuſauit. nō enim eterne glorie incorruptiōi peccatorum amaritudo miſcetur.

¶ Poſtquā autem crucifixerunt eū diuiſerunt veſtimenta eius ſortem mittentes: vt adimpleretur quod dictum eſt per prophetam dicentem: Diuiſerunt ſibi veſtimenta mea: ⁊ ſuper veſtez meam miſerunt ſortem. Et ſedētes ſeruabant eum. Et impoſuerunt ſuper caput eius cauſam ipſius ſcriptam: hic eſt ieſus rex iudeorum. Tunc crucifixi ſūt cum eo duo latrones: vnus a dextris ⁊ vnus a ſiniſtris.

GLO. Premiſſo quō chriſtus ad locū paſſionis ē ductus hic euāgeliſta ipſam paſſionē proſeqtur: gen⁹ mortis exponens cum dicit: Poſtq̄ aūt crucifixerūt eū. AVGV. in libro. lxxxiij. queſtionū: Sapiētia qdē dei hominē ad exēplū quo recte viuerem⁹ ſuſcepit. ptinet aūt ad vitā rectā ea que nō ſūt metuenda nō metuere. Sunt aūt homines q quāuis mortē ipſam nō timeāt: genus tn̄ mortis horreſcunt. vt ergo nullū mortis genus recte viuenti homini metuendū eēt: illius hoīs cruce oſtendendum fuit. Nihil enim erat inter oia genera mortis illo genere execrabilius ⁊ formidabilius. AVGV. in ſer. de paſ. Quātum autem valeat virtus crucis: aduertat ſanctitas veſtra. Contempſit adam preceptuz accipiens ex arbore pomū: ſed quicquid adam perdidit: chriſtus in cruce inuenit. de diluuio aquarum humanum genus archa lignea liberauit. de egypto dei populo recedente moyſes mare virga diuiſit: pharaonem proſtrauit: et populum dei redemit. Idem moyſes lignum in aquam miſit: ⁊ amaram aquam in dulcedinem cōmutauit: Et lignea virga de ſpirituali petra ſalutaris vnda profert: ⁊ vt amalech vinceretur circa virgam: Moyſes expanſis manibus extenditur. ⁊ lex dei arche teſtamenti creditur lignee: vt his omnibus ad lignum crucis quaſi per gradus quoſdam veniatur. CHRY. in ſer. de paſ. Ideo ⁊ in excelſo

ligno nō ſub tecto paſſus ē: vt ēt ipſius acris
natura mūdet. ſed ⁊ terra ſimile beneficium
ſentiebat decurrētis de latere ſanguinis ſtilla
tione mundata. GLO. Lignū etiā crucis ſi
gnificare videtur eccleſiaꝫ in quattuor mūdi
partibus diffuſaꝫ. RABA. Vel ſm mora
lem ſenſuꝫ crux ꝑ ſuā latitudinē ſignificat hy
laritatē operātis: qꝛ triſtitia āguſtias facit. la-
titudo enī crucis ē ī trāſuerſo ligno vbi figū
tur manꝰ. per manus āt opa itelligimus. per
altitudinē autē cui caput adiungitur: ſignifica
tur expectatio retributionis d̓ ſublimi iuſtitia
dei. longitudo aūt ꝗ totū corpus extendit: to-
lerātiā deſignat. vnde longanimes dicūtur ꝗ
tolerāt. ꝓfundū autem quod terre infixuꝫ ē:
ſecretum ſacramenti prefigurat. HYLA.
Sic ergo in ligno vite cūctorum ſalus ⁊ vita
ſuſpenditur. vnde dicitur: Poſtqꝫ autē cru-
cifi. eum diuiſe. veſti. eius: ſorteꝫ mittentes.
AVGV. de cō. euā. Hoc breuiter a mat
theo dictū eſt: Joannes autem diſtinctius ex-
plicat quēadmodū geſtū ſit: Milites inquit
cum crucifixiſſent eum: acceperunt veſtimen
ta eius: ⁊ fecerunt quattuor partes: vnicuiqꝫ
militi partem ⁊ tunicam. Erat autem tunica
inconſutilis. GHRY. in ho. Notandum
ergo ꝙ non parua hec abiectio chriſti erat: qſi
enim circa dehonoratum ⁊ omniuꝫ viliſſimū
in chriſto hoc agebant. in latronibus auteꝫ ni
hil tale operati ſunt. Diuidere enim veſtimē
ta in cōdēnatis valde vilibus ⁊ abiectis fit: ⁊
nihil aliud habentibus. HIERO. Hoc
autem quod circa chriſtum geſtum eſt: ī pſal-
mo fuerat prophetatum. ⁊ ideo ſequitur. Vt
adimpleretur quod dictum eſt per propbetaꝫ
dicentem: Diuiſerunt ſibi veſtimenta mea et
ſuper veſtem meam miſerunt ſorteꝫ. Seqꝛ:
Et ſedentes ſeruabant eum. ſ. milites. Dili
gentia militum ⁊ ſacerdotum nobis profuit:
vt maior ⁊ apertior reſurgentis virtus appa
reat. Sequitur: Et impoſuerunt ſuper caput
eius cauſam ipſius ſcriptam: Hic ē ieſus rex
iudeorum. Non poſſum autem digne admi
rari pro rei magnitudine ꝙ emptis falſis te-
ſtibus ⁊ ad ſeditionem clamorēqꝫ infelici po
pulo concitato: nullam aliam inuenerunt cāꝫ
interfectionis eius niſi ꝙ rex iudeorum eſſet.
⁊ illi forſitā illudētes ridenteſqꝫ hoc fecerūt.
REMI. Diuinitus auteꝫ procuratuꝫ fuit:
vt talis titulus ſuper caput eius poneretur:
vt per hoc iudei agnoſcerent: quoniam nec ēt
occidendo facere potuerunt vt eum regeꝫ nō
haberent. per mortis enim patibuluꝫ nō ami
ſit imperiuꝫ: ſed potius corroborauit. ORI
GE. Et princeps quidem ſacerdotum ſꝫ lit
teram legis portabat in capite ſuo ſanctifica-
tionem domini ſcriptam. Verus autem prin
ceps ſacerdotum: ⁊ rex ieſus in cruce quideꝫ
habet ſcriptum: Hic eſt rex iudeorum. Aſcē
dens autem ad patrem pro litteris: ⁊ pro no-
mine quo nominatur habet ipſum patrem.
RABA. Quia enim rex ſimul ⁊ ſacerdos
eſt: cum ſue carnis hoſtiaꝫ in altari crucis of
ferret: regis quoqꝫ dignitatem titulus preten
dit qui non infra: ſed ſupra crucem ponitur:
quia licet ī cruce pro nobis hominis infirmi
tate dolebat: ſuper crucem tamen regis maie
ſtas fulgebat: quam per cruceꝫ non perdidit:
ſed potius confirmauit. Sequitur: Tunc cru
cifixi ſunt cum eo duo latrones: vnus a dex-
tris: ⁊ vnus a ſiniſtris. HIERO. Sicut
enim pro nobis maledictum crucis factus eſt
chriſtus: ſic pro omnium ſalute inter noxios
quaſi noxius crucifigitur. LEO papa. ī ſer.
de paſ. do. Duo auteꝫ latrones vnus ad dex
teram ⁊ alius ad ſiniſtram crucifiguntur: vt ī
ipſa patibuli ſpecie monſtraretur illa que ī iu
dicio ipſius omnium hominum eſt facienda
diſcretio. Paſſio igitur chriſti ſalutis noſtre
continet ſacramentum: ⁊ de inſtrumento qđ
iniquitas iudeorum parauit ad penam: poten
tia redemptoris gradum fecit ad gloriam.
HYLA. Vel aliter: Duo latrones leue ac
dextre affiguntur: omnem humani generis
vniuerſitatem vocari ad ſacramentum paſſio
nis domini oſtendentes. ſed quia per diuerſi
tatem fidelium ac infidelium fit omnium ſm
dextram ſiniſtrāqꝫ diuiſio vnus ex duobꝰ ad
dexteram eius ſitus: fidei iuſtificatione ſalua
tur. REMI. Vel per iſtos duos latrones
deſignantur omnes: qui artioris vite conti-
nentiam apprehendunt. quicunqꝫ enim ſola
intenſione placendi deo hoc faciunt: deſignā
tur per illum: qui a dextris dei crucifixus eſt:
qui vero pro appetitu humane laudis: vel ali
qua minus digna intentione: deſignantur ꝑ
illum qui a ſiniſtris crucifixus eſt.
¶ Pretereuntes autem blaſphema

bant eum: mouentes capita ſua ⁊ dicē
tes: Uah qui deſtruis templum dei: ⁊ et
i triduo illud reedificas. Salua temet
ipſuȝ. ſi filius dei es: deſcende de cruce.
Similiter ⁊ principes ſacerdotum illu
dentes cuȝ ſcribis ⁊ ſenioribus dicebāt:
Alios ſaluos fecit: ſeipſum non poteſt
ſaluum facere. Si rex iſrael eſt: deſcen
dat nunc de cruce ⁊ credimus ei. Con
fidit in deo: liberet nunc eum ſi vult.
Dixit enim: quia filius dei ſum. Idip
ſum autē ⁊ latrones qui crucifixi erāt
cum eo improperabant ei.

CHRY. in ho. Cum chriſtum denudaſ/
ſent ⁊ crucifixiſſent: vltra ꝓcedūt: ⁊ in cruce
videntes affixum exprobrāt ei. vnde dicitur:
Pretereuntes aūt blaſphemabāt eū mouen/
tes capita ſua. HIERO. Blaſphemabāt
ꝗdem q: pretergrediebant viā: ⁊ in vero itine
re ſcripturarū ambulare nolebāt. Mouebāt
aūt capita ſua: q: iā ante mouerāt pedes: ⁊ nō
ſtabāt ſupra petrā. Ad ipſum aūt inſultās di
cit fatuus populus quod falſi teſtes cōfinxe/
rant. vnde ſequitur: Et dicentes: Vach q de
ſtruis templum dei: ⁊ in triduo illud reedifi/
cas. REMI. Vach interiectio eſt inſultan
tis ſiue irridentis. HYLA. Quid ergo ve
nie erit cum poſt triduum reedificatum tem/
plum dei in corporis reſurrectione cernetur.
CHRY. in ho. Vt quaſi prioribus ſignis
incipientes detrahere ſubiungunt: Salua te/
metipſum. ſi filius dei es: deſcende de cruce.
CHRY. in ſer. de paſſione. Sed econtra
rio quia filius dei eſt: ideo non deſcendit de
cruce: nam ideo venit: vt crucifigeretur ꝑ no
bis. Sequitur. Similiter ⁊ principes ſacer/
dotum illudentes cuȝ ſcribis ⁊ ſenioribus di
cebant: Alios ſaluos fecit ſeipſum nō pōt ſal
uum facere. HIERO. Etiā nolentes ſcri
be ⁊ phariſei confitentur ꝙ alios ſaluos fece
rit. Itaqȝ veſtra vos cōdēnat ſententia q eniȝ
alios ſaluos fecit: vtiqȝ ſi vellet ſeipſum ſal/
uare poterat. Sequitur. Si rex iſrael eſt de/
ſcēdat nūc de cruce ⁊ credimꝰ ei. CHRY.
in ſer de paſſione domini. Conſidera autem
nunc vocem filiorum diaboli quomodo imi/
tantur vocem paternam. Diabolus enim di/
cebat: Mitte te deorſum ſi filius dei es: ⁊ iu/
dei dicunt: Si filius dei es: deſcēde d̄ cruce.
LEO papa: De quo erroris fonte iudei te
lium blaſphemiaruȝ venena potaſtis? Quis
vobis magiſter tradidit? que doctrina perſua
ſit: ꝙ illum regem iſrael: illum dei filiuȝ cre/
dere deberetis qui ſe aut crucifigi nō fineret:
aut a confixione clauorum liberum corpus ex
cuteret? Non hec vobis legis myſteria: aut ꝓ
phetarum ora cecinerunt. Sed illud vere le/
giſtis: Faciem meam non auerti a confuſio/
ne ſputorum. Et iterum: Foderunt manꝰ me
as ⁊ pedes meos: dinumerauerunt oīa oſſa
mea. Nunquid legiſtis dominus deſcendit
de cruce? ſed legiſtis dominus regnauit a li/
gno. RABA. Si autem tunc de cruce ſur
geret inſultantibus cedens: virtutem nobis
patientie nō demōſtraret: ſed expectauit; pau
lulum: irriſionem ſuſtinuit: qui de cruce ſur/
gere noluit: de ſepulchro reſurrexit. HIE/
RO. Fraudulenta autem eſt promiſſio cuȝ
addunt: Et credimus ei. Quid eniȝ plus de
cruce adhuc viuentem deſcendere: an de ſe/
pulchro mortuum reſurgere? Reſurrexit: ⁊
non crediditis: ergo etiam ſi de cruce deſcen
deret non crederetis. Sed mihi videtur hoc
demones immittere. ſtatim enim vt crucifixꝰ
eſt dominus: ſenſerunt virtutem crucis: ⁊ in
tellexerūt fractas vires ſuas eſſe: ⁊ hoc agūt
vt de cruce deſcendat. Sed dominus ſciens
aduerſariorum inſidias permanet in patibu/
lo: vt diabolum deſtruat. Sequitur: Confi/
dit in deo: liberet eum ſi vult. CHRY.
in ho. O inquinati valde. Nunquid prophe
te: ⁊ iuſti non erant quia eos non eripuit a pe
riculis deus? Si autem illorum glorie non
obfuit: ꝙ eis pericula induxiſtis: multo ma/
gis in iſto non oportebat vos ſcādalizari per
ea que patitur: quia ſemper per ea que dixit:
hāc veſtram remouit ſuſpitionem. ſequitur:
Dixit enim: quia filius dei ſum. Per quod
oſtendere volebant eum pati ob ſeductoris
⁊ erronei cauſam: ⁊ ſicut ſuperbum ⁊ vane
glorianteem in his que dicebat. Sic er/
go non ſolum iudei ⁊ milites deſubtus eum
deridebant: ſed ⁊ deſuper latrones cum eo

crucifixi. vnde ſequitur. Idipſum aūt ⁊ latrones q̄ crucifixi erāt cū eo īproperabant ei.

AVGV. de cōſen. euāgeliſtaꝝ. Poteſt āt putari lucas repugnare ei quod hic dicitur: q dicit q̄ vn⁹ de latronib⁹ blaſphemabat eum quem alter increpabat: niſi intelligam⁹ mattheū breuiter reſtringentem hunc locū pluralem numeꝝ pro ſingulari poſuiſſe: ſicut in epiſtola ad hebreos legim⁹ pluraliter dictū: clauſerunt ora leonū: cū ſolus daniel ſignificari itelligitur. Quid autem vſitati⁹ q̄ꝫ vt aliquis dicat: En ruſtici mihi inſultant: etiam ſi vnus inſultet. Eſſet autem contrariuꝫ ſi mattheus dixiſſet ambos latrones cōuiciatos domino. Cuꝫ vero dictum eſt latrones: nec additum eſt ambo: potuit vſitato locutiōis modo per pluralem numerum ſignificari.

HIERO. Vel pōt dici q̄ primuꝫ vterqꝫ ſcilicet blaſphemauerit: deinde ſole fugiente: terre cōmota: ſaxiſqꝫ diruptis ⁊ ingruentibus tenebris vnus crediderit in ieſum: ⁊ priorem negationem ſequēti cōfeſſione emēdauerit. CHRY. in ho. Vt enim non exiſtimes ex quadam conuenientia id geſtū fuiſſe neqꝫ latronē fuiſſe: q latro videbatꝫ a ꝯtumelia oñdit tibi qm̄ ēt ī cruce poſit⁹ latro erat ⁊ inimicus: ⁊ repente transmutatus eſt.

HYLA. Q̄d aūt latrones ambo conditionem ei paſſionis exprobrant: vniuerſis etiā fidelibus ſcandalum crucis futurum eſſe ſignificat. HIERO. Vel in duobus latronibus vterqꝫ populus gentiliū ⁊ iudeorum primo dominum blaſphemauit: poſtea ſignorum multitudine alter exterritus egit penitentiam ⁊ vſqꝫ hodie iudeos increpat blaſphemātes. ORIGE. Sed ⁊ latro qui ſaluatus eſt poteſt eſſe myſterium eorum: q poſt multas iniquitates crediderunt in chriſtum.

¶ A ſexta autem hora tenebre facte ſunt ſuper vniuerſam terram: vſqꝫ ad horam nonam. Et circa horam nonā clamauit ieſus voce magna dicēs: Heli heli: lamazabathani. Hoc eſt: Deus meus: deus meus: vt quid dereliquiſti me? Quidam autem illic ſtantes ⁊ audientes dicebant: Heliam vocat iſte. Et continuo currens vnus ex cis acceptam ſpongiam impleuit aceto: ⁊ impoſuit harundini: ⁊ dabat ei bibere. Ceteri vero dicebant: Sine: videamus an veniat helias liberans eū. Ieſus autē iterū clamās voce magna emiſit ſpiritū.

CHRY. in ſermone de paſſione. Nō poterat ferre creatura iniuriam creatoris: vnde ſol retraxit radios ſuos: ne videret impioꝝ facinora. Et ideo dicitur: A ſexta autem hora tenebre facte ſunt ſuper vniuerſam terraꝫ vſque ad horam nonam. ORIGE. Ab hoc textu quidam calumniantur euangelicaꝫ veritatem. Defectio enim ſolis a ſeculo ſemper fuit in ſuo tempore facta. Sed defectio ſolis que ſm̄ conſuetudinem temporum ita currentium fieri ſolet: non in alio tempore fit niſi in cōuentu ſolis ⁊ lune quando luna ſubtus currens: ſolis impedit radios occurrentis ei. In tempore autem quo paſſus eſt chriſtus: manifeſtum eſt quoniam conuentus nō erat lune ad ſolem: quoniam tempus erat paſchale quod conſuetudinis eſt agere quando luna plena eſt. quidam autem credentiuꝫ volentes defenſionem aliquam inducere contra hoc dixerunt: quoniam illa defectio ſolis cōuenienter ſecūdū cetera prodigia noua: cōtra conſuetudinem facta eſt. DIO. in epiſtola ad policarpum. Inopinabiliter eni ſoli lunam incidentem videbamus. non enim erat conuentus temporis: ⁊ rurſus ipſam a nona hora vſque ad veſperam ad dyametrum ſolis ſupernaturaliter reſtitutam. Eclypſim etiam ipſam ex oriente vidimus inchoatam: ⁊ vſque ad ſolarem terminum venientem poſtea regredientem: ⁊ rurſus non ex eodem ⁊ defectum ⁊ repugnationem: ſed econtrario ſm̄ diametrum factā. CHRY. in homi. Tribus etiam horis tenebre permanſerunt: cum eclypſis in momento tranſeat. nō enim habet moram vt ſciunt illi qui cōſiderauerūt.

ORIGE. Sed aduerſus hoc filij huius ſeculi dicunt. Quomodo hoc factum taꝫ mirabile nemo grecorum: aut barbaroꝝ ſcripſit eorū qui notauerunt: ſi q̄d tale nouū factū eſt aliqn̄? Et phlegon q̄de in chronicis ſuis ſcripſit: in principatu tyberij ceſaris ſcum: ſꝫ

non ſignauit in luna plena. Arbitror ergo ſi
cut cetera ſigna que facta ſunt in paſſione ip
ſius: ſcilicet velum ſciſſum: ⁊ terra tremuit: ⁊
cetera in hieruſalē tātūmō facta ſūt. Aut ſi la
tius voluerit quis extendere ad terrā iudeā:
ſicut in tertio libro regum dixit abdias ad he
liā: Viuit deus tuus: ſi eſt gens aut regnū:
vbi non miſit dñs meus querere te: oſtēdēs
quoniā ſatis eū in gentibus queſierat circa
iudeam. Eſt autem conſequēns intelligere
quaſdam tenebroſiſſimas nubes ⁊ multas ⁊
magnas concurriſſe ſuper hieruſalē: ⁊ terrā
iudee. ⁊ ideo facte ſunt tenebre profunde a
ſexta hora vſqꝫ ad nonam. Due enim crea/
ture in ſexta die facte fuiſſe intelliguntur: an
te ſextam quidem animalia: i ſexta autē ho/
mo. ⁊ ideo conueniebat pro ſalute hominis
morientem in hora ſexta ſuſpendi: ⁊ a ſexta
hora propter hoc tenebras fuiſſe factas ſuꝑ
omnē terram vſqꝫ ad nonam. Et ſicut moy
ſe manus extendente in celum: facte ſunt te/
nebre ſuper egyptios: ſeruos dei tenentes i
ſeruitute: ſimiliter ⁊ chriſto in ſexta hora ma/
nus extendente in cruce ad celum ſuper po/
pulum qui clamauerat. Crucifige eū: facte
ſunt tenebre: ⁊ ab omni lumine ſunt priuati:
in ſignum futurarum tenebrarum: que com/
prehenſure erant gentem iudeam. Item ſub
moyſe facte ſunt tenebre ſuper omnem terrā
egypti tribus diebus: omnibus autē filijs iſ
rael erat lumen. Sub chriſto autem facte ſūt
tenebre ſuper omnē iudeam tribꝰ horis: quo
niam propter peccata ſua priuati ſunt a lumi
ne dei patris ⁊ a ſplendore chriſti: ⁊ ab illu/
minatione ſpiritusſancti. Lumen autem fuit
ſuper oēm reliquā terrā: quod vbiqꝫ illumi/
nat oēm eccleſiā dei in chriſto. Et ſi vſqꝫ ad
horam nonā tenebre facte fuerunt ſuper iude
am: manifeſtū eſt quoniam iterum eis lumē
refulſit: qꝛ cum plenitudo gentiū intrauerit:
tunc omnis iſrael ſaluus fiet. CHRY. in
homi. Vel aliter. hoc admirandum erat: ꝙ i
oēm terrā tenebre ſunt facte: quod nunquā
prius contingerat. In egypto eni ſolum tene
bre facte ſunt: quando paſca perficiēdū erat.
que enim tunc agebātur: horū typus erant.
Et intuere ꝙ fiunt tenebre in media die qñ
vbiqꝫ terrarū dies erat: vt oēs qui habitabāt
terram: hoc miraculum cognoſcerent. Hoc
autem ē ſignum quod petentibus promitte/
bat dare dicens. Generatio praua ⁊ adulte/
ra ſignum querit: ⁊ ſignum non dabitur ei:
niſi ſignū ione prophete crucem ſignans ⁊ re
ſurrectionē. Et enim multo mirabilius eſt i
eo qui crucifixus erat hoc fieri: qꝫ ambulante
eo ſuper terram. Hoc autem ſufficiens erat
eos conuertere: non ſolū magnitudine mira/
culi: ſed quia hoc geſtum eſt poſtquā oia lo
cuti fuerant: que voluerant: ⁊ ſatietatē accepe
rant contumeliarū. Qualiter aūt non admira
ti ſunt vniuerſi neqꝫ eſtimauerunt eum eſſe
deum? quia ſcilicet hoīum genus tūc multa
malitia ⁊ deſidia detinebatur: ⁊ hoc miracu/
lum factum confeſtim tranſijt ⁊ non nouerāt
que eſſet cauſa eius quod gerebatur. Et
propter hoc ipſe poſtea loquitur vt oſtendat
ſe viuere: ⁊ ꝙ ipſe hoc miraculū fecit. vñ ſeq
tur. Et circa horā nonā clamauit ieſus voce
magna dicens: Heli: heli: lamazabathani:
Hoc eſt: Deus meus: deus meus: vt quid
dereliquiſti me? HIERO. Principio vi
ceſimi primi pſalmi vſus eſt. Illud xpo qđ
eſt i medio verſiculi. Reſpice i me: ſuperflu
um eſt. legitur eni in hebreo. Deꝰ meus de
us meus: quare me dereliquiſti? Ergo ipij
ſunt: qui pſalmū ex perſona dauid ſiue he/
ſter ⁊ mardochei dictum putant: cum etiam
euangeliſte teſtimonio ex eo ſumpta ſuꝑ ſal/
uatore intelligantur: vt eſt illud: Diuiſerunt
ſibi veſtimenta mea: ⁊ foderunt manus me/
as. CHRY. in homelia. Ideo aūt emiſit
propheticam vocem: vt vſqꝫ ad vltimā ho/
ram teſtimonium perhibeat veteri teſtamē/
to: ⁊ vt videant quoniam honorat patrem ⁊
non eſt deo contrarius: ⁊ ideo hebraicā vo
cem emiſit: vt eis fieret cognita ⁊ manifeſta.
ORIGE. Requirendū ē aūt: quid ē ꝙ a
deo derelictus eſt: chriſtus. Et quidā qꝛ non
poſſunt exponere: derelinqui chriſtū a deo:
dicunt ꝙ per humilitatem dictum eſt. Sꝫ ma
nifeſte intelligere poteris quid ſit quod di/
cit: faciens cōparationem glorie illiꝰ quam
habuit apud patrē: ad cōfuſionē quam contē
nens ſuſtinuit crucem. HYLA. Per hec
autem verba ingenia contendunt heretica:
ꝙ aut defeciſſe omnino deum verbum i ani/
mā corporis volunt: dū corpus officio anime
viuificat: aut omnino nec fuerit chriſtus ho/

mo natus: qꝛ in eo dei verbum modo ſpirit⁹
habitauerit prophetalis: quaſi ieſus chriſtus
anime ſolum ⁊ corporis homo cõmunis. hoc
habet ſui exordium: quo eſſe cepit homo: q
nunc a dei verbo contracta rurſum protectio
ne deſertus clamet: Deus meus: quare me
dereliquiſti? Vel certe in anima verbi natu
ra mutata paterno chriſtus in oībus vſus au
xilio: nunc inops eius mortiqꝫ permiſſus ſo
litudinem ſuã cõqueratur: relinquentẽqꝫ ſe
arguat. Sed inter has impias infirmas/
qꝫ ſententias eccleſie fides imbuta apoſtoli/
cis doctrinis non patitur ieſum chriſtum ne
filius dei: non ⁊ filius hominis intelligatur:
nam querela derelicti morientis infirmitas
eſt. promiſſio autem paradiſi viuentis dei re
gnum eſt. Habes in conquerente ad mortẽ
relictum ſe eſſe: qꝛ homo eſt. Habes eũ qui
moritur profitentẽ ſe in paradiſo regnare: qꝛ
deus eſt. Non ergo mireris verborum hu/
militatem ⁊ querimonias derelicti: cum for/
mã ſerui ſciens: ſcãdalum crucis videas.
GIO. Dicitur ãt deus eũ deſeruiſſe ĩ mor
te: qꝛ poteſtati perſequentium eum expoſuit:
ſubtraxit enim protectionem: ſed non ſoluit
vnionem. ORIGE. Poſtqꝫ autem vi/
dit ſuper omnem terram iudeã tenebras: h
dixit oſtendere volens: Dereliquiſti me pa/
ter. ideſt talibus exinanitum calamitatibus
tradidiſti: vt populus qui fuerat apud te ho/
noratus recipiat que in me auſus eſt: vt pri/
uetur a lumine tue proſpectionis: ſed ⁊ pro
ſalute gentium dereliquiſti me. Quid autem
tam bonum fecerunt: qui ex gentibus credi/
derunt: vt precioſo ſanguine ſuper terrã ef/
fuſo pro eis emerẽ eos a maligno? Aut qd
tale dignum facturi ſunt homines: pro qui/
bus patior iſta? Forſitã autem ⁊ videns pec
cata hominum pro quibus patiebatur dixit:
Quare me dereliquiſti? vt fierem quaſi qui
colligit ſtipulam in meſſe: ⁊ racemos ĩ vin/
demia. Non autem eſtimes hũano more ſal/
uatorem iſta dixiſſe propter calamitatem que
comprehenderat eum in cruce. Si enim ita
acceperis: non audies magnã vocem eius q̄
oſtendit aliquid eſſe magnũ abſconditũ.
RABA. Vel ſaluator hoc dixit: noſtros
circũferens motus. qui in periculis poſiti a
deo deſeri nos putamus. Humana enĩ na/
tura propter peccatum a deo fuerat derelicta
ſed qꝛ filius dei factus eſt noſter aduocatus:
quorũ ſuſcepit culpam. deplorat miſeriam:
ĩ quo oſñdit quantũ flere debeãt q peccãt: qñ
ſic fleuit q nũqꝫ peccauit. Sequitur: Quidã
aũt illic ſtantes ⁊ audientes dicebãt: Helyã
vocat iſte. HIERO. Non omnes: ſed q
dam quos arbitror milites fuiſſe romanos:
non intelligentes hebraici ſermonis proprie
tatem: ſed ex eo quod dixit: Hely hely: Pu
tant helyam ab eo inuocatum. Sin autem iu
deos qui hoc dixerit intelligere voluerim⁹:
hoc more ſibi ſolito feciſſe: vt dñm imbecilli/
tatis infamẽt: qui helye auxiliũ deprecẽt. Se
quitur: Et continuo currens vn⁹ ex eis: acce
ptam ſpongiam ĩpleuit aceto ⁊ impoſuit arũ
dini: ⁊ dabat ei bibere. AVGV. in
ſer. de paſſione: Sic ergo propinator fon
tium potatur aceto: mellis dator cibatur fel/
le: flagellatur remiſſio: condemnatur venia:
illuditur maieſtas: ridetur virtus: profundi
tur largitor imbriũ ſputis. HYLA. Eſt au
tem acetum vinum quod per vitium aut in/
curie aut vaſis aceſcit: vinum autem eſt ho/
nor immortalitatis aut virtus. Cum igitur i
adam coaceuiſſet: ipſe accepit ⁊ potauit ex gẽ
tibus. In calamo enim ⁊ ſpongia vt potaret
offertur. i. ex corporibus gentium in ſe ad cõ
munionem immortalitatis ea que in nobis
erant vitiata transfudit. REMI. Vel ali
ter: Judei acetum erant degenerantes a vio
patriarcharum ⁊ prophetaruꝫ: habebãt frau
dulenta corda: quaſi ſpongiã cauernoſis at/
qꝫ tortuoſis latibulis. per arundinem deſi/
gnatur ſacra ſcriptura: que in hoc facto iple
batur. ſicut enim lingua hebrea vel greca di/
citur loquela que fit per linguam: ſic ⁊ arun
do dici poſſet littera vel ſcriptura que in hoc
facto implebatur: que fit per arundinem.
ORIGE. Et forſitã quicũqꝫ ſm doctri/
nam eccleſiaſticam ſapiunt: viuunt ãt male:
dant ei vinum bibere felle permixtum. Qui
aũt alienas a veritate ſententias applicãt chri
ſto: quaſi eas dicenti: hi ſpongiam iplentes
aceto imponunt calamo ſcripture: ⁊ offerũt
ori eius. Sequitur: Ceteri vero dicebãt: Si
ne: videamus an veniat helyas liberans eũ.

RABA. Quia enim milites praue ſonuꝫ
vocis dominice intelligebant: ideo inaniter
aduētū helye expectabant. Deū ergo quē ſal
uatoꝛ hebꝛaico ſermone inuocabat: inſepara/
biliter ſemper ſecum habebat. AVGV.
in ſer. de paſſione: Cum ergo nil iam chri
ſto reſtaret ex penis: mors moratur: qꝛ ſuū
eſſe ibi nil ſentit. Suſpecta eſt vetuſtati no/
uitas. Hunc primū hunc ſolum vidit homi
nem peccati neſcium: nota liberū: iuris ſui
legibus nil debentem: Accedit tamē conſe/
derata iudaico mors furoꝛi: ⁊ deſperata vite
inuadit auctorem. vnde ſequitur: Jeſus au
tē iterum clamans voce magna emiſit ſpiri/
tum. Quare autem diſplicet ſi chriſtus de ſi/
nu patris ad noſtram ſeruitutē venit: vt noſ
ſue redderet libertati: noſtram mortem ſuſce
pit: vt nos eius morte liberemur: quādo nos
deſpectu mortis mortales in deos rettulit: ter
renos celeſtibus eſtimauit. Quantum enim
diuina virtus operum contemplatione luce
bat: tantum pati pro ſubiectis: pro ſeruis mo
ri inſigne eſt charitatis immēſe. Ergo hec pri
ma cā eſt dominice paſſionis: qꝛ ſciri voluit
quātū amaret hominem deꝰ: qui plus amari
voluit quātū timeri. Secunda cauſa eſt vt ſē
tentiam mortis quā iuſte declarat: iuſtiꝰ abo
leret. Qꝛ nāqꝫ primus homo adiudicāte do/
de reatu incurreret mortem: ⁊ eam tranſmi/
ſit ad poſteros: venit de celo ſecundus homo
peccati neſcius: vt mors damnaretur: q̄ ra/
pere iuſſa reos innocentie ipſum inuadere p̄
ſumpſit auctorem: Nec mirandum eſt ſi ꝓ
nobis poſuit qđ ſuſcepit a nobis ſcilicet aīaꝫ
qui propter nos fecit tanta: ⁊ talia largitus ē
nobis. AVGV. contra felicianum: Abſit
enim a fidelibus iſta ſuſpitio: vt ſic chriſtꝰ ſē
ſerit mortem noſtram: vt quātū in ſe eſt vita
ꝑdat vitam. Nam ſi hoc ita eſſet: quomo/
do illo triduo potuiſſe dicimus aliquid viue
re: ſi vite fons dicitur aruiſſe? Senſit igitur
mortem deitas chriſti participatione huma/
na: ſiue humani affectus: quē ſponte ſuſcepe
rat: non nature ſue potentiam perdidit: per
quā cuncta viuificat. Jn morte enim noſtra
ſine dubio deſtitutum corpus vita animam
noſtram non perimit. dum diſcedens anima
non vim ſuam perdit: ſed qđ viuificauerat h̄
dimittit: ⁊ quantum in ſe eſt: alterius mortē
facit: ipſa non recipit. De ſaluatoris nūc ani
ma dicemus qui vt non dicam propter inha
bitantem diuinitatem ⁊ propter iuſticiā ſin/
gularem: certe propter communem mortem
di ſoꝛtem corpus illo triduo ſic potuit deſere
re: vt ipſa non poſſet penitus interire.
Credo enim dei filiū mortuū eſſe non ſecū/
dū penā iuſticie quā ex toto non habuit: ſed
ſm legē nature: quam pro humani generis
redemptione ſuſcepit. DAMASCE.
Et ſi tamen mortuus eſt vt homo: ⁊ ſancta
eius anima ab incontaminato diuiſa eſt cor/
pore: ſed tamē deitas inſeparabilis ab vtriſ
que permanſit: ab anima dico ⁊ corpore. Et
neque vna ita hypoſtaſis in duas diuiſa eſt.
corpus enim ⁊ anima ſicut a principio i ver
bi hypoſtaſi habuerunt exiſtentiam etiam in
morte. Neqꝫ enim anima neqꝫ corpus pro/
priam habuerunt hypoſtaſim preter hypo/
ſtaſim verbi. HIERO. Diuine autem
poteſtatis iudicium eſt emittere ſpiritum. ⁊
vt ipſe quoqꝫ dixerat. Nemo poteſt tollere
aīam meā a me: ſed ego pono eam ⁊ iterum
ſumo eam. Spiritum enim in hoc loco pro
anima intelligamus. Sed quod vitale aut
ſpirituale corpus faciat ſeu qꝛ ipſius anime
ſubſtantia ſpiritus ſit: iuxta id quod ſcri
ptum eſt. Auferes ſpiritum eorum ⁊ defici/
ent. CHRY. in ho. Propter hoc autem
⁊ voce magna clamauit: vt oſtendatur quo/
niam ſm eius poteſtatem id geritur. Per
hoc enim qꝛ moriens vocem emiſit magnā:
apertiſſime ſe verum deum eſſe oſtēdit: quo
niam homines cum moriuntur: vix tenuem
vocem emittere poſſunt. AVGV. de cō.
euan. Quid autem voce magna dixerit: lu/
cas declarauit: dixit enim Et clamans ieſus
voce magna ait: Pater in manus tuas cō/
mendo ſpiritum meum. HYLA. Ut ſpi
ritum cum clamore magne vocis emiſit: do/
lens non ſe omnia peccata portare.

¶ Et ecce velum templi ſciſſum eſt
in duas partes: a ſummo vſque deoꝛ
ſum: Et terra mota eſt: ⁊ petre ſciſſe
ſunt: ⁊ monumēta aperta ſunt: ⁊ mul
ta corpora ſanctorum qui dormierant
ſurrexerunt. Et exeūtes de monumē

tis poſt reſurrectionem eius venerunt in ſanctam ciuitatem ⁊ apparuerūt multis. Centurio autem ⁊ qui cum eo erāt cuſtodientes ieſum: viſo terremotu ⁊ hiſ que fiebant timuerunt valde dicentes. Vere filius dei erat iſte. Erant autem ibi mulieres multe a lōge: que ſecute erant ieſum a galilea miniſtrantes ei: inter quas erat maria magdalene: ⁊ maria iacobi: ⁊ ioſeph mater: ⁊ mater filiorum zebedei.

ORIGE. Magna facta ſunt ex eo ꝙ magna voce clamauit ieſus. vnde ſeqtur: Et ecce velū templi ſciſſum eſt in duas partes a ſūmo vſq₃ deorſum. AVGV. de concor. euange. In quo ſatis oſtendit tunc eſſe ſciſſum cū emiſit ſpiritū. Si autem non addidiſſet: Et ecce ſimpliciter dixiſſet: Et velū tēpli ſciſſū eſt. incertū eſſet vtrū ipſe ⁊ marcus hoc recapitulando cōmemoraſſet: lucas aūt ordinem tenuiſſet: qui cū dixiſſet: Sol obſcuratus eſt. continuo ſubiungendū eſtimauit: Et velum templi ſciſſum eſt: An lucas recapitulaſſet: quod illi ordine poſuiſſet. ORIGE. Duo aūt fuiſſe vela intelliguntur: vnu₃ quod velat ſancta ſanctorum: aliud exteri⁹ ſiue tabernaculi ſiue templi. In paſſione ergo domini ſaluatoris: velū quod erat a foris conſciſſum eſt a ſurſu₃ vſq₃ deorſū: vt ab initio mundi vſq₃ ad finē cōſciſſo velamie: myſteria publicātur: q̄ vſq₃ ad aduentū domini rationabiliter fuerūt occulta. Cū aūt venerit quod perfectū eſt: tūc auferet̄ ēt ſecūdū velu₃ vt videamus ēt que interius ſunt occulta: ſ. verā arcā teſtamēti. ⁊ ſicut ipſa ſe h₃ natura videam⁹ cherubin ⁊ alia. HYLA. Vel iō velū templi ſcinditur: quia exinde popul⁹ eſt diuiſus i partes: ⁊ veli honor cum cuſtodia angeli protegentis aufertur. LEO papa i ſermone de paſſione. Eſt autē ad teſtimonium veneranda paſſionis ſufficiens ſignū elementorum iordinata turbatio. vnde ſeqtur. Et terra mota ē: ⁊ petre ſciſſe ſunt: ⁊ monumenta aperta ſunt. HIERO. Nulli eni₃ dubiū eſt quid ſignificet iuxta litterā magnitudo ſignorū: vt crucifixum dominum ſuum ⁊ celum ⁊ terra omnia demonſtrarēt. HYLA. Mouetur terra: q2 capax hui⁹ mortui eſſe non poterat: petre ſciſſe ſunt: oīa eni valida ⁊ fortia penetrans dei verbū ⁊ ptās eterne virtutis irruperat: Et monumenta aperta ſunt: erāt enim mortis clauſura reſerata. Sequitur: Et multa cor. ſanc. q dormi. ſur. Illuminās enim mortis tenebras: ⁊ infernorum obſcura colluſtrās: mortis ſpolia detrahebat. CHRY. in ho. Ipſo quidē i cruce manente eū irridētes dicebāt. Alios ſaluos fecit: ſeipſum non poteſt ſaluum facere: ⁊ quod in ſe facere noluit: in ſeruorum corporibus cum multa ſuperabundantia demonſtrauit. Si enim quatriduanum lazarū exurgere magni fuit: multomagis eos repente: qui olim dormierant apparere viuentes: qđ future reſurrectionis erat indicium: vt autē non putaretur eſſe phātaſma quod factu₃ ē: euangeliſta ſubiungit: Et exeū. de monu. p⁹ reſurre. eius ve. in ſan. ciui. ⁊ appa: mul. HIERO. Quomodo aūt lazarus mortuus reſurrexit: ⁊ ſic multa corpora ſanctorum reſurrexerūt: vt dominum oſtenderent reſurgentem: ⁊ tamē cū monumenta aperta ſūt: non ante reſurrexerunt: q₃ reſurgeret dominus vt eſſet primogenitus reſurrectionis ex mortuis: ſanctā aūt ciuitatē in qua viſi ſunt reſurgētes: aut hieruſalem celeſtem intelligamus: aut hāc terrenā que ante ſcā fuerat: ſcā. n. appellabatur ciuitas hieruſale₃ pp tēplū ⁊ ſcā ſcōrum: ⁊ ob diſtinctionem aliaru₃ vrbium: in quibus ydola colebantur. Quando vero dicitur: Apparu. multis. oſtēditur: non generalis fuiſſe reſurrectio que omnib⁹ appareret: ſed ſpecialis ad plurimos: vt hi viderent: qui cernere merebantur: REMI Queret autem aliquis quid de illis factū ſit qui reſurgente domino ſurrexerunt? Credēdū quippe ē quoniā iō ſurrexerunt: vt teſtes eēnt dñice reſurrectiōis: Quidā aūt dixerūt ꝙ iterū mortui ſunt: ⁊ i cinerē cōuerſi: ſicut ⁊ lazarus ⁊ ceteri quos domin⁹ reſuſcitauit. S₃ iſtoꝝ dictis nullo mō ē fides accōmodāda: qm̄ mai⁹ illis eēt tormētū q ſurrexerūt ſi iteꝝ mortui eēnt: q₃ ſi nō reſurgerēt. Incūctāter ḡ credere debem⁹: q2 q reſurgēte dño a mortuis reſurrexerūt: aſcēdēte eo ad celos ⁊ ipſi pariter aſcēderūt. ORIGE. Sp āt h eadē magna q̄tidie fiūt: velū. n. templi ad reuelandū que intus habet̄ ſcidit̄ ſcis.

Terra etiā mouetur.i.omnis caro nouo v/
bo ⁊ nouis rebus ſm̄ nouū teſtamentū. Pe
tre aūt ſcindunt̄: q2 myſterium fuerunt pro/
phetar: vt in profūdis eor poſita ſpiritualia
myſteria videamus. Monumēta aūt dicun/
tur corpora peccatricū animar.i.mortuarum
deo: cū aūt per gratiā dei aīe huiuſmodi fue
rint ſuſcitate: corpora eor que prius fuerūt
monumenta: fiunt corpora ſanctorū: ⁊ vidē
tur a ſeipſis exire: ⁊ ſequūtur eum qui reſur/
rexit: ⁊ in nouitate vite ambulāt cū eo. Et q
digni ſunt habere cōuerſationem in celis in/
grediuntur in ſanctā ciuitatē per ſingula tem
pora ⁊ apparent multis videntibus opa bo/
na ipſor. Sequitur. Centurio autē ⁊ q cum
eo er.cuſ.ie. viſo terremotu ⁊ his que fie.ti.
val.di.ve.fi.dei er.iſte. AVGV. de cō.
euan. Non eſt cōtrariū q matheus viſo ter
remotu dicit admiratū centurionē ⁊ eos qui
cum eo erant: cū lucas dicat hoc admiratum:
q emiſſa magna voce expiraſſet. In eo enim
q matheus nō ſolū dixit. Viſo terremotu:
ſed etiam addidit: His que fiebant itegrum
locum fuiſſe demonſtrauit luce: vt diceret cē
turionē: ipſam domini mortē fuiſſe miratū:
q2 ⁊ hoc inter illa ē que tunc mirabiliter fac/
ta erant. HIERO. Ex hoc cōſiderandū
q centurio in ipſo ſcandalo paſſionis ve dei
filium cōfiteatur: ⁊ arrius in eccleſia predicet
creaturā. RABA. Hīi merito p cēturionē
fides eccleſie deſignatur: que vero myſterio/
rū celeſtium per mortem domini reſerato:
continuo ieſum ⁊ vere iuſtum hominē ⁊ ve/
re dei filium ſynagoga tacente confirmat.
LEO pa.i ſer. de paſ. Exemplo igitur cē/
turionis contremiſcat in redēptoris ſui ſup
plicio terrena ſubſtātia: rūpātur infideliū mē
tium petre: ⁊ qui mortalitatis grauabātur ſe
pulchris: diſcuſſa obſtaculorum mora proſi/
liant: appareant nunc quoq3 in ciuitate ſancta
ideſt eccleſia dei future reſurrectionis indicia
⁊ quod credendum eſt in corporibus: fiat in
cordibus. Sequitur. Erant autem ibi muli.
mul.a lon. que ſecute erant ie.a gali.mi.ei.
HIERO. Conſuetudinis enim iudaice
fuit: nec ducebatur in culpam more gentis
antique: vt mulieres de ſubſtantia ſua victū
atq3 veſtitum preceptoribus miniſtrarent. H:
quia ſcandalum facere poterat in gentibus:
paulus abieciſſe ſe memorat. Miniſtrabant
aūt domino de ſubſtantia ſua: vt meteret il
larum carnalia cuius ille metebāt ſpiritualia:
non q2 indigebat cibis dominus creaturarū:
ſed vt typū oſtenderet magiſtror: q2 victu
atq3 veſtitu ex diſcipulis deberent eſſe contē
ti. Sed videamus quales comites habuerīt.
Sequitur eni Inter quas erat maria mag.
⁊ ma.iaco.⁊ ioſeph mater ⁊ mater filiorum
zebedei. ORIGE. Apud marcū autē ter
tia illa ſalome appellatur. CHRY. in
ho. He autem mulieres conſiderabant que
gerebantur: que maxime erant compaſſibi/
les: ⁊ que ſequebantur miniſtrantes vſq3 ad
pericula affuerunt: maximā fortitudinē oſtē/
dentes: q2 cum diſcipuli fugerunt: ipſe affue
runt. HIERO. cōtra heluidium. Ecce in
quit heluidius Jacobꝰ ⁊ ioſeph ſūt filij Ma
rie matris domini: quos iudei appellauerūt
fratres chriſti. Dicit autem iacobi minoris
ad diſtinctionem iacobi maioris: qui erat fi
lius zebedei. Impiū enim dicit eſſe heluidiꝰ
hoc ſentire de maria: vt cum alie femine ibi
fuerint: matrem eius abeſſe dicamus. aut al/
teram eſſe mariam neſcio quā cōfingamus:
preſertim cum euangelium ioannis teſtetur
eam illic fuiſſe preſentem. O furor cecus ⁊
in proprium exitium mens veſana: audi qd
ioannes euā. dicat. Stabant iuxta crucem ie
ſu mater eius ⁊ ſoror matris eius: maria cleo
phe: ⁊ maria magdalene. Nulli dubium eſt
duos fuiſſe apoſtolos iacobi nūcupatos vo/
cabulo: iacobum zebedei: ⁊ iacobum alphei.
Iſte āt neſcio quis minor iacobus quem ma/
rie filium ſcriptura cōmemorat. Si apoſtolꝰ
ē alphei filius erit. ſi nō eſt apoſtolus: ſ3 ter/
tius neſcio qs iacobꝰ quō putādus ē frater
dn̄i: ⁊ quō tertius ad diſtictionē maioris mi/
nor appellabitur: cū maior ⁊ minor nō inter
tres: ſed inter duos ſoleant prebere diſtan/
tiam: ⁊ frater domini apoſtolus ſit: paulo di
cente. Alium apoſtolorum vidi neminē: ni
ſi iacobum fratrem domini. Ne autem hūc
iacobum putes filium zebedei: lege actꝰ apo
ſtolorū: iam ab herode fuerat interemptus.
Reſtat concluſio: vt maria iſta que iacobi mi
noris ſcribitur mater: fuerit vxor alphei: ⁊ ſo
ror marie matris domini: quā mariā cleo/
phe ioannes euā. cōmemorat. Si autem ide
tibi alia atq3 alia vr̄ q alibi dicat̄ maria iacobi
minoris mater: ⁊ alibi maria cleophe: diſces

ſcripture cõſuetudinẽ eundẽ hoiem diuerſis noibus appellari: ſicut raguel ſocer moyſi iethro dicit. Et ſic dicitur maria cleophe vxor alphei. hec eadẽ dicta ẽ maria mater iacobi minoris: que ſi mater eſſet domini: magis eã vt i oibus locis matrẽ alterius voluiſſet itelligi. verum ꝛ ſi alia fuerit maria cleophe: ꝛ alia maria iacobi ꝛ ioſeph mater hoc tamẽ cõſtat nõ eandem mariã iacobi ꝛ ioſeph eſſe quam matrem domini. AVGV. de cõ. euan. Poſſemꝰ aũt dicere alias mulieres a lõge: vt tres euangeliſte dicunt: ꝛ alias iuxta crucẽ fuiſſe: vt ioannes dicit: vbi mattheus ꝛ lucas mariã magdalene nomiaſſent. inter ſtãtes lõge: quã ſcilicet ioãnes noiauit iter ſtãtes iuxta crucẽ. Quõ aũt hoc itelligit: niſi q2 eo interuallo erãt. vt ꝛ iuxta dici poſſent q2 i cõſpectu eius preſto aderant: ꝛ a longe i cõparatione turbe ꝓpinquꝰ circũſtantis cũ cẽturione ꝛ militibus. Poſſumus etiam itelligere: ꝙ ille que ſimul aderant cũ matre domini: poſtq̃ eã diſcipulo cõmẽdauit: abire iam ceperãt: vt a dẽſitate turbe ſe exuerent: ꝛ cetera que facta ſunt longius intuerentur: vt euangeliſte qui poſt mortẽ domini eas commemorauerunt: ꝛ longe ſtãtes cõmemorẽt:

¶ Cũ autem ſero factum eſſet venit quidam homo diues ab arimathia: nomine ioſeph: qui ꝛ ipſe diſcipulus erat ieſu. hic acceſſit ad pilatum ꝛ petijt corpus ieſu. Tunc pilatꝰ iuſſit reddi corpus: ꝛ accepto corpore ioſeph inuoluit illud in ſyndone munda: ꝛ poſuit illud in monumento ſuo nouo: quod exciderat in petra: Et aduoluit ſaxum magnum ad oſtium monumenti ꝛ abijt.

Erant autem ibi maria magdalene ꝛ altera maria ſedentes contra ſepulchrum.

GLO. Poſtq̃ euangeliſta rettulerat ordinem dominice paſſionis ꝛ mortẽ: nunc agit de eius ſepultura dicens. Cum ſero autẽ factum eſſet: venit quidam homo diues ab arimathia nomine ioſeph: qui ꝛ ipſe diſcipulꝰ erat ieſu. REMI. Arimathia ãt ipſa eſt ꝛ ramatha ciuitas helcane ꝛ ſamuelis: que ſita eſt in regione chananitica iuxta dioſpolim.

Iſte autem ioſeph ſm ſeculi ſtatũ magne fuit dignitatis: ſed multo maioris meriti apud deum fuiſſe laudatur: ſiquidẽ iuſtus fuiſſe deſcribitur. Decebat quippe eum talem exiſtere qui corpꝰ domini ſepeliret: quatenus ꝑ iuſticiam meritorum dignus eſſet tali officio. HIERO. Diues aũt refertur non de iactantia ſcriptoris: quo vtrum nobilem atq3 ditiſſimũ referat ieſu fuiſſe diſcipulũ. Sed vt oſtendat cauſam quare a pylato corpꝰ chriſti potuerit impetrare. Sequitur. Hic acceſſit ad pilatum ꝛ petijt corpus ieſu. Pauperes enim ꝛ ignoti ñ eſſent auſi ad pilatũ preſidem Romane poteſtatis accedere: ꝛ crucifixi corpus impetrare. In alio ãt euangelio ioſeph iſte buleutes appellatur. i. conſiliarius: ꝛ de ipſo quidem putant primũ pſalmũ fuiſſe compoſitũ: Beatus vir qui non abijt i conſilio impiorum ꝛc. CHRY. in ho. Inſpice autem huius viri fortitudinem: in mortis enim periculum ſe tradidit inimicitias ad omnes aſſumens: propter beniuolentiam chriſti: ꝛ non ſolum audet corpus chriſti petere: ſed ꝛ ſepelire. vnde ſequitur: Et accepit corpus Ieſu ꝛ inuoluit illud in ſindone munda. HIERO. Ex ſimplici ſepultura domini ambitio diuitum condemnatur: qui nec i tumulis quidem poſſunt carere diuitijs. Poſſumus aũt iuxta intelligentiã ſpiritualem ꝛ hoc ſentire: ꝙ corpus domini nõ auro: non gẽmis: non ſeryco: ſed linteamine puro obuoluendum ſit: q̃q̃ ꝛ hoc ſignificet: ꝙ ille i ſindone munda inuoluit Ieſum: qui pura mẽte eum ſuſceperit. REMI. Vel aliter. Quia ſindon lineus pannus eſt: linum autem ex terra procreatur: ꝛ cum magno labore ad candorem producitur: deſignatur: quia corpus illius quod ex terra ideſt ex virgine ſumptum eſt: per laborem paſſionis peruenit ad candorem immortalitatis. RABA. Hinc etiam eccleſie mos obtinuit vt ſacrificium altaris non ſerico neque in pãno tincto: ſed in lino terreno celebretur: vt a beato papa ſiluestro legimus eſſe ſtatutum. Sequitur: Et po. illud in mo. ſuo no. quod exciderat in petra. AVGV. in ſer. de ſabbato ſcõ. Iõ autẽ ſaluator in aliena ſepultura ponitur: q2 ꝓ aliorum moriebat ſalute: vt qd ergo i ꝓpria ſepultura q i ſe mortẽ ꝓpriã ñ habebat: vt qd illi tumulus in terris: cuiꝰ ſedes

manebat i celis: vt qd illi ſepultura ꝓpria qui
triduũ tm̃ tꝑis ſpacio i ſepulchro nõ tã mortu/
us iacuit: q̃ȝ velut in lectulo ꝯquieuit. Sepul
chrũ aũt mortis ẽ habitaculũ: Neceſſariũ er/
go nõ erat mortis habitaculum chriſto: qꝛ vi/
ta eſt: nec opus habebat ſemꝑ viuẽs habita/
culo defunctoꝝ. HIERO. In nouo autẽ
ponitur monumẽto ne poſt reſurrectionẽ ce/
teris corporibus remanentibꝰ ſurrexiſſe aliꝰ
fingeretur: Poteſt aũt ⁊ nouũ ſepulchrum:
marie virginalẽ vterũ demõſtrare. In monu
mento aũt exciſo in petra cõditus eſt: ne ſi ex
multis lapidibus edificatũ fuiſſet ſuffoſſis tu
muli fũdamentis ablatꝰ furto diceref. AV/
GV. in ſer. de ſabbato ſcõ. Si etiã ſepul/
chrum fuiſſet in terra: dicere poterãt: ſuffode
rũt terrã ⁊ furati ſunt eũ. Si fuiſſet lapis par
uulus ſuperpoſitus: dicere poterãt: dormien
tibus nobis tulerũt eũ. vnde ſeqꝛ. Et aduol.
ſar. ma. ad oſt. monũ. ⁊ abijt. HIERO.
Saxũ .n. magnũ appoſitũ oñdit: nõ abſq; au
xilio plurimorum ſepulchrum potuiſſe reſe/
rari. HYLA. Myſtice aũt ioſeph apoſtolo
rum habet ſpẽm: hic in mũda ſidone corpus
inuoluit: ⁊ quidẽ in hoc eodẽ linteo repecimꝰ
de celo ad petrũ vniuerſorum animãtiũ gene
ra ſubmiſſa. ex quo itelligiꝛ ſub lintei illiꝰ no/
mine cõſepeliꝛ xp̃o eccleſiã. Dñi ergo corpꝰ
iferꝛ i vacuã ⁊ nouã requiẽ lapidis exciſi: qa
per apoſtolorũ doctrinã ipetꝰ duritie gentilis
quodã doctrīe opere exciſũ xp̃s iferꝛ: rude. ſ.
ac nouũ: ⁊ nullo ãtea igreſſu timore dei puiũ:
⁊ qꝛ nil ꝑter eũ oporteat i pectora noſtra pene
trare: lapis oſtio aduoluitur: vt quia nullus
antea in nos diuine cognitionis auctor fue/
rat illatus: nullus abſq; eo poſtea inferatur.
ORIGE. Nõ autem fortuito ſcriptũ ẽ:
quoniã iuoluit corpus in ſyndone mũda: ⁊
poſuit in monumento nouo: ⁊ q aduoluit la
pidẽ magnũ: quoniã oĩa que ſunt circa cor/
pus ieſu munda ſũt ⁊ noua ⁊ omnia magna
valde. REMI. Poſtq; autem corpꝰ do/
mini ſepultũ ẽ: ceteris ad propria remeanti/
bus: ſole mulieres que eũ artius amauerunt
perſeuerauerũt: ⁊ diligenti cura notauerunt
locũ in quo corpus domini poneretur: qua/
tenus cõgruo tꝑore munus ſue deuotiõis ei
offerrent. ⁊ iõ ſequtur: Erãt aũt ibi ma. mag.
⁊ altera ma. ſe. cõ. ſepulchrũ. ORIGE.
Mater aũt filioꝝ zebedei nõ ſcribiꝛ ſedere
cõtra ſepulchrũ: forſitã .n. vſq; ad crucẽ ꝑue
nire potuit. Iſte aũt quaſi maiores i charita/
te: neq; his que poſtea geſta ſunt defuerũt.
HIERO. Vel ceteris relinquentibꝰ do/
minũ mulieres i officio perſeuerãt: expectan
tes quod ꝓmiſerat ieſus. Et iõ meruerunt ꝓ
me videre reſurrectionẽ: qꝛ q perſeuerauerit
vſq; i finẽ hic ſaluꝰ erit. REMI. Qđ vſ/
q; hodie ſancte mulieres .i. humiles aie ſan/
ctorũ: i hoc ſeculo faciũt. ⁊ pia curioſitate attẽ
dunt queãdmodũ paſſio chriſti cõpleta ſit.

¶ Altera autem die que ẽ poſt para
ſceuen: conuenerunt principes ſacerdo
tum ⁊ phariſei ad pilatum dicentes: Do
mine recordati ſumus: qꝛ ſeductor ille
dixit adhuc viuens: poſt tres dies re
ſurgam. Iube ergo cuſtodiri ſepul
chrum vſq; in diem tertium ne forte
veniant diſcipuli eius ⁊ furentur eũ:
⁊ dicant plebi ſurrexit a mortuis: ⁊ erit
nouiſſimus error peior priore. Ait il
lis pilatus: Habetis cuſtodiam: ite
cuſtodite ſicut ſcitis. Illi aũt abeũtes
munierunt ſepulchrũ ſignantes lapidẽ
cum cuſtodibus.

HIERO. i ho. Nõ ſuffecerat pricipibus
ſacerdotũ crucifixiſſe dñm ſaluatorẽ: niſi ſepul
chrũ cuſtodirẽt ⁊ q̃tũ i illis ẽ: manꝰ ipẽderẽt
reſurgẽti. vñ dꝛ: Altera aũt die q̃ ẽ pꝰ para/
ſceuen ⁊c. RABA. Paraſceue dꝛ prepa
ratõ. h noie vocaꝛ ſexta ſabati: i q̃ preparabãt
neceſſaria ſabbato: vt de manna dictuȝ eſt.
Sexta die colligetis duplũ. qꝛ .n. ſexta die fa
ctꝰ ẽ hõ: i ſeptima die requieuit deꝰ: iõ ſexto die
ieſus ꝓ hoie moritur: ⁊ i ſabbato quieuit i ſe/
pulchro. HIERO. Pricipes aũt ſacer/
dotũ lȝ imẽſũ facinꝰ i nece domini ꝑpetrauẽ
rint: tamẽ nõ ſufficit eis: niſi ⁊ pꝰ mortẽ eiꝰ
cõcepte neqtie virus exerceãt: famã eiꝰ lacerã
tes: ⁊ quẽ inocẽtẽ ſciebãt: ſeductorem vocãt.
vñ dicũt. Dñe recor. ſumꝰ qꝛ ſeductor ille di
xit ⁊c. Sicut aũt cayphas ignorans aũ ꝓphe
tauerat dicẽs: Expedit vnũ hoiem mori pro
populo ⁊ ñ tota gens peat: ſic ⁊ mõ: ſeductor
enim erat chriſtus: nõ a veritate in errorem
mittens: ſed a falſitate in veritatem: a vitijs
ad virtutes: a morte ad vitam ducens.

REMI. Ex hoc autem dicunt eum dixiſſe ꝙ poſt tres dies reſurgam: q2 dixerat: Sicut fuit ionas tribus diebus: ⁊ tribus noctibus in ventre ceti ⁊c. Sed videndum quomodo poſt tres dies reſurrexit. Nonnulli voluerunt tres horas tenebrarum vnam intelligi noctem: ⁊ lucem que ſecuta ē tenebras diem: ſed hi vim figurate locutōnis ignorauerunt. Figurate enim ſexta feria qua paſſus ē comprehendit noctem precedentem. Sequit̄ autem nox ſabbati cum ſuo die: nox vero dominici diei comprehendit ſuum diem: ac per hoc verum eſt ꝙ poſtriduum reſurrexit.

AVGV. in ſer. de paſ. Ideo autem poſt tres dies reſurrexit: vt in paſſione filij tot⁹ trinitatis monſtraretur aſſenſus: triduū. n. legitur in figura: quia trinitas que in principio fecerat hominem: ipſa in fine hominem per chriſti reparat paſſionem. Sequitur: Iube ergo cuſtodiri ſepulchrum vſq; i tertium diem. RABA. diſcipuli enim chriſti fures ſpiritualiter erant: q2 ab ingratis iudeis ſcripta noui ⁊ veteris teſtamenti ablata i vſū eccleſie conferebant: ⁊ ſaluatorem qui eis ꝓmiſſus fuerat: illis nocte dormientib⁹: hoc ē infidelitate torpentibus abſtulerunt: gentibus credēdū tradentes. HYLA. Met⁹ furandi corporiſ ⁊ ſepulchri cuſtodia atq; obſignatio: ſtultitie atq; infidelitas teſtimoniū eſt: ꝙ ſignare ſepulchrū eius voluerunt: cui⁹ precepto cōſpexiſſent d' ſepulchro mortuum ſuſcitatū. RABA. In hoc aūt ꝙ dicūt: Et erit nouiſſimus error peior priore. ignorāter verum dicunt. Peior enim fuit contempt⁹ penitentie in iudeis: q̄z error ignorantie.

CHRY. in ho. Vide etiam qualiter nolētes cōcertant ad demrādā veritatē. irrefragabilis enim demrātio reſurrectionis facta eſt per ea que pretenderunt: quia enim cuſtoditum eſt ſepulchrum: nulla fraus facta eſt. Si aūt fraus facta non eſt: manifeſte ⁊ irrefragabiliter dominus ſurrexit. Quid autem pilatus: reſpondeat ſubiungitur. Ait illis pilatus. habetis cuſtodiam. Ite cuſtodite ſicut ſcitis. RABA. q. d. Sufficiat vobis ꝙ conſenſi in necem innocētis: de cetero veſter error vobiſcū permaneat. Sequitur. Illi autem abeuntes munierunt ſepulchrum ſignantes lapidem cū cuſtodib⁹. CHRY. in ho. Non autem permittit pilat⁹ ſolos milites ſigillare. ſi enim ſoli milites ſigillaſſent poſſent dicere quoniam milites permiſerūt ꝙ diſcipuli corpus domini furarentur: ⁊ ita reſurrectionis infringere fidem: nunc hoc dicere non poſſunt cum ipſimet ſepulchrum ſigillaſſent.

Feria. ij. Joannis. xij. capi.

IEſus ante ſex dies paſche venit bethaniā: vbi lazarus fuerat mortuus quem ſuſcitauit ieſus. Fecerunt autem ei cenā ibi: ⁊ martha miniſtrabat: lazarus vero vnus erat ex diſcumbentibus cum eo. Maria ergo accepit libram vnguenti nardi piſtici precioſi ⁊ vnxit pedes ieſu ⁊ exterſit pedes eius capillis ſuis ⁊ domus impleta eſt ex odore vnguenti. Dixit ergo vnus ex diſcipulis eius iudas ſcariothis qui erat eum traditurus. Quare hoc vnguentum non venijt trecentis denarijs ⁊ datum eſt egenis? Dixit autem hoc non quia de egenis pertinebat ad eum ſed ꝙ fur erat ⁊ loculos habens ea que mittebantur portabat. Dixit ergo ieſus: Sinite illam: vt in diem ſepulture mee ſeruet illud. Pauperes enim ſemper habebitis vobiſcum me autē non ſemper habebitis. Cognouit ergo turba multa ex iudeis quia illic ē: ⁊ venerunt non propter ieſum tantū: ſed vt lazarum viderent: quem ſuſcitauit a mortuis. Cogitauerunt autem principes ſacerdotum vt ⁊ lazarum interficerent quia multi propter illum abibant ex iudeis ⁊ credebant in ieſum.

ALCVI. Appropinquante tempore iꝗ

dominus pati diſpoſuit appropinquauit ipſe
loco in quo eiuſdem paſſionis diſpēſationē
pficere voluit vnde dicitur: Je. ante ſex dies
paſche venit in bethaniā. Primo venit i be-
thaniam: deinde hieroſolymā. in hieroſoly-
mam qdē vt ibi pateref: in bethaniā āo vt re
ſuſcitatio lazari memorie omnium artius im
pmeref. vnde ſubditur: Vbi fue. laza. mor.
quē ſuſ. ieſus. THEO. Decia aūt die mē
ſis agnū iudei capiūt imolandū in feſto pa-
ſce: et tunc. n. feſtiuitatis prelibāt ſolēnia. q̄-
propter in die que ē nona mēſis: ⁊ pcedit ſex
tum diē ante paſca: epulātur ſplēdide: ⁊ exor
dium feſti hanc diē conſtituunt: quo fit vt ie
ſus quoqꝫ pergēs bethaniā cōuiuaref. vnde
ſeqtur: F ece. āt ei ce. ⁊ ibi mar. miniſtrabat.
Per hoc aūt qđ dixit q̄ martha miniſtrabat:
inſinuat q̄ in illi⁹ domo erat cōuiuiū. Sed at
tēde mulieris fidelitatē: nō eni famulabus i-
ponit miniſteriū: ſed ipſamet ſuſcepit. innue
re aūt volēs euāgeliſta vere reſurrectiōis la
zari ſignū ſubdit: La. vero vnus erat ex diſ-
cū. cū eo. AVGV. Viuebat: loquebatur:
epulabatur: veritas oſtendebaf: infidelitas iu
deorum confundebatur. CHRY. Maria
autē nō faciebat cōem famulatū: ſed ad ſolū
dominum conſtituit honorē: ⁊ nō vt ad ho-
minem accedit: ſed vt ad deum. vnde ſequif:
Ma. er. ac. li. vnguē. nar. pi. precio: ⁊ vnxit
pe. ie. ⁊ exterſit capil. ſu. pe. ei⁹. AVGV.
Quod ait piſtici: locum aliquem credere de-
bemus: vnde erat hoc vnguentum precioſū.
ALCVI. Vel piſtici ideſt fidelis: nec ex
traneis ſpeciebus adulteratū. Hec eſt illa mu
lier que quōdā peccatrix i domo ſimonis ve-
nit ad dominū cū alabaſtro vnguenti. AV
GV. de cō. euan. Quod autem hoc in be-
thania rurſus fecit: aliđ eſt quod ad luce nar-
rationē non pertinet: ſed pariter narraf a tri-
bus ioāne. ſ. mattheo ⁊ marco: q̄ ergo mat-
theus ⁊ marcus caput domini vnguēto illo
perfuſum dicunt: ioannes autem pedes: nō
ſolum caput ſed ⁊ pedes domini accipiamus
perfudiſſe mulierem. Mattheus ēt marc⁹ re
capitulando ad illū diem redeunt in bethani
am qui erat ante ſex dies paſce ⁊ narrant qđ
ioannes de cena ⁊ vnguento. Sequitur: Et
do. imple. ē ex odo. vnguēti. AVGV. ſu
per ioā. Ad apoſtolū reuoca intentionem qui
dicit. Alijs ſumus odor vite ad vitā: alijs ſu
mus odor mortis ad mortem. deniqꝫ audies
hinc ex vnguento iſto quomō erat alijs odor
bonus in vitam: alijs odor bonus in mortē.
vnde ſequitur: Dixit ergo vnus ex diſci. ſu.
iu. ſcario. qui erat eum tradi. Quare hoc vn.
non ven. ccc. dena. ⁊ da. eſt egenis. AV-
GV. de con euan. Qđ alij dicunt diſcipu-
los murmuraſſe de vnguenti precioſi effuſio
ne: ioānes aūt iudam cōmemorat: puto diſci
puloꝝ nomine iudam ſignificatum: plurali
numero pro ſingulari vſurpato. Poteſt etiā
intelligi q̄ alij diſcipuli aut ſenſerint hoc: aut
dixerint: aut eis iuda dicente perſuaſum ſit:
atqꝫ omnium voluntatem mattheus ⁊ marc⁹
verbis etiam expreſſerunt. Sed iudas pro-
pterea dixerit: q̄ fur erat: ceteri propter pau-
perum curam: ioannem vero de ſolo illo id
commemorare voluiſſe: cuius ex hac occaſio
ne furandi conſuetudinem credidit intiman-
dam. nam ſequitur: Dixit autem hoc nō quia
de ege. perti. ad eum ſed quia fur erat ⁊ locu.
habens: ea que mitte. portabat. ALCVI.
Portabat miniſterio exportabat furto. AV
GV. Non tunc perijt iudas quando acce-
pit a iudeis pecuniam vt dominum traderet
iam fur erat: dominum perditus ſequebaf:
non corde ſed corpore. Voluit autē per hoc
dominus nos admonere vt malos tolerem⁹:
ne corpus chriſti diuidamus: Qui aliquid de
eccleſia furatur iude perdito comparatur: to-
lera malum bonus: vt venias ad premiū bo
norum: ne immitaris in penam malorū. Exē
plum domini accipite conuerſantis in terra:
quare habuit loculos cui angeli miniſtrabāt.
niſi quia eccleſia ipſi⁹ loculos habitura erat?
Quare fures admiſit: niſi vt eius eccleſia fu
res dum patitur toleraret. ſed ille qui conſue
uerat de loculis pecuniam tollere non dubita
uit accepta pecunia ipſum dominum vende-
re. CHRY. Ideo etiam ei fur chriſti locu-
los comiſit pauperum: vt omnem abſcinde-
ret occaſionem. non enim habuit dicere qm̄ p
pter pecuniarum deſiderium hoc fecit: etenī
ſufficientem habebat ex loculo concupiſcētie
mitigationem. THEO. Quidam vero ad
miniſtrationem pecunie ſuſcepiſſe iudam fa-
tentur: tanq̄ minimum omnium. nam pecu
nie adminiſtratio doctrine adminiſtratione i-
ferior eſt ſm q̄ dicunt apoſtoli in actibus.
Non eſt equum nos derelinquere verbū dei

⁊ miniſtrare mẽſis. CHRY. Chriſtus au
tem multa cõdeſcẽſione ad iudã vtẽs nõ icre
pauit eũ ſurripiẽtẽ ſed cõem intulit excuſatio
nem. nã ſequitur: Dixit ergo ie. ſini. il. vt in
diẽ ſepul. mee. ſer. illud. ALCVI. Signi
ficat ſe moriturũ ⁊ ad ſepeliẽdũ aromatibus
eſſe vngendũ: iõ marte: cui ad vnctionẽ mor
tui corporis multũ deſiderãt: ꝑuenire nõ lice
ret: donatũ ſit: viuenti adhuc impẽdere obſe/
quium qḋ poſt mortẽ celeri reſurrectione pre
uenta negret. CHRY. Rurſus ẽt ꝑꝑ pro
ditorẽ rememorat̃ ẽ ſepulture. ac ſi. d. Gra
uis ſum tibi ⁊ onerosus ſed expecta parum ⁊
adibo: ⁊ hoc oſtendit cum ſubdit: Paupe/
res enim ſemper habebitis vobiſcũ me autẽ
non ſemꝑ habebitis. AVGV. Loquebat̃
de ꝑñtia corporis ſui. nam ſm maieſtatẽ ſuã:
ſm prouidẽtiam: ſm ineffabilẽ ⁊ inuiſibilẽ
gratiã ĩpletur qḋ ab eo dictũ eſt: Ecce ego vo
biſcum ſum vſq; ad conſũmationem ſeculi:
Vel aliter. In iude perſona ſignificati ſũt in
eccleſia mali. ſi. n. bonus es. habes chriſtum
⁊ in preſenti per fidẽ ⁊ ſacramẽtũ: ⁊ hẽbis ſẽ
per quia cum hinc exieris: ad illum venies ꝗ
dixit latroni: Hodie mecũ eris in paradiſo.
Si aũt male verſaris: videris habere in pre/
ſenti xp̃m: qꝛ baptizaris baptiſmo xp̃i: acce/
dis ad altare xp̃i: ſed male viuendo non ſem/
per habebis. nõ aũt dixit habes: ſ; habebis:
qꝛ vnus malus corpus malorum ſignificat.
Sequitur: Cogno. ex. tur. mul. ex iudeis ꝗa
illic eẽt: ⁊ vene. nõ ꝓ. ie. tñ: ſ; vt laza. vide.
quẽ ſuſci. a mortuis Curioſitas eos adduxit:
nõ charitas. THEO. Viſores. n. ſuſcita/
ti fieri cupiebãt: expectãtes ẽt de inferis ali/
quid lazaro referente ꝑpẽdere. AVGV.
Quia vero tãtũ miraculũ dñi tãta erat euidẽ
tia diffamatũ: vt nõ poſſẽt vel occultare quod
factum eſt vel negare: cogitauerunt vt lazaꝝ
interficerent. vnde ſequit̃: Cogi. aũt ꝑn. ſa/
cer. vt ⁊ laza. iter. qꝛ mul. ꝓp. il. abi. ex iude.
⁊ credi. i ieſum. O ceca ſeuitia q̃ſi dñs ſuſci/
tare potuit mortuũ ⁊ nõ poſſit occiſum Ecce
vtrũq; dñs fecit: ⁊ lazarũ mortuũ: ⁊ ſeipſum
ſuſcitauit occiſum. GHRY. Nullũ autem
miraculũ chriſti eos ita furere fecit. hoc enim
mirabilius erat: ⁊ coram multis factum ẽ: ⁊
erat mo' inabile mortuum quatriduanũ vide
re ambulãtem ⁊ loquentem. Aliter ẽt illi ĩ ali
is putabãt criminari ſabbati ſolutionẽ: ⁊ hac
via abducere turbas. hic aũt qꝛ a nullo habe/
bant cõqueri cõtra ieſum: aduerſum lazarum
faciunt conatũ. itaq; ⁊ i ceco hoc feciſſent: niſi
haberẽt accuſationẽ de ſabbato. Aliter autẽ
Ille quidẽ ignobilis erat: ⁊ eiecerũt euz de tẽ
plo. hoc etiã eos mordebat ꝙ feſtiuitatẽ inſtã
tem oẽs dimittentes bethaniam veniebant.
ALCVI. Myſtice aũt ꝙ ante ſex dies ve
nerat bethaniã: ſignificat ꝙ ille qui ſex dieb'
oĩa fecerat: ⁊ ſexto die hominẽ creauerat ipſe
ſexta mundi etate: ſexta feria: ſexta hora redi/
mere mundũ venerat. Cena autem domini/
ca: fides eſt eccleſie que per dilectionẽ opera/
tur: Martha miniſtrat: cuz fidelis anima
opera ſue deuotiõis domino impendit. Laza
rus vnus erat ex diſcumbentibus: cum hi ꝗ
poſt peccatorum mortem reſuſcitati ſunt: ad
iuſticiam vna cum eis ꝗ in ſua permanſerũt
iuſtitia: de ꝑñtia veritatis exultãt: ⁊ celeſtis gra
tie muneribus aluntur: ⁊ bene ĩ bethania ce/
lebratur que interpretatur domus obedientie.
nam eccleſia eſt obedientie domus. AV/
GV. Vnguentum autem quo maria vnxit
pedes ieſu: iuſtitia fuit: iõ libra fuit. Erat au
tem vnguentuz nardi piſtici precioſi. Piſtis
grece: latine fides dicitur. Querebas opera/
ri iuſticiã: iuſtus ex fide viuit. Vnge pedes
ieſu bene viuẽdo. dominica ſectare veſtigia.
capillis terge. ſi habes ſuperflua da pauperi
bus ⁊ domini pedes terſiſti. capilli enim ſuꝑ
flua corporis videntur. ALCVI. Et notã/
dum ꝙ primo tantum pedes vnxerat. h̃ autẽ
pedes ⁊ caput vnxit. ibi rudimẽta penitẽtiũ:
h̃ iuſtitia perfectaꝝ deſignat̃ aiarum. ꝑ caput
enim domini ſublimitas diuinitatis. ꝑ pedes
humilitas incarnationis exprimit̃: vel ꝑ ca/
put ipſe chriſtus: per pedes pauperes ꝗ ſunt
membra eius. AVGV. Domus autẽ re
pleta ẽ odore: mũdus implet' ẽ bona fama.

¶ In craſtinum autem turba multa
que conuenerat ad diem feſtum cuz au
diſſet quia venit ieſus hieroſolymam
acceperunt ramos palmarum ⁊ proceſ
ſerunt obuiam ei ⁊ clamabant: Oſãna:
benedictus qui venit in nomine domi
ni rex iſrael. Et inuenit ieſus aſellum ⁊
ſedit ſuper eum ſicut ſcriptum eſt: No
li timere filia ſyon ecce rex tuus venit

tibi ſedens ſuper pullum aſine. Hec nō cognouerunt diſcipuli eius primū: ſed quando glorificatus eſt ieſus; tunc recordati ſunt quia hec erant ſcripta de eo: ⁊ hec fecerunt ei. Teſtimonium ergo perhibebat turba que erat cū eo quādo lazarum vocauit de monumento: ⁊ ſuſcitauit eum a mortuis. Propterea et obuiam venit ei turba quia audierūt eū feciſſe hoc ſignū. Phariſei ergo dixerūt ad ſemetipſos. Uidetis q̄r nihil proficim⁹: Ecce mūd⁹ tot⁹ p⁹ eū abijt. CHRY Preceptum legis erat: vt decima luna primi menſis agnus ſiue hedus i domo recluderetur vſq̄ ad quartādecimā lunā eiuſdem menſis: quando ad veſperā imolabat: vnde ⁊ verus agnus ex omni grege ſine macula electus: pro populi ſanctificatione imolandus ante quinq̄ dies .i. decima luna hieroſolymam aſcendit. AVGV. Quantus autem fructus apparuerit predicatiōis eius ⁊ quantus grex ouiū ex his que perierant domus iſrael vocem paſtoris audierit: intendēdum eſt ex eo qd̄ dicit: In craſtinū autē tur. mul. que cōue. ad di. fe. cū au. q̄r ve. ie. hiero. acce. ra. palmarum. Rami palmarū laudes ſunt ſignificantes victoriam qua erat dominus mortē moriēdo ſuperatur⁹: ⁊ trophea crucis de diabolo mortis principe triumphaturus. CHRY. Oſtēdebāt aūt q̄m de reliquo maiorem q̄ de propheta opinionē habebant de eo. vnde ſequitur: Et proceſſe. ob. ei: ⁊ cla. oſan. bene. q ve. in no. domini rex iſrael. AVGV. Oſanna vox eſt obſecrātis: magis affectum indicans: q̄ rem aliquā ſignificans: ſicut ſunt in lingua latina: quas interiectiōes vocant. BEDA. Eſt autē cōpoſitum ex corrupto ⁊ integro. Oſi .n. ſalua: anna obſecrantis eſt interiectio. oſi ergo corruptum: anna eſt integrum: Benedictus autem qui venit in nomine dn̄i: ſic potius accipiendum eſt: vt in nomine domini .in nomine dei patris itelligatur: q̄uis poſſit intelligi etiam in noīe ſuo: q̄r ⁊ ipſe dn̄s ē: ſed verba eius melius noſtrum dirigunt intellectum: q ait: Ego veni in nomie patris mei: nō. vtiq̄ amittit diuinitatem quando nos docet humilitatem. CHRY. Hoc eſt etiam quod maxime coegit credere in chriſtum omnes quoniam non eſt deo contrarius: ⁊ hoc maxime erigebat plebem q̄ ipſe dicebat ſe a patre veniſſe. Ex his ergo verbis colligimus q̄ de⁹ eſt. nam oſanna: ſaluos fac interpretatur. ſalutem autem ſoli deo ſcriptura attribuit. Deinde quia vere eſt deus qui venit inquiunt: n̄ qui ducitur: hoc eniz ſeruile eſt quodāmodo: illud vero dominicum. Q̄d etiam dicūt: In nomine domini: illud idem erga ipſum protendit. non enim in nomine ſerui: ſed domini dicunt illum venire. AVGV. Quid āt magnum fuit regi ſeculorum regem fieri hominum: Non enim rex iſrael chriſtus ad exigendum tributum vel ferro exercitum armādum: ſed rex iſrael q̄ mentes regat q̄ i regnū celorum perducat: q̄ ergo rex eſſe voluit iſrl̄. dignatio eſt non promotio miſerationis indicium: non poteſtatis augmentum. q enim appellatus eſt in terra rex iudeorum: in celis eſt dominus angelorum. THEO. Iudei aūt regem iſrael ipſum nuncupabant: quaſi ſenſibilem regē ſomniātes. Expectabant nāq̄ exurgere quendam in regem maiorem q̄ ſ̄z humanam naturam: ſaluaturum eos a romanorum iuriſditione. Quomodo autem dominus venerit oſ̄dit euāgeliſta ſubdēs: Et iue. ie. aſ. ⁊ ſe. ſu. eū. AVGV. Hoc breuiter dictū eſt. nā queadmodū ſit factum apud alios euangeliſtas pleniſſime legitur: Pullum autē aſine in quo nemo ſederat: hoc .n. apud alios euangeliſtas inuenitur intelligimus populum gentium: qui legē domini nō acceperat: aſinam vero quia vtrūq̄ domino adductum eſt plebē eius que veniebat ex populo iſrael. CHRY. Fecit ergo hoc prophetice aliquid figurans: quoniam videlicet in mundum gentium populum debebat ſubiectum habere: ⁊ prophetiā q̄dā iplēs. AVGV. Adhibetur autem huic facto propheticum teſtimonium vt appareret quoniam maligni principes iudeorum eum non intelligebant in quo implebantur que legebāt. vnde ſequitur: Sicut ſcriptum eſt: No. ti. fi. ſy. ec. rex tu. ve. ti. ſe. ſu. pul. aſine. In illo populo erat filia ſyon: ipſa eſt hieruſalē que ē ſyon: cui dicitur: Noli timere. illum agnoſce qui

a te laudatur: ⁊ noli trepidare cum patitur: qꝛ ille ſanguis funditur per quem tuum delictū deleatur: ⁊ vita redimatur. CHRY. Uel aliter: Quia reges eorū iniuſti fuerāt: ⁊ eos obnoxios bellis faciebant conſide ait. hic nō talis: ſed mitis ⁊ manſuetus: quod oſtendit ab aſino. non enim exercitum habens intra/bat: ſed aſinum habens ſolum. Uide autem euangeliſte ſapientiam non verecundat pro rem ignorantiam diuulgare. nam ſequitur: Hec non cog. diſc. eius pri. ſed quādo glo. eſt ieſus. AUGU. i. qn̄ virtutem ſue re/ſurrectionis oſtendit: tunc recordati ſūt qꝛ hec erant ſcripta de eo: ⁊ hoc fecerunt ei ideſt nō alia q̄ȝ que ſcripta erant de eo. CHRY. Hoc autem ignorabant quoniam ipſe nō reuelauit eis. ſcandalizaſſet enī eos ſi rex ex̄ns talia paſſurus erat: ⁊ etiam non ſuſcepiſſent ſtatim cognitionem regni de quo dicebatur: de regno enim temporali hoc dici putaſſent. THEO. Aſpice autem conſequentiaȝ paſſionis: ſuſcitauit lazarū: hoc oīum nouiſſime reſeruās miraculum: ⁊ ob hoc plurimi cōcurrebant ⁊ credebant. vnde ſequitur. Teſti. er. perhi. tur: que cū eo erat qn̄ vo. la. de mo. ⁊ ſu. eū a mor. ppte. ⁊ ob. ve. ei tur. qꝛ au. eum fecit. hoc ſignum. Exinde liuor ⁊ inſidie. vn̄ ſequitur. Phariſei autem dice. ad ſemet. vi/de. quia nihil proſi. Ec. mū. totus poſt eum abijt. AUGU. Turba turbauit turbam. Quid autem inuidet ceca turba: quia poſt eū abijt mundus: per queȝ factus eſt mundus? CHRY. Mundum enim hic turbam di/cunt. videtur autem mihi hoc dictum eſſe eo/rum qui ſani quidem erant: non audebant āt pro palam: demum ab euentu deterrebant alios quaſi incōſumabilia tentātes. THEO. Ac ſi diceret. Quātūcūqȝ inſidiamini tāto hic augetur ⁊ gloria eius intenditur: quis ergo pfectus de tantis inſidijs?

¶ Erant autem quidam gentiles ex his qui aſcenderant vt adorarent in die feſto. Hi ergo acceſſerūt ad philippuȝ qui erat a bethſaida galilee: ⁊ rogauerunt eum dicentes. Domine volum⁹ ieſum videre: Uenit philippus ⁊ dicit andree. Andreas rurſum ⁊ philippus dixerunt ieſu. Jeſus autem reſpondit dicens: Uenit hora vt clarificetur fili⁹ hominis. Amen amen dico vobis niſi granum frumenti cadens in terrā mortuum fuerit: ipſum ſolum manet. Si āt mortuum fuerit: multum fructū affert. Qui amat animam ſuam: perdet eam. ⁊ qui odit animam ſuam in hoc mūdo: in vitam eternam cuſtodit eā. Si quis mihi miniſtrat: me ſequatur. Et vbi ego ſum: illic ⁊ miniſter meus erit. Si quis mihi miniſtrauerit: honorificabit eum pater meus.

BEDA. Templum domini hieroſolymis ſituȝ adeo erat famoſuȝ: vt diebus feſtis nō ſolum vicini: ſed etiam multe ex longinquis regionibus gētes illuc aduenirēt: ſicut de eunucho cādacis regine ethiopum act⁹ apoſtolorum declarat. hac ergo conſuetudine hi gen/tiles venerāt adorare: de quibus dicit: Erāt aūt gen. q. ex his q aſcen. vt ado. in die feſto. CHRY. Prope exn̄tes de cetero proſe/liti fierent. Fama itaqȝ audita de xp̄o: volunt eum videre. vnde ſequit: Hi ergo acce. ad philip. q erat a bethſa. gal. ⁊ ro. eū di. domi/ne vo. ie. videre. AUGU. Ecce volūt euȝ iudei occidere: gētiles videre: ſed etiam illi ex iudeis erant qui clamabant: Benedictus qui venit in noīe dn̄i. Ecce illi ex circūciſione: il/li ex preputio: velut duo parietes de diuerſo veniētes: ⁊ in vnam fidem xp̄i pacis oſculo cōcurrētes. Sequitur. Ue. p hi. ⁊ di. ādree. CHRY. Quaſi pon exn̄ti. audierat .n. In viā gentiū ne abieritis: propterea cū eo n/ diſcipulo cōicans magiſtro refert. vnde ſeq/tur: An. rur. ⁊ phi. dicunt ieſu. AUGU. Audiamus ergo vocem lapidis angularis. vnde ſequitur. Je. autē rn̄. eis di. ve. ho. vt cla. fi. hominis. Forſitan aliqs putat iō ſe di/xiſſe glorificatū: qꝛ gētiles volebāt eū videre: nō ita ē: ſed videbat gētiles poſt paſſioneȝ ⁊ reſurrectionem ſuā in omnibus gētibus credituros. Ex occaſiōe igit iſtorū gentiliū q euȝ videre cupiebāt: ānūciat futurā plenitudineȝ gentiū: ⁊ promittit iā adeſſe horā glorificationis ſue: q̄ facta in celis gentes fuerāt credēdū re ſm illud: Exaltare ſup celos deus: ⁊ ſup oēm terrā gloria tua: ſed altitudinē glorifica/

tionis oportuit vt precederet humilitas paſ-
ſionis. vnde adiūxit: Amen di. vo. Ni. gra.
fru. ca. i ter. mor. fuc. ipm ſo. ma. Si autem
mor. fuc. mul. fru. affert. Se aūt dicebat gra
num mortificandū in infidelitate iudeorum.
multiplicandum in fide populorum. BE-
DA. Ipſe enim ex ſemine patriarcharuꝫ in
agro huius mundi ſeminatus eſt. i. incarna-
tus eſt: vt moriendo cū multiplicatione reſur
geret. ſolus mortuus eſt: cuꝫ multis ſurrexit.
CHRY. Et quia per ſermões nō ita ſua
debat vtitur experimento: qꝛ frumentuꝫ ma
gis facit fructū cū mortuū fuerit: Si autez ex
ſeminibus accidit: multomagis in me. Quia
igitur de reliquo debebat dimittere diſcipu-
los ad gentes. videt autez gentiles preſilien
tes ad fidez: oſtendit ꝙ tempus erat vt ad cru
cem veniret. Non eniꝫ prius eos ad gentes
miſit. donec iudei offenderunt. donec crucifi
xerunt: ⁊ quia de morte ſua preuidit diſcipu-
los contriſtandos ſuperabūdantiam facit ſer
monis dicens. Non ſolum ſi nō mortem me
am patienter ſuſtinueritis: ſed etiā ſi voſipſi
non moriamini nullum vobis erit lucrum: ⁊
hoc eſt quod ſubdit: Qui amat ani. ſu. p. eā.
AVGV. Hoc duobus modis itelligi po
teſt: Qui amat perdet. i. ſi amas pdes: ſi cu-
pis vitam tenere in chriſto: noli mortem time
re pro xpo. Item alio modo. Qui amat ani-
mā ſuam perdet eam. noli amare in hac vita
ne perdas i eterna vita. hoc autē qd poſteriꝰ
dixi magis habere videtur euangelicum ſen
ſum. Seqtur. n. Et q odit ani. ſu. i hoc mū.
in vi. eternam cu. eā. ergo quod ſupra dictuꝫ
ē: Qui amat: ſubintelligitur in hoc mundo.
CHRY. Amat aūt aiam ſuā in hoc mun
do q deſideria eius icōuenientia facit. odit āt
eam q non cedit ei noxia cōcupiſcēti. ⁊ nō di-
xit: Qui non cedit ei: ſed Qui odit eā. Quē
admodū. n. eorum q odio habentur nec vocē
audire ſuſtinemus nec viſum videre delecta
bitur. ita ⁊ aiam cū cōtraria iniungit q̄ deo nō
placent cum vehementia auertere oportet.
THEO. Quia enim valde oneroſuꝫ erat
audire ꝙ oporteret odire aiām: cōſolatꝰ p hoc
qd additur: In hoc mundo: tpis indicās par
ticularitatē. nō. n. in perpetuū iubet aiaꝫ odio
haberi: ⁊ emolumentum ponit cum dicit: In
vitam eternam cuſtodit eā. AVGV. Sꝫ
vide ne tibi ſubrepat: vt teipſum interimere
velis: ſic itelligendo ꝙ debes in hoc mundo
odiſſe animam tuam: hic. n. quidam maligni
atqꝫ puerſi homicide flāmis ſe donant: aqs
prefocant: precipitatione collidunt ⁊ percūt:
hoc xp̄s non docuit: immo ⁊ diabolo precipi
tium ſuggerenti reſpondit: Vade ſathanas.
Cum ergo cauſe articulus venerit: vt hec cō
ditio proponatur: aut faciendum eſſe con-
tra dei preceptum: aut ab hac vita migrandū:
cōminātē morteꝫ perſecutore: ibi oderis in h
mundo animam tuam. vt in vitam eternam
cuſtodias eam. CHRY. Dulcis qdem eſt
preſens vita his qui affixi ſunt ei: ſi vero qs
ad celum reſpexerit: videns que ibi ſunt bo-
na: cito cōtēnet vitam preſentem. Cum enim
apparuerit melior: cōtēnitur peior. In hoc er
go nos inducens xp̄s ſubdit: Qui mihi mi-
niſtrat me ſequatꝰ. i. me imitetur: de morte h
dicit ⁊ de ea q̄ p opa aſſecutiōe: oꝫ. n. eū q mi
niſtrat eū cui miſtrat ſeq. AVGV. Quid
ergo ſit miniſtrare xpo: i ipſis vbis agnoſca
mus cum dicit: Siquis mi. mi. Miniſtrant
ergo ieſu. qui non que ſua ſunt q̄runt: ſꝫ que
ieſu xpi: hoc eſt enim me ſequatꝰ: vias ambu-
let meas nō ſuas: nō ea tm̄ q̄ ad miſericordiā
pertinent corporalem: ſed omnia opa bona p
pter chriſtū faciens: vſqꝫ ad illud opus ma-
gne charitatis: qd eſt aiam pro fratribus po-
nere: ſed quo fructu? q mercede? Sequitꝰ: Et
vbi ego ſum: il. ⁊ miniſt. me. erit. Gratias
amatꝰ: ⁊ opis quo miniſtratur illi preciū ſit eē
cum illo. CHRY. Oſtendit autem p hoc
ꝙ reſurrectio morti ſuccedet. Vbi autem ſuꝫ
ait: qꝛ in celis ante reſurrectiōē chriſtus erat.
igitur illic trāſmigremus aīo ⁊ mente. Seqꝰ
Si quis mihi mini. hono. eum pa. meus.
AVGV. Per hoc itelligitꝰ expoſuiſſe vt
ſupra dixerat: illic ⁊ miniſter meꝰ erit. nā quē
maiorem honorem accipere poterit adoptatꝰ
q̄ꝫ vt ſit vbi eſt vnicus? CHRY. Non au
tem dixit. Ego honorificabo eū: ſed pr meꝰ:
nondum enim de eo decentem opinioneꝫ ha-
bebant: ſed maiorem de patre.

¶ Nunc anima mea turbata eſt. Et
quid dicā? Pater ſaluifica me ex hac
hora: Sed propterea veni in horā hāc.
Pater clarifica nomen tuum. Venit
ergo vox de celo dicens: Et clarifica-
ui: ⁊ iterum clarificabo. Turba ergo

que ſtabat ⁊ audierat: dicebat tonitruū
eſſe factum. Alij autem dicebant: An
gelus ei locutus eſt. Reſpondit ieſus ⁊
dixit. Nō propter me hec vox venit ſʒ
propter vos. Nunc iudicium eſt mun
di. Nunc princeps huius mundi eijcie
tur foras. Et ego ſi exaltatus fuero a
terra: omnia traham ad meipſū. Hoc
autem dicebat ſignificans qua morte eſ
ſet moriturus.
CHRY. Quia dn̄s ad paſſionē diſcipu/
los exhortatus fuerat: ne dicant ꝙ ipſe extra
dolores exn̄s hūanos facile de morte philo/
ſophatur: ⁊ nos admonet: ꝓpter hoc ꝙ ipē ē
ſine periculo. oñdit ꝙ ⁊ ipſe i agonia ſit: tn̄ ꝓ
pter vtilitatē mortē nō renuit: vn̄ dicit: Nūc
aīa mea turbata ē. AVGV. Audio q in h
mundo odit aiam ſuam: in vitā eternā cuſto
dit eā: ⁊ mūdū cōtēnere accendor ⁊ in contra
rio modo nihil eſt vite huius totus q̄ntūlibet
fuerit: ꝓlixior vapor ꝓ amore eternorū tpa/
lia mihi cūcta vileſcunt: ⁊ rurſum dn̄m audio
dicētē. Nūc aīa mea turbata eſt. Seq iubes
animā meā: ſed turbari video aiam tuam. q̄/
le fundamētum quedam ſi petra ſuccumbit?
Agnoſco dn̄e miſericordiam tuā: nā q chari/
tatis volūtate turbaris: multos i corpore tuo
qui ſue infirmitatis neceſſitate turbantur ne
deſperando pereant cōſolaris. In ſe ergo ca
put noſtrum ſuſcepit membrorū̄ ſuorū affe/
ctū: ⁊ ideo nō eſt ab aliquo turbatus: ſed ſicut
de illo ſupra dictuʒ eſt: turbauit ſemetipſuʒ.
CHRY. Appropinquās eniʒ de reliquo
cruci qđ humanū eſt oſtendit: ⁊ naturā nō va
lentē mori ſed pn̄ti adherentem vite oſtēdēs:
quoniā nō extra humanas paſſiones erat: ſi/
cut enim eſurire nō crimē eſt: ita neqʒ pn̄tem
vitam appetere: xp̄s aūt corpus a peccato mū
do hēbat: nō a naturalibus neceſſitatibꝰ exu/
tū: hoc igitur diſpenſatiōis eſt non deitatis.
AVGV. Deniqʒ hō q ſeq vult audiat q̄
hora ſequaẜ: acceſſit forte hora terribilis: ꝓpo
nitur optio: aut faciēde iniquitatis: aut ſub/
eunde paſſionis: turbaẜ aīa infirma. audi er/
go quid ſubiungit: Et qđ dicam? BEDA.
Hoc eſt qđ aliud niſi vt mēbra mea inſtruā/
tur? Pater ſaluifica me ex hac hora. AV/
GV. Docuit te quē inuoces: cuius volun/
tatē tue volūtati prepōas? nō ideo tibi videa
tur ex alto diffidere: q̄ te vult ab initio profi/
cere. hominis ſuſcepit infirmitatē: vt doceat
cōtriſtatum dicere nō qđ ego volo: ſed qđ tu
vis. vnde ⁊ hic ſubdiẜ: Sed pp. ve. i ho. hāc
pater clari. no. tu. i ſua. ſ. paſſione ⁊ reſurre/
ctione. CHRY. q. d. Nō habeo qđ dicā:
ereptionem querens. Propterea. n. veni in
horā hāc. ac ſi dicat: Etſi turbemur ⁊ tumul
tum patiamur: nō fugiamus mortem: q̄ ego
nunc turbatus nō dico vt effugiā: opʒ. n. fer
re qđ ſuperuenit. nō dico: Eripe me ex hora
hac ſed cōtrariū dico. ſ. clarifica nomē tuum:
oſtendit eni qm̄ pro veritate moritur gloriam
dei hoc vocās: ⁊ hoc euenit. futurū. n. erat vt
poſt crucē cōuerteretẜ orbis terrarū ⁊ cogno/
ſceret nomē dei ⁊ coleret nō ſolū patris ſʒ ēt
filij: ſed tamē hoc ſilet. Sequitur. Ve. ergo
vox. de ce. di. Et clari. ⁊ iterum clarificabo.
GREGO. xxviij. mo. Huiuſmōi vbis
per angelū loquitur deus: Et cū nil i imagie
oſtendiẜ: ſed ſupne vocis verba audiuntur: ⁊
nimirū de celeſtibus loquēs verba ſua q̄ au/
diri ab omnibus voluit rōnali creatura admi
niſtrāte formauit. AVGV. Clarificaui āt
dicit an̄q̄ʒ facerē mūdū: ⁊ iterū clarificabo. cū
reſurget a mortuis. Vel aliter. Clarificaui:
cū de virgine natus eſt: cū miracula multa fe
cit cū deſcendente ſpūſcō in ſpē colūbe mon/
ſtratus eſt: ⁊ iterū clarificabo. cum reſurget a
mortuis: cū exaltabitur ſuper celos deus ⁊ ſu
per oēm terrā gloria eius. Sequiẜ. Tur. er/
go q̄ ſta. ⁊ au. di. to. fa. eē. CHRY. Ap/
ta quidē ⁊ bene ſignificatiua erat vox: ſed cito
ab eis euolauit: quaſi a groſſioribus ⁊ carna/
libus ⁊ deſidioſis: ⁊ hi qdem ſonitū tm̄ reti/
nuerunt: alij vo qm̄ articulata erat vox noue
rāt: qđ āt ſignificauit n̄ adhuc de qbꝰ ſubdiẜ:
Alij dicebāt. Angelꝰ ei locutꝰ ē. Seqẜ: Rn̄.
ie. ⁊ di. Nō ꝓp. me hec vox ve. ſed ꝓ. vos.
AVGV. Hic oñdit illa voce nō ſibi indi
catum qđ iā ſciebat: ſed eis: qbꝰ indicari opor
tebat. Sicut aūt vox illa nō pp cū facta ē ſʒ ꝓ
pter eos: ſic aīa eius: nō ꝓpter ipſum ſed pp
eos turbata eſt. CHRY. Ad illud eni in/
ſtat. vox patris ꝙ ſemꝑ dicebāt qm̄ nō eſt ex
deo. qui. n. a deo glorificaẜ qualiter nō eſt ex
deo? Ubi vide ꝙ humilia ꝓpter eos facta ſūt
nō quaſi filio auxilio indigente. Quia ergo

dixit: Clarificabo: oſtendit cōſequēter ⁊ mo/
dū glorie. nā ſequit̄: Nūc iudiciū eſt mundi.
AVGV. Judiciū. n. qđ in fine expectat̄
erit premiorū penarūqꝫ eternarū: dicit̄ etiam
iudiciū nō dānationis: ſed diſcretiōis: hoc eſt
vocabat hic iudiciū diſcretionem. ſ. ⁊ a ſuis
redēptis diaboli expulſionē. vnde ſequitur:
Nunc ꝑnceps mundi huius eijciet̄ foras: ab
ſit vt diabolū principē mūdi ita dictū exiſtime
mus: vt eū celi ⁊ terre dn̄ari poſſe credam⁹:
ſed mundus appellatur in malis hominibus
qui toto orbe terrarū diffuſi ſunt. Sic ergo di
ctū eſt. Princeps huius mundi. i. princeps
malorū hoīum: q habitāt in mūdo. Appellat̄
ēt mundus in bonis: q ſimiliter ꝑ totū orbem
terrarꝫ diffuſi ſunt: iō dicit apoſtolus: Deus
erat in chriſto mundū recōcilians ſibi. hi ſūt:
ex quorꝫ cordibus pricipes mūdi eijcient̄ fo
ras. preuidebat. n. dn̄s poſt paſſionē ⁊ glori
ficationē ſuā ꝑ vniuerſum mundum multos
populos credituros: in quorū cordibus dia/
bolus intus erat: cui qn̄ ex fide renūciāt eijcit̄
foras. Sed nūquid de cordib⁹ veterꝫ iuſtorū
nō eſt eiectus foras? q̄uo ergo dictum eſt nūc
eijcietur foras: niſi q2 tūc qđ in hoībus pau/
ciſſimis factū eſt: nūc in multis magniſqꝫ po
pulis iam mox futurū eſſe predictū eſt. Quid
ergo ait: Quiſpiā? q2 diabol⁹ eijcit̄ foras: iā
fideliū neminē tētat: imo tētare nō ceſſat: ſed
aliud eſt intrinſecus regnare: aliud forinſec⁹
oppugnare. CHRY. Sꝫ quale ē iſtud iu
diciū quo diabolus foras eijcit̄: exēplo id fa/
ciā manifeſtū: ſit aliquis debitores expetēs ⁊
feriat: ⁊ in vincula mittat. Deinde ex eadem
dementia: ⁊ eū q nihil debet ſub eundē carce
rem ducat: hic ⁊ eorū que in alios fecit dabit
vindictam: ita ⁊ in xp̄o factū ē. Eorꝫ. n. q̄ dia
bolus in nos fecit: ꝑ ea q̄ in chriſtū auſus eſt
ſuſtinebit vindictam: ⁊ ne qs dicat: Qualiter
mittetur foras: ſi te ſuperabit? ſubiungit. Et
ego ſi exal. fue. a ter. om. tra. ad meipꝫ. Qua
liter eni ſupat̄ qui ⁊ alios trahit: hoc aūt plus
fuit dicere q̄ꝫ reſurgam. Si. n. hoc dixiſſet:
nōdū manifeſtū eēt q trakeret: dicendo Xo:
Trahā: vtrūqꝫ demonſtrat. AVGV. Sꝫ
q̄ oīa trahit: niſi ex qbus diabolus eijcitur fo
ras: nō autem dixit Oēs: ſꝫ Oia: nō. n. oī/
um eſt fides nō itaqꝫ hoc ad vniuerſitatē ho/
minum retulit: ſꝫ ad creature itegritatem. i.
ſpūm ⁊ aīam ⁊ corpus. ad illud. ſ. qđ intelli/
gim⁹ q viuim⁹: q viſibiles ſum⁹: aut: ſi oīa
ipſi hoīes itelligēdi ſunt: oīa prediſtinata ad
ſalutē poſſumus dicere: aut certe oīa hominū
genera ſm̄ inumerabiles differētias qb⁹ iter
ſe preter ſola pctā hoīes diſtāt. CHRY.
Qualiter igitur ſupra dixit: qm̄ pater trahit?
q2. ſ. filio trahēte pater trahit. Dicit autē tra
hā: q̄ſi a tyrāno detētos: ⁊ per ſeipſos neque
untes accedere: ⁊ illius man⁹ effugere. AV
GV. Sed ſi exaltatus inquit fuero a terra:
hoc eſt cū exaltatus fuero: nō. n. dubitat futu
rum eſſe qđ venit implere: nam exaltationē
ſuā dixit in cruce paſſionem: vnde euangeli/
ſta ſubdit. Hoc autem dixit, ſignificās q̄ mor
te eſſet moriturus.

¶ Reſpondit ei turba. Nos audiui/
mus ex lege: quia chriſtus manet i eter/
nū. Q̄uo tu dicis oꝫ exaltari filiū hoīs
Et quis ē iſte fili⁹ hoīs? Dicit ergo eis
ieſus: Adhuc modicum lumen in vo/
bis eſt. Ambulate dum lucē habetis:
vt non vos tenebre comprehendant.
Et qui ambulat in tenebris neſcit quo
vadat. Dum lucem habetis: credite in
lucē: vt filij lucis ſitis. Hec locut⁹ eſt ie
ſus: ⁊ abijt ⁊ abſcondit ſe ab eis.

AVGV. Cū intellexiſſent iudei q domi/
nus de ſua morte dixiſſet, ꝑponūt ei q̄ſtionē
q̄uo ſe diceret moriturꝫ: vn̄ dicit̄: Reſpōdit
ei tur. Nos audi. ex le. q2 chriſtus manet in
eter. q̄uo tu di. opor. exal. filiū hoīs? Memo
riter tenuerunt q dominus aſſidue dicebat ſe
eſſe filium hoīs. nā hoc loco nō dixit: Si ex/
altatus fuerit filius hoīs: ſꝫ ſuperi⁹ dixerat:
Venit hora vt clarificetur filius hominis: h
ergo in animo retinētes inquiunt. Si chriſt⁹
manet i eternū: quomodo exaltabit̄ a terra. i.
q̄uo crucis paſſiōe morietur? CHRY. Hic
ē videre: qm̄ multa eorꝫ q̄ ꝑabolice dicebant
itelligebant. q2. n. preuenit de morte diſpu/
tās: audiētes hic exaltationē ſuſpicati ſunt h.
AVGV. Vel hoc eum dixiſſe intellige/
bant: quod facere cogitabant: non ergo eis
verborum iſtorum obſcuritatem apuit infu/
ſa ſapientia: ſed ſtimulata conſcientia. CH/
RY. Et vide qualiter malicioſe interro/
gant. non enim dixerunt: Nos audiuimus

ex lege quia chriſtus nihil patitur. In multis
enim ſcripturarum locis: ⁊ paſſio ⁊ reſurre/
ctio ſimul ponit̃: ſed quoniã manet ĩ eternũ:
⁊ nimirũ hoc nõ erat cõtrariũ. Immortalitati
eni per paſſionem nõ eſt factum impedimen
tũ: ſed eſtimauerũt ꝑ hoc oſtendere cũ non eẽ
chriſtum: qm̃ chriſtus manet in eternũ: dein/
de ſubdũt: Quis eſt iſte fili⁹ hominis: ⁊ hoc
malicioſe. q. d. Non dicas ꝙ propter odium
tuũ hoc dicamus: ecce eniꝫ non nouimus de
quo dicis. Sed chriſtus reſpondit: oſtendẽs
quoniã paſſio nõ prohibet manere eum ĩ eter
num. vnde ſubditur: Dixit ergo eis ieſus:
Adhuc modi. lu. ĩ vobis ẽ. q. d. Adhuc par
uo tempore ego lux vobiſcũ ſum: ꝑ hoc oſten
dens ꝙ mors eius trãſmigratio eſt: eteni lux
ſolaris nõ iterimit̃: ſed parũ recedẽs rurſus
apparet. AVGV. Vel aliter. Modicum
lumen in vobis eſt: per hoc qđ intelligitis: qꝛ
chriſtus manet in eternũ. ergo ambulate: acce
dite: totũ intelligite: ⁊ moriturũ chriſtũ ⁊ victu
rum in eternũ duꝫ lucẽ habetis. CHRY.
Hic dicit tempus totum preſentis vite: ⁊ ãn
crucẽ ⁊ poſt crucem. multi enim poſt crucem
crediderunt in eum: vt non tenebre vos cõ/
prehendant. AVGV. Si. ſ. eo modo cre/
dideritis chriſti eternitatem: vt negetis in eo
mortis humilitatẽ. Sequitur: Et q am. ĩ tene.
ne. quo vadat. CHRY. Quãta deniqꝫ iu
dei nũc agunt ⁊ neſciunt quid agunt ſed vt ĩ
tenebris ãbulãtes: putant qdem rectam ice/
dere viam: cõtrariam autẽ vadunt: propterea
ſubdit: Dum lucem habetis: credite in luceꝫ.
AVGV. Ideſt dum aliquid veri habetis
credite in veritatem: vt renaſcamini veritati.
vnde ſequitur: Vt filij lu. ſitis. CHRY.
Quod eſt filij mei. In principio autem euã/
geliſta dicit: ꝙ ex deo nati ſunt: hoc eſt ex pa/
tre: hic autem ipſe dicit̃ hos generare: vt di
ſcas quoniam vna eſt actio patris ⁊ filij. Se/
quitur: Hec locutus eſt ieſus: ⁊ abijt ⁊ abſcõ
dit ſe ab eis. AVGV. Non ab eis q cre/
dere ⁊ diligere ceperũt: ſed ab eis q videbãt:
⁊ inuidebant. Cum autem ſe abſcõdit: noſtre
infirmitati conſuluit: nõ ſue poteſtati deroga
uit. CHRY. Sed cum nec lapides leua/
rent nec blaſphemarent: cuius gratia occulta
tus eſt: Corda enim rimatus nouerat furorẽ
in eis ſeuientem: ⁊ nõ expectauit: vt in opus
exirent: ſed occultat̃ mitigãs eoꝝ inuidiam.

Feria. iij. Marci. xiiij. xv. capi.
paſſio.

ERat paſcha ⁊ azima poſt
biduum ⁊ querebant ſum
mi ſacerdotes ⁊ ſcribe quo
modo eum dolo tenerent
⁊ occiderent. Dicebant
enim: Non in die feſto: ne forte tumul
tus fieret in populo.
HIERO. Nunc aſpergamus librũ nr̃ꝫ.
de ſanguine: ⁊ limina domorũ: ⁊ funẽ cocci/
neum circũdemus domui orõnis nr̃e: ⁊ coc/
cum ĩ manu noſtra: vt ⁊ are ligemus vaccaꝫ
ruffam: ⁊ ĩ valle occiſam enarrare poſſimus.
De chriſti. n. occiſione narraturus euangeli
ſta premittit: Erat aũt paſcha ⁊ azima poſt bi
duum. BEDA. Paſcha quidẽ hebraice di
citur phaſe: nõ a paſſione vt pleriqꝫ arbitran
tur: ſed a tranſitu noiatur: eo ꝙ exterminator
videns ſanguinẽ in foribus iſraelitaꝝ ꝑtran
ſierit nec ꝑcuſſerit eos: vel ipſe dñs prebens
auxiliũ populo ſuo deſuper ãbulauit. HIE
RO. Vel paſcha tranſitus ĩterpretat̃. pha/
ſe ꝓ imolatio. De imolatione agni ⁊ tranſi
tu populi per mare vel per egyptum. Prefi
gurat̃ aũt paſſio chriſti ⁊ redẽptio populi de
inferno: quãdo nos poſt biduũ viſitat. i. ple/
niſſima luna etate chriſti perfecta: vt nec cum
aliqua pte tenebroſa carnes agni immaculati
qui tollit peccata mundi in vna domo: que eſt
eccleſia catholica: calciati charitate: ⁊ armati
virtute comedamus. BEDA. Hoc autem
iuxta veteris inſtrumenti ſcripturã inter pa/
ſcha ⁊ azima diſtãt: ꝙ paſcha ipſe ſolus dies
appellatur: in quo agnus occidebat̃ ad veſpe
ram: hoc ẽ. xiiij. luna menſis p̃mi. xv. autem
luna quando egreſſum eſt de egypto ſuccede
bat feſtiuitas azimorum: que ſeptẽ diebus. i.
vſqꝫ ad. xxi. diem eiuſdẽ menſis ad veſperã
ẽ ſtatuta ſolẽnitas. verum euãgeliſte idifferẽ
ter ⁊ diem azimorũ ꝓ paſcha: ⁊ ꝓ diebus azi
morum paſcha ponere ſolẽt. vnde ⁊ marcus
h dicit. Erat aũt paſcha ⁊ azima poſt biduũ:
qꝛ ⁊ paſche dies ĩ azimis panibus eſt celebra
ri precept⁹: ⁊ nos q̃ſi paſcha ꝑpetuum facien
tes: ſemꝑ ex hoc mundo trãſire precipimur.
HIERO. A principibus aũt egreſſa ẽ ini/

quitas i babylone: qui templum ⁊ vaſa ⁊ ſe
purificare ſcḋm legē ad eſum agni debuerant.
vnde ſequitur: Et quere. ſum. ſacer. ⁊ ſcri.
quomodo cū dolo tene. ⁊ occiderent. Occiſo
autem capite totum corpus inerue efficitur.
vnde miſeri faciunt ꝙ caput moriatur: Vi/
tant autem diem feſtum q euenit illis: nō eni
eſt feſtiuitas his qui vitam ⁊ miſericordiam
perdiderunt: vnde ſequitur: Dicebant autē:
Non in die feſto ne forte tumultus fieret in
populo. BEDA. Non quidē metuētes ſe/
ditionem vt ſimplex ſermo demonſtrat: ſ; ca
uētes ne auxilio populi de ſuis manibꝰ tolle
ret. THEO. Ipſe tamen chriſtus tp̄s ſibi
conſtituerat paſſionis: voluit. n. in paſchate
crucifigi: quia ipſe verum erat paſcha.

¶ Et cum eſſet bethanie in domo ſy
monis leproſi: ⁊ recumberet: venit mu
lier habens alabaſtrum vnguenti nar/
di ſpicati precioſi: ⁊ fracto alabaſtro ef/
fudit ſuper caput eius. Erant autē qui
dam indigne ferētes intra ſemetipſos:
⁊ dicētes: Vt quid perditio iſta vnguē
ti facta eſt? Poterat enim vnguentu;
iſtud venundari pluſq̄ trecentis dena/
rijs: ⁊ dari pauperibus. Et fremebāt
in eam. Jeſus autem dixit: Sinite eā.
Quid illi moleſti eſtis? Bonu; opus
operata eſt in me. Semper enim pau
peres habetis vobiſcum: ⁊ cum volue
ritis poteſtis illis benefacere: me aute;
non ſemper habebitis. Quod habuit
hec fecit: preuenit vngere corpus meu;
in ſepulturam. Amen dico vobis: vbi
cūq; predicatum fuerit euangeliū iſtud
in vniuerſo mundo: ⁊ ꝙ fecit hec narra
bitur in memoriam eius.

BEDA. Paſſurus dn̄s ꝓ toto mundo et
vniuerſas nationes ſub ſanguine redēptu/
rus: moratur in bethania. i. in domo obediē/
tie. vnde dicitur: Et cū eēt be. in do. ſi. lepro.
⁊ recū. venit mulier. HIERO. Minulꝰ
enim ſeruoꝝ ſemꝑ ad lectū ſuū redit. i. filius
patri obediēs vſq; ad mortem: a nobis obe/
dientiam petit. BEDA. Dicit aūt: Simo/
nis leproſi nō ꝙ leproſus illo tp̄e ꝑmaneret:
ſed ꝙ antea leproſus: poſtea a ſaluatore mun
datus eſt noīe priſtino ꝑmanente: vt virtꝰ cu
rantis appareat. THEO. Quāuis āt q̄tu
or euāgeliſte vnguētū mulieris cōmemora/
rent: non eſt tamē vna: ſed due. vna qdem q̄
deſcribi a ioanne: q̄ ſoror eſt lazari: q̄. ſ. ante
ſex dies paſche vnxit pedes ieſu: alia vero q̄
a reliquis tribus euāgeliſtis deſcribitur. Ad
huc āt ſi attendas: inuenies has tres eē. A io
hanne enim vna deſcribitur. altera vō a Lu
ca: a duobus vero reliquis altera. Que enim
a luca deſcribitur meretrix eē dicitur: in me/
dio predicationis tempore ad ieſum veniſſe.
Hec vero q̄ a mattheo ⁊ marco deſcribitur:
dicitur in tempore paſſionis veniſſe non con
fitente; ſe peccatricem. AVGV. de con.
euan. Ego autem nihil aliud intelligendum
arbitror: niſi ꝙ non aliam quidem fuiſſe mu/
lierē: q̄ peccatrix tunc acceſſit a pedes ieſu: ſ;
eandem mariā bis hoc feciſſe: ſemel. ſ. qḋ lu/
cas narrauit cū primo accedens cum humili/
tate ⁊ lachrymis: meruit peccatoꝝ remiſſiōe;.
nam ⁊ hoc ioānes cōmemorauit: cum de la/
zaro reſuſcitando cepiſſet loqui: anteq̄; veni/
ret in bethaniam dicens: Maria autem erat
q̄ vnxit dn̄m vnguēto: ⁊ exterſit pedes eiꝰ ca
pillis ſuis: cuius frater lazarus īfirmabatur.
Quod āt i bethania rurſus fecit: aliud eſt qḋ
ad luce narrationem nō pertinet: ſed pariter
narrat a reliquis tribus. Qḋ ergo matthꝰ et
marcus caput dn̄i vnguento illo perfuſu; di
cunt: Joannes aūt pedes: accipiamus nō ſo/
lum caput: ſed etiam pedes domini perfudiſ
ſe mulierē: niſi forte quoniā marcus fracto
alabaſtro perfuſum caput cōmemorat: tā qſ/
q; calūnioſus eſt: vt in vaſe fracto neget ali/
quid remanere potuiſſe vnde ēt pedes domi
ni ꝑfunderet. Sed religioſius cōtēdet aliqs
nō ita fractum eē: vt totum effunderet: vel ꝓ/
us accipiat perfuſos pedes: anteq̄; illud fra/
ctum eſſet: vt i integro remaneret. vnde etia;
caput perfunderetur. BEDA. Eſt autem
alabaſtrum genus marmoris candidi: varijs
coloribus intercincti: quod ad vaſa vnguen/
taria cauare ſolent: eo ꝙ optime ſeruare ea in
corrupta dicatur. Nardus vero ē frutex aro/
maticus grandi vt aiunt ⁊ craſſa radice: ſ; bre
ui ac nigra fragiliq;. Quāuis āt pīguis ſit ta
men redolet vt cupreſſus aſpero ſapore: ſo/

lio paruo denſoq̄ȝ: cui⁹ cacumina ī ariſtas ſe
ſpgūt: ideoq̄ȝ gemina dote pigmētarij nardi
ſpicas ac folia celebrāt. Et h̄ ē qḋ ait marc⁹:
Vnguēti nardi ſpicati precioſi. q̄z vȝ vnguē
tū illud qḋ attulit maria dn̄o: nō ſolū de radi/
ce cōfectū ē nardi: veꝝ etiā quo precioſi⁹ cēt:
ſpicaꝝ quoq̄ȝ filioꝝ eius adiectione odoꝛ ac
virtutis illi⁹ erat accumulata grā. THEO.
Vel ſic in greco dicitur: Nardi piſtici. i. fide
lis: eo q̄ vnguētū nardi erat abſq̄ȝ dolo cuȝ fi
de cōfectū. AVGV. De cō. euā. Pōt aūt
videri cōtrariū q̄ mattheus ꝛ marcus poſtea
q̄ȝ dixerūt: paſcha ꝛ biduū. deinde cōmemo/
rauerunt q̄ erat ieſus in bethania: vbi de illo
p̄cioſo vnguēto dr̄. Joānes aūt ante ſex dies
paſche dicit ieſum veniſſe in bethaniā: de eo
dē vnguēto narraturus. Sed q ita mouent̄:
nō ītelligūt mattheū ꝛ marcuȝ illud qḋ in be/
thania de vnguēto factū erat: nō poſt illā pre
dicationē de biduo ſed adhuc cū ſex dies eēnt
ante paſcha recapitulando poſuiſſe. HIE/
RO. Myſtice aūt ſymon leproſus mūduȝ
īfidelem primo: ꝛ poſtea fidelem ſignificat.
mulier aūt cū alabaſtro eccleſiaſticā fidē: q̄ di
cit: Nardus mea dedit odoꝛē ſuum. Piſtica
nardus dr̄. i. myſtica ꝛ precioſa. Domus im
pleta odoꝛe celū ꝛ terra eſt. Fractū alabaſtrū:
carnale deſideriū ē: quod frangit̄ ad caput ex
quo oē̄ corpus cōpaginatū ē. recūbēte ipſo. i.
humiliāte ſe vt eū tangeret fides peccatricis:
q̄ de pedibus aſcēdit ad caput: ꝛ ad pedes a
capite diſcēdit p fidē. i. ad xp̄ȝ ꝛ ad mēbra ei⁹
Sequit̄: Erat āt qdā idig. ferē. itra ſemetip.
dicē. vt qd pdi. iſta? Per ſynodochen dicit̄
vnus pro multis: ꝛ multi pro vno. Perdi/
tus. n. iudas de ſalute pditionē īuenit: ꝛ ī vi
te fructifera mortis laquēs naſcit̄. Sub pre/
textu aūt auaritie myſteriū fidei loquitur. Et/
eni noſtra fides trecētis emit̄ denarijs in de/
cem ſenſibus: interioꝛibus. ſ. ꝛ exterioꝛib⁹. ſ.
per corpus ꝛ aīam ꝛ ſpūm triplicatis. BE/
DA. Qḋ āt dicit: Et fremuerūt ī eā: neq̄q̄ȝ
debemus de diligentibus xp̄m apoſtolis di/
ctum credere: ſed de iuda potius ſub nume/
ro plurali. THEO. Vel cōuenienter vide
tur inui q̄ diſcipuli plureſ mulierē arguerūt:
eo q̄ ſepe xp̄m audierant de elemoſyna docē
tē. Judas xo non eadē intentione idigne tu
lit: ſed pp amoꝛē pecunie ꝛ turpe lucrū: vnde
ꝛ ioannes ipſum ſoluȝ cōmemoꝛat tāq̄ȝ frau
dulenta intentione mulierē arguentem. Di/
cit aūt: Et fre. in eā. i. moleſti erant ei expro/
brantes ꝛ iniurias inferentes. Arguit auteȝ
dominus diſcipulos eo q̄ deſiderium impe/
diunt mulieris: vnde ſequitur: Jeſus autem
dixit: Sinite eā quid illi moleſti eſtis? Poſt/
q̄ȝ enim munus obtulerat: illam p obpꝛobria
peruertebant. ORIGE. ſuper mat. Do/
luerunt. n. de perditione vnguenti: qḋ pote/
rat venūdari multo precio ꝛ dari pauperib⁹.
tamen non debebat fieri hoc: q̄z conueniens
erat vt ſuper caput chꝛiſti funderetur ſancta
ꝛ decenti infuſione vnde ſequitur. Bonum
opus operata eſt in me. Vſq̄ȝ adeo auteȝ effi
cax eſt laus huius operis boni: vt exhoꝛtetur
nos omnes odoꝛiferis ꝛ precioſis operibus
implere domini caput: vt de nobis dicatur:
Quia bonum opus fecimus ſup caput chꝛi/
ſti: quia ſemper quidē habem⁹ q̄ȝdiu ī hac vi
ta ſumus pauperes nobiſcum ꝛ opus habē
tes cura eoꝝ qui profecerūt in verbo ꝛ diui/
tes facti ſunt ī ſapientia dei. Non auteȝ poſ
ſunt ſufficere vt ſemper diebus ꝛ noctib⁹ ha/
beant ſecum filium dei. i. verbum ꝛ ſapiam
dei. Sequitur. n. Semper. n. pauperes hē/
betis vobiſcū: ꝛ cum volueritis poteſtis illis
benefacere: me autem non ſemp habebitis.
BEDA. Mihi quidem videtur in hoc lo/
co de preſentia coꝛpoꝛali locutus: q̄ nequaq̄ȝ
cum eis ita futurus ſit poſt reſurrectionē quo
modo tunc in omni conuictu ꝛ familiaritate.
HIERO. Dicit etiam: Bonum op⁹ ope
rata eſt in me: quia qui credit ī deum: reputa/
tur ei ad iuſticiā. Aliud eſt. n. credere ei: ꝛ ali
ud credere in eū. i. totū eijcere te in illū. Se/
quitur: Qḋ habuit. i. qḋ potuit hoc fecit: pre/
uenit vngere coꝛpus meum ī ſepulturā. BE
DA. Quaſi diceret: Vos putatis perditio/
nē eē vnguēti: officiū ſepulture ē. THEO.
Preuenit enim quaſi a deo ducta vngere coꝛ
pus meum in ſignuȝ ſepulture future: ī quo
proditoꝛem cōfundit: ac ſi ei diceret. Qua cō
ſcientia mulierem confundis qui in ſepultu/
rā coꝛpus meum vngit: teipſum vero nō cō/
fundis qui me in moꝛtem trades? Prophe/
tizat autem dominus conſequenter duas p/
phetias. ſ. q̄ euangelium eius predicabitur ī
vniuerſo mundo: ꝛ q̄ opus mulieris lauda/
bitur. vnde ſequitur: Amen dico vobis: vbi
cūq̄ȝ predicatum fu. ꝛc̄. BEDA. Notādū

autem q ſicut maria gloriam adepta eſt in to
to orbe de obſequio qd domino exhibuit: ita
econuerſo ille qui obſequio eius detrahere nõ
timuit: longe lateq infamatus eſt. ſed domi/
nus bonum laude digna remunerans: futu/
ras impij contumelias tacendo preterijt.

¶ Et iudas ſchariotes vnus de duo
decim abijt ad ſummos ſacerdotes: vt
proderet eum illis. Qui audientes ga
uiſi ſunt: ⁊ promiſerunt ei pecuniam ſe
daturos. Et querebat quomodo illũ
oportune traderet.

BEDA. Infelix iudas dãnum quod ex ef
fuſione vnguenti feciſſe credebat: vult magi
ſtri precio compenſare: vnde dicitur: Et iu.
ſca. vnus de duo. abijt ad ſum. ſa. vt prode/
ret eũ illis. CHRY. in ſer. de paſ. Quid
mihi eius patriam dicis vtinam ipſum quo/
q neſcire licuiſſet. Sed alter erat diſcipulus
qui iudas Jacobi zelotes vocabatur: ⁊ ne ap/
pellatione cognouimus fiat cõfuſio perſona/
rum: ꝓpterea hunc ab illo ſeparauit. Nõ aũt
dixit: Judas proditor: vt doceat detractatiões
neſcire ⁊ accuſationes declinare. Quod autẽ
dicit: Vnus de. xij. auget deteſtabilitatẽ ꝓdi
toris. nam ⁊ alij diſcipuli erant: q fuerãt nu/
mero. lxx. ſed illi non intimi: nõ tãta cõfiden
tia ſociati ſunt: iſti autẽ. xij. fuerũt cõprobati.
hec erat caterua legalis de qua proditor mali
gnus exiuit. HIERO. Vnus tamen erat
de. xij. numero: non vnus merito: vnus cor
pore: nõ vnus aĩo. Abijt aũt ad prĩcipes poſt
q̃ exijt ⁊ intrauit in eum ſathanas: vnũqdq/
q aĩal ad ſimile ſibi iungitur. BEDA. Qd
autem dixit: Abijt. oſtendit eum nõ a princi/
pibus inuitatum: non vlla neceſſitate cõſtri/
ctum: ſed ſponte propria ſcelerate mẽtis iniſ
ſe conſilium. THEO. Dicit autem vt pro
deret eum illis. i. vt annunciaret illis quãdo
ſolus exiſteret. Timebant aũt in eum irruere
quãdo docebat propter turbã. HIERO.
Promittit aũt ſe tradere vt magiſter eius dia/
bolus ante dicebat: Tibi dabo ptãtẽ hãc vni
uerſam: Sequitur: Qui audiẽtes gauiſi ſũt:
⁊ promi. ei pecu. ſe. da. Promittunt quidẽ
pecuniam: ⁊ amittunt vitam quam ipſe reci/
pit cum vitam amittit. CHRY. in ſer. de
paſ. O dementiam: immo cupiditatem pro/
ditoris. cuncta enim mala cupiditas procrea/
uit: Nam cupiditas captas animas retinet: ⁊
omnibus nodis alligatas conſtringit: ⁊ rerũ
obliuionem imponit: ⁊ alienationem mentis
oſtendit. Ab hac iudas captiuus cupiditatis
inſania: conuerſationis: menſe: diſcipulatus:
admonitionis: ſuaſionis: oblitus eſt. Nam
ſequitur: Et querebat quomodo eum oportu
ne traderet. HIERO. Sed opportunitas
doli nunq̃ inuenitur: vt non vindicetur hic
aut illic. BEDA. Multi hodie ſcelus iude
q dominum ac magiſtrum deumq ſuum pe
cunia vendiderit: velut immane ⁊ nephariũ
exhorrent: nec tamen cauent. nam cum ꝓ mu
neribus charitatis ⁊ veritatis iura ſpernunt:
deum qui eſt charitas ⁊ veritas produnt.

¶ Et primo die azimorum quando
paſcha immolabant dicunt ei diſcipu/
li: Quo vis eamus ⁊ paremus tibi vt
manduces paſcha? Et mittit duos ex
diſcipulis ſuis: ⁊ dicit eis: Ite in ciuita
tem: ⁊ occurret vobis homo lagenam
aque baiulans. Sequimini eum: ⁊ quo
cũq introierit dicite domino domus
quia magiſter dicit: Vbi ẽ refectio mea:
vbi paſcha cum diſcipulis meis mãdu
cem? Et ipſe vobis demonſtrabit cena
culum grande ſtratũ: ⁊ illic parate no
bis. Et abierunt diſcipuli eius: ⁊ vene
runt in ciuitatẽ: ⁊ inuenerunt ſicut di
xerat illis: ⁊ parauerunt paſcha.

CHRY. in ſermone de paſ. Quando
de iudas d traditiõe tractabat: alij diſcipuli ſũt
d preparatiõe paſche ſolliciti. vnde dicit: Et
primo die azi. quando paſcha im. di. ei. diſci.
Quo uis eamus ⁊ paremus tibi cõ. paſcha?
BEDA. Primum diem azimorum. xiiij.
diẽ pmi menſis appellat: qñ fermẽto abiecto
imolare. i. agnũ occidere ſolebãt ad veſperã:
qd exponẽs apoſtolus ait: Paſcha noſtrum
immolatus eſt chriſtus. q lz die ſequẽti. i. xv.
luna ſit crucifixus attamen nocte qua agnus
immolabatur: ⁊ corporis ſanguiniſq ſui tra
dens myſteria celebranda: ⁊ a iudeis tẽtus ac

ligatus: ipſius imolatōis: hoc ē paſſionis ſue
ſacrauit exordium. HIERO. Azima vo
que cū amaritudine. i. lactucis agreſtibꝰ man/
ducant: redēptio noſtra eſt: amaritudo vero
paſſio dn̄i. THEO. Ex hoc aūt ꝙ dicunt
diſcipuli: Quo vis eamus? manifeſte videt
ꝙ chriſtus hoſpitiū aliquod nō hēbat: ſed ne/
qꝫ diſcipuli proprias domos: ſi eni habuiſ/
ſent: duxiſſent eum ad illas. HIERO.
Dicunt etiam. Quo vis eamꝰ? vt cū volunta
te dei dirigamus greſſus noſtros: dn̄s autē
indicat cū quo manducat paſcha: ⁊ more ſuo
mittit duos: qđ ſupra expoſuimꝰ. vnde ſequi
tur: Et mittit du. ex diſci. ſu. ⁊ di. eis. Ite i ci
ui. THEO. Mittit qdem ex diſcipulis ſu
is petrū. ſ. ⁊ ioannem vt lucas dicit ad igno/
tum hominē: innuens ex hoc ꝙ poſſet nō pa
ti. Nam qui mentē ignoti nouit vt ipſos re
ciperet: qđ non operaretur in alijs? Dat etiā
eis ſignū vt domū. ſ. inueniret cū ſubdit: Et
occurret vobis hō la. aque baiulās. AV/
GV. de con. euan. Marcus lagenam dicit
quā lucas amphorā: ille vaſis genus: iſte mo
dum ſignificauit: vterqꝫ veritatē ſnīe cuſto/
diuit. BEDA. Indiciū autem p̄ſētie diui/
nitatis ē: ꝙ cū diſcipulis loquēs qđ alibi futu
rum ſit nouit. vnde ſequit: Et abi. diſci. eiꝰ ⁊
ve. in ciui. ⁊ inue. ſicut dixit illis ⁊ pa. paſ.
CHRY. in ſer. de paſ. Non illud qđ nr̄ꝫ:
ſed interim iudeorū: illud aūt qđ noſtrū ē nō
ſolū cōſtituit: ſed ipſe factus eſt paſcha. Sed
⁊ cur illud māducauit? q: factus eſt ſub lege:
vt eos q ſub lege erāt redimeret: ⁊ ipſe legi
requiē daret: ⁊ vt nemo dicat: ꝙ iō eā euacua
uerit: q: eā iplere vt moleſtā ⁊ arduā nō va/
luit ipſe prius eā cōpleuit: ⁊ ſic fecit eam re ge
ſcere. HEIRO. Myſtice aūt ciuitas eccle
ſia ē: que muro ſidei cingitur. hō occurrens
populus primitiuꝰ eſt: amphora aque: lex lit
tere. BEDA. Vel aqua: lauacrū gr̄e: lage
na fragilitatem deſignat eorum per quos ea/
dem erat gr̄a mūdo monſtrāda. THEO.
Lagenā aque portat qui baptizatus ē. q autē
baptiſma baiulat: venit ad requiem ſm rōnē
viuens: ⁊ ſicut in domo requie potitur. vnde
ſubdit: Sequimini eum. HIERO. Qui
. ſ. ducit in altū vbi eſt refectio chriſti. Dn̄s
domus petrus apoſtolus eſt: cui dn̄s domū
ſuam credidit: vt ſit vna fides ſub vno paſto
re. Cenaculum grande eccleſia magna eſt: in
qua narratur nomen domini ſtrata varietate
virtutum ⁊ linguarū. BEDA. Vel cena/
culum magnū ſpūaliter lex eſt: que de angu/
ſtijs littere egrediens ⁊ ſublimi loco. i. i alto
mētis ſolario recipit ſaluatorē. Cōſulte autē
ſiue aque baiuli: ſiue domini domus ſunt pre
termiſſa vocabula: vt omnibus verū paſcha
celebrare volentibus: hoc eſt chriſti ſacramen
tis imbui. eumqꝫ ſue mentis hoſpitio ſuſci/
pere querentibus: facultas danda ſignetur.
THEO. Vel dn̄s domus intellectus eſt:
qui oſtendit cenaculum grande. i. altitudinē
intelligentiarum. quod ⁊ ſi altum ſit: tamē ni
hil habet vaneglorie ⁊ tumoris: ſed ſternitur
⁊ planum fit humilitate. Ibi autē. i. itali mē
te paſcha chriſto paratur a petro. ſ. ⁊ ioāne. i.
ab actione ⁊ contemplatione.

¶ Veſpere autem facto: venit cum
duodecim. Et diſcumbentibus eis et
manducantibus ait ieſus: Amen dico
vobis: quia vnus ex vobis tradet me
qui manducat mecum. At illi ceperūt
contriſtari ⁊ dicere ei ſingulatim. Nū
quid ego? Qui ait illis: Vnus ex duo
decim qui intingit mecum manum in
catino. Et filius quidem hominis va/
dit: ſicut ſcriptum eſt de eo. Ve autem
homini illi: per quē filius hominis tra
detur. Bonum erat ei ſi non eſſet na/
tus homo ille.

BEDA. Dominus qui de ſua paſſiōe pre
dixerat: etiam de proditore predicit: dans lo/
cum pnīe: vt cū intellexiſſet ſciri cogitatōnes
ſuas peniteret eū facti ſui. vnde dicitur: Ve/
ſpere autem fac. ve. cū. xij. ⁊ diſcū. eis ⁊ mā.
ait ieſus: Amen dico vobis quia vnus ex vo
bis me tradet: q māducat mecū. CHRY.
in ſer. de paſ. Vbi patet ꝙ non aperte cū oī/
bus publicabat: ne impudentiorem eum face
ret: nec etiam penitus ſilētio preteribat: ne ce
lari arbitratus: audacter ad proditionem pro
peraret. THEOPHI. Sed quomodo
diſcumbentes cenabant: cum lex preciperet:
ꝙ ſtantes erecti deberent paſcha comedere?
Probabile autem eſt prius eos adimpleſſe

paſcha legale: deinde diſcubuiſſe: icipiēte eo proprium tradere paſcha. HIERO. Veſpera autem diei: veſperam indicat mundi. Circa vndecimā nāq3 horam venerūt nouiſſimi: qui primi denarium eterne vite acceperūt. Omnes igitur diſcipuli tangūtur a domino: vt fiat armonia cithare: omnes nerui bn̄ ſuſpenſi conſona voce reſpondent. Nam ſequitur: At illi ceperunt contriſtari: ⁊ dicere ei ſingulatim: Nunquid ego? Vnus autem remiſſus ⁊ pecunie amore madefactus dixit: Nunqd ego ſum rabi? ſicut in mattheo legit. THEOPHI. Ceperunt autem alij diſcipuli contriſtari propter domini verbum. Nam etſi extra hanc exiſterent paſſionem: magis tamen credunt illi qui omnium nouit corda q̄3 ſibi. Sequitur: Qui ait illis: vnus ex duodecim: qui intingit mecum manum ī catino. BEDA: Judas ſcilicet qui ceteris contriſtatis: ⁊ retrahentibus manum cū magiſtro manum mittit in catinum. Et qꝛ pri⁹ dixerat: Vnus ex vobis me tradet. perſeuerat proditor in malo: manifeſtius arguit: ⁊ tamen nomen proprium non deſignat. HIERO. Dicit autem vnus de duodecim: quaſi ab eis ſeparatus: ſeparat enim ſeorſum lupus ouem quam capit. Quis que de ouili egreditur: lupi morſibus patet: Judas autem nec primo: nec ſecundo correptus a proditione retrahit pedem. vnde pena predicitur: vt quē pudor non vicerat: corrigant denunciata ſupplicia. ⁊ hoc eſt quod ſubditur: Et filius quidem ho. va. ſicut ſcriptum eſt de eo.

THEOPHI. Per hoc quod dicitur: Vadit: oſtenditur q̄ mors chriſti fuit volūtaria ⁊ non neceſſaria. HIERO. Sed qꝛ multi bonum vt iudas faciunt: ſed omnino illis non proficit: recte ſubditur: Ve autem ho. illi per quem fi. ho. tradetur. BEDA. Sed ⁊ hodie quoq3 in ſempiternum vt illi homini: qui ad menſam domini malignus accedit. Et enim ille in exemplum iude filium hominis tradit: non quidem iudeis peccatoribus: ſed tamen peccatoribus mēbris ſuis. Sequitur: Bonum erat ei: ſi non eſſet nat⁹ homo ille. HIERO. Scilicet intimo latēs vtero materno: melius enim eſt non eſſe: q̄3 ad tormenta eſſe. THEOPHI. Quantum enim ex fine melius fuiſſet ei q̄ eſſet ſi non proditor exiſteret: nam deus fecit ipſum ad opera bona: ſed poſtq̄3 ad tantam deuenit maliciam melius fuiſſet ei ſi natus nō fuiſſet.

¶ Et manducantibus illis: accepit ieſus panem: ⁊ benedicens fregit: ⁊ dedit eis: ⁊ ait: ſumite: hoc eſt corpus meum. Et accepto calice gratias agens dedit eis. Et biberunt ex illo omnes. Et ait illis. Hic eſt ſanguis meus noui teſtamenti: qui pro multis effundetur. Amen dico vobis q̄ iam non bibam de genimine vitis: vſq3 in diem illum cum illud bibam nouum in regno dei.

BEDA: Finitis paſche veteris ſolemnijs tranſit ad nouum vt. ſ. pro carne agni ac ſanguine: ſui corporis ſanguiniſq3 ſacramentū ſubſtitueret. vnde dicitur: Et man. ill. acce. ieſus panem. vt ſcilicet ipſum ſe eſſe monſtraret: cui iurauit dominus: Tu es ſacerdos in eternum ſm̄ ordinem melchiſedech. Sequitur: Et bene. fre. THEOPHI. Ideſt gratias agens fregit: quod ⁊ nos facimus orationes ſuperaddentes. BEDA: Frangit etiam ipſe panem quem diſcipulis porrigit: vt oſtendat corporis ſui fractionem non abſq3 ſua ſponte vel procuratione futuram: quē etiam benedixit: qꝛ naturam humanam quā paſſurus aſſumpſit: ipſe vna cum patre ⁊ ſpirituſancto gratia diuine virtutis īpleuit. Benedixit panem ac fregit: qꝛ hominem aſſumptum ita morti ſubdere dignat⁹ eſt: vt ei diuine imortalitatis ineſſe potentiā demonſtraret: Ideoq3 velocius eum a morte reſuſcitandū eſſe doceret. Sequitur. Et dedit eis ⁊ ait: Sumite: hoc eſt corpus meum. THEO. Hoc. ſ. quod nunc do: ⁊ quod nunc ſumitis: Non autem panis figura tantum corporis chriſti ē: ſed in proprium chriſti corpus tranſmutatur. nam dominus ait: Panis quē ego dabo caro mea eſt. ſed tamē caro chriſti nō videtur ꝑꝑ naturā infirmitatem: panis. n. ⁊ vinum de noſtra conſuetudine eſt: ſi vero carnem ⁊ ſanguinem cerneremus: ſumere non ſuſtineremus. propter hoc dn̄s noſtre infirmitati condeſcendens: ſpecies panis ⁊ vini conſeruat: ſed panem ⁊ vinū in veritatē ꝯuertit carnis ⁊ ſanguinis.

CHRY. in ſer. de paſ. Et nunc etiam ille

preſto eſt xp̄s: q̄ illam ornauit menſā: ipſe iſtā
quoqȝ conſecrat. Non enim homo eſt q̄ pro/
poſita corpus chriſti facit ⁊ ſanguinē: ſȝ ille q̄
pro nobis crucifix⁹ eſt chriſtus. Sacerdotis
ore verba proferuntur: ⁊ dei virtute cōſecrā
tur ⁊ gratia: hoc verbo qḋ dicit. Hoc eſt cor
pus meum. propoſita conſecrantur: ⁊ ſicut il
la vox que dicit. Creſcite ⁊ multiplicamini et
replete terraȝ ſemel quidē dicta eſt: ſed omni
tempore ſentit effectum ad generationeȝ ope
rante natura: ita ⁊ vox iſta ſemel quidem dcā
eſt ſed per omnes menſas eccleſie vſqȝ ī ho/
diernum diem ⁊ vſqȝ ad eius aduentū p̄ſtat
ſacrificio firmitatē. HIERO. Myſtice au
tem in pane transfigurat dn̄s corpus ſuum:
qḋ eſt eccleſia pn̄s: q̄ accipitur in fide: benedi
citur in numero: frāgitur in paſſionibus: da
tur in exemplis: ſumitur in doctrinis: forma
tur in ſanguinē ſuū in calice vino ⁊ aq̄ cōmi/
xtum: vt alio purgemur a culpis: alio redima
mur a penis: Sāguine nāqȝ agni ſeruantur
domus a p̄cuſſione angeli: ⁊ aq̄ maris rubri
extinguūtur inimici: que ſūt myſteria eccleſie
xp̄i. Unde ſequitur: Et acce. ca. grās agens
de eis: Gratia enim ⁊ non meritis ſaluati
ſumus a deo. GREGO. ij. mora. Cum
appropinquaret etiam paſſioni accepto pane
gratias egiſſe perhibetur gratias itaque egit
qui flagella aliene iniquitatis ſuſcepit: ⁊ qui
nil p̄cuſſione dignū exhibuit: humiliter ī paſ
ſione benedicit: vt hinc oſtendat q̄d vnuſqſqȝ
in flagello culpe facere debeat: ſi ipſe equani/
miter flagella culpe portat aliene. vt hinc etiā
oſtendat quid in correctione faciat ſubdit⁹: ſi
in flagello poſitus patri gratias egit equalis.
BEDA. Quia ⁊ nos in chriſto ⁊ in nobis
xp̄m manere opȝ: vinum dominici calicis aq̄
miſcetur. Atteſtante. n. ioanne aque populi
ſūt: ⁊ neqȝ aquam ſolam: neqȝ ſolū vinū cui/
q̄ȝ lȝ offerre: ne talis oblatio caput a mēbris
ſe cernēdū eſſe ſignificet: ⁊ vel chriſtum ſine
noſtre redēptiōis amore pati potuiſſe: vł nos
ſine illius paſſione ſaluari ac pati poſſe offer
ri cōtigat. Sequitur: Et biberūt ex illo oēs.
HIERO. Ebrietas felix: ſacietas ſaluta/
ris: q̄ quāto copioſius ſumitur: tāto ſobrieta
tem mentis donare dignat̄. THEO. Qui
dā āt dicūt iudā myſterioꝝ n̄ fuiſſe p̄ticipē: ſȝ
q̄ exierit anteq̄ȝ dn̄s myſteria largiret̄. Alij
etiam dicunt q̄ illi tradidit de illo myſterio.

CHRY. ī ſer. de paſ. Chriſtus. n. ſāgui/
nē ei q̄ eū vēdidit offerebat: vt hēret remiſſio
nē p̄cōꝝ: ſi tamē impius exiſtere noluiſſet.
HIERO. Bibit ergo iudas: ſed nō ſatu/
ratus: nec ſitim extinguit ignis eterni: q̄ȝ in
igne ſumit myſteria chriſti: cuius ſacrificium
nō emundat. ſed eos cogitatio īſipiēs p̄ducit
ad culpas: q̄ ſe cenoſis crudelitatis fetoribus
miſcuerunt. CHRY. in ſer. de paſ. Nul/
lus ergo ſit iudas ī dn̄i menſa. hoc ſacrificiū
cibus ſpūalis eſt: nā ſicut corporalis cibus cū
ventrē inuenerit aduerſis humoribus occu/
pati amplius ledit: ita ē ⁊ iſte ſpūalis cibus
ſi aliquē reperit malignitate pollutū: magis
eū perdit nō ſua natura: ſed accipiētis vitio.
Pura igitur ſit mens in omnibus: pura co
gitatio: q̄ȝ ⁊ ſacrificiū purū ē. Seq̄tur: Et ait
illis: hic eſt ſan. meus noui teſtamēti. BE/
DA. Hoc ad diſtinctionē reſpicit veteris
teſtamēti qḋ hircorū ⁊ vitulorū eſt ſanguine
dedicatū: dicēte īter aſp̄gēdū legiſlatore. h̄ eſt
ſanguis teſtamēti qḋ mādauit ad nos ds̄. Se
quitur: Qui pro mul. effūdet̄. HIERO.
Non eniȝ oēs emundat. Sequitur: Amē di
co vobis q̄ iā nō bi. de geni. vi. vſqȝ ī diem
illū cuȝ illud bi. no. ī regno dei. THEO.
Quaſi diceret: Nō bibā de vino vſqȝ ad re/
ſurrectionē: regnū eni reſurrectionē vocat:
quaſi tunc regnauerit cōtra mortē. Poſt re/
ſurrectionē vero bibit cū diſcipulis: ⁊ come/
dit: oſtēdens q̄ idem ipſe eſſet q̄ paſſus eſt:
Nouum aūt bibit illud. i. nouo quodāmō et
alieno: Non eni corpus habebat paſſibile i/
digens cibo: ſed imortale ⁊ icorruptibile. In
telligendū eſt autem ⁊ ſic: Uitis eſt ipſe dn̄s
genimen vitis myſteria ⁊ intellectus occult⁹
quē ipſe generat: qui docet hominē ſciētiam.
In regno aūt dei. i. in futuro ſeculo bibet cū
ſuis diſcipulis myſteria ⁊ ſapientiam: noua
quedā nos docens: ⁊ reuelās que nūc occul/
tat. BEDA. Uel aliter: Uitem ſiue vineā
domini appellatā eē ſynagogaȝ eſaias teſtat̄
dicens: Uinea domini ſabaoth dom⁹ iſrael
eſt. Iturus ergo dn̄s ad paſſionem ait: Iam
nō bibam de ge. vi. ac ſi aperte dicat: Nō vl
tra carnalibus ſynagoge cerimonijs delecta
bor: in quibus etiam iſta paſchalis agni ſa/
cra locum tennere precipuum. Aderit eniȝ tē
pus mee reſurrectionis: aderit dies illa cum
in regno dei poſitus. i. gloria vite imortalis

ſublimatus: de ſalute eiuſdez populi fōte gſe
ſpūalis regenerant vobis cū gaudio ꝑfūdar.
HIERO. Conſiderandū autem ꝙ hic do/
minus mutat tm̄ ſacrificiū: ſed non mutat tē/
pus: vt nos nunq̄z cenā dn̄i ante quartādeci/
mā lunā faciam⁹: q facit in. xiiij. reſurrectio/
nē in. xi. luna cenā domini faciet: qđ nunq̄z
in veteri teſtamento nec in nouo factum eſt.
¶ Et hymno dicto: exierunt in mō/
tem oliuarū. Et ait eis ieſus: Oēs ſcā/
dalizabimini i nocte iſta: quia ſcriptum
eſt: percutiam paſtorem ⁊ diſpergentur
oues. Sed poſtq̄ꝫ reſurrexero precedaz
vos in galileam. Petrus autem ait il
li: Etſi omnes ſcandalizati fuerit: ſꝫ nō
ego. Et ait illi ieſus: Amen dico tibi:
quia tu in nocte hac priuſq̄ꝫ gallus vo
cem bis dederit: ter me es negaturus.
Et ille āplius loquebatur. Etſi opor
tuerit me ſimul commori tibi: non te
negabo. Similiter āt oēs ⁊ dicebāt.
HYLA. Sicut gratias egerunt anteq̄z bi/
berent: ita etiam gratias agunt ⁊ poſtq̄z bibe
runt. vñ dicitur: Et hymno dicto exierunt in
montem oliuaruz. vt. ſ. adiſcas: ⁊ ante cibū:
⁊ poſt cibum gratiarum reddere actiones.
HIERO. Hymnum. n. dicit laudē dn̄i
vt ē in pſalmo. Edēt pau. ⁊ ſa. ⁊ lau. domi.
q requi. eum. Et adorauerunt ⁊ manducaue
runt omnes pingues terre. THEO. Si/
mul etiam ⁊ hic oſtendit qđ amplectibile erat
ſibi pro nobis mori: qꝛ cum tradēdus erat de
um laudare dignatus eſt. Docet etiaz nos cū
in anguſtias incidimus propter multoruz ſa
lutē non contriſtari: ſed deo gratias agere: q
i noſtra tribulatione operatur multoruz ſalu/
tem. BEDA. Poteſt etiam hymnus ille i
telligi quē dn̄s ſm̄ Joānē patri gratias agēs
decantabat: in quo ⁊ pro ſeipſo: ⁊ pro diſcipu
lis: ⁊ pro eis qui per verbum ipſorum credi
turi erant: eleuatis ſurſum oculis precabať.
THEO. Exiuit autem in montem: vt ad
eum ſolitarium exiſtentem: exeuntes ipſuz ca
perent abſq̄z tumultu. Si eniz acceſſiſſent cū
i ciuitate manebat forte fuiſſet multitudo po/
puli conturbata: ⁊ tunc manifeſte occaſionez
inimici captātes viderentur ipſuz iuſte inter
ficere tāquam populum concitantem. BE/
DA. Pulchre etiam dominus diſcipulos
ſacramentis imbutos in montem educit oli/
uarū: vt typice deſignet nos per acceptionē
ſacramentorum ad altiora virtutum dona et
chariſmata ſancti ſpiritus: quibus in corde ꝑ
ungamur aſcendere debere. HIERO.
In monte etiam oliueti ieſus tenetur: ūde ad
celos aſcendit: vt nos ſciamus quia inde aſcē
dimus ad celos vnde vigilamus ⁊ oramus
⁊ ligamur: nec repugnamus in terra. BE/
DA. Predicit autem dominus diſcipulis
quid paſſuri ſunt: vt cum paſſi fuerint: non
deſperent ſalutem ſed agentes penitentiam
liberentur. vnde ſequitur: Et ait illis ieſus:
Omnes ſcandalizabimini in me i nocte iſta.
HIERO. Omnes quidem cadunt: ſed
non omnes iacent. Nunquid enim qui dor/
mit non adijciet vt reſurgat? Carnale eſt ca/
dere: ſed diabolicum eſt iacere. THEO.
Permiſit autem eos dominus cadere: vt
non in ſeipſis confidant. ⁊ ne videretur hoc
quod predixerat ex quodam argumēto appa/
renti prediriſſe inducit teſtimonium zacharie
prophete. vnde ſequitur. Percutiam paſto
rem ⁊ diſpergentur oues gregis. BEDA.
Hoc alijs verbis in zacharia propheta ſcri/
ptum eſt: ⁊ ex perſona prophete ad dominuz
dicitur. Percute paſtorem ⁊ diſpergentur
oues. Propheta enim poſtulat paſſionem
domini: pater reſpondet: Percutiam paſto/
rez: precibus inferiorum. Filius a patre mit/
titur: ⁊ percutitur ideſt incarnatur ⁊ patitur.
THEOPHI. Dicit autem pater: Per
cutiam paſtorem: quia ipſum percuti dimi/
ſit. Oues diſcipulos dicit: quaſi innocen/
tes ⁊ quaſi abſque malitia. Vltimo conſo/
lationem inducit dicens: Sed poſtquam re/
ſurrexero ꝑcedā vos i galileā. HIERO.
In quo vera ꝓmittiť reſurrectio: vt ſpes nō
extinguať. Sequiť: Petr⁹ āt ait ei. Et ſi oēs
ſcā. fu. ſꝫ nō ego. Ecce auis ſine pēnis i altū
volare nitiť: ſed corpus aggrauat aīam: vt ti
more humane mortis timor domini ſupere/
tur. BEDA. Et petrus ergo de ardore fi/
dei promittebat: ⁊ ſaluator quaſi deus futura

nouerat. vnde ſeqtur: Et ait illi ieſus: Amē
di. tibi q2 tu ho. innoc. hac p̄nuſq̃ gal. bis
vo. de ter me es negatu. AVGV. De
con. euan. Cū oēs euangeliſte dicant predi/
xiſſe dominum ꝙ cuz petrus eſſet negaturꝰ:
anteq̃ gallus cantaret: Marcus hoc ſolum
narrauit expreſſius. vnde nonnullis videt̃
non congruere ceteris: q2 parum attendunt.
Tota enim petri negatio trina eſt: que ſi tota
poſt primum galli cantum inciperet: falſum
dixiſſe viderentur tres alij euangeliſte: ꝙ ſci
licet anteq̃ gallus cantaret: ter eum eſſet ne/
gaturus. Rurſꝰ ſi totā trinā negatōem an/
te pegiſſet q̃ cantare gallꝰ inciperet: ſupfluo
dixiſſet marcus ex perſona domini: Priuſ/
q̃ gallus bis vocem dederit: ter me negatu/
rus es. Sed q2 ante primū galli cantum ce/
pta eſt illa trina negatio: attenderunt illi tres
non quando eam completurus eſſet petrus:
ſed quāta fatura eſſet. i. trina: ⁊ quando ce/
ptura. i. ante galli cantum q̃q̃ in animo eiꝰ
⁊ ante primū galli cantum tota concepta eſt.
Marcus autem de ipſarum vocuz interual
lo planiꝰ elocutꝰ ē. TEO. Qd̉ ſic intelligi
tur: Petrus ſemel negauit: deinde gallꝰ cā/
tauit: negante vero eo duabus alijs negatio/
nibus: tunc gallus ſecundo vocem emiſit.
HIE. Gallus lucis nūtius quis ē niſi ſpi
ritusſanctus? cuius voce in prophetia ⁊ ī apo
ſtolis nos de trina negatione excitamur ad
amariſſimos poſt lapſum fletus: qui male
cogitauimus de deo: ⁊ male locuti ſumꝰ ad
ꝓximos: ⁊ male fecimus ad nos metipſos.
BEDA. Fides autem apoſtoli petri: ⁊ ar
dens affectus ad dominum conſequenter
oſtenditur. Sequitur eni. At ille ampli. lo/
que. Et ſi opoꝛ. me ſi. cōmo. tibi nō te nega/
bo. THEOPHI. Feruorē etiam intre/
pidum ⁊ alij diſcipuli oſtenderunt. Nam ſe
quitur: Similiter autem ⁊ omnes dicebāt.
ſed tamen reſiſtebant veritati: quā chriſtus
predixerat.

¶ Et veniunt in predium cui nomē
gethſemani: ⁊ ait diſcipulis ſuis: Se/
dete hic donec orem. Et aſſumit
Petrum ⁊ Jacobum ⁊ Joannez ſe
cum: ⁊ cepit pauere ⁊ tedere. Et ait il
lis: Triſtis eſt anima mea vſq3 ad
moꝛtem. Suſtinete hic ⁊ vigilate. Et
cum proceſſiſſet paululum: procidit ſu
per terram: ⁊ oꝛabat vt ſi fieri poſſet
tranſiret ab eo hoꝛa: ⁊ dixit: Abba pa
ter: omnia tibi poſſibilia ſunt: transfer
calicem hunc a me: Sed nō quod ego
volo: ſed quod tu. Et venit ⁊ inuenit
eos doꝛmientes. Et ait petro: Symō
doꝛmis? Non potuiſti vna hoꝛa vigi/
lare? Vigilate ⁊ oꝛate: vt non intretiſ
in tentationem. Spiritus quidem
pꝛomptus eſt: caro vero infirma. Et
iterum abiens oꝛauit eundem ſermo/
nem dicens. Et reuerſus denuo: inue
nit eos doꝛmientes. Erant enim oculi
eoꝛum grauati: ⁊ ignoꝛabant quid re
ſponderent ei. Et venit tertio: ⁊ ait il
lis: Doꝛmite iam: et requieſcite. Suf
ficit. Venit hoꝛa: ecce filius homi
nis tradetur in manus peccatoꝛum.
Surgite eamus: Ecce qui me tradet
pꝛope eſt.

GLO. Poſtq̃ dominus ſcandalum di/
ſcipuloꝝ predixerat: nūc euangeliſta narrat
de oꝛatione ipſius: in qua pro diſcipulis cre
ditur oraſſe: ⁊ primo deſcribens locum oꝛa/
tionis dicit: Et veniunt in prediū cui nomen
gethſemani. BEDA. Monſtratur vſq3
hodie locus gethſemani: in quo dominꝰ oꝛa/
uit ad radices mōtis oliueti. Interpꝛetat̃ aūt
gethſemani vallis pinguium ſiue piguedi/
num. Cuz autem dominus in monte oꝛat:
nos docet ſublimia oꝛando inquiri debere.
At cum in valle pinguedinis oꝛat: inſinuat
nobis humilitatem ſemper ī oꝛationibus: ⁊
interne pinguedinem dilectionis eſſe ſeruā/
dam. Ipſe etiam per vallē humilitatis ⁊ pin
guedinez charitatis pro nobis moꝛtē ſubijt.
HIERO. In valle etiam pinguedinum
tauri pingues obſederunt eum. Sequitur:
Et ait diſcipulis ſuiſ. Sedete hic donec oꝛē.
Separantur in oꝛatione qui ſeparantur in
paſſione: q2 ille oꝛat: illi doꝛmiunt: pinguedi
ne cordis oppꝛeſſi. THEOPHI. Sin/
gulariter etiam erat conſuetudo illi ſemper

orare: formam nobis tradens vt ſilentium ⁊
ſolitudinem in orationibus requiramus. Se
quitur: ⁊ aſſumit petrum ⁊ Jacobum ⁊ Joan
nem ſecū. Jllos tres tm̄ aſſumit q̄ gloria ei⁹
in monte thabor iſpectores extiterāt: vt q̄ glo
rioſa viderant: viderent ⁊ triſtia: ⁊ addiſce/
rent ꝙ verus erat homo in hoc ꝙ triſtat̄. Vñ
ſequitur. Et cepit pauere ⁊ tedere. q: eni totū
aſſumpſerat hominem: aſſumpſit ⁊ natura/
les proprietates hoīs: pauere ⁊ tedere ⁊ con/
triſtari naturaliter: nā hoīes naturaliter inui/
ti tendunt ad mortē: vnde ſequitur: Et ait il/
lis: Triſtis eſt anima mea vſq; ad mortem.
BEDA. Quaſi deus in corpore cōſtitutus
fragilitatem carnis exponit: vt eorū qui ſacra
mentum incarnationis obiurgant excluderet̄
impietas: nā q̄ corpus ſuſcepit oīa debuit ſu/
ſcipere que corporis ſūt: vt eſuriet: ſitiret: an
geretur: contriſtaretur. Diuinitas. n. ꝑ hos
cōmutari neſcit affectus. THEO. Quidā
aūt hoc ſic intellexerunt. q. d. Triſtor. n. non
ꝙ mori debeo: ſed ꝙ iſraelite ꝓpiqui mei me
crucifixuri ſunt: ac per hoc a regno dei debēt
excludi. HIERO. Jn hoc etiam pauere ⁊
triſtari docemur ante iudicium mortis: quod
nō poſſumus per nos dicere: ſed ꝑ illū: Ve/
nit ꝓnceps mūdi huius ⁊ in me nō hȝ qc̄q̄.
Sequitur: Suſti. hic ⁊ vigilate. BEDA:
Nō a ſomno dormitionis ꝓhibet cuius tp̄s n̄
erat iminente diſcrimine: ſed a ſomno infide
litatis ⁊ torpore mentis. Paululum autem
procedens ruit in faciem ſuam: ⁊ humilitatē
mentis hitu carnis oñdit. Vñ ſeq̄t̄: Et cum
proceſ. pau. ꝓci. ſuꝑ ter. ⁊ ora. vt ſi fieri poſ/
ſet trāſi. ab eo hora. AVGV. de cō. euan.
Non dixit ſi facere poſſet: ſed ſi fieri poſſet:
fieri. n. poteſt qđ ille voluerit. Sic itaq; dcm̄
eſt: Si fieri poteſt: ac ſi diceret̄: ſi vellet. Et
nequis putaret eum patris minuiſſe ptātem:
manifeſtauit quo itellectu accipiēdū ſit qđ di/
ctum eſt. Nam ſequitur: ⁊ dixit. Abba pat̄:
oīa tibi poſſi. ſunt. Jn quo ſatis oſtendit non
ex i poſſibilitate: ſed ex volūtate patris dictū
eē: ſi fieri poteſt. Quod aūt marc⁹ nō ſolū pa
ter: ſed abba pater eum dixiſſe cōmemorat. h̄
eſt abba hebraice: qđ latine pater. Et fortaſſe
dñs propter aliqđ ſacramētū vtrūq; dixit: vo
lens oſtendere ſe illam triſtis perſonam iam
ſui corporis. i. eccleſie ſuſcepiſſe: cui factus ē
angularis lapis venienti ad eum partim ex he

breis: ad quos pertinet qđ ait abba: partim ex
gentibus ad quos pertinet quod ait pr̄. BE/
DA. Orat aūt trāſire calicē: vt oſtēdat vere
ꝙ homo erat. vñ ſubdit. Transfer calicē hūc
a me. Reminiſcēs aūt ⁊ ꝓpter qđ miſſus ē:
ꝑficit diſpēſatiōē ad quā miſſus ē: ⁊ clamat:
Sed nō qđ ego volo: ſȝ qđ tu. Quaſi. d. Si
morit̄ mors me n̄ moriēte ſȝ carnē: trāſeat ca
lix. verꝫ q: non aliter hoc fiet: non qđ ego vo
lo: ſed qđ tu. Multi adhuc cōtriſtātur futura
morte: ſed habeant rectum cor: vitēt mortem
quā poſſunt: ſed ſi nō poſſunt dicant id qđ ꝓ
pter nos dñs dixit. HIERO. Ex quo ēt
vſq; in finē nō ceſſat nos docere pr̄ibus obe
dire: ⁊ volūtatē eoꝫ: volūtati noſtre prepone
re. Sequitur. Et venit ⁊ inuenit eos dor. Si
cut. n. dormiūt mēte: ſic ⁊ corpore. Poſt ora
tionem aūt dñs veniens ⁊ videns diſcipulos
dormientes petrū ſolū icrepat. Vnde ſeq̄t̄:
Et ait petro: ſymon dormis? non po. vna ho
ra vigi. mecū? Quaſi. d. Qui vna hora non
potuiſti mecum vigilare: qūo mortē ſpernes
tu q̄ ſpondes mori mecū? Sequit̄: Vigilate
⁊ orate vt nō intre. i tēta. ſ. negandi me. BE/
DA. Non ait: Orate ne tētemini: q: impoſ
ſibile eſt humanam animam nō tētari: ſed ne
intretis in tētationē: hoc eſt ne vos tētatio ſu/
peret. HIERO. Jn tētationē aūt itrare di
citur qui orare negligit. Sequitur: Spiritus
quidem promptus eſt: caro autem infirma.
THEO. Quaſi. d. Spūs qdē veſter prō/
ptus eſt ad me nō negandum: ⁊ ꝓpterea hoc
ꝓmittitis: ſed caro veſtra i tantū infirmata ē:
ꝙ niſi dñs ꝑ orationē virtutē carni dederit: i
tētationē intrabitis. BEDA. Temerarios
hic reprimit: q̄ qcq̄d crediderint: putant ſe cō
ſequi poſſe: ſed q̄ntū ex mentis ardore confidi
mus tātū ex fragilitate carnis timeamus. Fa
cit etiā hic locus aduerſus eos q̄ dicūt vnam
in domino operationē ⁊ vnā voluntatē fuiſ/
ſe. Duas. n. voluntates oſtēdit: humanā. ſ.
que propter infirmitatem carnis recuſat paſ/
ſionē: ⁊ diuinā que promptiſſima eſt. Seq̄t̄:
Et iterum abiit. ora. eundē ſermonē dicēs.
THEO. Vt. ſ. ꝑ ſecundariam orationem
ꝙ verus homo eſſet affirmaret. Sequit̄: Et
reuerſus denuo inue. eos dor. tamen non ve
hementer redarguit. Erant enim oculi eorū
grauati. ſ. ſomno. Et igno. quid responde/
rent ei. per hoc infirmitatem humanam ad/

diſcas: ne. ſ. grauati ſomno ꝓmittamꝰ ea quē
nobis ipoſſibilia ſūt. Ideo tertio abijt ad orā
duꝫ orōne predicta. vnde ſequitur: Et venit
tertio. ⁊ ait illis: Dormi. iam ⁊ requi. Non
turbatur contra illos cū poſt redargutionē perꝰ
fecerint ſed ironice dicit illis: Dormi. iam et
req. quia iam ſciebat ꝙ ꝓditor appropinqua/
bat. Et ꝙ ironice dixerit apparet per hoc qḋ
ſubditur: Sufficit. venit hora: ecce tra. fi. ho.
in ma. pec. Hoc dicebat deridēs ſomnū eo/
rum: quaſi diceret: nunc tēpus eſt vt dormia
tis quādo inimicus appropinquat. Deinde
ſubiungit: Surgite eamus: ecce qui me tra/
det ꝓpe eſt. Non vt fugerēt hoc dixit: ſed vt
inimicis obuiarent. AVGV. de cō. euan.
Vel aliter: Per hoc ꝙ cum dixiſſet Dor. iaꝫ
⁊ requi. adiungit. Sufficit. ⁊ deinde infert:
Venit hora: ecce tra. fi. ho. vtiqꝫ intelligen/
dū eſt poſt illud: Dor. ⁊ req. ſiluiſſe dominū
aliquātū: ⁊ hoc fieret qḋ permiſerat: ⁊ tunc in
tuliſſe: Venit hora. ⁊ ideo iterponit: Sufficit
ſcilicet ꝙ requieuiſtis. HIERO. Trina
aūt diſcipulorum dormitio tres mortuos quos
dn̄s ſuſcitauit ſignificat: primus in domo: ſe
cundus ad ſepulchruꝫ: tertius de ſepulchro.
Trina autem domini vigilia docet nos oran
do ⁊ de preteritis ⁊ de futuris ⁊ de preſenti/
bus veniaꝫ rogare.

¶ Et adhuc eo loquēte venit iudas
ſcharioth vnus de duodecim ⁊ cum eo
turba multa cum gladijs ⁊ lignis: miſ/
ſi a ſummis ſacerdotibus ⁊ ſcribis ⁊ ſe/
nioribus. Dederat autem traditor eis
ſignum dicens: Quēcūqꝫ oſculatꝰ fue/
ro ipſe eſt tenete euꝫ: ⁊ ducite caute. Et
cum veniſſet ſtatim accedens ad eū ait:
Rabbi: Et oſculatus eſt eum. At illi
manus iniecerunt in ieſum: ⁊ tenuerūt
eum. Unus autem de circūſtantibus
educens gladium percuſſit ſeruum ſū/
mi ſacerdotis: ⁊ amputauit illi auricu
lam. Et reſpondens ieſus ait illis: Tā
ꝙ ad latronem exiſtis cum gladijs ⁊ li
gnis cōprehendere me? Quotidie erā
apud vos in templo docens: ⁊ non me
tenuiſtis: ſed vt impleantur ſcripture.
Tunc diſcipuli eius relinquentes euꝫ
omnes fugerunt. Adoleſcens autē qui
dam ſequebatur euꝫ amictus ſyndone
ſuper nudo: ⁊ tenuerunt eum. At ille
relicta ſyndone: nudus profugit ab eis.

BEDA. Poſtqꝫ tertio dominꝰ orauerat: ⁊
apoſtolorū timorē ſequēte penitentia impetra/
uerat corrigendum: ſecurus de paſſione ſua
pergit ad perſecutores: de quorum aduentu
euāgeliſta dicit: Et adhuc eo loquēte ve. iu/
das ſcarioth vnus de. xij. THEO. Hoc
non fruſtra ponitur: ſed ad maiorē ꝓditoris re
dargutionem ꝙ cū de primo choro diſcipulo
rum exiſteret: cōtra dominū in rabiē verſus
eſt. Sequitur: Et cū eo tur. mul. cū gla. ⁊ li/
gnis miſſi a ſum. ſa. ⁊ ſcri. ⁊ ſenio. HIE/
RO. Incumbit. n. virtuti ſeculi: qui deſpat
de adiutorio dei. BEDA. Adhuc tamē hꝫ
aliquid iudas de verecūdia diſcipuli: cum eo
non palā tradidit perſecutoribus: ſed per ſi/
gnum oſculi. vnde ſequitur: Dederat autem
tra. eis ſignū dicens: Quēcūqꝫ oſcu. fu. ipſe
eſt te. eum. ⁊ du. caute. THEO. Vide eiꝰ
inſenſibilitatem: quomodo credebat i oſculo
chriſtū decipere: vt quaſi amicus eſtimaret.
Si aūt amicus eras o iuda: cuius gratia cum
inimicis acceſſiſti? ſed oīs prauitas ſine proui
dentia eſt: Sequitur: Et cum ve. ſtatiꝫ ac. ad
eum ait: Rabbi: ⁊ oſcu. eſt eū. HIERO.
Dat iudas ſignum oſculi cum veneno doli:
ſic chayn obtulit ſacrificium ſubdolū ⁊ repro
batum. BEDA. Inuidens autem ⁊ ſcelera
ta confidentia magiſtrum vocat: ⁊ oſculum i
fert ei quē tradit. Suſcipit āt dominus oſcu/
lum traditoris: nō quo ſimulare nos doceat:
ſed ne ꝓditionē fugere videatur: ſimul ⁊ illud
pſalmi cōplēs: Cum his qui oderūt pacē eram
pacificus. Sequitur: Et illi ma. inie. i eū. ⁊ te/
nue. eū. HIERO. Hic adeſt ioſeph ven
ditus a fratribꝰ ⁊ ferrū ptranſiuit animā eiꝰ.
Sequitur: Unus aūt de circū. edu. gla. percuſ.
ſer. ſūmi ſa. ⁊ am. illi auri. BEDA. Pe/
trus hoc fecit vt ioānes declarat eodē mētis
ardore quo cetera faciebat. Sciebat. n. quō phi/
nees puniēdo ſacrilegos: mercedē iuſticie et
ſacerdotij perēnis acceperit. THEO. Ta
cet aūt nomē eiꝰ marcus: vt nō videretur ſuum
laudare magiſtrū quaſi zelātē ꝓ chriſto. In/
nuit āt petrꝰ ex hoc ꝙ dictes erāt ⁊ incre

duli ſpernētes ſcripturas: nā ſi habuiſſēt au/
res audiētes ſcripturas: nō crucifixiſſent do/
minū glorie. Amputauit aūt auriculam ſerui
ſūmi ſacerdotis: nā ſūmi ſacerdotes p̄rio pre
teribāt ſcripturas: q̄ſi ſerui ñ audiētes facti.
Sequit̄. Et r̄ndens ieſus ait illis. Tāq̄ʒ ad
latro. exi. cū gla. ⁊ lignis. BEDA. Quaſi
di. Stultū ē cū gladijs ⁊ fuſtibus querere eū
qui vltro ſe veſtris tradidit manibꝰ: ⁊ in no/
cte q̄ſi latitantē p̱ ꝓditorē inueſtigare: qui quo
tidie in tēplo docebat. THEO. Iſtud aūt
diuinitatem eius oſtēdit. qn̄. n. i tēplo doce/
bat nō valuerūt ip̄m capere: q̄uis in manibꝰ
eorū eēt: q2 nōdū tēpus aduenerat paſſiōis.
qn̄ aūt ipſe voluit: tūc tradidit ſeipſum vt ad
implerent̄ ſcripture: q2 tāq̄ʒ agnus ad occiſio
nē ductus eſt. nō clamās neq̄ʒ vociferās: ſed
volūtarie patiēs. Seq̄t̄: tunc diſci. eiꝰ re. eum
oēs fugerūt. BDEA. In hoc iplet̄ ſmo:
quē dn̄s dixerat: q̄ oēs diſcipuli ſcādalizarē/
tur in illo in ipſa nocte. Sequit̄: Adoleſ. aūt
q̄dam ſequebat̄ illū. amic. ſyn. ſup nudo. ſub
audit̄ corpore: q2 nō aliud idumenti q̄ʒ ſolam
habebat ſyndonē. Sequit̄: Et tenuerūt eūʒ.
At ille re. ſyn. nu. ꝓfu. ab eis. quoꝝ. ſ. p̄ſtiā
deteſtabat̄ ⁊ facta nō a dn̄o: cuius amorem ⁊
abſēſ corp̄e firū ſuauit i mēte. HIERO.
Sicut etiā ioſeph relicto pallio nudus de ma
nibus ipudice femine aufugit. Qui vult ef/
fugere manus iniquoꝝ: relinq̄nēs mēte que
mundi ſunt fugiat poſt ieſum. THEO.
Probabile aūt videt̄ q̄ hic adoleſcēs erat de
illa domo: in qua paſcha comederāt. Quidā
vero dicūt hunc adoleſcētē fuiſſe iacobuʒ fra
trē dn̄i: q dicebat̄ iuſtus: q ab apoſtolis poſt
chriſti aſcēſionem cathedrā hieroſolymorum
accepit. GREGO. xiiij. mor. Vel hoc de
ioāne dr̄. q ⁊ſi poſt vt vba redēptoris audi/
ret ad crucē rediit: prius tn̄ territus fugit. nā
⁊ illū eo tp̄e fuiſſe adoleſcētē longa poſt hoc i
carne vita eius inditio ē. Potuit. n. fieri vt
ad horā tenētiū manibus elapſus: mox reſū/
pto idumento redierit: ⁊ ſub dubia lucis no/
cte: ſe turbis ducētiū ieſum quaſi vnus d̾ ip̄is
imiſcuerit: donec ad atriū pōtificis cui erat no
tus p̱ueniret: vt ipſe i ſuo euāgelio cōmemo
rat. Sicut aūt petrus q culpā negatiōis p̄nie
lachrymis abluit recuperationeʒ oſtendit eo/
rū q in martyrio labunt̄. ita ceteri diſcipuli q
articulū cōp̄rehenſiōis fugiēdo p̱uenerunt:
cautelam fugiendi docent eos qui ſe minus
idoneos ad toleranda ſupplicia ſentiunt.

¶ Et adduxerunt ieſum ad ſummū
ſacerdotem: ⁊ conuenerunt omnes ſa
cerdotes ⁊ ſcribe ⁊ ſeniores. Petrus
autem a longe ſecutus eſt eum vſq̄ʒ in
tro in atrium ſummi ſacerdotis: ⁊ ſede
bat cum miniſtris ad ignem ⁊ calefacie
bat ſe. Summi vero ſacerdotes ⁊ oē cō
cilium: querebant aduerſus ieſum teſti
monium: vt eum morti traderent: nec
inueniebant. Multi enim falſum teſti
monium dicebant aduerſus eum: ⁊ cō
uenientia teſtimonia non erāt. Et qui
dam ſurgentes: falſum teſtimoniuʒ fe
rebant aduerſus eum dicentes: Quo
niam nos audiuimus eum dicentem:
Ego diſſoluam templum hoc manufa
ctum: ⁊ poſt triduum aliud non manu
factum edificabo. Et non erat conue
niens teſtimonium illoꝝ.

GLO. Narrauerat euāgeliſta superiꝰ: quo
modo dn̄s a miniſtris ſacerdotum fuerat ca/
ptus: nunc narrare incipit quomodo in do/
mo principis ſacerdotum morti adiudicatus
fuit vnde dr̄: Et addux. ieſum ad ſummū ſa
cerdoteʒ. BEDA. Summum ſacerdotem
ſignificat caypha: qui ſicut ioānes ſcribit erat
pōtifex anni illius: de quo teſtatur Joſephꝰ:
q̄ pontificatum ſibi emerit a principe roma/
no. Sequitur: Et conuenerunt in vnuʒ oēs
ſacerdotes: ⁊ ſcribe ⁊ ſēiores. HIERO.
Tunc facta eſt congregatio taurorum in vac
cis populorum. Sequitur: Petrus autem a
longe ſequebatur eum vſq̄ʒ intro in atriū ſū/
mi ſacerdotis. Timor enim retrahit: ſed cha
ritas trahit. BEDA. Merito autem a lō
ge ſequebatur: qui iam erat proxime negatu/
rus. Neq̄ʒ enim negare poſſet: ſi chriſto p̱ri
mus adheſiſſet. Sequitur: Et ſede. cum mi/
niſtris ad ignem ⁊ calefaciebat ſe. HIE/
RO. In atrio cuʒ miniſtris calefacit ſe ad
ignem. Atrium ſacerdotis eſt ſecularis cir/
cuitus. miniſtri demonia ſunt: cum quibus
qui manet: flere peccata non poteſt. ignis de
ſiderium carnale. BEDA. Eſt eniʒ ignis

charitas: de quo dicitur: Ignem veni mittere
in terrā: ſuꝑ credētes deſcēdēs varijs liguis
eos laudare dn̄m docuit. Eſt ⁊ ignis cupidi/
tatis: de quo dicit᷑: Oēs adulterantes velut
clybanus corda eorum. hic ignis in atrio cay
phe in ſtinctu maligni ſpūs accenſus: ad ne/
gandum: ad blaſphemandū dn̄m perfidoruꝫ
linguas armabat. Quod enim intus in do/
mo maligna ſynodus gerebat. hoc ignis in
atrio inter frigora noctis accenſus figurabat.
Quoniam enim abundat iniquitas: refrige/
ſcit charitas multorū. hoc frigore torpens ad
horam petrus: quaſi prunis miniſtrorum cay
phe calefieri cupiebat: q꞉ tēporalis cōmodi ſo
latium perfidorum ſocietate querebat. Sequi
tur. Sūmi ſa ſacer. ⁊ oē cō. que. aduer. ie.
te. vt eum mor. traderent. THEO. Lege
precipiente ꝙ vnus exiſteret ſummus ſacer/
dos: tunc multi erant ſubſtituti: ⁊ deſtituti an
nis ſingulis ꝑ principem romanorū. Sum/
mos ergo ſacerdotes dicit illos: q determina
tū eis tēpus cōplentes iam compleuerāt: ⁊ a
ſacerdotio deſtituti erant. Figuram autem iu
dicij: qđ in preiudiciū agebāt operātur: teſti/
monia querentes vt videantur ieſum iuſte dā
nare ⁊ perdere. HIERO. Sed mentita ē
iniquitas ſibi: vt regina aduerſus Joſeph: ⁊
ſacerdotes aduerſus ſuſannam. ſed ignis ſi/
ne materia deficit. vnde ſequit᷑: Nec inuenie
bāt. Multi enim fal. teſti. di. aduerſus eum:
⁊ cō. teſti. non erant. Quod eni variat᷑: icer/
tum habetur. Sequitur: Et qdam ſur. fal. te/
ſti. ferebāt. Moris eſt hereticorū vmbrā de
veritate trahere. non ille dixit quod ille dicūt.
ſed ſimele verbuꝫ de templo corporis ſui: qđ
poſt biduum reſuſcitauit. THEO. Non
enim dominus dixerat: Ego diſſoluam illud
ſed ſoluite. neqꝫ manufactum dixit: ſed ſim/
pliciter templum. HIERO. Dixit etiam:
Suſcitabo viuum animal ſignificans ⁊ ſpi/
rans templuꝫ. Falſus teſtis eſt qui in eo ſen
ſu dicta intelligit: quo non dicuntur.

¶ Exurgens autem ſummus ſacer/
dos in medium interrogauit ieſum di
cens: Non reſpondes quicq̄ ad ea que
tibi obijciuntur ab his? Ille autem ta/
cebat: ⁊ nihil reſpondit. Rurſus ſum/
mus ſacerdos interrogabat eum: ⁊ di
xit: Tu es chriſtus filiꝰ dei benedicti?
Jeſus autem dixit illi: Ego ſuꝫ. Et vi
debitis filium hominis ſedenteꝫ a dex
tris virtutis dei: ⁊ venientem cuꝫ nu/
bibus celi. Summus autem ſacerdos
ſcindens veſtimenta ſua ait: Quid ad
huc deſideramus teſtes? Audiſtis blaſ
phemiā. Quid vobis videtur? Qui
omnes cōdēnauerūt eum eſſe reū mor
tis. Et ceperunt quidam cōſpuere euꝫ
⁊ velare faciem eius: ⁊ colaphis euꝫ ce
dere ⁊ dicere ei: propheti za. Et mini/
ſtri alapis eum cedebant.

BEDA. Quāto ieſus tacebat ad indignos
reſponſiōe ſua falſos teſtes ⁊ ſacerdotes im/
pios: tanto magis pontifex furore ſupatꝰ euꝫ
ad rn̄dendum ꝓuocat. vt ex qualibet occaſiōe
ſermonis: locum inueniat accuſandi. vn̄ dicit᷑:
Et exur. ſum. ſa. i mediuꝫ inter. ipm̄ di. Nō
reſpōdes qcq̄ꝫ ad ea q̄ tibi obijci. ab his? Ira/
tus qdem princeps: ⁊ impatiens non inueni
ens calūnie locum: exurgit de ſolio vt iſaniā
mentis motu corporis demonſtraret. HIE
RO. Sed ipſe deus ⁊ ſaluator noſter q mū
do ſalutē contulit: ⁊ hūano generi ſua pietate
ſubuenit: ſicut ouis ad occiſionē ſine voce du
citur: ⁊ obmutuit ⁊ ſiluit a bonis. Unde ſeq/
tur: Ille autem tacebat ⁊ nihil rn̄dit. Tacitur
nitas chriſti apologiam. i. excuſationē ade ab
ſoluit. THEO. Tacebat aūt ſciēs ꝙ nō at
tenderent ꝟbis eius. vnde ſecūdū lucā rn̄/
dit: Si dixero vobis: non creditis mihi. vn̄
ſequit᷑. Rurſus ſum. ſacer. iter. eū ⁊ dix. ei.
Tu es chriſtus filius dei benedicti? Interro/
gat qdem hoc ſummus ſacerdos: nō vt addi
ſcens crederet. ſed vt ex hoc aliquam occaſio/
nem captaret. Querit autem. Tu es chriſtus
filius dei benedicti? Multi. nāqꝫ erant xp̄i. i.
vncti. ſicut reges ⁊ ſummi ſacerdotes: ſꝫ nul
lus eorum dicebatur filius dei benedicti. q̄ſi
ſemper collaudati. HIERO. Nunc autē
expectabant de longe: in prope non vident:
ſicut iſaac caligantibus oculis iacob ſub ma/
nibus non agnoſcit: ſed longe de eo futura
canit. Sequitur. Jeſus autem dixit illi. Ego
ſum. vt. ſ. iexcuſabiles ſint. THEO. Scie

bat. nāq3 qm̄ non crederent. tñ reſpondit. ne
poſtea dicerent. ſi audiſſemus aliquid ab eo.
credidiſſemus ei. hoc autem eſt in eorū preiu
dicium: q2 audierūt ⁊ nō crediderunt. AVGV. de cō. euā. Mattheus āt nō dixit re-
ſpondiſſe ieſum. Ego ſum. ſed tu dixiſti. ſed
marcus tantū valere oñdit ꝙ ei dicit' Jeſus.
tu dixiſti quātū ſi diceret: Ego ſum. Sequit':
Et vide. fi. ho. ſe. a dex. vir. dei. ⁊ ve. cu3 nu
bib⁹ celi. THEO. Ac ſi. d. Videbitis me
tāq3 filiū hoīs a dextris patris ſedētē. Vir-
tutem nāq3 hic patrē dicit: nō aūt ſine corpo-
re veniet: ſed qualis apparuit crucifigentib⁹
in iudicio eis apparebit. BEDA. Si ergo
tibi in chriſto o iudee: o pagane ⁊ heretice cō-
temptus infirmitas ⁊ crux cōtumelia ē: vide
q2 p hoc fili⁹ hominis ad dextrā dei pr̄is ſeſ-
ſurus: ⁊ i ſua cū nubibus celi eſt maieſtate fu
turus. HIERO. Et qdem ſacerdos inter
rogat filium dei: Jeſus aūt reſpōdet filiū ho-
minis: vt hinc intelligam⁹ dei filium ide3 eē
⁊ filium hominis: ⁊ ne quaternitatē faciam⁹ i
trinitate: ſed hō in deo: ⁊ deus in homine ſit.
Dicit aūt a dextris virtutis ſedētē .i. in vita
regnantē ſempiterna: ⁊ v̓tute diuina. Et ve
ni. cū nu. celi. In nube aſcēdit: cū nube veni-
et. i. i corpore ſuo ſolo: qđ ſumpſit a virgine
aſcendit: ⁊ cum multiformi eccleſia: q̄ corpus
ipſius ⁊ plenitudo eius: ad iudicium ventu-
rus eſt. LEO papa. Cayphas aūt ad exag-
gerandā auditi ſermonis inuidiā. ſcidit ve-
ſtimenta ſua: ⁊ neſciēs quid hec ſignificaret: i
ſania: ſacerdotali ſe honore priuauit: oblitus
p̄cepti illius: qđ legit' de p̄ncipe ſacerdotum:
De capite ſuo cidari3 nō deponet: ⁊ veſtimē
ta ſua nō diſrūpet. Nā ſeq̄t': Sum. āt ſa. ſci.
veſtimē. ſua ait: Quid adhuc deſi. teſtes: au
di. blaſ. qđ vobis videt': THEO. Adim-
plet quidē ſacerdos cōſuetudinē iudaicā. Cū
enim aliquid itolerabile ⁊ triſte illis occurre-
bat: veſtimēta ſcindebāt. Vt ergo monſtra-
ret: q2 chriſtus magnā ⁊ intolerabilē blaſphe
miā dixerit: veſtimēta ſcidit. BEDA. Al-
tiori autē myſterio factum eſt: vt i paſſiōe do
mini pōtifex iudeoꝝ ſua ipſe veſtimēta diſci
deret: hoc eſt ephot: cū tunica dñi nec ab ipſis
qui eum crucifixere militib⁹ ſcindi poterit. Fi
gurabatur eni: q2 ſacerdotiū iudeorū p ſcele-
ribus ipſorum pontificū eſſet ſcindendū. So-
liditas vero eccleſie que veſtis ſui redempto
ris ſolet appellari nunq3 valet diſrumpi.
THEO. Ex eo aūt ſacerdotiu3 iudeorum
ſcindendū erat: q2 cōdēnauerunt xp̄m eē reū
mortis. vnde ſequitur: Qui oēs cōdē. cum
eſſe reū mortis. HIERO. Cōdēnāt qdē
eū eē reū mortis vt reatu ſuo reatū nr̄u3 ſolue
ret. Seq̄tur: Et ceperūt quidā cōſpuere eū.
vt. ſ. ſputaminibus ſuſceptis faciē anime no
ſtre lauaret: ⁊ velamine faciei ſue velamē cor
dium noſtrorū auferret: ⁊ colaphis quib⁹ i ca
put pcuſſus eſt: caput humani generis: quod
eſt adam: ſanaret: ⁊ alapis qbus expalmatus
eſt: maxima laus eius noſtris manib⁹ labij ſ
q3 plauderet: vt dicitur: O ēs gentes plaudi
te manibus. BEDA. Qđ vero dicunt ei:
Prophetiza: quis eſt qui te percuſſit: quaſi i
cōtumeliam faciunt eius q ſe a populis pro-
phetam haberi voluit. AVGV. de con.
euan. Hoc autē intelligitur paſſus domin⁹
vſq3 ad mane in domo principis ſacerdotū:
quo prius adductus eſt.

¶ Et cū eſſet petrus in atrio deorſū:
venit vna ex ancillis ſummi ſacerdotis
⁊ cū vidiſſet petrum calefacientem ſe:
aſpiciens illum ait: Et tu cum ieſu na-
zareno eras. At ille negauit dicēs: Ne
q3 ſcio neq3 noui quid dicas: Et exijt
foras ante atriū: ⁊ gallus cātauit. Rur
ſus autem cū vidiſſet illu3 ancilla cepit
dicere circūſtantibus. quia hic ex illis
eſt. At ille iterum negauit. Et poſt pu
ſillum rurſus qui aſtabant dicebant pe
tro: Uere ex illis es: nā ⁊ galileus es.
Ille autem cepit anathematizare ⁊ iu-
rare: q2 neſcio hominē iſtū quē dicitis.
Et ſtati3 gallus iterū cantauit: Et re
cordatus eſt petrus verbi q̄ dixerat ei
ieſus priuſq̄ gallus cātet bis: ter me ne
gabis. Et cepit flere.

AVGV. De con. euan. De petri tētatio-
ne que iter predictas domini contumelias fa
cta eſt: non eodem ordine omnes euangeliſte
narrant. Nā lucas explicat p̄us tētationem
petri: tum demum has dñi contumelias. Jo-
annes aūt incipit petri tētationem dicere: ⁊ in
terpoſuit quedā de cōtumelijs dñi. ⁊ adiūxit

ꝙ inde miſſus eſt ad cayphā pontificem: ⁊ in
de recapitulat vt explicet quā ceperat tētatio/
nem petri. Mattheus aūt ⁊ marcus prīo cō/
memorāt chriſti cōtumelias: deinde petri ten
tationem: de qua dr̄: Et cū eſſet petrus ī atrio
deor. ve. vna ex ācil. ſum. ſacerd. BEDA.
Quid aūt ſibi vult ꝙ ꝑmo eū ꝓdit ancilla: cū
viri vtiq; eū magis potuerint recognoſcere:
niſi vt ⁊ iſte ſexus peccaſſe ī necē videretur
dn̄i: ⁊ iſte ſexus redimeret̄ ꝑ dn̄i paſſionem?
Sequitur: At ille ne. di. Neq; ſcio neq; no/
ui qd dicas. HIERO. Petrus ſine ſpiri
tu voci ancille ceſſit: cum ſpū nec principib⁹
nec regibus cedit. THEO. Hoc aūt eum
pati diſpenſatiue ꝑmiſit dn̄s ne .ſ. extolleret
ſe ſimulq; vt peccantibus miſericors oſtenda
tur: tāq; ex ſeipſo inſtructus humane īfirmi/
tatis euētum. Sequit̄. Et exi. fo. ante atri. et
ſtatim gal. cantauit. BEDA. De hoc gal/
li cantu ceteri euangeliſte tacent: non tn̄ factū
negant: ſicut ⁊ multa alia alij ſilentio pretere/
unt que alij narrant. Sequitur: Ruſſus au/
tem: cum vide. eum an. cepit dicere circum: q2
hic. ex illis eſt. AVGV. de cō. euā. Hec
ancilla non eadem ſed alia eſt: ſicut dicit mat/
theus. Sane hoc quoq; itelligitur q2 in ſecū/
da negatione a duobus cōpellatus eſt: ab an
cilla. ſ. quā cōmemorāt mattheus ⁊ marcus:
⁊ ab alio quem cōmemorat lucas. Sequitur.
At ille iterum negauit. Jam petrus redierat
vt quemadmodū dicit ioannes: ad focū ſtās
iterū negaret. vnde ancilla dicebat qđ ſupradi
ctum eſt: nō illi. ſ. petro: ſed his q illo exeun/
te ibi remāſerāt: ſic tn̄ vt ille audiret. vnde re
diens ⁊ ruſſus ad ignem ſtās reſiſtebat ne/
gando verbis cor̄. Liquido. n. colligitur col
latis de hac re omnibus euangeliſtarum te/
ſtimonijs: nō ante ianuam ſecundo petrum
negaſſe: ſed intus in atrio ad ignem: Mat/
theum autem ⁊ marcum qui cōmemorauerūt
exiſſe eum foras: regreſſum eius breuitatis
cauſa tacuiſſe. BEDA. In hac autem ne/
gatiōe petri diſcimus nō ſolū abnegari xp̄m:
ab eo qui dicit eum nō eſſe chriſtum: ſed ab
illo etiam qui cum ſit negat ſe eſſe chriſtianū.
Dn̄s. n. nō ait petro: Diſcipulū meū te nega/
bis: ſ; me negabis. Negauit ergo xp̄m cū ſe
negauit ei⁹ diſcipulum. Sequit̄: Et poſt pu/
ſi. rur. qui aſta. di. pe. vere ex illis es: nam ⁊
gali. es. Non ꝙ alia lingua galilei q; hiero/
ſolymite loquerentur: q vtiq; fuerūt hebrei:
ſed ꝙ vnaq;q; ꝓuincia ⁊ regio ſuas hʒ ꝓprie
tates ac vernaculum loquendi ſonum vitare
non poſſunt. THEO. Igitur timore pe/
trus ꝑterritus ⁊ dn̄i ſmōe oblitus dicentis:
Qui me confeſſus fuerit corā hominibus:
cōfitebor ⁊ ego eū corā patre meo: dn̄m abne
gauit. vnde ſequit̄: Ille aūt cepit anathe. ⁊ iu
ra. q2 neſci. ho. iſtum quem di. BEDA.
Quā noxia ſunt prauorum conſilia: inter in/
fideles hominem negauit ſe noſſe: quem īter
diſcipulos deum fuerat confeſſus. Solet au
tem ſcriptura ſacra meritum cauſarū per ſta/
tum deſignare temporum. vnde Petrus q
media nocte negauit: ad galli cantum penitu/
it. vnde ſubditur: Et ſtatim iterum gal. can.
Et recorda. eſt petrus ver. qđ dixit ei ieſus:
priuſq; gal. cantet bis: ter me negabis. Et ce
pit flere. THEO. Lachryme eni petrum
chriſto per penitentiā adduxerunt. Cōfūdan
tur itaq; nouatiani qui dicunt ꝙ qui poſt ſu/
ſceptionem baptiſmatis peccauerit: nō ſuſci/
pitur vt ſibi delictum remittatur. Ecce. n. pe
trus q ⁊ chriſti corpus ſumpſit ⁊ ſanguinē:
per penitentiam eſt ſuſceptus. Etenim ſan/
ctorum defectus propter hoc ſcripti ſunt vt
⁊ nos ſi per incautelam deciderimus: recur/
ſum haberemus per eorum exemplū: ⁊ ſpe
rem⁹ per penitētiā ſubleuari. HIERO.
Myſtice autem prima ancilla titubatio ē: ſe/
cunda conſenſio: tertius vir actus eſt. Hec
trina negatio quā abluit per fletus verbi xp̄i
recordatio. Tūc nobis gallus cantat: quādo
predicator quiſq; per penitentiam corda noſtra
ad cōpunctionem excitat. Tunc incipim⁹ fle/
re: quādo ignimur intus per ſcintillam ſcie:
⁊ foris eximus cum extra eijcimus quod in/
tus fuimus.

Ca. XV.

ET confeſtim mane conſi/
lium facientes ſūmi ſacer
dotes cū ſenioribus ⁊ ſcri
bis ⁊ vniuerſo cōcilio vin
cientes ieſum duxerunt.
Et tradiderunt pilato ⁊ interrogauit
eum pilatus: Tu es rex iudeorū? At
ille reſpondens: ait illi: Tu dicis. Et
accuſabant eum ſummi ſacerdotes in
multis. Pilatus autem rurſum inter

rogauit eum dicens. Non reſpondes
quicꝙ̄? Uide in quātis te accuſant. Je
ſus autem nihil amplius reſpondit: ita
vt miraretur pilatus.
BEDA. Habebant iudei hunc morem:
vt quē adiudicaſſent mori: ligatum iudici tra
derent. vnde poſt cōdēnationem chriſti ſub/
iungit euangeliſta. Et confeſtim mane cōſi.
faciē. ſum. ſacer. cū ſenio. ⁊ ſcribis ⁊ vniuer.
cōci. vinci. ieſum duxe. ⁊ tradi. pilato. Atta/
men notādum ꝙ nō tūc ꝓmum ligauerūt eū:
ſed mox cōprehenſum nocte in orto vt ioan/
nes declarat: ligauerunt. THEO. Tradi/
derunt itaqꝫ ieſum romanis. ſed ⁊ ipſi a deo
traditi fuerūt in manibus ramanorū: vt adi/
plerentur ſcripture dicentes. Scḋm opera
manuū eorum retribue illis. Sequitur: Et i
ter. eum pila. Tu es rex iudeorum? BE/
DA. Pilato nihil aliud criminis interro/
gante niſi vtrū rex iudeorum ſit: arguuntur
ipietatis iudei: ꝙ nec falſo qdē īuenire potue
rūt qḋ obijcerēt ſaluatori. Seqꝛ: At ille rñ/
dens ait illi: Tu dicis. Sic rñdet: vt verū di
ceret: ⁊ ſmo eiꝰ calūnie ñ pateret. THEO.
Dubiam. n. reſponſionem emiſit. nam: Tu
dicis: poteſt ſic intelligi: Tu dicis hoc: ſed
ego non dico. Et nota ꝙ pilato q inuitus fert
ſententiam aliqua i parte reſponderit: ſacer/
dotibus aūt ⁊ principibus reſpondere nolue
rit: indignoſqꝫ ſermone ſuo iudicauerit. Se
quitur. Et accuſauerūt eum ſum. ſacer. i mul
tis. AVGV. de con. euā. Lucas etiā iſta
crimina q̄ falſo obiecerūt aperuit: ſic eniꝫ nar
rat: Ceperūt accuſare eū dicentes: Hunc in
uenimus ſubuertētē gētē nr̄am: ⁊ ꝓhibenteꝫ
tributa dari ceſari: ⁊ dicētem ſe xp̄ꝫ regē eē.
Seqꝛ: Pilatꝰ āt rurſus īterrogabat eū dicēs
Nō reſpōdes qcꝙ̄? vides i q̄tis te accuſāt?
BEDA. Ethnicus qdem eſt q cōdēnat ie/
ſum: ſed cām refert i populū iudeoꝝ: Seqꝛ:
Jeſus aūt amplius nihil reſp. ita vt mira. pi
latus. Nihil quidem reſpōdere voluit ne cri
men diluens dimitteretur a preſide ⁊ crucis
vtilitas differretur. THEO. Mirabatur
aūt pilatus: qꝛ cū legis doctor eſſet ⁊ eloquēs
⁊ potens reſponſione ſua eorum accuſatiōes
infringere: non reſpondebat quicꝙ̄ ſꝫ ma/
gis accuſationes viriliter ſuſtinebat.
¶ Per diem aūt feſtum ſolebat di
mittere illis vnum ex vinctis quēcūqꝫ
petiſſent. Erat aūt qui dicebatur bar
rabas: qui cum ſeditioſis erat vinctus
qui in ſeditione fecerat homicidiū. Et
cū aſcendiſſet turba: cepit rogare ſicut
ſemꝑ faciebat illis. Pilatus autem re
ſpondit eis ⁊ dixit: Uultis dimittā vo
bis regem iudeorum? Sciebat enim ꝙ
per inuidiam tradidiſſent eum ſummi
ſacerdotes. Pontifices aūt concitaue
runt turbam: vt magis barrabā dimit
teret eis. Pilatus autem iteꝝ reſpon
dens ait illis: Quid ergo vultis faciaꝫ
regi iudeoꝝ? At illi iteꝝ clamauerūt:
Crucifige eū. Pilatus vero dicebat
illis: Quid enim mali fecit? At illi ma
gis clamabant: crucifige eum. Pilatꝰ
aūt volens populo ſatiſfacere: dimiſit
illis barrabam: ⁊ tradidit ieſum flagel
lis ieſuꝫ vt crucifigereꝛ.
BEDA. Multas liberandi ſaluatorē pila
tus occaſiōes dedit: primo latronē iuſto con/
ferens. vñ dicitꝛ: Per diē aūt feſtū dimit. ſo
le. il. vnum ex vinctis quemcūqꝫ petiſſent.
GLO. Qḋ quidē ſolitꝰ erat facere vt graꝫ
populi captaret. ⁊ precipue in die feſto qñ de
tota ꝓuincia iudeoꝝ populus hieroſolymaꝫ
cōfluebat. Et vt maior iudeoꝝ īprobitas ap/
pareat: deſcribitur cōſequēter enormitas cul
pe latronis quē iudei chriſto pretulerunt. vñ
ſequitꝛ: Erat āt q dicebatꝛ barrabas: q cum ſe/
ditioſis vin. erat: q i ſedi. fecerat homicidi.
In quo oſtenditur ⁊ ex grauitate culpe nota/
bilis ꝙ homicidiuꝫ fecerat: ⁊ ex modo faciē/
di: qꝛ cū per turbatione ciuitatis hoc fecerat:
ſeditionem concitando: ⁊ etiā qꝛ culpa eiꝰ ma
nifeſta erat: nā ⁊ cum ſeditioſis victus erat.
Sequitur. Et cum aſcen. tur. cepit ro. ſicut
ſē. facie. illis. AVGV. de cō. euā. Nulla
qḋ ē ꝙ mattheꝰ tacet ipſos petijſſe vt aliqs eis
dimittereꝛ: qḋ marcꝰ hic dicꝛ. Nihil. n. intereſt
ſi alꝰ aliḋ tacet: qḋ alius cōmemorat. Seqtur:
Pilatꝰ ḡ reſpon. eis dixit. Vul. dimit. vo/
re. iude. Scie. enim ꝙ per inuidi. tradi. eum
ſum. ſacer. Queri poteſt que verba pilatus

dixerit: vtrum que a mattheo: an que a mar-
co referuntur? Aliud.n. vr̃ eſſe: Quem vul
tis dimittam vobis: barraban: an ieſum q̄ di
citur xp̄s: vt matthe⁹ refert: aut. Vultis vo-
bis dimittã regẽ iudeorũ vt hic dicit̃. Sed q̄r
chriſtos reges dicebant: ⁊ q̄ dixit illũ an illũ:
manifeſtũ eſt cum dixiſſe an vellent dimitti
regem iudeorum.i.xp̄m. Nihil autez itereſt
ſn̄ie q̄ hic tacuit marcus de barraba hoc ſolũ
volens dicere qd̓ ad dominũ ꝑtinebat: quan
do q̄dẽ in eoꝝ reſponſione ſatis ⁊ ipſe oſten
dit quem ſibi dimitti voluerint. Nam ſequi-
tur: Ponti. autem concita. turbam vt magis
bar rabã dimitteret eis. BEDA. Heret iu
deis vſq̄ʒ hodie ſua petitio: quã tanto labore
impetrarunt: quia enim data ſibi optione pro
ieſu latronem: pro ſaluatore interfectorez ele
gerunt: merito ſalutem perdiderunt ⁊ vitaz:
⁊ latrocinijs ac ſeditionibus ſe intantum ſub
diderunt vt patriam regnumq̄ʒ ſuũ: qd̓ plus
chriſto amauerunt: perdiderint: ⁊ libertatez:
corpus ⁊ aiam nunq̄ʒ reciperent. Deinde ali
am occaſionẽ dat pilatus liberandi ſaluatorẽ
cũ ſequit̃: Pila. aũt ite. rñ. ait il. Quid ergo
vult. fac. regi iudeoruz? AVGV. de con.
euan. Jam ſatis appet q̄ id marcus velit oſtẽ
dere: dicẽdo regẽ iudeoꝝ: qd̓ matthe⁹ dicen-
do chriſtũ. Nõ.n. dicebant̃ chriſti reges niſi
iudeoꝝ. In hoc eni loco ſm̄ mattheũ dicitur.
Quid igitur faciã d̓ ieſu q̄ dr̃ chriſtus? Seq̄t̃
At illi clamabant: Crucifige eũ. THEO
PHI. Vide aũt iudeorũ prauitatẽ: ⁊ pilati
cõmenſurationem: q̄m ⁊ ipſe dignus ſit cõ
dẽnatione pro eo q̄ populo nõ reſiſtebat. Il-
li nãq̄ʒ clamabant: Crucifige. hic tẽtat humi-
liter ab illo preiudicio eruere ieſuz: ⁊ ideo rur
ſus interrogat. vnde ſeq̄tur: Pila. autem di
ce. eis: Quid eniz ma. fecit? Occaſionẽ nãq̄ʒ
ex hoc ſumere volebat vt chriſtũ ſolueret ĩno
centẽ. BEDA. Judei vero inſanie ſue ſa-
tiſfacientes: interrogationi pſidis nõ reſpon
dẽt. vñ ſeq̄tur: At illi magis clamabãt: Cru
cifige eum. vt ĩpleret̃ illud hieremie: Facta ẽ
mihi hereditas mea: ſicut leo in ſilua: dederũt
ſup me vocẽ ſuã. Seq̄t̃: Pila. autẽ vo: ſatiſ.
po. dimi. il. bar. ⁊ tradi. ieſum fla. ce. vt cru-
cifigeret̃. THEOPHI. Volebat q̄dẽ ſa
tiſfacere popu lo.i. eoꝝ facere voluntatẽ: ⁊ nõ
qd̓ erat placitũ iuſticie ⁊ deo. HIERO.
Hic duo hirci aſſunt: vnus apopei⁹.i. emiſ
ſarius cũ peccato populi ĩ deſertũ inferni ab
ſolutus dimitit̃: alter ꝓ peccatis abſolutorũ
vt agnus occiditur. pars dñi ſemper mactat̃:
pars diaboli qui eſt magiſter eorum qd̓ ſonat
barrabas effrenata in tartarũ precipitat̃. BE-
DA. Jeſus aũt flagellatus nõ ab alio q̄̃ ab
ipſo pilato intelligendus eſt: Scribit nanq̄ʒ
ioannes. Apprehendit pilatus ieſuz ⁊ flagel
lauit: qd̓ quidem ideo feciſſe credendus eſt:
vt ſatiati penis ac opprobrijs eius iudei mor
tem vltra ſitire deſiſterent.

¶ Milites autem duxerunt eum in
atrium pretorij ⁊ conuocant totam co
hortem: ⁊ induunt eum purpura. Et
imponunt ei plectentes ſpineam coro
nam: et ceperunt ſalutare euz: Aue rex
iudeorum. Et percutiebant caput eius
arundine: et conſpuebant eum: et ponẽ
tes genua adorabant eum. Et poſtq̄ il
luſerunt ei exuerunt illum purpura ⁊
induerunt eum veſtimẽtis ſuis.

THEOPHI. Militaris vana gloria ſẽ
per inordinatis gaudens ⁊ obprobrijs ſibi ꝓ
pria oſtendebat. vnde dicitur: Mili. autẽ du
xe. eũ in atri. preto. ⁊ conuo. to. cohor.i. totũ
ordinẽ militie. Et indu. eum pur. ſicut regẽ.
BEDA. Quia enim rex iudeorum fuerat
appellatus: ⁊ hoc ei ſcribe ⁊ ſacerdotes crimẽ
obiecerant: q̄ ſibi in populo iſraelitico vſur-
paret imperium: illudentes hoc faciũt: vt nu
datum priſtinis veſtibus induant purpura:
qua reges veteres vtebantur. AVGV.
de con. euan. Intelligitur autem qd̓ matthe⁹
ait. Chlamydem coccineam circundederunt
ei: hic marcum dixiſſe indutum purpura. ꝑ
regia enim purpura chlamys illa coccinea ab
illudentibus adhibita erat: ⁊ eſt rubra quedã
purpura cocco ſimillima: poteſt enim fieri vt
purpurã etiam marcus cõmemorauerit: quã
chlamys habebat: q̄m eſſet coccinea. BE-
DA. Pro diademate autem ponunt ei co-
ronam ſpineam. vnde ſequitur: Et impo. ei
plec. ſpi. coronam. Pro ſceptro autez regali
dant calamum vt mattheus ſcribit ⁊ adorant
quaſi regez. vnde ſequitur. Et cepe. ſalu. eũ.
Aue rex iudeorum. Et q̄ milites eum qua-
ſi qui deum ſeipſum falſo dixiſſet adorabant
illudentes. pꝫ ex hoc quod ſubditur: Et per-

eı.ca.eius arū.⁊ cōſpu.eū. Et ponē. genua
ado.eū:quaſi falſo ſe dixiſſet deum. HIE/
RO. Obꝓbria autem eius noſtrum ab/
ſtulere obꝓbrium. Vincula eius nos libe/
ros fecerunt. Corona ſpinea capitis eius dia
dema regni adepti ſum⁹. Vulnerib⁹ eius ſu
mus ſanati. AVGV. de con.euan. Ap/
paret autem mattheum ⁊ marcum recapitulā
do iſta poſuiſſe: non quo tunc factum ſit: cuꝫ
eum pilatus iam crucifigendum tradidiſſet:
Joannes.n.apud pilatuꝫ dicit hec geſta.hoc
autēꝫ quod ſequitur. Et poſtq̄ꝫ illuſe.ei.exu.
eū pur.⁊ indu.cum veſti.ſuis.in fine factum
intelligitur:cum iam adduceretur ad crucifi/
gendum. HIERO. Myſtice autem veſti
mentis ſuis nudatur ieſus.i.iudeis. purpu/
ra induiť.i.gentili eccleſia q̄ de ſcopulis col/
lecta eſt. Jtem ea exutus in fine ſcandalizan/
te:iudaica rurſum induitur plebe. Cum enꝫ
intrauerit plenitudo gentiū:tunc omnis iſra
el ſaluus erit. BEDA. Vel i purpura qua
indutus eſt dn̄s:ipſa eius caro quā paſſioni/
bus obiecit inſinuatur: in corona vero quam
portabat ſpinea: noſtrorum ſuſceptio pecca/
torum. THEOPHI. Induamus ⁊ nos
purpuram ſtolam regalem:quia vt reges am
bulare debemus: calcantes ſuper ſerpentes:
⁊ ſcorpiones:⁊ ſuppeditantes peccatū. Chri
ſtiani nāque dicimur ideſt vncti: ſicut ⁊ tunc
reges vncti dicebantur. Sumamus ⁊ coro/
nam ſpineam.i. feſtinemus coronari vita ar
ta:⁊ abſtinentijs ⁊ puritate. BEDA. Ca/
put autem chriſti percutiunt:qui eum verum
deum eſſe negant. Et quia per arundinem
ſcriptura ſolet confici:quaſi arundine caput
chriſti feriunt:qui diuinitati illius contradicē
tes errorem ſuum confirmare auctoritate ſa/
cre ſcripture conantur. Spuunt in faciēꝫ ei⁹
qui gratie penitentiam verbis execrandis re
ſpuunt. Sunt ⁊ hodie qui cum certa fide vt
deum verum adorant:ſed peruerſis actibus
verba eius quaſi fabuloſa deſpiciunt: ac pro
miſſa verbi illius tēporalibus illecebris poſt
ponunt. Sicut autem cayphas neſcius dixit:
Oportet vnum hominem mori pro populo:
ſic ⁊ milites neſcientes faciunt.

¶ Et educunt illum vt crucifigerent
eum. Et angariauerunt pretereuntem
quempiam ſimonem cyreneum venien
tem de villa:patrem alexandri ⁊ ruffi
vt tolleret crucem eius. Et perducunt
illum in golgatha locum:quod eſt iter
pretatum caluarie locus. Et dabant ei
bibere myrrathum vinum ⁊ non acce/
pit. Et crucifigentes eum: diuiſerunt
veſtimenta eius:mittentes ſorteꝫ ſuper
eis quis quid tolleret. Erat autem ho
ra tertia:⁊ crucifixerunt eum. Et erat
titulus cauſe eius inſcriptus rex iudeo/
rum. Et cuꝫ eo crucifigunt duos latro/
nes vnum a dextris:⁊ alium a ſiniſtris
eius. Et impleta ē ſcriptura que dicit:
Et cum iniquis deputatus eſt.

GLO. Poſt ꝯdēnationē xp̄i ⁊ ꝯtumelias
ꝯdēnato illatas.ad crucifixionē ei⁹ narrādaꝫ
euāgeliſta accedit dicēs: Et edu.illū: vt cruci
fige.eū. HIERO. Hic educiť abel i agꝝ
a fratre vt perimať. Hic adeſt iſaac cū lignis
⁊ abraā cū ariete veprib⁹ herente. Hic ēt io/
ſeph cū faſce ſomniato ⁊ tunica talari ſangui
ne lita. Hic adeſt moyſes cū virga ⁊ ſerpente
ſuſpēſo in ligno. Hic eſt botrus i ligno por
tatus. Hic adeſt heliſeus cū ligno ad q̄rēdā
ſecurim q̄ in imo demerſa eſt:⁊ natauit ad li/
gnū.i.genus humanū qd̓ a ligno vetito in i/
fernū ꝯcidit:ꝑ lignū crucis xp̄i ⁊ ꝑ baptiſmū
aque ad paradiſum natauit. Hic adeſt ionas
de ligno ſorti in mare vētreq̄ꝫ ceti triduo miſ
ſus. Seqť. Et angari.quēpiam ꝑte.ſimo.cy
re.veni.d̓ villa pa.alex.⁊ ruf.vt tol.cru.ei⁹
THEOPHI. Joānes aūt ait ꝙ ipſemet
baiulabat ſibi crucē.vtrūq̄ꝫ.n. fuit:nā ipſe q
dē ꝓ͛ baiulauit ſibi crucē donec ꝑterijt qdam
quē angariauerunt:⁊ tūc ille portabat. Dixit
aūt quoꝝ filioꝝ erat pr̄:ad maiorē fidē ⁊ af/
firmatōnē:nā homo ille adhuc viuebat: q po
terat oīa q̄ circa crucē ſcā ſūt enarrare. HIE
RO. Cū aūt alij ꝑ merita patrū ſuoꝝ com/
memoreť:alij ꝑ merita filioꝝ ſuoꝝ. hic ſimō
q crucē in angaria portat:meritis filioꝝ ſuo/
rū q erāt diſcipuli cōmemorať. De hoc nos i
p̄nti vita admonemur parētes adiuuari. per
natoꝝ ſuoꝝ ſapiētiā vel merita: vt popul⁹ iu
daic⁹ ꝓꝓ p̄triarchaꝝ ⁊ ꝓphetaꝝ ⁊ apoſtolorū
merita ſemꝑ cōmemorať. Simon aūt iſte qui

portat crucē ī angaria: ipſe ē q laborat ꝑ lau
de humana. Cogūt.n.hoīes hunc laborare:
quē nō cogit timor ⁊ dilectio dei. BEDA.
Vel q2 ſimō iſte nō hieroſolymita: ſ3 cyrene
us eſſe ꝓhibet. Cyrene.n.libye ciuitas ē: rec/
te ꝑ eū ppl'i gētiū deſignantur: q quondam
pegrini ⁊ hoſpites teſtamētoꝝ: nūc obedien
do heredes ſunt dei: coheredes aūt xp̄i. Vñ
apte ſimō obediens: cyrene heres interptat.
De villa autem veniſſe refertur. villa enim
grece pagus dicitur. vnde paganos appella
mus eos quos a ciuitate dei alienos videm⁹.
De pago igit egrediēs ſimon crucem portat
poſt ieſum: cū ppl's nationū paganis ritib⁹
derelictis: veſtigia dñice: paſſionis obedien/
ter amplectit: Seqt: Et pdu.eū i gol. lo. qđ
ē interp.cal.loc⁹. Extra vrbē ⁊ foris portā:
loca ſunt in qb⁹ truncant capita dānatoꝝ: ⁊
caluarie.i.decollatoꝝ ſumpſere nomē. Pro
pterea aūt ibi crucifixus eſt dñs: vt vbi prius
erat area dānatoꝝ ibi erigerent vexilla mar/
tyrij. HIERO. Tradūt aūt iudei q̄ i hoc
montis loco imolat⁹ ē aries ꝓ iſaac: ⁊ ibi de
caluatur chriſt⁹.i.a carne ſua: carnali vide li
cet iudea ſeparatur. Sequitur: Et da.ei bib.
myr. vinū. AVGV. de con.euan. Hoc
intelligendum eſt mattheum dixiſſe cum fel/
le mixtum: fel quippe pro amaritudine poſu
it: ⁊ myrrhatum vinum amariſſimū eſt: q̄q̄
fieri poſſit: vt ⁊ fel ⁊ myrrha vinū amariſſi/
mū redderent. THEOPHI. Vel ordi
natione quadam exiſtente alij alia afferebant
quidam acetum ⁊ fel: quidam vinū myrrha
tum. HIERO. Vel myrrhatum vinum
hoc eſt acetū: per hoc ſuccus letalis pomi ab
ſtergitur. BEDA. Amara vitis amarum
vinum fecit quo propinat dñm ieſum vt im/
pleatur quod ſcriptum eſt: Dederunt in ci/
bum meum fel: ⁊ in ſiti mea potauerunt me
aceto. AVGV. de cō.euā. Qđ āt ſubdit
Et non accepit. intelligitur non accepit vt bi
beret: guſtauit āt vt mattheus teſtis ē: ⁊ ſicut
idē matthe⁹ ait: Noluit bibere: hoc marc⁹ di
xit: Et non accepit tacuit autem q̄ guſtauit.
HIERO. Nō accepit ēt id ꝓ quo patit.
vñ đ eo dr̄. Que nō rapui: tūc exoluebā. Se
quit: Et crucifi.eum diuiſe.veſti.ſua: mittē.
ſortem ſuper eis qđ qſq; tolleret. Hoc loco
figurat ſalus lignū. ꝑmū lignum ſcie boni ⁊
mali fuit. ſcđm lignū boni tm̄ nobis ⁊ vite li/
gnū ē. Extēſio manus ꝑme ad lignū: mortē
apphēdit. Extēſio aūt ſcđe: vitā q̄ pierat inue/
nit. Ligno hoc vehimur ꝑ mare vndoſū ad
terrā viuētiū.cruce.n.ſua xp̄s cruciatum no
ſtrū abſoluit. ⁊ morte ſua mortē noſtrā neca/
uit. Cū forma ſerpētis ſerpētē necat q2 ſerpē
te de virga fcō alij abſorbent ſerpētes Ipſa
aūt ſpecies crucis qđ eſt niſi forma: quadrata
mūdi: Oriēs đ vertice fulget Arctos dexte
rā tenz. Auſter leua ꝯſiſtit Occidēs.ſub plā
tis firmat Vñ apl's: vt ſciam⁹ q̄ ſit altitudo
⁊ latitudo: lōgitudo ⁊ ꝓfundū. Aues qñ vo
lant ad ethera formā crucis ſumūt. hō natās
ꝑ aq̄s: forma crucis vehit. Nauis marina at
tēna cruci ſimulata ſufflat. Tau lr̄a: ſignū ſa/
lutis ⁊ crucis deſcribit. BEDA: Vel i trāſ
uerſo: ligno crucis vbi figunt man⁹ gaudiū
ſpei ſignat. Per man⁹ gaudiū ſpei ſignat.
Per man⁹.n.opa: ꝑ latitudinē hilaritatem
opātis intelligim⁹: q2 triſticia facit anguſtias
ꝑ altitudinē cui caput adiūgit expectationem
retributōis de ſublimi iuſticia dei: ꝑ longitu
dinē q̄ totū corp⁹ extēdit tolerātiā: vñ longa/
nimes dicunt ꝑ ꝓfundū qđ terre ē i fixū ipm
ſacramētū ſecretū. Quādiu ergo hic agūt cor
pora nr̄a: vt diſtruat corp⁹ peccati: tp̄s nobis
ē crucis. THEOPHI. q̄ āt ponebāt ſor
tē ſup veſtimēta ei⁹: ⁊ hoc hodie illudētes fe
cerūt q̄ſi regis veſtimēta diuidēs: etenī vilia
erāt nō valde pcioſa. Hoc aūt ioānes euāge
liſta pleni⁹ exponit. q2.ſ.milites cetera i quat
tuor ptes iuxta ſuū numeꝝ diuidētes de tuni
ca q̄ in ꝯſutilis erat deſup cōtexta ꝑ totū ſortē
miſerūt. HIERO. Veſtimēta aūt dñi ei⁹
mandata ſunt quibus tegitur corpus eius
.i.eccl'ia.q̄ diuidūt inter ſe milites gētiū: vt ſint
quattuor ordines cū vna fide.i.ꝯiugati ⁊ vi/
duati: ꝓpoſiti ⁊ ſeparati. Sortiti ſunt tunicā
idiuiſam q̄ ē pax ⁊ vnitas. Seqt: Erat autē
hora tertia ⁊ cruci.eū. Hoc vere ⁊ ꝓpe mar/
cus tulit: nā ſexta hora tenebre ſuffuderūt ter
rā: vt nō qſq; potuiſſet mouere caput. AV
GV. de con.euan. Si hora quaſi ſexta pila
to ſedēte ꝓ tribunali tradit⁹ ē ieſus crucifigē
d⁹ iudeis vt ioānes refert: qūo hora tertia cru
cifix⁹ ē: ſicut vba marci nō itelligētes qdam
putauerūt. Pri⁹ ergo qua hora crucifigi po/
tuerit videam⁹: deide videbim⁹ cur hora ter
tia crucifixū dixerit marc⁹: Hora erat q̄ſi ſe/
xta cū tradit⁹ ē crucifigēd⁹ a pilato ſedēte pro

tribunali: vt deīn ē. nō. n. iā plena ſexta erat:
ſʒ q̄ſi ſexta. i. pacta q̄nta ⁊ aliq̄d ēt de ſexta cē
cepat: vt pacta q̄nta: ⁊ ichoata ſexta gererenť
hec q̄ narrata ſunt i crucifixiōe dn̄i noſtri do
nec cōpleta ſexta: illo pēdēte fierēt hc q̄ dicū/
tur tenebre. Querām⁹ aūt iā cur dixerit mar
cus: Erat aūt hora ter. ⁊ cru. eū:' Jam certe di
xerat: Et crucifigētes eū: diui. veſti. ei⁹ ſic ēt
ceteri atteſtanť: q̄ꝛ eo crucifixo veſtimēta diui
ſa ſunt. Si eni rei geſte tp̄s voluit cōmemo/
rare marc⁹ ſufficeret dicere: Erat aūt hora ter
tia. vt q̄d adiūxit: Et crucifixerūt eū:' niſi q̄ꝛ
voluit aliq̄d recapitulādo ſignificare q̄d q̄ſitū
inueniret cū ſcriptura ipſa illis tp̄ib⁹ legereť:
q̄b⁹ vniuerſe eccl'ie notū erat que hora dn̄s li
gno ſuſpēſus ē: vn̄ poſſet huiuſmodi vel er/
ror tolli: vel mēdaciū refutari. Sʒ q̄ꝛ ſciebat
a militib⁹ ſuſpēſum dn̄m: nō a iudeis ſic ioā
nes aptiſſime dicit: occulte oſtēdeť voluit eos
magis crucifixiſſe: q̄ꝛ clamauerūt vt crucifige
reť: q̄ illos q̄ miſteriū p̄ncipi ſuo ſm̄ ſuū offi
ciū p̄buerūt. Intelligiť ergo fuiſſe hora tertia
cū clamauerūt iudei vt dn̄s crucifigereť ⁊ v̄iſ
ſime demōſtrať tūc eos crucifixiſſe: q̄n clama
uerūt. In conatib⁹ aūt pilati ad excipiendum
dn̄m: ⁊ i tumultu iudeoꝝ ɔ̄dicētiū: cōſumptū
tp̄s duaꝝ horaꝝ itelligim⁹: ⁊ circa horaʒ fuiſ
ſe ſextā: qua nondū terminata geſta ſunt que
ab eo tp̄e quo pilatus dominuʒ tradidit vſq̄ʒ
ad tenebras factas narrantur. Facile aūt vi/
debit qui ſine impietatis duritie voluerit attē
dere: q̄ꝛ opportuno loco marcus hoc de tertia
hora poſuerit: vbi. ſ. factum miniſtroꝝ mul
tum commemoratum eſt. Ergo ne quiſq̄ʒ co
gitationem tanti criminis auerſus a iudeis i
milites illos cōuerteret. Erat inquit hora ter
tia: ⁊ cru. eum. vt illi eum potius crucifixiſſe
inueniantur: quos hora tertia vt crucifigereť
clamare potuiſſe diligēs inq̄ſitoꝛ inueniet: cū
aduerterit hoc quod a militibus factum ē ho
ra ſexta factuʒ eſſe. AVGV. de queſ. ve.
⁊ no. teſtamenti. Judeorum ergo ſententiam
de crucifixione chriſti: tertia hora datam vult
intelligi. Omnis enim qui morti addicitur:
ex eo iam mortuus computatur quo ſenten/
tiam excepit. Manifeſtauit ergo marcus: q̄ꝛ
non iudicis ſententia ſaluatoꝛ crucifixus eſt.
Difficile eſt enim innocentem probare eum: q̄
ſententia iudicis punitur. AVGV. de cō.
euan. Quanq̄ʒ nō deſint: qui paraſceue quā
ioannes commemorat dicens: Erat antē pa
raſceue hora quaſi ſexta: horam diei tertiā ve
lint intelligi. dicunt. n. Die quidem illo queʒ
dies ſabbati ſequebatur paraſceuē fuiſſe pa/
ſche iudeorum: q̄ꝛ ab eodem ſabbato iam in/
ciperet azima: ſed tamen veruʒ paſcha quod
iam in paſſione domini celebratur non iudeo
rum: ſed chriſtianorum cepiſſe preparari. i.
paraſceuem habere ab ea hora noctis. ix. i eo
q̄ꝛ dominus a iudeis occidendus preparaba/
tur. Paraſceuē quippe interpretatur prepa/
ratio. Ab illa ergo hora noctis vſq̄ʒ ad eius
crucifixionem occurrit hora paraſceuē ſexta
ſm̄ ioannem: ⁊ hora diei tertia ſm̄ marcum.
Quis fidelis non huic faueat ſolutioni que/
ſtionis:' Si modo poſſit aliq̄s articulus ɔ̄ijci
vnde ab hora nona noctis cepiſſe paraſceuē
paſche noſtre. i. preparationem mortis chri/
ſti congruenter intelligamus. Si enim dica
mus eam cepiſſe quando a iudeis apprehen
ſus eſt dominus adhuc noctis partes prime
erant: ſed quando ad domum perductus eſt
ſoceri cayphe. vbi ⁊ auditus eſt a principib⁹
adhuc gallus non cantauerat. Si autem quā
do pilato traditus eſt: iam mane fuiſſe aper/
tiſſime ſcriptum eſt. Reſtat ergo vt intelliga
mus tunc cepiſſe preparationeʒ mortis dn̄i:
quando omnes principes ſacerdotum dixe/
runt reus eſt mortis: Non eni abſurde ɔ̄ijci
tur eo tempore nonam horam noctis eſſe po
tuiſſe: vt recapitulando intelligatur de petri
negatione poſtea dictum eſſe quod antea fcm̄
erat. Sequitur: ⁊ erat ti. cau. eius iſcrip. rex
iudeorum. THEO. Scripſerunt aūt hūc
titulum. ſ. cām p̄p quā crucifix⁹ ē: q̄ſi vitupe
rātes ei⁹ opinionē q̄ regē ſeipſum faciebat:
vt ſic pretereūtes miſereri nō valerēt ſʒ ma/
gis ei iproperārēt tāq̄ʒ tyrāno. HIERO.
Scripſerūt aūt hoc trib⁹ linguis: Hebraice
Malch⁹ iudeoꝝ: Grece baſilios exomoloſe
on: Latine rex cōfeſſoꝝ. He tres lingue ad
p̄ncipatū i crucis titulo ɔ̄ſecrate ſunt: vt oīs
lingua cōmemoraret pfidiā iudeorum. BE/
DA. Titul⁹ āt hic poſit⁹ ſupra crucē illū eū
dit q̄ꝛ nec occidēdo potuerūt efficere vt eū re/
gē nō haberent: q̄ eis ſm̄ ſua opera reddi tu/
rus eſt. Seq̄tur: Et cū eo cru. du. latro. vnū
a dex. ⁊ vnuʒ a ſini. eius. THEO. Vt. ſ.
homines prauam opinioneʒ contra eū ɔ̄ciperē
rent: q̄ꝛ ⁊ ipſe latro ⁊ maleficus eēt. hoc auteʒ

diſpenſatiue factū eſt ad implēdū ſcripturaꝫ.
vnde ſequitꝛ: Et impleta ē ſcrip. que dicit: Et
cum iniquis reputatus eſt. HIERO. Cū
iniqs veritas deputata vnū reliquit ſiniſtꝝ:
alterū aſſumit dexterū: ſicut in die iudicij faci
et. ⁊ ſimili crimine tā diſſimiles ſortiunt vi-
as: alter antecedit petruꝫ in paradiſum. alter
iudam in infernū. Confeſſio breuis vitam
acqſiuit longā: ⁊ blaſphemia finita pena ple-
ctitur eterna. BEDA. Myſtice aūt latrões
qui cum dño crucifixi ſunt: ſignificāt eos qui
ſub fide. ⁊ confeſſione chriſti: vel agonē mar
tyrij vel quelibet artioris diſcipline inſtituta
ſubeūt. Sed qui hoc pro eterna gloria gerūt:
dextri latronis fide deſignantꝛ: q vero huma
ne laudis intuitu ſiniſtri latronis mētē imitā
tur ⁊ actus. THEO. Vel aliter: Iudiciuꝫ
erāt duo latrones duorū populoꝝ. ſ. iudaici
⁊ gentilis: ambo nāqꝫ iniq: gentilis quidem
tāqꝫ legē naturalē pretergrediēs: iudaicꝰ ve-
ro ſcriptā legē quā ei tradiderat dñs: ſed gen
tilis penitēs: iudaicus vſqꝫ in finē blaſphe-
mus: ī quorū medio crucifigitur dñs: ipſe. n.
eſt lapis angularis nos cōiungens.

¶ Et pretereūtes blaſphemabāt eū:
mouentes capita ſua ⁊ dicentes: Vah
qui deſtruis templum dei: ⁊ in tribus
diebus reedificas. Saluū fac temetip-
ſum deſcendens de cruce. Similiter et
ſummi ſacerdotes illudentes ad alteru
trum cū ſcribis dicebāt: Alios ſaluos
fecit: ſeipſum non poteſt ſaluū facere.
Chriſtus rex iſrael: deſcendat nunc de
cruce: vt videamꝰ ⁊ credamus: Et qui
cum eo crucifixi erant: cōuitiabātur ei.
HIERO. Pullo inde ligato ad vitem et
eiꝰ pallio in ſāguine vue intincto: lacerāt he-
di vineā blaſphemātes chriſtū: ⁊ mouētes ca
pita ſua. vnde dicitur: Et prete. blaſ. eū mo.
ca. ſua: ⁊ di. vah qui deſ. tē. dei. THEO.
Tranſeūtes. n. chriſtū blaſphemabāt: expro-
brantes ei tāqꝫ ſeductori. Diabolus aūt mo-
uebat illos ad dicēdū q de cruce deſcēderet:
quia. n. nouerat q ſalus fiebat ꝑ crucē: rur-
ſus igerebat ſe ad tētandū chriſtū: vt ſi a cru-
ce deſcēderet: certus fieret q nō eſt vere filiꝰ
dei: ⁊ ſic ſalus q̄ ꝑ crucē eſt deſtrueretur: ſed
ipſe dei verus exiſtens filius nō deſcēdit. Si
eni deſcendere debuiſſet nō illuc a principio
aſcendiſſet: ſed qꝛ videbat q per hūc modum
ſalutem fieri oportebat: ſuſtinuit crucifigi ⁊
multa alia pati: ⁊ perficere opus ſuū. Seqꝛ.
Silr ⁊ ſūmi ſacer. illu. ad alter. cū ſcri. dice.
Alios ſaluos fec: ſeip. ñ po. ſal. facere. Hec
dicebāt eiꝰ miracla abolētes q̄ſi ab eo ſꝫ appa
rētiā ꝑpetrataꝫ fuiſſent. opera nāqꝫ miracu-
la multos ſaluabat. BEDA. Sic ēt nolen-
tes confitentꝛ q alios ſaluos fecit. Itaqꝫ vos
veſtra cōdēnat ſnīa: q enim alios ſaluos fec:
ſeipſū ſaluare poterat. Seqꝛ: Chriſꝰ rex iſrl
deſcēdat nūc ꝺ cruce: vt videamꝰ ⁊ credamꝰ.
HIERO. Et viderūt poſtea reſurgenteꝫ
de ſepulchro: quē ꝺ crucis deſcēdere ñ crede
bāt poſſe patibulo. Vbi ē o iudei īfidelitas ve
ſtra? vosipſos cōſulo: vosipſos iudicē peto.
Quāto mirabiliꝰ ē mortuū poſſe reſurgere:
q̄ꝫ adhuc viuum de cruce velle deſcendere.
Parua petiſtis: dū maiora ꝓuenerint: ſed ī
fidelitas veſtra non potuit ſanari ſignis mul
to fortioribꝰ q̄ꝫ petiſtis. hic oēs declinauerūt
ſimul inutiles facti ſunt. vñ ſequitꝛ. Et qui cū
eo crucifi. erant: conuicia. ei. AVGV. de
concor euan. Quomodo hoc verum eſt quā-
do qdem vnus eorum cōuiciatꝰ eſt ſꝫ luce te-
ſtimonium: alter: ⁊ cōpeſcuit eum: ⁊ ī deū cre
didit: niſi itelligamꝰ mattheū ⁊ marcū breui-
ter ꝑſtringentes hunc locum: pluralem nu-
merum pro ſingulari poſuiſſe. THEO.
Vel duo a pricipio ꝯuitiabāt ei: deinde vnꝰ
cognoſcens ipſum innocentem increpat alte
rum blaſphemantem.

¶ Et facta hora ſexta: tenebre facte
ſunt ſuper totā terrā vſqꝫ in horaꝫ no-
nā. Et hora nona exclamauit ieſus vo-
ce magna. dicens: Heloy: heloy: lama
zabatani. Quod eſt interpretatū: De
us meus: deus meus: vt quid dereliqui
ſti me? Et quidā de circūſtantibus au
dientes dicebant: Ecce heliam vocat.
Currens autem vnus ⁊ implens ſpon
giā aceto circūponēſqꝫ calamo potum
dabat ei dicens: Sinite: videamus ſi ve
nit helias ad deponendum euꝫ. Ieſus
aūt emiſſa voce magna: expirauit.

BEDA. Clariſſimū lumē mundo retraxit radios ſuos: ne aut pēdentem viderent dominū: aut impij blaſphemātes ſua luce fruerentur. vnde dicitur. ⁊ facta hora ſexta tenebre facte ſunt per totam terram vſq₃ in horā nonam. AVGV. de concor. euange. Addidit aūt lucas. Unde facte ſunt tenebre. i. ſolem obſcuratum. THEO. Si autem tempus eclypſis fuiſſet poſſet quis dicere q̄ naturalis fuiſſet hec paſſio: ſed tunc. xiiij. erat luna: cū naturalis eclypſis fieri nō poſſet. Sequitur: Et hora nona exclamauit ieſus voce magna dicens Heloy: heloy. HIERO. Nona hora inuenitur euerſa domo: decima dragma que perierat. BEDA. Nam ⁊ adā peccante ſcriptum ē q̄ audierit vocem domini dei ambulantis in paradiſo ad auram poſt meridiem: ⁊ qua hora primus adam peccando mortem huic mundo inuexit: eadē hora ſecundus adam mortem moriendo deſtruxit. Et notādum q̄ recedente a centro mundi ſole crucifixus eſt dominus: oriente autē ſole: reſurrectionis ſue myſteria celebrauit: qa mortuus eſt propter peccata noſtra: ⁊ reſurrexit propter iuſtificatiōem noſtram. Nec mireris verborum humilitatem: querimonias derelicti: cum formam ſerui ſciens ſcandalū crucis videas. Sicut enim eſurire ⁊ ſitire et fatigari non erant propria deitatis: ſed corporales paſſiones: ita quod dicitur: Ut qd dereliquiſti me? corporalis vocis erat propriū: qa ſolet ſm naturam corpus nullatenus velle a ſibi coniuncta vita fraudari. Licet. n. ipſe ſaluator dicebat hoc: ſed proprie oſtendebat corporis fragilitatem. vt homo ergo loquitur in eos circūferens motus q̄ in periculis poſiti a domino deſeri nos putamus. THEO. Uel hoc loquitur homo crucifix⁹ deo ꝓ me. nos enim homines ſumus derelicti: ipſe nūq̄ a patre derelict⁹ fuit. Audi. n. quid dicit: Non ſum ſolus ſed quia pater mecū eſt. Et ſi etiam hoc pro iudeis dixerit: quaſi ⁊ ipſe ſ₃ carnem iudeus exiſtens: ac ſi diceret: Ut qd hebraicum populū dereliqſti? vt tuū crucifigerent filiū? Sicut enim aliquando conſueuim⁹ dicere: Deus induit me. i. meā naturam. ſ. humanam: ſic ⁊ hic: dereliquiſti me: oportet intelligere humanam naturam vel iudaicum populum. Sequitur. Et quidam de cir. au. di. Ecce heliam vocat. BEDA. Sed quos arbitror milites fuiſſe romanos: non intelligentes ſermonis hebraici proprietatem: ſ₃ ex eo q̄ dixit heloy putantes ab eo heliā vocatū. Si aūt iudeos qui hoc dixerūt intelligere volueris: hoc faciunt vt cum imbecillitatis infamēt: q̄ helie auxiliū deprecetur. Sequitur: Currens autē vnus ⁊ im. ſpon. ace. Quam ob cauſā dño acetū ſit potui datū ioānes plenius oſtendit dicens: q̄ ieſus vt cōſummaretur ſcriptura dixit: Sitio. Illi autem ſpongiā plenā aceto obtulerūt ori ei⁹. HIERO. Inuenit autem hic iudeorū ſimilitudinē. ſpongiam. ſ. cannam infirmam aridam: ignib⁹ aptā implet aceto: hoc eſt malicia ⁊ dolo. AVGV. de con. euan. De helia vero non ipm qui obtulit ſpongiam cum aceto: ſed ceteros dixiſſe mattheus narrauit. vnde intelligimus ⁊ illum: ⁊ ceteros hoc dixiſſe. HIERO. Infirmata aūt carne vox inualuit diuina q̄ dicit. Apite mihi portas iuſticie. vnde ſequit: Jeſus autem emiſ. vo. mag. expirauit. Cum ima voce ſiue ſine voce nos morimur: qui de terra ſumus. Ille voce cum exaltata voce expirauit qui de celo deſcendit. THEO. Et qui morti dominatur ⁊ precipit: ſicut domin⁹ poteſtatiue expirat. Qualis autē h̄ vox fuerit lucas declarat. Pater iquit: in manus tuas cōmendo ſpūm meum. Etenim chriſt⁹ ex tunc per hoc nobis voluit declarare: q̄ ſanctorum anime in manus dei aſcendunt. Nā prius ab inferis omnium anime tenebātur donec venit q̄ predicauit captiuis remiſſionem.

¶ Et velū templi ſciſſum ē in duo: a ſummo vſq₃ deorſum. Uidens autē centurio qui ex aduerſo ſtabat: q₃ ſic clamans expiraſſet: ait: Uere hic homo filius dei erat. Erant autem ⁊ mulieres de longe aſpicientes: iter quas erat maria magdalene ⁊ maria iacobi minoris ⁊ ioſeph mater: ⁊ ſalome. Et cum eſſet in galilea ſequebantur eū: et miniſtrabāt ei: et alie multe que ſimul cū eo aſcēderant hieroſolymam.

GLO. Poſtq₃ narrauit euangeliſta paſſionem ⁊ mortem chriſti: nunc proſeqtur de his que poſt mortem domini contigerunt. vñ dicitur: Et velum tē. ſciſ. eſt in duo a ſū. vſq₃ de. HIERO. Uelū tēpli ſcindit. i. celum

aperit. THEO. Sciſſum eſt etiã velũ in/ nuente deo: ꝙ ſpũſſancti gratia a templo rece dit ⁊ ſcinditur vt ſancta ſanctorum ab oibus videnda eſſent: ⁊ ꝙ templum lugebit in iude is cum calamitates deplorabunt ⁊ veſtimen/ ta ſcindent. Hoc ẽt ⁊ templum animatũ .ſ. corpus chriſti oſtendit: in cuius paſſione ve/ ſtimentum eius laceratum eſt. ſ. caro. ⁊ aliud etiam ſignificat. Caro nãqꝫ velũ eſt noſtri tẽ pli. ſ. mentis noſtre. Virtus autẽ carnis ſciſ ſa ẽ in chriſti paſſionibus a ſummo vſqꝫ de/ orſum. ſ. ab adã vſqꝫ ad vltimos hoies. Nã ⁊ adam effectus eſt ſanus per paſſionem chri ſti ⁊ eius caro non manet ſub maledicto neqꝫ digna eſt corruptione: ſed omnes icorruptio/ ne honorati ſumus: Videns autẽ centurio. Centurio dicitur centum militum princeps. Videns autem ꝙ ita poteſtatiue: ⁊ domina/ biliter expiraſſet: miratus eſt ⁊ confeſſus eſt. BEDA. Manifeſta autem cauſa miraculi centurionis exponitur: ꝙ videns dominum ſic expiraſſe. i. ſpũꝫ emiſiſſe dixerit: Vere ho mo hic filius dei erat. Nullus enim habet po teſtatem mittendi ſpũm niſi qui animarũ cõ ditor eſt. AVGV. iiij. de trini. Et hoc ma xime miratus eſt ꝙ poſt illam vocem in qua figuram peccati noſtri edidit continuo tradi/ dit ſpiritum. demonſtrauit enim ſpiritus me diatoris ꝙ nulla pena peccati vſqꝫ ad morteꝫ carnis eius acceſſerit: q2 nõ eũ deſeruit inui/ tus: ſed quomodo voluit: quippe: dei verbo ad vnitatẽ pſone cõiũctus. HIERO. No uiſſimi autem nũc pmi efficiuntur. Gentilis cõfitetur populus. Judea cecata negat ne fiat eis error peior priore. THEO. Et ſic or/ do conuertiť dũ iudei occidunt: ⁊ gẽtilis con fiteť: ⁊ diſcipuli fugiũt ⁊ mulieres expectãt: Sequitur. n. Erant aũt ⁊ mulie. de longe aſ pici. iter quas erat ma. magda. ⁊ ma. ia. mi. ⁊ ioſeph mater ⁊ ſalome. Salome dicta ẽ ma/ ter filiorũ zebedei. ORIGE. Opinat⁹ au tem ſũ hoc vidẽs apud mattheũ ⁊ marcũ hic tres precipuas mulieres nominatas: ⁊ duas quidem vterqꝫ euãgeliſta exponit: Mariam magda. ⁊ mariã ia. Tertia autẽ a mattheo di citur mater filiorũ zebedei: a Marco autẽ ter tia illa ſalome appellať. BEDA. Jacobum autem minorẽ dicit iacobum alphei: q2 ⁊ fra/ ter dñi dicebať: eo ꝙ eẽt filius marie materte re dñi: cuius meminit ioãnes dicens. Sta/ bant iuxta cruceꝫ ieſu mater eius: ⁊ ſoror ma tris ei⁹ maria cleophe: ⁊ maria magda. Ma riam autem cleophe videtur eã dicere a patre ſiue cognatione. Vocabatur autem minor ia cobus ad diſtinctionem maioris iacobi: vide licet filij zebedei: q inter primos apoſtolos vo catus eſt a domino. Conſuetudinis auteꝫ iu/ daice fuit: nec iducebatur in culpam more gẽ tis antique: vt mulieres de ſua ſubſtãtia vi/ ctum atqꝫ veſtitũ preceptoribus miniſtrarẽt. vnde ſequiť: Et cum eſſet in galilea ſeque. eũ ⁊ mi. ei. Miniſtrabãt dño gdẽ de ſubſtantia ſua: vt meteret earuꝫ carnalia cuius ille mete bãt ſpiritalia: ⁊ vt typũ oſtẽderet magiſtrorũ: ꝙ victu atqꝫ veſtitu ex diſcipulis deberent eẽ cõtenti. Sed videamus q̃les comites habue/ rint. Sequitur. n. Et alie multe q̃ ſimul cum eo aſcẽ. hieroſolymam. HIERO. Sicut nõ excluditur muliebris ſexus a ſalute p ma/ riam virginẽ: ita nõ repelliť a myſterij crucis ſcia ⁊ reſurrectionis p viduã: Magdalenaꝫ: Mariaꝫ ⁊ ceteras matres.

¶ Et iam cum ſero eſſet factuꝫ: quia erat paraſceue: quod eſt ante ſabbatũ: venit ioſeph ab arimathia nobilis decu rio: qui et ipſe erat expectãs regnũ dei. Et audacter introiuit ad pilatũ: et pe tijt corpus ieſu. Pilatus autem mira batur ſi iam obijſſet. Et acceſſito cẽtu rione: interrogauit eum: ſi iam mortu us eſſet. Et cum cognouiſſet a cẽturio ne dõauit corp⁹ ioſeph Joſeph ãt mer catus ſyndoneꝫ: deponens euꝫ iuoluit in ſyndone: et poſuit eum i monumẽto quod erat exciſum in petra: et aduolu it lapidem ad oſtium monumenti.

GLO. Poſt paſſionẽ ⁊ mortẽ chriſti euã/ geliſta ſepulturam eius enarrat dicens: Et iã cũ ſero eſſet fac. q2 erat para. qđ ẽ ãn ſabbat. ve. io. ab ar. BEDA. Paraſceue grece: latine preparatio dicitur: quo nomina iudei q inter grecos morabantur ſextã ſabbati appel labant: eo ꝙ in illo ea q̃ regei ſabbati neceſſa/ ria eẽnt: preparare ſolerẽt. Quia ergo ſexta die homo factus eſt: ſeptima aũt die conditor ab omni opere ſuo requieuit: recte ſaluator ſexta die crucifixus humane reſtaurationis im

pleuit archanū. Sabbato aūt in ſepulchro q̄
ſcens: reſurrectionis q̄ octaua die vētura erat
expectabat euentum. Sic ꝛ nos in hac quidē
ſeculi etate mūdo neceſſarie eſt crucifigi: in ſe
ptima vero die. i. cū mortis ꝗs debitū ſoluit:
corpora qdem in tumulis: aīas aūt ſecreta in
pace cum dn̄o poſt bona opera opꝫ q̄ſcere.
donec octaua etate etiam corpora ipſa reſurre
ctione glorificata cum animabus incorruptio
nem accipiant. Talē autem eē decebat q cor
pus dn̄i ſepeliret: q etiā per iuſticiā meritorū
tali miniſterio dignus eēt: ꝛ per nobilitatem
potentie ſecularis facultatem poſſet obtinere
miniſtrandi. ꝛ ideo dr̄ ꝙ erat nobilis decurio
expectans regnū dei. Decurio vocat̄ ꝙ ſit de
ordine curie ꝛ officiū curie adminiſtraret: qui
etiā curialis a procurando munera ciuilia ſo
let appellari. Arimathia āt ipſa ē ramathain
ciuitas helchane ꝛ ſamuelis. HIERO.
Que iterpretat̄ deponēs: de qua fuit ioſeph
qui venit ad deponēdū corpus chriſti de cru
ce. Seq̄r: Et auda. itro. ad pi. ꝛ pe. cor. ieſu.
THEO. Audet auſū laudabilē. nō. n. ex
cogitauit: a diuitijs decidā: ꝛ expellar a iudeis
ſi corpꝰ petā eiꝰ q ē blaſphemꝰ ꝯdēnaꝰ. Seq̄r.
Pilatꝰ āt mira. ſi iā obijſſet. Putabat. n. ꝙ
diu viueret i cruce: ſic̄ ꝛ latrōes i patibulo vi
uebāt diu. Seq̄r. Et acce. cē. iter. eū ſi iā mor
tuꝰ eēt. ſ. aū horā q̄ ceteri mori ꝯſueuerūt. Se
q̄r: Et cū cog. a cē. ſ. ꝙ mortuꝰ eēt dōauit cor
pus ioſeph. BEDA. Nō āt qlibet ignotus
aut mediocris ad pſidē accedeꝛ ꝛ crucifixi cor
pus poterat ipetrare. Seq̄r: Joſeph āt mer.
ſyn. ꝛ depo. eū iuol. i ſyn. THEO. Pre
cioſū corpꝰ pcioſe ſepeliēſ. cū. n. eēt diſciplus
dn̄i ſciebat q̄liter corpꝰ dn̄i honorari deberet.
BEDA. Poſſumus aūt ſcḋm intelligētiam
ſpūalem hoc ſentire: ꝙ corpus dn̄i non au
ro nō gēmis ꝛ ſerico ſed linteamine puro ob
uoluēdū ſit: hinc eccleſie mos obtinuit: vt ſa
crificium altaris nō in ſerico neqꝫ in panno
tīcto ſed in lino terreno celebreꝛ: ſicut corpus
eſt dn̄i i ſyndone mūda ſepultum: iuxta qḋ in
geſtis pontificalibus a. b. ſilueſtro legimus
eſſe ſtatutū: q̄q̄ꝫ ꝛ hoc ſignificet ꝙ ille i ſyn
done mūda iuoluit ieſum q pura eum mente
ſuſceperit. Sequitur. Et po. eū i mo. qḋ erat
exci. i pe. ꝛ aduol. la. ad oſti. mo. Dicit̄ ꝙ mo
numentum dn̄i domus rotūda fuit. de ſubia
cente rupe exciſa: tāte altitudinis vt homo re
ctus exn̄s vir extēta manu culmē poſſet attin
gere: ꝛ habet itroitū ab oriēte: cui lapis ma
gnus iuolutus atqꝫ ipoſitus eſt. in eius par
te aquilonari ipſum ſepulchrū. i. locus dn̄ici
corporis de eadē petra factū eſt: ſeptē habēs
pedes longitudinis: trium palmorū menſu
ra a pauimento altius eminēs. q. ſ. locus nō
deſuper: ſed a latere meridiano ꝑ totū patet:
vnde corpus inferebatur. Color autē monu
mēti ꝛ loculi albo ꝛ rubeo dicit̄ eē permixtꝰ.
HIERO. Sepultura āt xp̄i reſurgimus:
deſcēſione eiꝰ ad iferos nos aſcēdimus ad ce
los. hic inuenitur mel in ore leonis mortui.
THEO. Imitemur autem ꝛ nos ioſeph:
recipientes xp̄i corpus ꝑ vnitatē: ꝛ ponamꝰ
illud in monumento exciſo de petra. i. in aīa
memorāte ꝛ nō obliuiſcēte deū. illa. n. aīa ex
petra exciſa. i. ex chriſto q eſt petra q ꝯtinet fir
mitatē. Inuoluere etiā debemꝰ ipm̄ i ſyndōe
ideſt i corpore puro ſuſcipere. Syndon nāqꝫ
ē corpus qḋ ē aīe indumētū: Decet. n. nō ſo
lum pura aīa corpus chriſti ſuſcipere: ſed in
corpore puro. Inuoluere aūt oportet: ſed nō
aperire: nā ſecretū clauſū eſt ꝛ occultū. Seq̄r:
Maria aūt magda. ꝛ Maria ioſeph aſpicie
bāt vbi poneret̄. BEDA. In luca legimꝰ ꝙ
ſtabāt noti eiꝰ a lōge ꝛ mulieres q̄ ſecute erāt
eū. His ergo notis ieſu pꝰ depoſitū eiꝰ corpꝰ
ad ſua remeātibꝰ ſole mlieres q̄ artiꝰ amabāt
funꝰ ſbſecute qūo poneret̄ reſpicere curabāt:
vt ei tp̄e ꝯgruo munꝰ poſſēt deuotōis offerre.
Die aūt paraſceues ſcē mulieres. i. aīe humi
les idē faciūt: cum amore ſaluatoris feruētes
paſſiōis eiꝰ veſtigijs i h̄ ſeculo q̄ ꝑparāda eſt
requies futura: diligēter obſequūt: ꝛ ſi forte va
leāt imitari pia curioſitate: quo ordine ſit eius
paſſio cōpleta perpēdūt. HIERO. Nec
etiā cōgruūt ad populum iudaicū in fine cre
dentem: qui nobilitatur fide vt abrae ſit filius
deponit deſperationem: expectat regnūꝫ dei.
Intrat ad chriſtianos vt baptizetur: quod ſi
gnificat nomen pilati. i. malleatoris. qui do
mat ferreas gentes: vt regat eas in virga fer
rea: ꝛ petit ſacrificium quod donatur penitē
tibus in fine viaticum: ꝛ corde mundo ꝛ pec
catis mortuo inuoluit munimine fidei ſtabili
tum operculo ſpei per opera charitatis con
cludit. Finis. n. precepti eſt charitas: aſpicie
tibꝰ a longe electis q ſūt ſtelle maris: quia ſi fie
ri pōteſt ſcādalizabūtur etiam electi.

¶ Feria.iiij.luce.xxij.xxiij.ca.paſſio.

APpropinquabat aūt di
es feſtus azimorum qui di
cit̃ paſcha:et querebāt pri
cipes ſacerdotuȝ et ſcribe
quomodo ieſum interfice
rent:timebant vero plebem.

CHRY. Umbra noſtrorum fuerūt feſta
iudaica:⁊ ideo ſi q̄ſiueris a iudeo de paſcha ⁊
azimis:nil magni proferet commemorans li
berationem ab egypto. Siquis autem a me q̄
ſierit:non audiet egyptū nec pharaonē:ſȝ ab
ſolutionem erroris ⁊ tenebrarum diaboli:nō
per moyſen ſed per filium dei. GLO. Ad
cuius paſſionem enarrandam accedens euā/
geliſta premittit de figura dicens. Appropin
quabat autem dies feſtus azimorum qui dici
tur paſcha. BEDA. Paſcha quidem he/
braice dicitur phaſe.non a paſſione:ſed a trā
ſitu nominatur:eo ꝙ exterminator vidēs ſan
guinē in foribus iſraelitaꝝ ꝑtranſierit:nec ꝑ
cuſſerit primogenita eorum. Uel ipſe domi/
nus prebens auxilium populo ſuo deſuper
ambulauit. Hoc auteȝ inter paſcha ⁊ azima
diſtat:ꝙ paſcha ipſe ſolus dies appellatur : i
quo agnus occidebatur ad veſperā: hoc eſt.
xiiij.luna primi menſis.xv.autem luna quā/
do egreſſus eſt de egypto ſuccedebat feſtiui/
tas azimorū ſeptē diebus vſqȝ ad vigeſimaȝ
primam diem eiuſdem menſis: vnde euāge/
lij ſcriptura indifferenter vnum pro alio po/
nere ſolet: vnde hic dicitur dies azimorū q di
citur paſcha. Significatur autem per myſte/
riū ꝙ chriſtus ſemel ꝓ nobis paſſus: per to
tum tempus huius ſeculi quod ſeptem dieb⁹
agitur in azimis ſynceritatis ⁊ veritatis pre/
cepit eſſe viuendum. CHRY. Pricipes
autem ſacerdotum nefarias res tractant in fe
ſto. vnde ſequitur: Et quere.princi.ſacer. ⁊
ſcri.quomodo ie.interficerent: Moyſes qui
dem vnum precepit eſſe principem ſacerdo/
tum ⁊ illo defuncto creari alium. Tunc vero
cuȝ inciperent iudaici rit⁹ diſſolui:multi erāt
principes ſacerdotum annuatim creati. Hi
ergo volentes ieſum occidere non metuūt di/
uina:ne.ſ.ex tempore ſacro maius incurrāt
peccati contagium: ſed vbiqȝ timent huma/
na. vnde ſequitur. Time.ve.plebem. BE/
DA. Non quidem ſeditionem metuētes:ſȝ
cauentes ne auxilio populi de ſuis manibus
tolleretur. Hec autem ante biduuȝ paſce cō/
gregatis eis in atrio cayphe mattheus acta at
teſtatur.

¶ Intrauit aūt ſathanas in iudam q
cognominabatur ſcharioth: vnum de
duodecim:et abijt et locutus eſt cuȝ pri
cipibus ſacerdotum et magiſtratibus
quēadmodum illum traderet eis. Et
gauiſi ſunt:et pacti ſunt pecuniam illi
dare. Et ſpopondit. Et querebat op/
portunitatem:vt traderet illū ſine tur
bis.

THEO. Quia dictum eſt ꝙ principes ſa/
cerdotum querebant modum quo interficien
tes ieſum nullum incurrerent periculum:cō/
ſequēter modus q eis occurrit narrat̃ cū dici
tur: Intrauit autem ſathanas in iudam. TY
TUS. In iudam ſathanas intrauit:nō im
pellens:ſed patulum inueniens hoſtiū .nam
oblitus omnium que viderat ad ſolam auari
ciam dirigebat intuitum. CHRY. Po/
nit autem eius cognomen ſubdens. Qui co
gnominabatur ſcharioth. Erat enim alius iu
das. TYTUS. Subdit autem: Unus de
duodecim. Nā numerum adimplebat: non
autem vere fungebatur apoſtolica dignitate.
CHRY. Uel hoc addit euangeliſta velut
abſonum quidem:ac ſi diceret erat de primo
choro diligentius electorum. BEDA. Nō
eſt autem huic contrarium quod ioannes di/
cit: Poſt buccellam intraſſe in eum ſathanā:
quia nunc intrauit: vt quaſi alienuȝ tentaret.
tunc autem quaſi proprium ad quecūqȝ vellet
agenda attraheret. CHRY. Attende autē
magnam iude nequiciam:tum quia per ſe ꝓ/
ficiſcitur:tū quia pro precio hoc facit. Sequit̃
enim: Et abijt ⁊ locutus eſt cum principib⁹
ſacerdotum ⁊ magiſtratibus quēadmodū il/
lum traderet eis. Et gauiſi ſūt. THEO.
Magiſtratus hic appellātur prepoſiti coſtru
ctionum templi: vel etiam illi quos Roma/
ni populo prefecerant:ne prouocarent in tu/
multus:erant.n.ſeditioſi. CHRY. Pro
pter auariciam autem iudas factus eſt talis.
Sequitur eni: Et pacti ſūt pecuniā illi dare.

Tales enim auaricia generat paſſiones: red/
dit impios: ⁊ deū ignorare compellit: ⁊ ſi mil
lies benefactum ſit eis: ad nocēdū ipellit. vñ
⁊ hic ſequitur: Et ſpopondit. THEO. id/
eſt pepigit ⁊ promiſit. ⁊ q̄rebat opportunita/
tem vt eum traderet ſine turbis. i. querebat
eū tradere quādo videret eum ſeorſum exiſtē
tem ſine turbis. BEDA. Multi aūt iude
ſcelus exhorrent: nec tamen cauent. qui enim
charitatis ⁊ veritatis iura ſpernit: xp̄m qui ē
veritas ⁊ charitas prodit: maxime cum nō in
firmitate vel ignorantia peccet: ſed ad ſimili/
tudinem iude querat opportunitatem. vt ar/
bitris abſentibus: veritatem mendacio: vir/
tutem crimine immutet.

¶ Venit autem dies azimorum: in
qua neceſſe erat occidi paſca. Et miſit
petrum ⁊ ioannem dicens: Euntes pa
rate nobis paſca: vt māducemus. At
illi dixerūt: Ubi vis paremus? Et di
xit ad eos: Ecce introeuntibus vobis
in ciuitatem occurret vobis homo qui
dam amphoram aque portans: ſequimi
ni eum in domum in quam intrat: ⁊ di
cetis patrifamilias domus: Dicit tibi
magiſter: Ubi eſt diuerſorium: vbi pa
ſca cum diſcipulis meis manducem?
Et ipſe oſtendet vobis cenaculum ma
gnum ſtratum: ⁊ ibi parate. Eūtes au
tem inuenerunt ſicut dixit illis ieſus: ⁊
parauerunt paſca.

TYTUS. Ut nobis dominus celeſte pa
ſca dimitteret typicū manducauit: figurā re/
mouens: vt veritas locum obtineret: vñ dici
tur: Venit autem dies azimoꝝ in qua neceſ/
ſe erat occidi paſca. BEDA. Dies azimo/
rum paſce quartādecimā primi menſis appel
lat: quando fermento abiecto paſca. i. agnus
occidi ad veſperā conſueuerat. EUSE. Si
quis autem dicat: Si prima azimorū diſcipu
li ſaluatori parant paſca: ergo ⁊ eadē die opꝫ
nos paſca celebrare. Dicemus hoc non fuiſ/
ſe monitionē: ſed hiſtoriā facti: qđ accidit tem
pore ſalutifere paſſionis. Aliud aūt ē narra/
re geſta vetera: ⁊ aliud ſancire: ac poſteris ſta
tuta relinquere. Qui etiam ſaluator non egit
paſca cū iudeis quando agnū imolabant. nā
illi quidem hoc egerunt in paraſceue: qñ paſ
ſus eſt dñs: vnde non introierunt in atrium
pilati vt manducarent paſca. ex quo enim ve/
ritati inſidiati ſunt: verbum veritatis a ſe ex
pulerunt: nō primo die azimorū quo die de/
bebat imolari paſca manducantes ſolitum ſi
bi paſca. erant enim erga aliud attenti: ſed
die ſequenti poſt illam que erat azimorꝫ ſe/
cunda. Dñs vero prima die azimoꝝ: hoc eſt
quinta feria ſabbati paſca cuꝫ diſcipulis per
egit. THEO. Eadem aūt quīta feria: mit/
tit duos ex diſcipulis ſuis ad parandum pa/
ſca: petruꝫ. ſ. ⁊ ioānem: alterum. ſ. vt diligē/
tem: alterum vt dilectum. vnde ſequitur. Et
miſit petrum ⁊ ioannem dicens: Euntes pa
rate nobis paſca vt manducemus. Per oīa
manifeſtans q̄ vſqꝫ ad extremū vite non eſt
aduerſatus legi. Mittit autem eos ad alienā
domū. nā nulla domus erat ei neqꝫ diſcipu/
lis ſuis: alioquin apud aliquem eorꝫ paſcā
celebraſſet. ⁊ ideo ſubditur: At illi dixerunt.
Ubi vis paremus? BEDA. quaſi dicant.
Non habemus domicilium: nō hēmus ta/
bernaculum: audiāt quibus edificādarū do/
morum cura eſt: cognoſcant xp̄m omniū do/
minum locū vbi caput reclinaret non habuiſ
ſe. CHRY. Cuꝫ aūt ignorent ad quē mit
terentur ſignum dedit eis: ſicut ⁊ ſamuel ſau
li. vnde ſubditur. Et dixit ad eos: Ecce itro/
euntibu s vobis in ciuitatem: occurret vobis
homo: amphoram aque portās: ſequimini eū
in domuꝫ in quā intrat. AMBRO. Pri
mum maieſtatem diuinitatis aduerte: cuꝫ di/
ſcipulis loquitur: ⁊ iam nouit quid alibi ſit fu
turum: deinde dignationē eiꝰ intuere: q: non
perſona diuitis aut potētis eligitur: ſed pau
per ambitur. ⁊ anguſtum hoſpitiū pauperis
amplis nobilium edibus antefert. Sciebat
aūt dominus nomē eius cuius ſciebat myſte
rium ⁊ occurſum: ſed ideo ſine noie deſigna
tur: vt ignobilis eſtimetur. THEO. Uel
ideo mittit eos ad hominē ignotū: vt oſten/
dat q̄ paſſionem voluntarie ſubijt. Qui eni
mentē huius ignoti viri ſubegit vt eos ſuſci
peret: poterat quodcūqꝫ voluiſſet cum iudeis
tractare. dicunt aūt quidā q̄ ideo nō dixit no
men hominis: ne proditor cognito nomine
domum pāderet phariſeis qui venientes ce/
piſſent cuꝫ prius q̄ꝫ cena fieret ⁊ ſpiritalia my

ſteria diſcipulis traderet. Sed quibuſdā idi/
cijs i quandam domum dirigit eos. vnde ſe
quitur: Et dicetis patrifamilias domus: di/
cit tibi magiſter: vbi eſt diuerſorium: vbi pa
ſca cum diſcipulis meis manducem? Et ipſe
vobis oſtendet cenaculum magnum ſtratuꝫ:
ꝛ ibi parate. GLO. Quibus ſignis inuen
tis diſcipuli ſollicite que mandata eis fuerāt i
pleuerunt. vnde ſequit. Euntes autem inuene
runt ſicut predixit illis ieſus: ꝛ parauerūt pa
ſca. BEDA. Hoc paſca exponens apo/
ſtolus ait: Paſca noſtruꝫ immolatꝰ eſt xpſ:
quod quidem paſca tunc neceſſe erat occidi:
quaſi paterno cōſilio ac diffinitione ſancituꝫ:
qui licet die ſequenti hoc eſt. xv. luna ſit cruci
fixus: hac tamen nocte qua agnus imolabat
a iude⸗s tētus ac ligatus imolatiōis hoc ē paſ
ſionis ſue ſacrauit exordium. THEO. In
telligamus autem diem quidem azimorū to/
tam cōuerſationē que eſt in luce ſpiritali nul/
lā redolentem vetuſtatem prime ꝑuaricatiōis
ade: i qua viuentes non decet delectari in xpi
myſterijs. Hec autem myſteria petrus ꝛ io/
annes parant. i. actio ꝛ contemplatio: feruor
celi ꝛ manſuetudo pacifica. His autem para
toribus occurrit homo: quia per predicta re/
perimus ſtatum hominis: qui creatus eſt ad
imaginem dei: qui portat amphoram aque: q̄
ſignificat gratiam ſpiritusſācti. Amphora aūt
eſt humilitas cordis: humilibus eniꝫ dat gra
tiam: qui ſe cognoſcunt eſſe terraꝫ ꝛ puluerē.
AMBRO. Vel amphora eſt menſura ꝑ
fectior: aqua autem eſt que ſacramentum chri
ſti eſſe meruit: que lauare meruit non lauari.
BEDA. Parant autem paſca vbi aque in
fert āphora. quia tempus adeſt quo veri pa/
ſce cultoribus: typicus de limine auferat cru
or: ꝛ ad tollenda crimina viuifici fontis ba/
ptiſma conſecratur. ORIGE. ſuper mat.
Ego aūt puto ꝙ homo qui ingredientibus di
ſcipulis in ciuitatem occurrit amphoraꝫ aque
portās: erat qdaꝫ miniſter patrifamilias: por
tans mūdatoriam aut potabilem aquam i va
ſe fictili: quem puto eſſe moyſen ſpiritalē do/
ctrinam portanteꝫ in corporalibus hiſtorijs.
Qui aūt non conſequunt ſpiritaliter euꝫ; nō
celebrant paſca cum ieſu. Attendamus ergo
ipſo dn̄o cōſtituto nobiſcum ad ſuperiorē lo
cum: in quo eſt diuerſorium: quod demon/
ſtrat ab itellectu: qui eſt in vnoquoqꝫ homi/
ne paterfamilias: diſcipulis chriſti. Hec aūt
domus ſuperior ſit nobis magna vt capiat ie
ſum verbum dei: quod nō capitur niſi a ma/
gnis ſenſu. Et ſit domus hec a patrefamili/
as. i. itellectu preparata filio dei: ꝛ ſit munda
ta nullo modo habens malicie ſordes. Sit ēt
domus illius princeps non qualibuſcūqꝫ co
gnitum habens nomen. Vnde myſtice dicit
ſm matheū. Ite ad quendā. AMBRO.
In ſuperioribus autem magnum hꝫ ſtratuꝫ:
vt magnum meritum eius aduertas in quo
dn̄s cum diſcipulis ſublimium virtutum eiꝰ
delectatione requieſceret. ORIGE. ſuper
mat. Scire autem debemus quoniam qui in
epulationibus ꝛ ſollicitudinibus ſecularibus
ſunt: non aſcendunt in domum illaꝫ ſuperio
rem: ꝛ propterea non celebrant cum ieſu pa/
ſca. Poſt ſermones enim diſcipulorum: qui
bus cathezizauerunt patremfamilias: ideſt in
tellectum: venit ꝛ diuinitas coepulans diſci/
pulis in domo predicta.

¶ Et cum facta eſſet hora diſcubuit:
ꝛ duodecim apoſtoli cum eo. Et ait il/
lis: Deſiderio deſideraui hoc paſca
manducare vobiſcū anteqꝫ patiar. Di
co enim vobis: ꝙ ex hoc non manduca
bo illud: donec impleatur i regno dei.
Et accepto calice gratias egit ꝛ dixit:
Accipite ꝛ diuidite inter vos. Dico
enim vobis ꝙ non bibam de generatio
ne vitis: donec regnum dei veniat.

CYRIL. Poſtqꝫ diſcipuli paſca parauer/
rant agitur de paſce comeſtiōe. vnde dicitur:
Et cum facta eſſet hora: diſcubuit ꝛ duodecꝫ
apoſtoli cum eo. BEDA. Hora manducā
di paſce deſignat quartamdecimam diem pri
mi menſis perductam ad veſperam. xv. luna
iam terris apparente. THEO. Sed quali
ter dominus diſcumbere dicitur: cū iudei ſtā
tes paſca manducarent? Dicunt ergo ꝙ cum
manducauiſſent legale paſca accubuerunt ſm
cōmunem vſum manducantes quoſdam ali/
os cibos. Sequit. Et ait illis: Deſiderio de/
ſideraui hoc paſca manducare vobiſcum an/

teꝗꝫ patiar. CYRIL. Quod ideo dicit. q̄ꝛ diſcipulus auarus proditionis tempus explorabat: ſed ne traderet eum ante feſtum paſce: non explicauerat dominus domum vel virū penes quem paſcā perageret: cuius cauſam per hec verba oſtendit. THEO. Vel dicit deſiderio deſideraui. q. d. Hec vltima mihi cena vobiſcum eſt: propter quod ⁊ amabilis eſt mihi: ſicut ⁊ qui peregre profecturi ſunt vltima verba ſuis dulcius ꝓferūt. CHRY. Vel hoc dicit: quia poſt illud paſca crux iminebat. Inuenimus autem pluries eum predicantem ſuam paſſionem ⁊ eam cupientē euenire. BEDA. Deſiderat ergo primo typicum paſca cuꝫ diſcipulis mādučare: ⁊ ſic paſſionis ſue mundo myſteria declarare. EVSE. Vel aliter. Cum dominus nouum paſca celebraret: opportune dixit: Deſiderio deſideraui hoc paſca. i. nouum myſterium noui teſtamenti quod tradebat diſcipulis: quod plures ante eum prophete ⁊ iuſti cupierant. Sed ⁊ ipſe ſitiens cōmunem ſalutem: hoc tradebat myſterium qđ toti mundo competeret. Paſca vero moyſi ſtatutum erat in vno loco .ſ. in hieruſalē celebrari. vnde non congruebat omnibus gentibus. ⁊ ideo non erat deſideratum. EVSE. Ex hoc hebionitarū dementia de carnis eſu redargui poterat: domino manducante paſca iudeorum. vnde ſignāter dixit. Hoc paſca. ne qs ad aliud inuertere poſſet. BEDA. Sic ergo dominus legalis paſce approbator extitit: ⁊ hoc ad ſue diſpēſationis figuram docendo ꝑtinuiſſe vetat vltra carnaliter exhiberi. vnde ſubdit: Dico. n. vobis quia ex hoc non manducabo illud donec impleatur in regno dei. i. nequaꝗꝫ vltra moſaicum paſca celebrabo: donec in eccleſia ſpiritaliter intellectum compleatur. ipſa enim eſt regnuꝫ dei: ſm illud: Regnū dei itra vos eſt. Ad vetus aūt illud paſca: cui finem deſiderabat imponere: pertinet etiam illud quod ſubditur: Et accepto calice gratias egit ⁊ dixit: accipite ⁊ diuidite inter vos. Ob hoc gratias egit quia vetera tranſitura ⁊ ventura fuerant omnia noua. CHRY. Memento ergo cum ad menſam ſederis ꝙ poſt menſam oportet te orare atꝗꝫ ideo ventrem impleas ſobrie ne grauatus nequeas genufle ctere ac ſupplicare deo. Non igitur poſt eſcas ad lectuꝫ: ſed ad orationem vertamur. Euidenter eniꝫ hoc chriſtus ſignificauit: ꝙ poſt eſcas nō ſomnus: non cubile: ſed oratio ⁊ ſacrarum lectio ſcripturarum ſuccedere debeat. Sequit̄: Dico enim vobis ꝙ non bibam de generatione vitis: donec regnum dei veniat. BEDA. Poteſt quideꝫ hoc ⁊ ſimpliciter accipi: ꝙ ab hac hora cene vſqꝫ ad tempus reſurrectionis quo in regno dei erat venturus: vinum bibiturus non eſſet: poſtea nāqꝫ cibum potumqꝫ ſumpſiſſe eum teſtatur petrus dicens. Qui manducauimus ⁊ bibimus cuꝫ illo poſtqꝫ reſurrexit a mortuis. THEO. Dicitur auteꝫ reſurrectio regnum dei: quia mortem exterminauit. vnde ⁊ dauid ait. Dominus regnauit decorem indutus eſt: ſcilicet formoſi amictus: ſm Iſaiam: exuta corporis corruptela. Reſurrectione autem adueniente iterum cuꝫ diſcipulis bibit: vt probaret ꝙ reſurrectio nō erat phantaſtica. BEDA. Sed multo conſequentius eſt: vt ſicut ſupra typicū agni eſū: ſic ⁊ potum paſce neget ſe guſtaturum: donec oſtenſa gloria regni dei: fides mundi aduenerit: vt per duo maxima legis edicta: eſcaꝫ ſcilicet ⁊ potum paſcalem ſpiritaliter immutata diſceres omnia legis ſacramenta ad ſpiritalem obſeruantiam fuiſſe transferenda.

¶ Et accepto pane gratias egit: ⁊ fregit: ⁊ dedit eis dicens: Hoc eſt corpus meū: quod pro vobis tradetur. Hoc facite i meam commemoratōem. Similiter ⁊ calicem poſtꝗ̄ cenauit dicens. Hic eſt calix nouum teſtamentum in ſanguie meo: qui pro vobis fundetur.

BEDA. Finitis paſce veteris ſolennijs: tranſijt ad nouum quod in ſue redemptionis memoriam eccleſiam frequentare deſiderat: pro carne agni ⁊ ſanguine: ſue carnis ſāguiniſqꝫ ſacramētū in panis ac vini figura ſubſtituens: ſacerdos in eternū factꝰ ſm ordineꝫ melchiſedech. Vnde dicitur: Et acce. pane gratias egit. ſicut ⁊ de veteribus terminādis gratias egerat: nobis exemplum tribuens in omni boni operis incohatione ⁊ perfectione deum eſſe glorificandum. Sequit̄: Et fre-

git. Frangit ipſe panem quẽ porrigit: vt oſtẽ
dat corporis ſui fractionem: non ſine ſua ſpõ
te futuram. Et dedit eis dicens: Hoc eſt cor
ꝑus meũ quod pro vobis tradetur. GRE/
GO. niſenus: Panis. n. ante conſecratio
nem communis panis eſt: ſed vbi conſecraṫ
myſterio fit: ⁊ dicitur corpus chriſti. CY/
RIL. Nec dubites an ħ verum ſit eo ma/
nifeſte dicente: Hoc eſt corpus meũ. ſed po/
tius ſuſcipe verba ſaluatoris in fide. Cuȝ. n.
ſit veritas: non mentitur: Inſaniũt igitur di/
centes myſticam benedictionem a ſanctifica/
tione ceſſare: ſique reliquie remanſerint eius
in diem ſubſequentem: Non. n. mutabiṫ ſa/
croſcm̃ corpus xp̄i ſȝ v̄tus bñdictõis ⁊ viui/
ficatiua grã iugis in eo eſt. Virtus. n. viuifi
catiua dei patris vnigeniti v̄buȝ eſt qđ caro
factũ eſt: nõ deſinẽs eſſe v̄bũ ſȝ efficiẽs car/
nẽ viuificatiuã. Si. n. in aliquo liquore mo/
dicũ panis immiſeris: reperies hunc imbibi
tum qualitate illius. Igitur viuificatiuum dei
verbum vniens ſeipſum proprie carni: fecit
eam viuificatiuam. Nunquid ergo ⁊ quoni/
am in nobis vita dei eſt: dei verbo exiſtente i
nobis viuificatiuum erit noſtruȝ corpus? Sȝ
aliud eſt ſm participationis habitudinẽ nos
habere in nobis dei filium: aliud ipſuȝ fuiſſe
factum carnem. i. corpus ſumptum ex alma
virgine: proprium corpus effeciſſe. Decebat
ergo eum noſtris quodammodo vniri corpo
ribus per ſacrã eius carnẽ ⁊ precioſum ſan/
guinem que accipimus in bñdictione viuifi/
catiuam in pane ⁊ vino. Ne. n. horreremus
carnem ⁊ ſanguinem appoſita ſacris altari/
bus: condeſcendens deus noſtris fragilitati
bus influit oblatis vim vite: Conuertens ea
in veritatẽ ꝓprie carnis: vt corpus vite qua/
ſi quoddam ſemen viuificatiuum inueniatur
in nobis: vnde ſubdit: Hoc facite in meam
commemorationem. CHRY. ſuper ioan
nem: Hoc fecit chriſtus ducens nos ad ma/
ius amicitie fedus: ſuãq; claritatẽ declarans
erga nos: preſtans ſe non ſolũ videri deſide
rantibus: ſed ⁊ palpare ⁊ comedere ⁊ ample
cti ⁊ totum affectuȝ explere. Igitur vt leones
flammam ſpirantes: ſic ab illa menſa diſcedi
mus terribiles effecti diabolo. BASI. Di/
ſce autem quo pacto decet edere corpus xp̄i: i
memoriam. ſ. obedientie chriſti vſq; ad mor
tem: vt qui viuunt non amplius in ſe viuãt:
ſed in eo qui ꝓ eis mortuus eſt ⁊ reſurrexit.
THEOPHI. Duos autȝ calices lucas
commemorat. de altero quidẽ ſupradixit. Ac
cipite ⁊ diuidite inter vos: quem dicet aliq̄s
eſſe typum veteris teſtamenti. alterum vero
poſt panis fractionem ⁊ diſtributionem ipſe
partitur diſcipulis. vnde ſubdiṫ: Similiter
⁊ calicem poſtq̃ȝ cenauit. BEDA. Subau
ditur. dedit eis: vt ſit plena cõſtructio. AV/
GV. de con. euange. Vel ꝙ lucas bis ď ca
lice commemorauit: prius anteq̃ȝ panem da/
ret: inde poſtq̃ȝ panem dedit: illud quod ſu/
perius dixit preoccupauit: vt ſolet: illud vero
quod ordine ſuo poſuit: non commemoraue
rat ſuperius. Vtrunq; autem coniunctuȝ cã
dem ſententiam facit: que illorum eſt. ſ. mat/
thei ⁊ marci. THEOPHI. Nominat au
tem dominus hunc calicem noui teſtamenti.
vnde ſequitur. Dicens: hic eſt calix nouum
teſtamentuȝ in ſanguine meo qui pro vobis
fundetur. ſignificans nouum teſtamentum
in ſuo ſanguine exordium ſumere: nam i ve
teri teſtamento ſanguis animalium affuit: cũ
data fuit lex: nunc vero ſanguis verbi dei ſi
gnificat nobis nouum teſtamentum. Cuȝ au
tem dicit: Pro vobis: non ſignificat pro ſo/
lis apoſtolis corpus chriſti datum ⁊ ſangui/
nem effuſum fuiſſe: ſed cauſa totius huma/
ne nature. Et vetus quidem paſca ad remo/
uendam ſeruitutem egypti fiebat: ſanguis au
tem agni ad primogenitorum cuſtodiam: no
uum vero paſca ad peccatorum remiſſionẽ:
ſanguis autem chriſti ad conſeruationem eo/
rum qui dedicati ſunt deo. CHRY. Hic
enim ſanguis operatur in nobis imaginem
regiam: nobilitateȝ anime non permittit mar
ceſcere: protinus irrigans animaȝ: magnãq;
inſpirans virtutem. Hic ſanguis fugat de/
mones: aduocat angelos ⁊ dominum ange/
lorum. Hic ſanguis effuſus lauit orbẽ ⁊ adi/
bilem fecit celum. Huius participes ſangui
nis ſunt ſupernis virtutibꝰ amicti regio pal
lio: magis autem ipſo rege inducti. Et ſicut
ſi mũdus acceſſeris ſalubriter acceſſiſti: ſic ſi
imbutus conſcientia praua: dannoſe accedis
in penam ⁊ ſupplicia. Nam ſi qui imperato
riã coinqnãt purpurã: pari pena ꝑlectunṫ cũ
eis q diuellunt: abſurdũ non ẽ ſi ⁊ q obſcena
mẽte corpus chriſti recipiunt: pari pena ꝑle/
ctuntur cuȝ his qui illud clauis tranſfoderũt

BEDA. Quia vero panis confirmat: vinum vero ſanguinē operatur i carne: hoc ad corpus chriſti: illud refertur ad ſanguinem. Verum quia ⁊ nos in chriſto ⁊ in nobis xp̄z manere oportet: vinū dominici calicis aqua miſcetur teſte enim ioanne. Aque multe populi ſunt. THEO. Primo autem datur panis: ſecundario calix: prior enim eſt in ſpiritalibus laborioſus actus velut panis: nō ſolum q̄ in vultus ſudore laboratur: ſed etiam quia dū comeditur: non eſt facilis ad gluciēdum. Deinde poſt labores ſequitur exultatio diuine gratie que eſt calix. BEDA. Jō aūt tunc cenati cōmunicarunt apoſtoli: q̄ neceſſe erat paſca typicum ante cōſūmari: ⁊ ſic ad veri paſce ſacramenta tranſiri. nunc autem i honorem tanti ſacramenti placuit magiſtris eccleſie: prius nos ſpiritalibus epulis refici: ac deinde terrenis. GRECVS. Totum autem corpus ⁊ ſanguinem domini ſuſcipit ēt ſi myſteriorum partes accipiat. Sicut .n. vnū ſigillum diuerſis totam ſuam figuram īpartitur, ⁊ integrū manet poſt diſtributionē: et ſicut vna vox penetrat ad multorū auditus: ſic nulli dubium ſit corpus ⁊ ſanguinem domini totum in omnibus reperiri. Fractio āt panis venerandi paſſionem ſignificat.

¶ Verūtamen ecce manus tradētis me: mecum eſt in menſa. Et quidem filius hominis ſecūdū q̄ diffinitū ē vadit. Verūtamē ve homini illi per quē tradetur. Et ipſi ceperunt querere iter ſe: quis eſſet ex eis qui hoc facturꝰ eēt.

AVGV. de conſen. euange. Cum tradidiſſet dominus diſcipulis calicem rurſus de traditore ſuo locutus eſt dicens: Verūtamen ecce manus tradentis me: mecum eſt i mēſa. THEO. Quod dixit non ſolum vt oſtendat ſe ſcire futura: ſed etiam vt oſtendat nobis propriam bonitatem: ſm̄ quam non pretermiſit quin perſequeretur ea que ſpectabāt ad deum. Dat enim nobis exemplum: vt vſq̄ ad finem ſatagamus lucrari peccatores: ⁊ vt oſtendat proditoris nequitiam: qui ⁊ conuiuia fieri non erubuit. CHRY. Et particeps exīs myſteriorum conuerſus non ē. fit enim ſcelus eius vtrq̄z imanius: tum q̄ tali propoſito imbutus adijt myſteria: tū q̄ adiēs melior factus non fuit: nec metu nec beneficio nec honore. BEDA. Et tamē nō deſignat ſpecialiter: ne manifeſtius correptꝰ: impudentior fieret. Mittit autem crimen i numero: vt agat conſcius pniam. Predicit autem ⁊ penam vt quem pudor non vicerat: corrigant denunciata ſupplicia. vnde ſequit. Et q. fi. ho. ſm̄ q̄ diffinitū eſt vadit. THEO. Non quaſi non valens tueri ſeipſum: ſed ſicut definiens ſibi mortem: propter humanā ſalutem. CHRY. Sed quia iudas ea que ſunt ſcripta praua intentione agebat ne quis putet eum innoxium tāq̄z diſpenſatōis miniſtrum ſubdit. Verūtamen ve homini illi p̄ quē tradetur. BEDA. Sed ⁊ ve homini illi qui ad menſam domini indignꝰ accedēs in exemplum iude filium hominis tradit: nō quidē iudeis: ſed peccatoribꝰ membris ſuis. Et quāuis ſcirent .xi. apoſtoli. q̄ nihil cōtra dn̄m cogitarent: quia tamen plus credūt magiſtro q̄z ſibi: timentes fragilitatē ſuam: querunt de peccato cuius cōſcientiā nō habebāt. Sequit. n. Et ipſi cepe. q̄rere inter ſe. q̄s eēt ex eis qui hoc facturus eſſet. BASI. Sicut enim in corporalibus paſſionibus ſunt multe quas nō ſentiunt patientes: porro magis adhibent fidem coniecture medicorum q̄z p̄priam inſenſibilitatem attendant: ſic ⁊ anime paſſionibus ſiquis in ſe peccatum non ſentiat: credere tn̄ debet his qui plus poſſunt cognoſcere ſua peccata.

¶ Facta eſt autem: ⁊ contentio inter eos: quis eorum videretur eſſe maior. Dixit autem eis: Reges gentium dominantur eorum ⁊ qui poteſtatem habent ſuper eos benefici vocātur. Vos autem non ſic: Sed qui maior eſt in vobis fiat ſicut iunior: ⁊ qui preceſſor eſt: ſicut miniſtrator. Nam quis maior eſt: qui recumbit: an qui miniſtrat? None qui recumbit? Ego autē in medio veſtrum ſum ſicut qui miniſtrat.

THEO. Cum inter ſe quererent quis eēt dominum traditurus: cōſequēs erat adinuicem ſibi dicere: Tu proditurus es ⁊ ex h̄ coacti ſunt dicere ego potior: ego maior: ⁊ ſimilia. vnde dicitur. Facta eſt autem ⁊ cōtentio inter eos q̄s eorū videret eſſe maior. GRECVS. Vel h̄ cōtētio vr̄ habuiſſe motiuū:

q̄ cū dn̄s ab hoibus trāſmigraret: oportebat aliquē eorū fieri aliorum principem: quaſi domini vicem gerēte. BEDA. Sicut autē boni in ſcripturis exempla patrum quibus proficiant ⁊ humilientur requirūt: ſic reprobi ſi quid forte in electis reprehēſibile repererint: quaſi ſuas ex eo nequitias obtecturi libenter ſolent amplecti. Ideo multi ardētius legunt: q̄ facta ē cōtentio īter diſcipulos xpi. AMBRO. Si enim cōtēdebant apoſtoli nō excuſationi obtenditur: ſed cautioni proponit̄. Caueamus ergo ne ī ꝓditōe aliqua īter nos de prelatione poſſit eē contentio. BEDA. Potius autē videamus: nō qd carnales adhuc diſcipuli geſſerint: ſed qd iuſſerit ſpiritualis magiſter. Sequit̄. n. Dixit āt eis. Reges gentiū dn̄ant̄ eoꝝ. CHRY. Gentiliū meminit: vt ex hoc rem vituperādā oñdat. Gētiliū. n. ē ambire ꝑmatū. CYRIL. Sed ⁊ blandi ſermones eis offeruntur a ſubditis. vnde ſequit̄. Et qui poteſtatē hn̄t ſuper eos benefici vocantur. Sed illi qdē quaſi extorres a ſacris legibus huiuſmodi ſubiacēt morbis. veſtrū āt culmē eſt in humilitate. vnde ſequitur: Vos aūt nō ſic: ſed qui maior ē ī vobis fiat ſicut minor. BASI. Non ergo extollat preſidentem dignitas: ne ab humilitatis beatitudīe corruat. Illud aūt nouerit q̄ humilitas vera miniſterium plurium eſt. Sicut eni qui pluribus miniſtrat vulneratis ⁊ abſtergit cuiuſlibet vulneris ſaniē: nō ſumit miniſterium ī cauſaz elationis: ſic multo magis cui cōmiſſe ſunt cure fraternorū lāguorum vt oiuz miniſter redditurus pro oibus rationē: cogitare debet ⁊ eſſe ſollicit⁹. ⁊ ſic q maior ē: fiat ſicut minor. Decet autē ⁊ corporale obſequium ab his q preſident offerri exēplo dn̄i lauantis pedes diſcipulorū. vnde ſequit̄: Et q preceſſor eſt: ſicut miniſtrator. Nō ē autē timendum ne in ſubdito ſoluatur humilitatis ꝓpoſitū: dum ei a maiori ſeruitur. Sed imitatione panditur humilitas. AMBRO. Contuendum eſt aūt q: nō oīs honorificētie ſtudio hūilitas definit̄. Poteſt. n. deferre aliquis cui ꝓpter ſeculi gratiam potērie metū: vtilitatiſqꝫ cōtuitū: tua edificatio queritur nō alteri⁹ honor: ⁊ ideo vna dat̄ oibus forma ſnie vt nō de prelatione iactātia ſit: ſed de humilitate cōtentio. BEDA. In hac tamen forma a dn̄o tradita maiores nō minima diſcretione opus hn̄t: ne. ſ. ad inſtar regum gentium dn̄ari ſubiectis: ſeqꝫ ab eis gaudeāt laudibus attolli. ⁊ tamen cōtra delinquētium vitia per zelū iuſticie ſint erecti. Ad verba āt exhortationis ſuimet adiungit exemplum. vn̄ ſequit̄: Nā qs maior ē q recumbit an q miniſt. Nōne q̄ recū. Ego aūt ī me. ve. ſū: ſi. q mini. CHRY. q. d. Nō putes diſcipulū tui egere: te vo nō illius. Ego. n. q nullo egeo. q̄ vniuerſa egēt celeſtia ⁊ terreſtria: ad miniſterialē graduꝫ cōdeſcēdi. THEO. Oſtendit aūt ſe miniſtrātem eis cū panē ⁊ calicē diſtribuit: cuius miniſterij mentioneꝫ facit rememorās eos ſi de eodē pane comederūt: ⁊ de eodem calice biberunt ſi ipſe xp̄s omnibus miniſtrauit: vnum debent omnes ſentire. BEDA. Vel loquitur de miniſterio quo ſm̄ ioannem eorum pedes lauit dn̄s ⁊ magiſter: q̄uis ēt verbo miniſtrādi poſſint omnia que ī carne geſſit intelligi: ſed ⁊ ſuū ſanguinē ſe ꝓ nobis effundere miniſtrando ſignificat.

¶ Vos autem eſtis qui permanſiſtis mecum in tentationibus meis. Et ego diſpono vobis ſicut diſpoſuit mihi pater meus regnū: vt edatis ⁊ bibatis ſuper menſam meam in regno meo: ⁊ ſedeatis ſuper thronos iudicātes duodecim tribus iſrael.

THEO. Sicut dominus ꝓditori ꝑnūciauerat veh: ſic diſcipulis remanentibus econtrario bona ꝑnunciat dicens. Vos autē eſtis q permanſi. me. ī tēta. meis. BEDA. Nō enim inchoatio patientie: ſed ꝑſeuerātia celeſtis regni gloria donat̄: q: pſeuerātiā q̄ conſtantia ſeu fortitudo mentis vocatur: dicun⁹ eē cūctaꝝ colūnā virtutū. Filius ergo dei ſecum ꝑmanētes ī tentationibus eternuꝫ ducit ad regnū. Si. n. cōplātati facti ſumus ſimilitudini mortis eius: ſimul ⁊ reſurrectiōis erimus. vnde ſequitur. Et ego diſpo. vo. ſi. diſpo. mihi pa. me regnū. AMBRO. Regnum dei non eſt de hoc mundo. Non auteꝫ equalitas ad dn̄m: ſed ſimilitudinis emulatio eſt: ſolus. n. xp̄s plena imago dei eſt: ꝓp expreſſā ī ſe paterne gratitudinis vnitatē. Iuſtus autem homo ad imaginē dei eſt: ſi ꝓpter imitandā diuine cōuerſatōis ſimilitudinē mūdū hūc dei cognitiōe cōtēnat: vnde ⁊ corpus chriſti edūn⁹: vt vite eterne poſſumus eē par

ticipes: propter qd' ſequitur. Ut edatis et bi/
ba. ſu. men. meā in regno meo. Non. n. vi/
ctus et potus nobis pmij loco ſpondet: ſꝫ cō
municatio grē celeſtis et vite. BEDA. Vel
menſa propoſita oibus ſanctis ad fruēdū ce/
leſtis eſt gloria vite: qua qui eſuriūt et ſitiūt iu
ſticiā ſaturabuntur fruendo deſiderato gau/
dio veri boni. THEO. Non autē hoc di
xit quaſi futuris illic corporalibus eſcis: et qſi
regno ſuo ſenſibili futuro: erit enim illic an/
gelica cōuerſatio ſicut ſaduceis predixit. Sed
et paulꝰ dicit nō ē regnū dei eſcā et potū. CY
RIL. Sed ex his que ſunt apud nos ſpiri/
talia deſignat. nā prerogatiua quadā fungun
tur apud reges terrenos: q eis quaſi conuiue
cōſident. Ex humano ergo iudicio oñdit: qui
apud eum in primis honoribꝰ ſtatuent. BE
DA. Hec eſt enim imutatio dextre excelſi:
vt qui nunc humiles gaudēt miniſtrare con
ſeruis: tunc ſuper domini menſaꝫ ſublimes:
vite perpetue dapibus alantur. Et q hic i ten
tationibus iniuſte iudicati cum domino per/
manent: illic cū eo ſuper tētatores ſuos iuſti
iudices veniant. vnde ſequit. Et ſedea. ſup
thro. xij. iudi. xij. tribus iſrael. THEO.
Hoc eſt cōdēnātes ex duodecim tribubꝰ infi
deles. AMBRO. Non aūt. xij. throni tā
qꝫ aliqua corporalis ſunt receptacula ſeſſiōis:
ſed quia ſm diuinā ſimilitudinē iudicat chri/
ſtus cognitione cordium: nō īterrogatione fa
ctorū: virtutē remunerās: ipietatē ꝯdēnans:
ita apoſtoli in iudicium ſpiritale formātur re
muneratione fidei: execratione perfidie: vir/
tute errorē redarguentes: ſacrilegos odio p/
ſequētes. CHRY. Nūqd aūt illic ſedebit
et iudas? Sed cōſidera q lex eſt data a deo p
hieremiā: Si quid boni promiſero ſi cenſea/
ris indignus mulctabo te. Et ideo loquens
cū diſcipulis: non ſimpliciter promiſit, ſed ad
didit. Qui pmanſiſtis mecū in tentatiōibus.
BEDA. Ab eius ergo ſublimitate ꝓmiſſi
iudas excipitur. Nā et antequā hec dñs dice/
ret exiſſe credendus eſt. Excipiuntur et illi q
cūqꝫ auditis incomprehenſibilis ſacramenti
verbis: abierunt retro.

¶ Ait autem dominus ſimoni. Si/
mon ecce ſathanas expetiuit vos vt cri
braret ſicut triticum. Ego autem roga
ui pro te vt non deficiat fides tua. Et
tu aliquando conuerſus: confirma fra/
tres tuos. Qui dixit ei: Domine tecū
paratꝰ ſū et i carcerē: et i mortē ire. Et il/
le dixit: Dico tibi petre: nō cātabit ho
die gallus: donec ter abneges noſſe me.

BEDA. Ne gloriarentur vndecim apoſto
li: et ſuis viribus tribuerent: q ſoli pene iter
tot milia iudeorū dicerentur in tentationibus
permanſiſſe cū dño: oſtendit eos ſi nō iuuan/
tis ſe domini eſſent opitulatione ꝓtecti: eadē
procella cum ceteris potuiſſe conteri. vñ ſeq/
tur. Ait aūt dñs ſimoni: Simon: ecce ſatha/
nas expetiuit vos: vt cribraret ſicut triticum:
ideſt expetiuit vos tentare: et velut qui triti/
cum purgat ventilando concutere. in quo do
cet nullius fidem a diabolo: niſi deo permit/
tente tentari. THEO. Hec autem petro
dixit: eo q fortior alijs erat et ſuperbire pote/
rat in his que ꝓmiſſa erant a chriſto. CY/
RIL. Vel vt oſtendat q homines nihil exi
ſtentes qꝫtum pertinet ad humanam naturaꝫ
et lubricum mentis noſtre non decet: vt prees/
ſe ceteris velint: et ideo omiſſis ceteris venit
ad petrum ceteris prelatum. vnde ſequitur:
Ego autem roga. pro te vt non deficiat fides
tua. CHRY. Non autem dixit: Ego per
miſi: ſed oraui: humiliter. n. loquitur tendēs
ad paſſionem: vt humanitatem demonſtret.
nā qui nō ꝑdeprecatione ſed imperio dixerat:
Super hanc petram edificabo eccleſiam me/
am. et tibi dabo claues regni celorum: quomo
do opus habebat oratione vt concitatam vni
us hominis animam coerceret? Non autem
dixit: Rogaui. vt non neges: ſed ne deſeras
fidem. THEOPHI. Nam et ſi paulu/
lum agitādus ſis habes tamen reconditum
ſemen fidei qꝫuis deiecerit folia ſpiritus ten/
tatoris: viget tamen radix. petit ergo ſatha/
nas te ledere tanqꝫ inuidens tibi de mea dile
ctione: ſed qꝫuis egomet pro te ſim depcatꝰ:
tu tñ delinques. vñ ſeqt: Et tu aliqñ ꝯuer.
ꝯfir. fra. tuos. q. d. Poſtqꝫ me negato plora
ueris ac penitueris: corrobora ceteros: cuꝫ te
pncipem apoſtolorū deputauerꝫ. Hoc eniꝫ
decet te q mecū robur es et petra eccl'ie. Hoc
āt intelligendum ē non ſolū de apoſtolis qui
tūc erāt: vt roborarent a petro: ſed et de oīoꝰ

qui vſq3 ad finem mundi futuri ſunt fideli/
bus: ne. ſ. aliquis credentium diffidat: vidēs
eum qui cum eſſet apoſtolus denegauit ac ite
rum per penitentiam obtinuit prerogatiua3:
vt eſſet antiſtes mundi. CYRIL. Admi/
rare igitur exuberantia3 diuine patientie: ne
diffidere diſcipulum faceret: nondu3 patrato
crimine largitus eſt veniam: ac iterum ipſu3
in apoſtolico gradu reſtituit dicens. Confir
ma fratres tuos. BEDA. q. d. Sicut ego
tuam fidem ne deficiat orando protexi: ita tu
infirmiores fratres ne de venia deſperent cō
fortare memento. AMBRO. Caue ergo
iactantiam: caue ſeculum. Ille iubetur confir
mar̄ fratres ſuos qui dixit. Omnia relinqui
mus ꝛ ſecuti ſumus te. BEDA. Qꝛ vero
ſe dominus dixerat pro fide petri rogaſſe cō
ſcius ille preſentis affectus fideiq3 feruētis:
ſed futuri caſus neſcius non credit ſe vllate/
nꝰ ab eo poſſe deficere. vnde ſequitur: Qui
dixit ei. Domine te. pa. ſu3 ꝛ i car. ꝛ in mor.
ire. THEOPHI. Pre nimia quide3 di
lectione flammeſcit ꝛ impoſſibilia ſibi pollice
tur. Decebat aute3 audito ſemel a veritate ꝙ
tentandus eſſet non amplius cōtendere. S3
dominus videns cū preſumptuoſe loquētē:
ꝓmit tentationis ſpeciem. ſ. ꝙ negaturꝰ eēt.
vñ ſeqtur. Et ille dixit: dico tibi petre nō cā/
tabit hodie gallus: donec ter abneges noſſe
me. AMBRO. Petrus quidem ꝛ ſi ſpi
ritu promptus corporis: tamen adhuc infir/
mus affectu denunciar̄ dñm negaturus. Ne
q3. n. poterat diuine conſtantia3 intentionis
equar̄. Paſſio dñi emulos h3: pares nō h3.
THEOPHI. Hinc autem magna3 do/
ctrinam haurimus: ꝙ non ſufficit humanum
propoſitum abſq3 diuino ſubſidio. Petrus
. n. q̄uis feruēs eſſet: derelictus tamē a deo:
ſubplantatus fuit ab hoſte. BASI. Scien/
dum autem ꝙ deo ꝑmittente timorati lapſu3
patiuntur quādoq3 ad faſtus precedentis re/
medium. Sed q̄uis idem videatur eſſe deli
ctum timorati ꝛ aliorum: refert non modicū:
nam timoratus ex quibuſda3 inſidijs ꝛ pene
prout voluit peccauit. Alij vero nullam gerē
do curam neq3 ſui neq3 dei peccant: non di/
ſtinguētes inter peccare ꝛ agere virtuoſe. vn
de reor ꝛ iuſſionis modum in eis debere fo/
re diuerſum. nam timoratus quoda3 iuuami
ne indigēs: ꝛ circa eandē rē erga quā pecca/
uit iuſſa d3 proferre. Alij vero cū totū bonu3
aīe deſtruxerint: affligi ꝛ moueri ꝛ preceptis
ſubijci dñt quouſq3 ratum ſit illis deum iu/
ſtum iudicē eſſe ꝛ cōtremiſcant. AVGV.
de con. euan. Hoc aūt qḋ h dr̄: de petri ne/
gatione predicta: oēs qdē euangeliſte cōme/
morant: ſed non oēs ex vna eadēq3 occaſiōe
ſermones ad eam cōmemorandam veniunt.
nam mattheus ꝛ marcus eam ſubnectunt po
ſtea q̄3 dominus egreſſus ē ex illa domo vbi
manducauerant paſca. lucas vero ꝛ Joānes
anteq̄3 inde eſſet egreſſus. Sed facile poſſe/
mus intelligere aut illos duos ea recapitulā/
do poſuiſſe: aut iſtos preoccupando: niſi ma
gis moueret ꝙ tam diuerſa non tm̄ verba: ſ3
etiam ſententias domini premittunt quibus
permotus petrus illam preſumptionem pre/
ferret: vel ꝓ dño vel cū dño moriendi vt ma
gis cogāt itelligi ter eū expſſiſſe ꝑſumptionē
ſuam diuerſis locis ſermonis chriſti: ꝛ ter illi
a dño reſponſum: ꝙ eum ante galli cantum
ter eſſet negaturus.

¶ Et dixit eis. Quando miſi vos ſi
ne ſacculo ꝛ pera ꝛ calciamentis nun
quid aliquid defuit vobis? At illi di
xerunt: Nihil. Dixit ergo eis: Sed
nunc qui habet ſacculum tollat ſimili
ter ꝛ peram. Et qui non habet vendat
tunicam ſuam ꝛ emat gladium. Dico
. n. vobis quoniā adhuc hoc quod ſcri
ptū eſt oꝫ impleri in me: ꝛ cum iniquis
deputatus eſt. Etenim ea que ſunt de
me finem habent. At illi dixerunt. do
mine ecce duo gladij hic. At ille dixit
eis: Satis eſt.

CYRIL. Predixerat aūt dñs petro ꝙ cū
eſſet negaturꝰ tpe. ſ. ſue captōis. S3 qꝛ ſemel
fcā ē mentio de captōe eiꝰ: ꝯſiter nūciat ſup
uenietē ꝯ iudeos ꝯflictū. vñ dr̄: Et dixit eis:
Qñ miſi vos ſine ſacculo ꝛ pera ꝛ calciamē/
tis nūqd aliqd defuit vobis? Miſerat. n. ſal
uator ſanctos aplos ꝑdicare ciuitatibꝰ ꝛ oppi
dis regnū celoꝝ: ꝑcipiēs vt euntes nulliꝰ cor
poraliū curā gererēt: ſ3 i eo totā ſpem viuēdi
reponerēt. CHRY. Sicut aūt q docet na/
tare circa ꝑncipiū qdē manꝰ ſuas ſupponēs:
attētius ſuſtētat ſuos diſcipulos: poſtea Ho

pleruncꝫ manū abſtrahēs iubet vt ſibi opitu
let: qnimo ⁊ paululū emergi permittūt: ita ⁊
xp̄s fecit diſcipulis: In exordijs qdē ꝑſto in
cūctis eis aderat: parās eis vberrime affluē/
tiā oīuz. vñ ſequit̄. At illi dixerūt Nihil. At
vbi oportebat ⁊ ꝓprias vires oñdere: ſubtra
xit eis aliquātulū grām: iubēs eis ex ſe non/
nulla ꝑagere: vñ ſeqt̄: Dicit ergo eis: ſꝫ nūc
q̄ hꝫ ſacculū quo. ſ. portat̄ pecūia: Tollat ſilr̄
⁊ perā. qua. ſ. portant̄ cibaria. Et qdē qñ nec
calciamēta nec zonā hēbāt: baculū nec es: nul
lius paſſi ſunt penuriā vt aūt marſupiū ꝯceſ
ſit eis ⁊ peram eſurire vident̄ ⁊ ſitire ⁊ nudi
tatē pati: ac ſi eis diceret. Hactenꝰ cuncta vo
bis vberrime affluebant: nūc aūt volo vos ⁊
iopiā expiri: ideocꝫ nō addico neceſſitati ꝑſti
ne legis: ſꝫ mādo ⁊ loculū hēre ⁊ perā. Po/
terat aūt ⁊ deꝰ vſcꝫ in finē eos in tāta ꝯſtitue
re copia: ſꝫ noluit ob multas cāſ ꝑmo qdē vt
nihil ſibi tribuerēt: ſꝫ recognoſcerēt totū ema
naſſe diuinitus. ſecundo vt moderari ſibi ſci
ant. tertio ne maiora de ſe opinentur. Horū
igitur cauſa permittens eos incurrere multa
iopinatorum: relaxauit prioris legis rigorē:
ne grauis ⁊ intolerabilis fieret eis vita.
BEDA. Non enim eadem viuendi regu/
la perſecutionis qua pacis tempore diſcipu/
los informat: miſſis quidē diſcipulis ad pre
dicandum: ne quid tollerent in via precepit:
ordinans ſcilicet vt qui euangelium nunciat
de euangelio viuat. Inſtante vero mortis ar
ticulo: ⁊ tota gente paſtorem ſimul ⁊ gregem
perſequente: congruam tempori regulam de
cernit: permittēs vt tollant victui neceſſaria:
donec ſopita inſania perſecutorum tempus
euangelizandi redeat. vbi nobis quocꝫ dat
exemplum: iuſta nonnunquam cauſa inſtan/
te: quedam de noſtri propoſiti rigore poſſe ſi
ne culpa intermitti. AVGV. contra fau/
ſtum. Nulla ergo inſtantia precipientis ſed
ratione diſpenſantis pro temporum diuerſi/
tate precepta vel conſilia vel permiſſa mutan
tur. AMBRO. Qui autem ferire prohi/
bet: cur emere gladium iubet? niſi forte vt ſit
parata defenſio: non vltio neceſſaria: ⁊ vide
re potuiſſe vindicari ſed noluiſſe? vnde ſeq/
tur: Et qui non habet ſcilicet ſacculum: Ven
dat tunicam ſuā ⁊ emat gladiū. CHRY.
Quid eſt hoc? qui dixerat: Siquis te percuſ
ſerit in dextera gena vertas ei ⁊ aliam: nunc
armat diſcipulos: ⁊ ſolo gladio: nam ſi peni/
tus armare decebat: non ſoluꝫ oportebat gla
dium poſſidere: ſed ⁊ ſcuta ⁊ galeas. Sed ⁊
ſi mille huiuſmodi poſſiderent arma: pro tot
inſultibus ⁊ inſidijs populorum: tyrannoꝝ:
vrbium: nationum: qualiter. xi. comparerēt:
⁊ ex ſolo aſpectu agminum non contremiſce
rent: nutriti in ſtagnis ⁊ fluuijs. Non ergo
putemus eum iuſſiſſe vt gladios poſſiderēt:
ſed per gladios innuit imminentes inſidias
iudeorum. vnde ſequitur: Dico. n. vo. qm̄
adhuc hoc quod ſcriptuꝫ eſt oꝫ impleri i me:
Et cū iniquis deputatus eſt. THEO. Cū
.n. ipſe inter ſe ſupra de prerogatiuis ꝯtē/
derit: Non eſt inquit tp̄s prerogatiuaꝝ: imo
ꝑiculorū excidium. nam ego magiſter veſter
ducor ad mortem non honorabilem cuꝫ ipſis
deputandus. Etenim ea q̄ ſunt de me. ſ. pre
dicta finē habent. i. impletionem. Volens er
go violentuꝫ inſultum innuere: meminit gla
dij: nec prorſus reuelauit: ne tangerentur ac
cidia: nec prorſus obticuit: ne repentinis ag/
greſſibus fluctuarent. ſed poſtea recolentes
mirarentur: quomodo ſe ipſum preciuꝫ exhi
buit paſſioni pro ſalute humana. BASI.
Vel dñs nō iubet portare marſupiū ⁊ peraꝫ
⁊ emere gladiū ſꝫ ꝑdicit futuꝝ: q̄r. ſ. apl̄i obli
ti tp̄is paſſiōis donoꝝ ⁊ legis dñi auderēt ſu
mere gladios. ſepius. n. ſcriptura vtit̄ ipera
tiua ſmonis ſpecie loco ꝓphetie. In pluribꝰ
tñ libris nō iuenit̄: accipiat: tollat: vel emat:
ſꝫ tollet ⁊ emet. THEO. Vel ꝑ hoc ꝑnūci
at eis q̄r incurrerēt famē ⁊ ſitim: qđ innuit ꝑ
perā: ⁊ aduerſitates nō nullas: quod inuit ꝑ
gladiū. Vel aliter: q̄r dñs dicit: Qui hꝫ ſacu
luꝫ tollat ſilr̄ ⁊ perā. vr̄ ſermo ad diſcipulos
fieri: ſꝫ reuera reſpicit quālibet iudei ꝑſonaꝫ
. q. d. Si qs iudeoꝝ abundat facultatibꝰ con
geſtis oībus fugiat. Si aūt qs vltima oppreſ
ſus penuria colit regionem: hic ēt amictū vē
dat ⁊ gladium emat. Inuadet. n. eos intolera
bilis impetus pugne vt nihil ad reſiſtenduꝫ
ſufficiat. Deinde pandit horum maloꝝ cau
ſam: q̄r. ſ. paſſus eſt penam ꝓphanis debitā
cū latronibus crucifixus. Et cū ad hoc peruen/
tum fuerit: ſumet finē ꝟbū diſpenſationis.
Perſecutoribus aūt accident que a prophe/
tis ſunt predicta. Hec igitur dominus predi
xit de futuris regioni iudeorum ſed diſcipuli
non intelligebant profunditatem dictorum

putantes ob futurum proditoris inſultū gla
dijs opus eē. vnde ſequitur: At illi dixerūt:
Dñe ecce duo gladij hic: At ille dixit eis:
Satis ē. CHRY. Et qdē ſi humano eos
volebat vti auxilio nec centū ſufficerent gla
dij: ꝙ ſi nolebat eos vti humano ſubſidio: et
duo ſuperuacui ſunt. THEO. Noluit er
go dominus eos reprehendere quaſi nō in/
telligentes: ſed dicens ſatis eſt: eos dimiſit.
Sicut cum nos aliquem alloquentes cū vi
dimus non intelligere quod dicitur dicim⁹:
bene: ſine ne ipſum moleſtemus. Quidam
autem dicunt dominum ironice dixiſſe: Sa/
tis eſt. q. d. ex quo duo ſunt gladij ſufficiant
nobis ad tantam multitudinem: q̄ſta nos de
bet inuadere. BEDA. Vel duo gladij ſuf
ficiunt ad teſtimonium ſponte paſſi ſaluato/
ris: vnus qui ⁊ apoſtolis audaciam pro do/
mino certandi ⁊ domino virtutem medican/
di doceret ineſſe: alter q nequaꝗ̄ vagina exē
ptus: oſtenderet eos nec totum quod potue/
re pro eius facere defenſione permiſſos.
AMBRO. Vel quia lex referre non ve
tat: fortaſſe petro duos gladios offerenti ſa/
tis eſſe dicit: quaſi licuerit vſqꝫ ad euangeli/
um: vt ſit in lege equitatis eruditio: in euan/
gelio bonitatis perfectio. Eſt etiam gladius
ſpiritalis vt vendas patrimonium ⁊ emas
verbum quo mentis penetralia veſtiuntur.
Eſt etiam gladius paſſionis: vt exuas corp⁹
⁊ immolate carnis exuuijs ematur tibi ſacra
corona martyrij. Monet adhuc ꝙ duos gla.
dios diſcipuli protulerunt ne forte vnū no
ui: vnum veteris teſtamenti ſit: quib⁹ aduer
ſus diaboli armamur iſidias. Deinde dicit
dominus: Satis eſt quaſi nil deſit ei quem
vtriuſqꝫ teſtamenti doctrina munierit.

Et egreſſus ibat ſecundum conſuetu
dinem in montem oliuarum. Secuti
ſunt autem illum ⁊ diſcipuli. Et cum
perueniſſet ad locū dixit illis: Orate:
ne intretis in tentationē. Et ipſe auul
ſus eſt ab eis quantum iactus eſt lapi
dis ⁊ poſitis genibus orabat dicens:
Pater ſi vis transfer calicem iſtum a
me. Veruntamen non mea voluntas
ſed tua fiat.

BEDA. Tradendus a diſcipulo domin⁹
conſueti ſeceſſus locū quo facillime reperiri
poſſit adit. vnde ſequitur: Et egreſſus ibat
ſm conſue. in mō. oli. CYRIL. De die
nāqꝫ conuerſabatur hieroſolymis: obſcura
vero nocte ſuccedente in montem oliuarum
cum ſuis cōuerſabatur diſcipulis. vnde ſub
ditur: Secu. ſunt autem il. ⁊ di. BEDA.
Pulchre autem ſui corporis myſterijs im/
butos in montem oliuarum diſcipulos edu/
cit: vt omnes in morte ſua baptizatos ſancti
ſpiritus chariſmate confirmandos eſſe deſi/
gnet. THEOPHI. Poſt cenam autem
nequaꝗ̄ inertia ⁊ iocus ⁊ ſomnus occupant
dominum: ſed oratio ⁊ doctrina. vnde ſequi
tur. Et cum perue. ad lo. di. illis. Orate ne ī
tretis in ten. BEDA. Impoſſibile quidē
eſt humanam animam non tentari. vnde nō
ait: Orate ne tentemini: ſed orate ne intretis
in tentationem. h eſt ne tentatio vos ſuperet
vltima. CYRIL. Sꝫ ne ſolis verbis eis
prodeſſet: procedens paululū orabat. vnde
ſequitur. Et ipſe auul. eſt ab eis q̄ſtum iac⁹
eſt lapidis: vbiqꝫ inuenies eum ſemotū orā
tem: vt diſcas ꝙ animo attento ⁊ corde quie
to colloquendum eſt cum deo ſublimi. Non
autem quaſi egens alieni ſuffragij precibus
inſiſtebat: qui eſt omnipotentiſſima virtus
patris: ſed vt diſcamus non eſſe in tentatio/
nibus dormitandum: ſed magis orationib⁹:
inſiſtendum. BEDA. Solus etiam orat ꝓ
omnibus qui ſolus erat paſſurus pro omni/
bus ſignificans tantū orōnē ſuā q̄ſtū ⁊ paſ/
ſionē a noſtra diſtar. AVGV. de q. euā.
Auulſus ē aūt ab eis q̄ſtū iact⁹ ē lapidis: tan
q̄ typice admonuerit: vt ī eū dirigerēt lapidē
.i. vſqꝫ ad ipm ꝑducerēt itētionē legis q̄ ſcri
pta erat in lapide. GREGO. niſſenus.
Quid aūt ſibi vult flex⁹ genuū d quo dr. Et
poſi. geni. ora. human⁹ qdē vſus ē ꝓnos ter
re ſupplicare maiorib⁹: ſcō oñdētes fortio/
res eſſe q rogant. Palā ē aūt humanā natu
rā nihil hr̄e deo cōdignū. Et iō honorifica ſi
gna q̄ inuicē exhibem⁹: fatētes nos humilio/
res eē reſpcū excellētie ꝓximi: trāſumpſim⁹
ad obſeqa incōpabilis nature. vñ ille q nr̄os
languores portauit: ac ꝓ nobis itercessit per
hoīem quē ſumpſit genuflectit orādo: ſanci/
ens nō eſſe ſupbiēdū orōnis tpe: ſꝫ p oīa hu
militati ꝯformādū: q: de⁹ ſupbis reſiſtit: dat
aūt hūilib⁹ grām. CHRY. Quelibet āt

tis vbis ⁊ opib⁹ oñdit ab eo q docet. qꝛ er/
go dñs venerat doctur⁹ nos q̃libet ṽtutē:
ob hoc eadē dicit ⁊ facit. vñ qꝛ iusserat vbis
orare: ne itrarēt i tētationē: hoc ēt ope docet.
Seqt̃.n. Dicēs: Pr̄ ſi vis trāſ. ca. iſtum a
me. Nō dicit: Si vis. quaſi ignorās an pa/
tri placeret. neq;.n. magis ardua cognitio ē
hac cognitiōe p̄rīs ſubſtātie quā ipſe ſolus
pſpicaciter nouit ſ; illud: Sicut nouit me pr̄
⁊ ego no. prēm. neq; hoc dicit quaſi reſpuēs
paſſionē. Qui.n. cōmunat⁹ ē diſcipulo volē
ti ei⁹ paſſionē īpedire vt ſathanā cu; vocaret
p⁹ multa preconia: qualr̄ crucifigi nolebat?
Cur igit̃ ita dictū ē cōſidere s quātū erat au/
dire: q de⁹ ieffabilis: q quelibet itellectū trā/
ſcēdit voluit vteꝝ ſubire ṽgineū: lac ſugge/
re: ⁊ humana queq; pati. qm̄ ergo fere icre/
dibile erat qd̄ erat futuꝝ: p̄mo qdē miſit pro
phetas h̄ nūciātes: poſtea ipſe idutus carne
venēs: vt nō phātaſma putaret: pmittit car
nē ferre naturales ɔfect⁹: eſurire: ſitire: ⁊ dor
mire: laborare: affici: ⁊ anxiari: ob hoc ⁊ recu
ſat mortē: verā hūanitatē demōſtrās. AM/
BRO. Dicit ḡ. Si vis trāſfer a me cali.
iſtū q̄ſi hō mortē recuſans: q̄ſi de⁹ ſniam ſuā
ſuās. BEDA. Vel trāſferri a ſe calicē po
ſtulat. nō qdē timore patiēdi: ſ; miſericordia
prioris ꝑpl̄i: ne ab illo bibat calicē ꝓpiatū. vñ
⁊ ſignāter nō dicit: Trāſfer a me calicē: ſ; ca
licē iſtū: h̄ ē ꝑpl̄i iudeoꝝ: q excuſationē igno
rantie hr̄e nō pōt: q me quotidie vaticinant̄.
DIO. Alexādrin⁹. Vel q dicit: Trāſfer
calicē iſtū a me: nō ē h̄: nō aducīat mihi: niſi
.n. aduenerit trāſferri ñ poterit. Igit̃ vt ſen/
ſit iā p̄ñtē: cepit affici ⁊ triſtari: ⁊ q̄ſi iā ꝓpin
quāte eo dicit: Trāſfer calicē hūc. Sicut.n.
qd̄ p̄terit: nec itactū ē nec p̄manēs: ſic ⁊ ſal/
uator leuiter iuadētē tētationē flagitat pelli: ⁊
h̄ ē nō itrare in tentationē: qd̄ cōſulit eē orā
dū: pfectiſſim⁹ aūt mod⁹ tētationes euitandi
manifeſtatur cum dicitur. Verūtamen non
mea voluntas: ſed tua fiat. de⁹.n. inexptus
eſt maloꝝ. Vult autem nobis bona largiri
ſupra id quod petimus vel intelligimus: er/
go perfectam voluntatem patris quam ipſe
nouerat: petit ſortiri effectum: que eadem eſt
⁊ ſua ſecundum deitatem. Renuit autem im
pleri humanam voluntatem quam dicit ſuā:
paterna voluntate minorem. ATHA.
Geminum.n. hic velle oſtendit: alterū qdē
humanum qd̄ eſt carnis: alteꝝ vero diuinū:
humanitas.n. ob carnis fragilitatem recuſat
paſſionem: ſed diuinus eius affectus affectā
ter eam ſubijt: eo q non eſſet poſſibile eū de
tineri a morte. GREGO. niſen⁹: Apol/
linaris autem aſſerit q chriſtus non habuit
ſ̄m terrenam naturam propriam voluntatē:
ſed ſolū in xp̄o eſt voluntas dei: q de celo de
ſcendit. Dicat ergo quā voluntatē vult dñs
nequaq; euenire? Neq;.n. deitas aufert ꝓ/
priā voluntatē. BEDA. Appropinquās
etiam paſſioni ſaluator: infirmantiū in ſe vo
cem ſumpſit: vt cum hoc imminet quod fieri
volumus: ſic per infirmitatem petamus vt
non fiat quatenus per fortitudinem parati ſi
mus: vt voluntas conditoris noſtri etiam cō
tra noſtram voluntatem fiat.

¶ Apparuit autē illi angelus de ce
lo confortans eum. Et factus in ago
nia prolixius orabat. Et factus eſt ſu
dor eius ſicut gutte ſanguinis decurrē
tis in terram. Et cū ſurrexiſſet ab ora
tione ⁊ veniſſet ad diſcipulos ſuos: in
uenit eos dormientes pre triſticia. Et
ait illis: Quid dormitis? Surgite ⁊
orate: ne intretis in tentationem.

THEOPHI. Vt nobis inoteſceret ora
tionis virtus: quatenus eam in aduerſis pre
ponamus orans dominus ab angelo cōfor/
tatur: vt dicitur: Apparuit autem illi angel⁹
de celo confortans eum. BEDA. Alibi le
gimus qꝛ angeli acceſſerunt ⁊ miniſtrabant
ei: In documēto ergo vtriuſq; nature ange/
li: ⁊ ei miniſtraſſe: ⁊ eum confortaſſe dicun/
tur. Creator.n. creature ſue non eguit pre/
ſidio: ſed homo factus: ſicut propter nos tri
ſtis eſt: ita propter nos cōfortat̄. THEO.
Quidam aūt dicunt: qm̄ apparuit ei angel⁹
glorificans eū ⁊ dicens: Domine tua eſt vir
tus. tu nāq; potes contra mortem ⁊ infernū
genus humanum liberare. CHRY. Et
qꝛ non phantaſtice ſed vere noſtram carne;
ſuſcepit. vt approbet diſpenſationis verita/
tem: ⁊ opilet hereticorum ora: queq; huma/
na ſuſtinet. Sequitur enim. Et fa. in ago/
nia prolixius orabat. AMBRO. Hor/
rent pleriq; hoc loco. qui triſticiam ſaluato/
ris ad argumentum inolite potius a prin/

cipio q̄ȝ ſuſcepte ad tp̄s infirmitatis iclinant. Ego aūt nō ſolū excuſandū non puto: ſȝ nuſq̄ȝ magis pietatē eius maieſtatēq̄ȝ demiror. Minus. n. contulerat mihi: niſi meum ſuſcepiſſet affectum. Suſcepit enim triſticiam meam vt mihi ſuā leticiā largiretur. Confidēter triſticiam nomine: quia crucem predico. Debuit ergo dolorem ſuſcipere: vt vinceret. Necq̄ȝ enim habent fortitudinis laudem qui ſtuporē magis vulnerū tulerint q̄ȝ dolorem. Nos ergo voluit erudire: queadmodū mortē: ⁊ qd̄ eſt amplius: future mortis meſticiā vinceremus. Doles ergo domine non mea: ſed tua vulnera. Infirmatus eſt enim ꝓpter delicta noſtra: ⁊ fortaſſe triſtis eſt ideo quia poſt ade lapſum tali tranſitu nobis erat ex h̄ ſeculo recedendū: vt mori eſſet neceſſe. Nec illud diſtat a vo. Sed triſtis erat pro perſecutoribus ſuis: quos ſciebat in malis ſacrilegij penas daturos. GREGO. xxiiij. mora. Appropinquante etiam morte noſtre mētis in ſe certamē expreſſit: qui vim quandam terroris ac formidinis patimur: cuȝ per ſolutionem carnis eterno iudicio propinquamus nec imerito: queniam anima poſt puſillum h̄ inuenit quod in eternum mutare non poſſit. THEO. Qd̄ autem humane nature foret premiſſa oratio. non autem diuine: vt dicunt arriani: patet etiam ex eo quod ſubdit. Seqtur enim. Et fa. eſt ſu. eius ſicut gutte ſang. decurrentis in terram. BEDA. Nemo ſudorem hunc infirmitati deputet: quia contra naturam eſt ſudare ſanguinem: ſed potius itelligat per hoc nobis declaratum q̄ꝫ effectum iam ſue precis obtineret: vt. ſ. fidem diſcipulorum quam terrena adhuc fragilitas arguebat: ſuo ſanguine purgaret. AVGV. i ſēten. proſperi. Orans etiam cum ſudore ſanguineo dn̄s ſignificabat de corpore ſuo toto qd̄ ē eccleſia manatura martyria. THEO. Uel hoc prouerbialiter dicitur de eo qui vehementer ſudauit: q̄ꝫ ſudauit ſanguinē. Uolens igitur euangeliſta innuere q̄ꝫ groſſis ſudorum guttis madebat: ſumit guttas ſanguinis ad exemplum. Poſt hoc autem inueniens diſcipulos dormientes pre triſtitia iproperat eis: ſimul admonens vt orarent. Seqtur enim: Et cuȝ ſurrexiſſet ab orati. ⁊ veniſ. ad diſci. ſuos inuenit eos dormientes pre triſtitia. CHRY. Erat enim intempeſtū noctis: ⁊ diſcipulorum oculi pre anguſtia premebantur: ⁊ erat ſomnus non corporis: ſed meroris. AVGV. de conſen. euange. Non autem expreſſit hic lucas quota oratione dominus ad diſcipulos venerit: nihil tamē hoc mattheo ⁊ marco repugnauit. BEDA. Demonſtrat autem dominus conſequenter: q̄ꝫ pro diſcipulis orauerit: quos monet orationū ſuarum vigilando: ⁊ orando exiſtere participes. Sequitur enim. Et ait illis. Quid dormitis ſurgite ⁊ orate ne intretis in tentationem. THEOPHI. Hoc eſt ne a tentatione ſuperentur. Hoc enim eſt non induci in tentationem: non demergi ab ea. Uel ſimpliciter nos iubet orare: vt tranquilla ſit noſtra vita nec imergamur in aliquod moleſtorum. Diabolicum enim eſt ⁊ ſuperbum quēq̄ȝ ſe in tentationem precipitare. vnde ⁊ iacobus non dixit. Inijcite vos in tentationes: ſȝ cum incideritis: omne gaudium exiſtimate: de inuito voluntarium facientes.

¶ Adhuc eo loquente: ecce turba: et qui vocabatur iudas vnus de duodecim antecedebat eos: ⁊ appropiquauit ieſu: vt oſcularetur eum. Jeſus autem dixit illi: Juda oſculo filium hominis tradis? Uidentes autem hi qui circa ipſum erant quod futurum erat: dixerunt ei. Domine: ſi percutimus in gladio? Et percuſſit vnus ex illis ſeruum principis ſacerdotum: ⁊ amputauit auriculam eius dextram. Reſpondēs autem ieſus ait. Sinite vſq̄ȝ huc. Et cuȝ tetigiſſet auriculam eius ſanauit eum. Dixit autem ieſus ad eos: qui venerant ad ſe principes ſacerdotum ⁊ magiſtratus templi ⁊ ſeniores: Quaſi ad latronem exiſtis cum gladijs ⁊ fuſtib9. Cum quotidie vobiſcum fuerim i tēplo non extendiſtis manus in me. Sȝ hec eſt hora veſtra ⁊ poteſtas tenebrarum.

GLO. Premiſſa orōe xp̄i: ſubijcit̄ d̄ ci9 p

ditōne:qua a diſcipulo proditur. Dicitur.n.
Adhuc eo loquente ecce turba ⁊ ꝗ vocabatur
iudas vnus de duodecim antecedebat eos.
CYRIL. Dicit autem qui vocabatur iu-
das:quaſi nomen eius habens exorſum:ad-
dit autem vnus de.xij.ad ſignificantiam ne-
quitie proditoris: Nam qui honoratus fue-
rat eque apoſtolis:factus eſt occaſionis cauſa
in chriſtum. CHRY. Sicut enim inſana-
bilia vulnerum nec auſteris medicamentis
obediunt nec demulcentibus: ſic anima vbi
ſemel eſt captiuata:⁊ ſi ipſam dederit cuicun-
qꝫ peccato:nullum emolumentum ex admo-
nitionibus conſequetur: quod ⁊ iude accidit
a proditione non ceſſanti:q̃uis omni modo
doctrine eſſet a chriſto cohibitus. vnde ſequi
tur: Et appropinquauit ieſu vt oſcularetur
eū. CYRIL. Immemor enim glorie chri-
ſti:putauit forſitan poſſe latenter agere: au-
ſus precipuum dilectionis ſignum organum
efficere doli. CHRY. Non autem diſce-
dendum eſt a fratrum admonitione: quanqꝫ
nihil propter noſtra verba eueniat: nam ⁊ ri-
uuli ⁊ ſi nullus hauriat fluunt:⁊ ſi forſan nō
perſuaſeris hodie:poteris forſan cras. Pi-
ſcator enim per totam diem: vacua trahens
rhetia circa ſero piſcem capit. vnde dominꝰ:
⁊ ſi ſciret iudam non conuertendum:non de
ſtitit facere:que ſua intererat. Sequitur eni:
Ieſus autem dixit ei. Iuda oſculo filium ho-
mi.tradis? AMBRO. Per interrogatō
nem pronunciandum puto:quaſi amantis af
fectu corripiat proditorem. CHRY. Pro
prium autem nomen ponit quod magis do-
lentis erat ⁊ reuocantis:q̃ꝫ prouocati ad iraꝫ.
AMBRO. Dicit auteꝫ. Oſculo tradis?
hoc eſt amoris pignore vulnus infligis:⁊ pa
cis inſtrumento mortem irrogas? Seruus
dominum:diſcipulus prodis magiſtrum:ele
ctus auctorem. CHRY. Non autem di-
cit:Tradis magiſtrum tuum: dominum tu-
um benefactorem: ſed Filium ho. Hoc eſt
manſuetum ⁊ mitem: qui ſi non eſſet magi-
ſter ⁊ dominus:quia tamen tam ſuauiter er-
ga te geſſit:non eſſet a te prodendus. AM-
BRO. Magna o domine ſignificatio po-
teſtatis:magna diſciplina virtutis: ⁊ conſili-
um proditionis aperitur ⁊ adhuc patientia nō
negatur. Oſtendit deum quem proderet: dū
occulta manifeſtat.oſtendit queꝫ traderet: dū
dicit: Filiū hoīs:q² caro nō diuinitas cōpre-
hendit. Illud tñ ꝑlus cōfutat igratū q² cū tra
diderit:q cū eēt dei filius.ꝑꝑ nos filius hoīs
eſſe voluiſſet.q.d.ꝑꝑ te ſuſcepi igrate qd̓ tra
dis hypocrita. AVGV. Hoc ergo dñs
cū traderet̃ ꝑmo dixit qd̓ ait lucas: Iuda oſcu
lo fi.ho.tra. Deinde qd̓ mattheꝰ: Amice ad
qd veniſti? Deīde id qd̓ ioānes cōmemorat:
Quē queritis? AMBRO. Oſculatus ē
autem eum dominus non quo ſimulare nos
doceat:ſꝫ vt neqꝫ proditorē refugere videre
tur:⁊ plus afficeret proditoreꝫ cui amoris of
ficia non negaret. THEOPHI. Zelant̃
auteꝫ diſcipuli ⁊ gladios euaginant. vnde ſe
quitur. Videntes aūt hi q circa ipſuꝫ erāt qd̓
futurum erat:dixerunt ei: Domine ſi percu
timus in gladio. Sed qualiter habent gladi-
os?q² mactauerāt agnū:⁊ a mēſa diſceſſerāt.
Alij auteꝫ diſcipuli querunt an percuterent:
ſed petrus vbiqꝫ feruens pro domino ꝑſua
ſionem non expectat ſed percutit ſeruuꝫ pon
tificis. vnde ſequitur Et percuſſit vnus ex il
lis ſer.prin.ſacer.⁊ amputa.auricu. eius de
xteram. AVGV. de con.euan. Qui per-
cuſſit ſm ioannem petrus erat: quem autem
percuſſit malchꝰ vocabatur. AMBRO.
Eruditus.n.in lege petrus promptus affe-
ctu:qui ſciret phinees reputatum ad iuſticiaꝫ
q² ſacrilegos peremiſſet: percuſſit principis
ſeruum. AVGV. de con.euan. Deinde
lucas dicit: Reſpondens auteꝫ ieſus ait. Si
nite vſqꝫ huc. Et hoc eſt quod mattheus cō-
memorat: Conuerte gladium tuum in locuꝫ
ſuum. Nec moueat quaſi contrarium ſit: qd̓
lucas hic dicit dominum reſpondiſſe: Sini-
te vſqꝫ huc:quaſi poſt iſtam percuſſioneꝫ ita
dictum fuerit: vt placuerit ei vſqꝫ huc factū:
ſed amplius fieri noluerit:cuꝫ in verbis que
mattheꝰ poſuit:itelligat̃ potiꝰ totū factū quo
vſus ē gladio petrꝰ dño diſplicuiſſe. Illd̓.n.
verꝝ ē:q² cū iterrogaſſent dicētes. Dñe:ſi ꝑ-
cutimꝰ i gladio?tūc rñdit: Sinite vſqꝫ huc.i.
nō vos moueat qd̓ futurꝝ ē: ꝑmittēdi ſūt huc
vſqꝫ ꝓgredi hoc ē vt me apphēdāt ⁊ ipleant̃
q̄ de me ſcripta ſunt. Nō.n.diceret. Rñdēs
aūt ieſus:niſi ad interrogationem eorꝝ rñde-
ret:nō facto petri. Sed inter moras verborū
interrogantium dominum: ⁊ illius reſpon-
dentis: Petrus auiditate defenſiōis percuſ
ſit. Sed non potuit ſimul dici que ſimul fie-

xi potuerunt. tunc ſicut dicit lucas ſanauit eū: q̄ pcuſſus erat Sequit̃. n. ⁊ cum tetigiſſet auriculam eius ſanauit eum. BEDA. Nūq̄ʒ enim pietatis ſue dominus obliuiſcitur. Illi iuſto mortē inferunt: iſte perſequentiuʒ vulnera ſanat. AMBRO. Sed cum dominus vulnere cruentum deterſit: myſteria diuina ſubiecit: vt ſeruus principis mundi nō nature conditione: ſed culpe auris vulnus exciperet: qui non audiſſet verba ſapiētie. Aut ſi petrus volens percuſſit aureʒ: docuit ꝙ aurem in ſpem habere non deberet: quam i myſterio non haberet. Sed quare petrus: quia ipſe ligandi ⁊ ſoluendi adeptus ē poteſtatē. ⁊ ideo tollit gladio ſpiritali aurem interioreʒ male intelligentis. Sed dominus ipſe refundit auditum demonſtrans ⁊ ipſos ſi conuertantur poſſe ſaluari q̄ in paſſione domini vulnerati ſunt: eo ꝙ omne peccatum fidei myſterijs abluatur. BEDA. Vel ſeruus iſte populus eſt iudeorum: principibus ſacerdotuʒ indebito mancipatus officio: qui in paſſione domini dexteram auriculam. i. ſpiritalem legis intelligentiaʒ perdidit: que ſcilicet auris: Petri gladio deciditur: non quod ille ſenſū intelligendi audientibus tollat: ſed diuino ablatum iudicio negligentibus pandat. Veruʒ eadem dextera auris in his qui in eodem populo crediderunt diuina dignatione priſtino eſt reſtituta officio. Sequitur: Dixit autem ieſus ad eos qui venerant ad ſe principes ſacerdotum ⁊ magiſtratus templi ⁊ ſeniores Quaſi ad latronem exiſtis cum gladijs ⁊ fuſtibus. CHRY. Acceſſerant. n. nocte timentes multitudinis impetum ⁊ ideo dicit: quid vobis opus erat his armis in eum qui vobiſcum eſt ſemper: ⁊ hoc eſt quod ſequit̃: Cum quotidie vobiſcum fuerim in templo non extendiſtis manus in me. CYRIL. Ubi non inculpat dominus preſides iudeorum ꝙ non ſibi mature parauerant inſidias mortis: ſed arguit eos qui temere opinabantur eum ſe inuaſiſſe ipſo inuito: ac ſi dicat: Tunc non cepiſtis me q̄ꝛ nolebā: ſed nec nūc poſſetis: niſi me ſponte veſtris ſubijcerē manibus. vnde ſequitur: Sed hec eſt hora veſtra. ideſt paruum tempus conceſſum eſt vobis exercēdi in me veſtre ſuperbie patre votis meis fauente. Dicit etiaʒ: ꝙ hec poteſtas eſt tenebris data. i. diabolo: ⁊ iudeis inſurgē di in chriſtum. Et hoc eſt quod ſubditur. Et poteſtas tenebraruʒ. BEDA. q. d. Ideo aduerſum me in tenebris congregamini: quia poteſtas veſtra qua ſic contra lucem mundi armamini i tenebris eſt. Queritur autē quomodo ieſus principes ſacerdotum: magiſtratus templi: ⁊ ſeniores qui ad ſe venerunt alloqui dicatur: cum apud alios euangeliſtas n̄ ipſos veniſſe: verum in atrio cayphe expectātes miniſtros miſiſſe perhibeātur. Sed huic contrarietati reſpondetur: ꝙ illi non per ſeipſos: ſed per eos quos miſerunt ad apprehendendum chriſtum in ſue iuſſionis poteſtateʒ venerunt.

¶ Comprehendentes autem euʒ duxerunt ad domum principis ſacerdotum: petrus vero ſequebatur euʒ a longe. Accenſo auteʒ igne in medio atrio ⁊ circumſedentibus illis: erat petrus in medio eorum. Quem cum vidiſſet ancilla quedam ſedentem ad lumen: ⁊ euʒ fuiſſet intuita: dixit. Et hic cū illo erat. At ille negauit eum dicens. Mulier non noui illum: Et poſt puſillum alius videns eum dixit. Et tu de illis es. Petrus vero ait: O homo non ſum. Et interuallo facto quaſi hore vnius: alius quidem affirmabat dicens. Vere ⁊ hic cum illo erat: nam ⁊ galileus ē. Et ait petrus: O homo neſcio quid dicis. Et continuo adhuc illo loquente cantauit gallus. Et conuerſus dominus reſpexit petrum. Et recordatus ē petrꝰ verbi ieſu quod dixerat: quia priuſq̄ gallus cantet ter me negabis. Et egreſſus foras petrus fleuit amare.

AMBRO. Non intellexerunt infelices myſterium: nec venerati ſunt tam clementeʒ pietatis affectum ꝙ etiam hoſtes ſuos nō paſſus eſt vulnerari. Dicitur enim: Comprehēdentes autem eum duxerunt ad domum p̄ncipis ſacerdotū. Cum legimus teneri ieſum: caueamus ne putemus eum teneri ſ̄m diuinitatem: ⁊ inuitum quaſi infirmum. tenetur enim ⁊ ligatur ſ̄m corporis veritatem. BE-

DA. Princeps autem ſacerdotum cayphã ſignificat: qui ſm ioannem erat pontifex anni illius. AVGV. de con. euan. Sed primo ad annam ductus eſt ſocerum cayphe. ſicut Joannes dicit q̃z ad caypham: vt mattheus dicit. Marcus autem ⁊ lucas nomen nõ dicunt pontificis. CHRY. Ideo autez ducitur ad domuz pontificis: vt de conſenſu principis ſacerdotuz ſingula queqꝫ facerent. illuc enim omnes conuenerant chriſtuz preſtolantes: magnus autem feruor petri oſtenditur q̄ non aufugit: cum alios fugiẽtes vidiſſet. Sequitur enim. Petrus vero ſequebatur eum a longe. AMBRO. Bene a longe ſequebatur: iam proximus negatur: neqꝫ enim negare potuiſſet ſi chriſto proximus adheſiſſet. Sed in hoc ſit reuerendus q̄ dominum non reliquit: etiam cum timeret metus nature eſt cura pietatis. BEDA. Q̄ď autez ad paſſionem euntem dominum a longe ſequitur petrus: ſignificat eccleſiam ſecuturam q̄ eſt imitatura paſſionem domini: ſed longe differenter. eccleſia. n. pro ſe patitur: at ille pro eccleſia. AMBRO. Jam autem in domo principis ſacerdotum ignis ardebat. vnde ſequitur. Accen. autem igne in me. atrij ⁊ circun. ſi. erat pe. in me. eor. Acceſſit petrus vt calefaceret ſe: q̄ clauſo domino calor mentis iaz i eo refrigerat. CHRY. Tradite. n. erãt petro claues regni celorum: credenda erat ei populorum innumera multitudo: que eſſet ĩuoluta peccatis. Erat autez petrus paulo durior: ſicut truncata ſerui principis ſacerdotuz declarat auricula. Hic igitur taz durus tãqꝫ ſeuerus: ſi donum non peccandi fuiſſet adeptus: que venia commiſſis populis donaretur: quem diuina prouidentia permiſit: q̄ primo ipſe laberetur in peccatum: quo erga peccantes duriorem ſententiam proprij caſus intuitu temperaret. ⁊ cuz ſe calefacere vellet ad prunas: acceſſit ad eum puella de qua ſequitur: Quem cum vidiſſet ancilla quedam ſedentem ad lumen: ⁊ cuz fuiſſet intuita dixit: Et hic cum illo erat. AMBRO. Quid ſibi vult q̄ primo eum prodit ancilla: cum viri vtiqꝫ magis potuerint euz recognoſcere: niſi vt iſte ſexus peccare in nece domini videretur: vt ⁊ iſte ſexus redimeretur per domini paſſionem. Petrus autem proditus negat. malo. n. negaſſe petrum q̃z dominuz fefelliſſe. vnde ſequit̃. At il. nega. di. Mulier non noui illum. CHRY. Quid ais o petre? Vox tua repente mutata eſt: os enim plenuz fidei ⁊ amoris: in odium perfidiamqꝫ cõuerſum eſt: non tibi flagella: nondum ſunt admota tormenta: qui te interrogat: nullus eſt eorum qui auctoritate ſui poſſit formidinem incutere confitenti. mulier te ſimplici voce interrogat: ⁊ forte nec proditura confeſſuz: nec tamen mulier ſed puella oſtiaria: vile mancipium. AMBRO. Sed ideo negauit petrus q̄ promiſit incaute: non negat in monte: non in templo non in ſua domo: ſed ĩ pretorio iudeorum. Ibi negat: vbi ieſus ligatus eſt: vbi veritas non eſt. Negans autez dicit: Non noui illum. temerariuz quippe erat: vt diceret quia nouerat eum: quez mens humana non poteſt comprehendere: nemo. n. nouit filium niſi pater. Rurſum ſecunda vice negat chriſtum. Sequitur. n. Et poſt puſillũ alius videns eum dixit. Et tu de illis es. AVGV. de concor. euange. Intelligitur autem q̄ in hac ſecunda negatione a duobus eſt compellatus: ab ancilla. ſ. quam commemorant mattheus ⁊ marcus: ⁊ ab alio quem commemorat lucas. Hoc ergo quod hic lucas dicit: ⁊ poſt puſillum: iam egreſſus erat ianuam petrus ⁊ primum gallus cantauerat vt marcus dicit. Jaz redierat: vt quemadmodum dicit ioannes: ad focum ſtans iteruz negaret: De qua negatione ſequitur. Petrus vero ait o homo non ſum. AMBRO. Maluit enim ſe negare: q̃z chriſtuz. aut quia videbatur negare chriſti ſocietatem: vtiqꝫ ſe negauit. BEDA. In hac aũt negatiõe petri dicim⁹ nõ ſolũ ab eo negari xp̄m q̄ dicit eũ nõ eſſe xp̄m. ſed ab illo ẽt q̄ cũ ſit negat ſe eẽ chriſtianum. AMBRO. Tertio quoqꝫ interrogat̃. Seq̃t̃ eni: Et inter. fa. qua. ho. vnius alius qui. affir. di. Vere ⁊ hic cum illo erat. AVGV. de concor. euan. Q̄ď mattheus ⁊ marcus dicunt poſt puſillum: q̃ntum eſſet hoc temporis manifeſtat hic lucas dicendo: Et interuallo facto quaſi hore vnius. de hoc autem interuallo tacet ioannes. Item quod mattheus ⁊ marcus non ſingulari ſed plurali numero enunciant eos qui cum petro agebant: cum lucas ⁊ ioannes vnum dicant facile eſt intelligere: aut pluralem numerum pro ſingulari vſitata locutõe vſurpaſſe mattheũ

⁊ marcum: aut ꝙ vnus maxime tanq̄ qui eū viderat affirmabat: ceteri autem ſecuti eius fidem petrum ſimul vrgebant. Jam vero illud quod mattheus ipſi petro dictum aſſeuerat. Nonne te vidi in orto? Marcus autem ⁊ lucas inter ſe illos de petro locutos: aut ſententiam intelligimus tenuiſſe eos: qui compellatum dicunt petrum. tantum enim valet qđ de illo coram illo dicebatur: q̄tum ſi illi diceretur: aut vtroq̄ modo dictum: ⁊ alios huc: alios illuc modū cōmemoraſſe. BEDA. Subdit autem. Nam ⁊ gali. e. non ꝙ alia lingua galilei: atq̄ alia loquerentur hieroſolymite: qui vtriq̄ fuerunt hebrei: ſed ꝙ vnaq̄q̄ prouincia ⁊ regio ſuas habendo proprietates: vſitatum loquendi ſonū vitare non poſſit: Sequitur. ⁊ ait pe. o homo neſcio qđ dicis. AMBRO. Hoc eſt ſacrilegia veſtra neſcio: ſed nos excuſamus ipſe non excuſauit. Non enim ſatis eſt inuoluta reſpōſio cōfitentis ieſum ſed aperta cōfeſſio. ⁊ iō petrus non de induſtria reſpondiſſe ſic inducitur: qꝛ poſtea recordatꝰ eſt ⁊ tamē fleuit. BEDA. Solet autem ſacra ſcriptura ſepe meritū cauſarum per meritum deſignare temporū. vñ petrus qui media nocte peccauit: ad galli cantum penituit. Sequitur. n. Et conti. il. adhuc lo. gal. cantauit. qđ in tenebris obliuiōis errauit: vere lucis rememoratione correxit. AVGV. de concor. euan. Galli autē cantum poſt trinā negationem petri intelligimꝰ: ſicut marcus expſſit. BEDA. Hunc gallū myſtice opinor aliquem doctorum intelligendum: qui iactantes ⁊ ſomnolentos increpat dicens: Euigilate iuſti: ⁊ nolite peccare. CHRY. Admirare autem curam magiſtri: quia cum vinctus eēt multa vtebatur ꝓuiſione erga diſcipulum quē nutu erigēs ad lachrymas prouocauit. Sequitur enī. Et cōuerſus dominꝰ reſpexit petrū. AVGV. de cō. euan. Quod quomodo accipiendū ſit diligentius conſiderandum eſt. Dicit enim mattheus. Petrus enī ſedebat foris ī atrio. quod non diceret: niſi illa cum domino ītus agerentur. Similiter ⁊ in eo qđ dixit marcꝰ. Et cum eſſet petrus in atrio deorſum: oſtendit non ſolum in interioribus: ſed etiam ī ſuperioribus geſta que dixerat. Quomodo ergo reſpexit dominus petrum facie corporali? Quapropter mihi videtur illa reſpectio diuinitus facta. Et ſicut dictum eſt: Reſpice ⁊ exaudi me: ⁊ cōuertere domine ⁊ libera aīā meā: ita dictum arbitror: Cōuerſus dominꝰ reſpexit petrum. BEDA. Reſpicere nāq̄ eius miſereri eſt: quia non ſolum cum agitur penitentia: verū etiā vt agatur dei miſericordia neceſſaria eſt. AMBRO. Deniq̄ quos ieſus reſpicit: plorant delictū. vnde ſequit. Et recordatus eſt petrus verbi domini ꝙ dixerat. Qꝛ priꝰ q̄ gallꝰ cātet: ter me negabis. Et egreſſus foras petrus fleuit amare. Quare fleuit: qꝛ errauit vt homo: lachrymas eius lego: ſatiſfactionem non lego. Lauent lachryme delictum: qđ voce pudor eſt confiteri. Negauit primo ⁊ ſecūdo ⁊ nō fleuit: qꝛ adhuc nō reſpexerat dñs. Negauit tertio reſpexit eū ieſus: ⁊ amariſſime fleuit: ⁊ tu ſi veniā vis mereri dilue lachrymis culpā tuā. CHRY. Nō autem audebat petrus palam flere: ne a lachrymis deprehenderetur: ſed foras exiēs lachrymabatur. Flebat autē non propter penam: ſed quia dilectum negauerat: quod moleſtius erat ei quolibet ſupplicio.

¶ Et viri qui tenebant illum: illudebant ei cedentes: Et velauerunt eū: ⁊ percutiebant faciem eius: Et interrogabāt eū dicētes. Prophetiza: Quis eſt qui te percuſſit? Et alia multa blaſphemantes dicebant in eum. Et vt factus eſt dies: conuenerunt ſeniores plebis ⁊ principes ſacerdotum ⁊ ſcribe: et duxerunt illum in concilium ſuum dicentes. Si tu es chriſtus: dic nobis. Et ait illis. Si vobis dixero non creditis mihi: ſi autem ⁊ interrogauero non reſpondebitis mihi: neq̄ dimittetis. Ex hoc autem erit filius hominis ſedens a dextris virtutis dei. Dixerunt autem omnes. Tu ergo es filiꝰ dei? Qui ait: Vos dicitis quia ego ſum. At illi dixerunt: Quid adhuc deſideramus teſtimonium. Ipſi enim audiuimus de ore eius.

AVGV. De con. euange. De petri tentatione: que inter dñi cōtumelias facta eſt: nō

eodem ordine omnes narrant. Nam illas p̄/
mo cōmemorat mattheus ꝛ marcus: deinde
petri tētationem. Lucas vero explicauit pri⁹
tentationem petri: deīde dn̄i cōtumelias di/
cens: ꝛ vi. qui tene. eum illude. ei cedentes.
CHRY. Celi ꝛ terre dominus ceſus ſu/
ſtinet: ꝛ patitur impiorum ridicula: formam
nobis patientie prebēs. THEO. Nec nō
dn̄s prophetarum vt pſeudo ꝓpheta deludi/
tur. Sequitur. Et vela. eū ꝛ pcu. fa. eius et
inter. eum di. Prophe. no. qs ē q te percuſ/
ſit. BEDA. Hec quaſi i cōtumeliā facie/
bant eius q ſe a populis ꝓphetā voluit habe
ri. Sed tūc q ceſus eſt colaphis iudeorū: cedi
tur ēt nūc blaſphemijs falſorū xp̄iāorū. Ve/
lauerūt aūt eum: nō vt eorū ille ſcelera nō vi/
deat: ſed vt a ſe ipſi faciem eius abcondant.
Heretici aūt ꝛ iudei: ꝛ mali catolici eū repro
bis actibus exacerbantes: quaſi ei illudentes
dicunt: Quis eſt qui te percuſſit? Dū ab illo
ſuas cogitationes ꝛ opera tenebrarū cogno
ſci nō eſtimāt. AVGV. de cō. euan. Hec
aūt intelligit̄ paſſus dn̄s vſq3 mane i domo
p̄ncipis ſacerdotum: quo prius adductus ē:
vnde ſequit̄: Et vt fa. ē dies cōue. ſeni. ple.
ꝛ prin. ſacer. ꝛ ſcri. ꝛ duxe. eum in conſi. ſu.
di. Si tu es chriſt⁹ dic nobis. BEDA. Nō
veritatē deſiderabāt: ſed calūniā preparabāt.
Siquidem xp̄m hominē tātūmodo de ſtirpe
dauid venturū ſperātes: hoc ab eo q̄rebant:
vt ſi diceret: Ego ſum chriſtus: calūniarent̄
q ſibi arroget regiam poteſtatē. THEO.
Ipſe vero ſciebat eorum p̄cordia q q nō cre/
diderāt operibus: multominus ſermonibus
crederent. vnde ſequit̄. Et ait illis: Si vob.
dixe. nō cre. mihi. BEDA. Sepe enim di/
xerat ſe xp̄m eſſe: puta cum dicebat: Ego ꝛ
pater vnum ſumus: ꝛ cetera talia: Si aūt in/
terro. nō rn̄. mi. neq3 dimittetis. Interroga/
uerat enim eos quō diceret xp̄m filium eē da
uid: cum dauid in ſpū dn̄m ſuū illum vocaue
rit: verum illi neq3 dicenti credere: neq3 iter/
roganti reſpondere voluerūt: quia autem ſe/
mē dauid calūniari querebāt plus eſt qd̄ au/
diunt. Sequitur. Ex hoc autē erit fi. ho. ſe. a
dex. vir. dei. THEO. q. d. Nō eſt vobis
de cetero tp̄s ſermonū ꝛ doctrine: ſed dein/
ceps iudicij tp̄s erit: cum videbitis me filiū
hōis ſedentem a dextris virtutis dei. CY/
RIL. Cum autem de deo ſeſſio dicitur atq3
thronus: regia ꝛ vniuerſis principans digni
tas deſignat̄. Non enim putabamus tribu/
nal quoddam poſitum eſſe cui credamus iu/
xta dn̄m oīum: ſed nec oīno dextrum vel ſini/
ſtrum eē penes diuinam naturā. ꝓpriū. n.
eſt corporum figura: ꝛ locus ꝛ ſeſſio. Quali/
ter autem paris honoris: paris quoq3 cōſeſ/
ſus filius videbitur eſſe: ſi non eſt ſm̄ natu/
ram filius: naturalem in ſe proprietatem hn̄s
pr̄is. THEO. Hec igitur audientes time
re debebant: ſed illi poſt hec verba magis in
ſaniunt. vnde ſequit̄: Di. autē oēs. Tu ergo
es fi. dei? BEDA. q ſe filiū dei dixerat: ac/
ceperūt i eo qd̄ ait. Erit fi. ho. ſe. ad dex. vir.
dei. AMBRO. Domin⁹ autē maluit ſe
regem probare q3 dicere: vt cōdēnādi cauſā
habere non poſſint: qui qd̄ obijciunt hoc fatē
tur. Sequitur: Qui ait: Vos di. q2 ego ſū.
CYRIL. Hec aūt dicēte xp̄o: ſuccenſuit
phariſeorum cohors vſurpās ignominie vo
cem. vn̄ ſequitur. At il. dixe. Quid adhuc de
ſi. teſti. ipſi enim audi. de ore ei⁹. THEO.
Ex quo patet q iobediētes nulla cōmoda fe
runt reuelatis ſibi ſecretioribus: ſed maiorē
penam acquirunt propter quod talia oportet
eis eſſe occulte.

Ca. XXIII.

ET ſurgens omnis multi
tudo eorum duxerunt il/
lū ad pilatū. Ceperūt
autem illum accuſare di
centes. Hunc inuenim⁹
ſubuertentem gentem noſtrā: ꝛ prohi
bentem tributa dari ceſari: ꝛ dicentem
ſe chriſtum regem eſſe. Pilatus autē
interrogauit eū dicens: Tu es rex iu
deorum? At ille reſpondens ait: Tu
dicis. Ait autem pilatus ad principes
ſacerdotum ꝛ turbas: Nihil inuenio
cauſe in hoc homine. At illi inualeſce
bant dicentes cōmouit populū docēs
per vniuerſam iudeam incipiens a ga
lilea vſq3 huc.

AVGV. De con. euan. Poſtq3 cōpleuit
lucas narrādo petri negationē: recapitulauit
que cum dn̄o geſta ſunt circa mane: cōmemo
rans quedam q̄ alij tacuerunt: atq3 ita conte/

xuit narrationem: ſimilia alijs narrans cum dicit. Et ſur. omnis mul. co. duxe. il. ad pi/latum. BEDA. Vt impleretur ſermo ieſu quem de ſua morte predixit: Tradetur genti bus. ſ. Romanis. nam pilatus roman⁹ erat: cũq; romani in iudeam preſidem miſerant. AVGV. de con. euan. Deinde apud pi/latum geſta ſic narrat. Ceperũt aũt eũ accuſa/re dicentes: Hunc inue. ſubuer. gẽ. no. ꝛ pro hi. tri. da. ceſa. ꝛ di. ſe. chri. re. eẽ. Hoc mat theus ꝛ marcus non dixerunt cũ tamen dice/rent ꝙ eũ accuſabant: ſed iſte etiam ipſa crimi na que falſo obiecerũt apuit. THEO. Eui denter aũt aduerſantur veritati. Non enim dñs ꝓhibuit dare cẽſũ. ſʒ magis dare iuſſit. Qualiter ãt populũ ſubuertebat: an vt regnũ aggrederet̃: ſʒ hoc ẽ icredibile cũctis: qꝛ volẽ te multitudine tota eum in regẽ eligere ſciẽs fugit. BEDA. Duob⁹ aũt dño obiectis. ſ. ꝙ tributa ceſari dari ꝓhibuerit: ꝛ ſe xp̃ʒ regẽ diceret: potuit fieri vt illud qd̾ dñs ait. Red/dite q̃ ſunt ceſaris ceſari: etiã pilatũ audiſſe cõ tigerit. Ĩdq; cãm hãc quaſi apertũ iudeorum mendacium ꝑuipẽdẽs ſolũ qd̾ neſciebat: de regni verbo interrogãduʒ putauit. Sequit̃. Pila. ãt iter. cum di. Tu es rex iudeorum. THEO. Mihi vr̃ ꝙ hoc a xp̃o q̃ſierit cõ/tẽptum obiecti criminis ſubſanãdo. q. d. Tu pauper: humilis: nudus: cui nullus adiutor: accuſaris de regni ambitione: ad qd̾ opus eſt multorũ adiutorũ ꝛ ſumptuũ. BEDA. Eo dem aũt verbo preſidi: quo ꝛ principib⁹ ſacer dotum reſpondet: vt ꝓpria ſnia cõdẽnet̃. Se quitur. At il. rñ. ait: Tu dicis. THEO. Il li autem cum nihil aliud faueret eorũ calũnie: recurrunt ad clamorũ ſubſidia. Seqr̃: At il. i na. dicẽtes: Cõ. popu. do. p vni. iude. ici. a gali. vſq; huc. q. d. Peruertit pplm nec in vna parte tñ ſed a galilea icepit: ꝛ hucuſq; ꝑ uenit trãſiẽs p iudeã: puto aũt eos nõ abſq; cã meminiſſe galilee: ſʒ volẽtes icutere timo rẽ pilato. Galilei. n. ſciſmatici fuerũt: ꝛ no/ua tẽtãtes: qualis fuit iudas galileus: cui⁹ in actibus apoſtolorum fit mentio. BEDA. His aũt verbis nõ illum: ſed ſe accuſãt. Do cuiſſe. n. populum ꝛ a p̃ſtini tp̃is ignauia do cendo cõmonuiſſe: taliq; actu totã terrã pro/miſſionis ptrãſiſſe nõ criminis ſed iudiciuʒ eſt virtutis. AMBRO. Accuſatur auteʒ dñs ꝛ tacet: qꝛ defenſione non indiget. ambi ant defendi: qui ſtiment vinci. Non ergo ac/cuſationẽ tacẽdo cõfirmat: ſed deſpicit nõ re fellendo. Quid ergo timeret: qui non ambit ſalutem: ſolus vim ſuã ꝓdit: vt acqrat oĩuʒ.

¶ Pilatus autem audiens galileaʒ interrogauit ſi homo galileus eẽt. Et vt cognouit ꝙ de herodis poteſtate eſ ſet remiſit eum ad herodem: qui ꝛ ipſe hieroſolymis erat illis diebus. Hero des autem viſo ieſu gauiſus eſt valde. Erat eniʒ cupiens ex multo tempore videre eum eo ꝙ audiret multa de eo: ꝛ ſperabat ſignũ aliquod videre ab eo fieri. Interrogabat autem cuʒ multis ſermonibus. At ipſe nihil illi reſpõde bat. Stabant autem principes ſacerdo tum ꝛ ſcribe conſtanter accuſantes euʒ. Spreuit autem illum herodes cũ exer citu ſuo: ꝛ illuſit indutum veſte alba: et remiſit ad pilatũ. Et facti ſunt amici herodes ꝛ pilatus in ipſa die: nã antea inimici erant adinuicem.

BEDA. Pilatus de premiſſa accuſatione nõ iterrogandũ dñm ratus: ſed ipſuʒ magis nacta occaſiõe cupit ab eo iudicãdo liberũ red dere: vñ dr̃. Pilatus aũt audi. galileã iterro. ſi hõ gali. eſſet. Et ne cõtra eũ quẽ iſontẽ: ꝓ pter iuidiã traditũ cognouerat: ſniam dare co geret̃: herodi eũ miſit audiẽdũ: vt ipſe potius eũ q eius patrie tetracha exiſtebat: vel abſol/ueret: vel puniret. Sequitur. Et vt cogno. ꝙ d̾ hero. ptãte eẽt: remi. eũ ad hero. q ꝛ ipſe hiero. erat illis diebus. THEO. In h̃ ſeq tur legẽ romanã: que iubebat quẽlibet a prin cipe ſue iuriſdictionis cõdemnari. GRE/GO. x. mo. Chriſti aũt famã herodes ex/plorare voluit: cũ eius miracula videre cõcu/piuit: Sequitur. Hero. aũt vi. ie. ga. ẽ val. Erat. n. cu. ex mul. tẽ. vi. illum. THEO. Non tãq; lucratur⁹ qcq; vtilitatis ex ei⁹ aſpe ctu: ſed patiẽs nouoꝝ cupidinẽ credebat vi/dere quẽdam extraneũ hominẽ: de quo audie rat ꝙ ſapiens ꝛ mirificus eſſet. vñ ſeqr̃. Eo ꝙ audi. mul. de il. ꝛ ſpe. ſig. ali. vi. ab eo fie/ri. Volebat ẽt audire ab eo qd diceret: ꝛ id̃ i/terrogat eũ q̃ſi deriſione ſe hñs ad ipm ꝛ cum

ſubſanãs: Seqr: Interro. aũt illũ multis ſermonib⁹. Jeſus q cũcta rõe pegit: ⁊ q teſte dauid ſuos ſmones i iudicio diſponit: piũ eẽ iudicauit i talib⁹ bre ſilẽtiũ. Sermo. n. plat⁹ ei cui nihil pficit: cõdẽnatõis fit cã. vñ ſeqr: Et ipſe nihil ei rñdebat. AMBRO. Tacuit ⁊ nihil fecit: qꝛ nec illi⁹ credulitas merebat videre diuina. Et dñs iactãtiã declinabat: ⁊ forte typice in herode oẽs ipij ſignificãt: q ſi legi ñ crediderĩt ⁊ pphis: mirabilia xpi opa in euãgelio videre nõ põt. GREGO. xxij. mo. Hoc ẽt audiẽtes nos opꝫ addiſcere: vt qñtiẽs auditores nñi nña volũt qſi laudãdo cognoſcere ñ ãt ſua pueſa mutare oĩo taceam⁹: ne ſi oſtẽtatõis ſtudio vbũ dei loqmur: ⁊ illoꝝ q erat culpa eẽ nõ deſinat: ⁊ nña q ñ erat fiat. Multa ãt ſũt q audiẽtis aium pdũt: marie ſi auditores nñi ⁊ ſp laudãt qđ audiũt: ⁊ nunqꝫ qđ laudãt ſequũt. GREGO. x. mo. Jnquiſitus ergo redẽptoꝛ tacuit: expectat⁹ miracula adhibere ↄtẽpſit: ſeſeqꝫ apud ſe i occultis retinens: eos quos exterioꝛa qrere ↄpexit: ignatos foris reliqd: magis eligẽs apte a ſupbiẽtib⁹ deſpici: qꝫ a nõ credẽtib⁹ vacua voce laudari. vñ ſeqr. Sta. ãt. pn. ſacer. ⁊ ſcri. cõ. accu. eũ: ſpre. ãt il. hero. cũ exer. ſuo: ⁊ illu. idu. veſte alba ⁊ remi. ad pilatũ. AMBRO. Non ocioſũ qꝫ veſte alba iduit ab herode: immaculate tribuẽs idicia paſſiõis: qꝫ agn⁹ dei ſine macula cũ gloria mundi pctã ſuſciperet. THEO. Tu tñ cõſidera qꝫ p ea q facit diabolus ipedit: ↄgerit deriſiões ⁊ obpꝛobria in chriſtũ: ex qb⁹ declarat qꝫ dñs ſeditioſus ñ ſit aliogn ñ derideret plebe reddita ſuſpecta: ⁊ nouitanb⁹ gaudẽte. Miſſo ãt xpi a pilato ad herodẽ fit amicitie cõis exoꝛdiũ qſi pilato nõ vſurpãte ſibi ſubditos ditioni herodis. vnde ſubdit. Et fa. ſũt ami. he. ⁊ pi. i ipſa die: naz ante ini. erãt ad inuicẽ. Attẽde diabolũ vbiqꝫ cõiungentẽ diſiuncta: vt xpi pagat necẽ. Erubeſcamus ergo nos: ſi cã nr̃e ſalutis nec amicos i ppo ſedere ↄſeruem⁹. AMBRO. Jn typo ẽt herodis atqꝫ pilati: q amici ex inimicis p ieſum chriſtũ facti ſũt: ⁊ plebis iſrael: ⁊ ppl̃i gẽtilis figura ſuat: qꝫ p dñi paſſionẽ vtriuſqꝫ ſit futura cõcoꝛdia: ita tñ vt pꝛius populus nationũ capiat dei verbũ: ⁊ ad populũ iudeoꝝ fidei ſue deuotionem tranſmittat: vt illi quoqꝫ gloꝛia maieſtatis ſue coꝛpus veſtiant chꝛiſti qđ ãte deſpexerãt. BEDA. Uel hoc herodis ⁊ pilati ſedus ſignificat: qđ gẽtiles ⁊ iudei genere ⁊ religione ⁊ mente diſſidentes: in chꝛiſtianis perſequendis conſentiunt.

¶ Pilatus autem conuocatis pꝛincipibus ſacerdotum ⁊ magiſtratibus ⁊ plebe: dixit ad illos. Obtuliſtis mihi hũc hoiem: quaſi auertentem populuꝫ ⁊ ecce ego coꝛam vobis interrogãs nullam cauſam inuenio in homine iſto: ex his in quibus eum accuſatis. Sed neqꝫ herodes. Nam remiſit illuꝫ ad nos ⁊ ecce nihil dignũ moꝛte actum eſt ei. Emendatum ergo illum dimittã. Neceſſe autẽ habebat dimittere eis per diem feſtũ vnũ. Exclamauit ãt ſimul vniuerſa turba dicẽs. Tolle hũc: ⁊ dimitte nobis barrabã. Qui erat pp ſeditionẽ quãdã factã in ciuitate ⁊ homicidiũ miſſus in carcerẽ. Jterum aũt pilatus locutus eſt ad eos. volẽs dimittere ieſum. At illi ſucclamabãt dicẽtes. Crucifige: crucifige eum. Jlle aũt tertio dixit ad illos. Quid enim mali fecit iſte? Nullã cauſam moꝛtis inuenio in eo. Coꝛripiam ergo illũ: ⁊ dimittã. At illi inſtabant vocib⁹ magnis poſtulãtes vt crucifigeretur: ⁊ inualeſcebãt voces coꝝ. Et pilat⁹ adiudicauit fieri petitionẽ eoꝝ. Dimiſit aũt illis eũ qui pp homicidiũ ⁊ ſeditionẽ miſſus fuerat i carcerem quem petebant. Jeſum vero tradidit voluntati eoꝛum.

AUGU. De con. euã. Rediẽs lucas ad ea q apud pſidẽ gerebant. vñ digreſſus erat: vt narraret qđ apđ herodẽ actũ ẽ ita dic: Pilatus aũt cõuo. pꝛin. ſacer. ⁊ ma. ⁊ ple. di. ad eos. obtu. mi. hunc ho. qſi auer. po. ⁊ ec. ego co. vo. iter. nul. cau. iue. in ho. iſto ex his i q. eũ accuſatis. Hic intelligimus eum pꝛetermiſiſſe quẽadmodum a dño queſierit: quid accuſatoꝛibus reſpõderet. AMBRO. Hic pilatus chꝛiſtum abſoluit iudicio: crucifigit

miniſterio. ad herodē mittit̄: ad pilatū remit/
tit̄. vñ ſeqt̄. Sꝫ neqꝫ he. nā remiſi vos ad il/
lum: ⁊ ecce nihil dignū morte actū ē ei: Et ſi
vterqꝫ reū nō ꝓnūciat: ob metū tñ aliene cru
delitatis ſtudijs pilat⁹ obſequit̄. THEO.
Duoꝝ ergo viroꝝ teſtimonio ieſus inſons
oñdit̄. iudei ṽo q꞉ accuſabāt nullū teſtē obtu
lerūt: cui credeř oporteret. Vide ergo quō ſu
peret ṽitas: Jeſus tacet: ⁊ teſtant̄ inimici: ꝓ
clamāt iudei: ⁊ null⁹ eoꝝ atteſtat̄ clamorib⁹.
BEDA. Pereāt ergo ſcripta q̄ tāto p⁹ tpe
cōtra xpꝫ cōpoſita: nō illū apud pilatū magi/
ce artis accuſatū: ſꝫ cōponētes apd̄ dñꝫ ꝑfidie
⁊ falſitatis accuſandos eſſe demonſtrant.
THEO. Lent⁹ ergo pilat⁹ nec ſatis apd̄
veritate ſeuerus: q꞉ timebat accuſatiōes: ſub
tiugit. Emēdatū ergo illū dimittā. BEDA.
q. d. Flagris illū ⁊ ludibrijs quantū iubetis
afficiā: dūmō innoxiū ſanguinē nō ſitiatis: ſe
quitur: Neceſſe autem habe. dimit. eis ꝑ di.
feſtū vnuꝫ. Neceſſe habebat non imperialis
legis ſanctione: ſed annua gentis conſuetudi
ne deuictus: cui per talia gaudebat placere.
THEO. Romani enim iudeis conceſſe/
rant ſm̄ leges ⁊ ritus proprios conuerſari.
Mos autem patrius erat iudeis petere dā/
natos a principe: ſicut a ſaule ionathan peti/
uerunt. vnde ⁊ de eorum petitione nunc ſub
ditur: Excla. aūt ſi. vni. tur. di. Tolle hunc ⁊
dimit. no. bar. qui erat propter ſedi. quandaꝫ
factam in ciui. ⁊ homi. miſ. in carcerē. AM
BRO. Non immerito homicide abſo/
lutionē petunt: qui flagitabant innocentis ex
itium: tales leges hꝫ iniquitas: vt q̄ oderit in
nocentia: ſcelus diligat. In quo tñ nominis
interpretatio ſpecieꝫ dat figure: barrabas. n.
patris filius latine dr̄. Illi ergo quibus dr̄:
Vos ex patre diabolo eſtis: vero dei filio: pa
tris ſui filium ideſt antichriſtum prelaturi eē
produntur. BEDA. Heret autem iudeis
vſqꝫ hodie ſua petitio: q꞉. n. data ſibi optiōe:
pro ieſu latronem: pro ſaluatore interfectorē
elegerunt: merito ſalutem vitāqꝫ perdiderūt:
⁊ latrocinijs ſe ac ſeditionibus intantum ſub
iecerunt vt ⁊ patriam ⁊ regnum ſuum per/
diderint. THEO. Sic igit̄ gens olim ſan
cta fuerit ad cedendum: pilatus gentilis cedē
prohibet. Sequitur. n. Iterum autem pila. lo
cu. ē ad il. vo. di. ieſuꝫ. At il. ſuccla. di. Cru.
eum. BEDA. Peſſimo. n. genere mortis
occidere innocentem: hoc eſt crucifigere deſi/
derant. Pendentes. n. in ligno crucifixi: cla
uis ad lignū pedib⁹ manibuſqꝫ cōfixis: ꝓdu
cta morte necabant̄: ne dolor citi⁹ finiret̄. Ve
rū a dño electa erat mors crucis quā diabolo
ſupato: tanqꝫ trophеū i frontib⁹ fideliuꝫ erat
poſitur⁹. THEO. Tertio aūt pilat⁹ xpm
abſoluit. Sequitur. n. Ille aūt ter. dixit ad il.
Quid. n. mali fecit iſte? nul. cau. mor. inue. i
eo. Cor. ḡ il. ⁊ dimittā. BEDA. Hāc cor/
reptionē q̄ pplo ſatiſfaceret: ne vſqꝫ ad cruci
figēdū ſaluatorē ſeuirēt: pilat⁹ q̄rebat: nō ſo/
luꝫ obtuliſſe: ſꝫ ēt deridēdo ⁊ flagellādo exhi
buiſſe: ṽba ioānis teſtant̄. Q꞉ ṽo totā accu
ſationē quā aduerſus dñm detulerūt: ſollici/
ta pilati īterrogatiōe videbāt euacuatā: tādeꝫ
ad ſolas ſe ꝑces ꝯuertūt. vñ ſeqt̄: At il. inſta.
vo. ma. poſtu. vt cru. ⁊ inua. vo. eorum.
THEO. Tertio clamāt ꝯ xpm: vt ꝑ trinā
hāc vocē: ſuā eē occiſionē xpi approbēt: quā
petendo extorſerūt. Sequit̄. n. Et pila. adiu.
fieri peti. eoꝝ: dimi. aūt eū il. q ꝓpter homi.
⁊ ſedi. miſ. fue. in car. ie. ve. tradi. volun. eo
rum. CHRY. Putabant eniꝫ hoc ſe poſ
ſe aſtruere q̄ ieſus deteri⁹ eſſet latrōe ⁊ adeo
neqꝫ: vt neqꝫ pro pietate: neqꝫ pro feſti prero
gatiua deberet liberari.

Et cum ducerent euꝫ apprehende
runt ſimonem quendam cyreneńſem
venientem de villa: ⁊ impoſuerunt illi
crucem portare poſt ieſum. Sequeba/
tur autem illum multa turba populi ⁊
mulierum: que plangebant ⁊ lamenta
bantur eum. Conuerſus autem ad il
las dixit ieſus: Filie hieruſalem nolite
flere ſuper me: ſed ſuper voſipſas flete
⁊ ſuper filios veſtros. Quoniam ecce
venient dies in quibus dicent: Beate
ſteriles ⁊ ventres qui non genuerunt:
⁊ vbera que non lactauerunt. Tunc in
cipient dicere montibus cadite ſuper
nos: ⁊ collibus operite nos. Quia ſi in
viridi ligno hec faciunt: in arido quid
fiet? Ducebantur autem ⁊ alij duo ne
q̄ cum eo: vt interficerentur.

GLO. Poſita condemnatione chriſti: cō/

uenienter agitur de eius crucifixione cum di/
citur. Et cū ducerēt eū apprehenderūt ſimo/
nem quendā cyrenēſem venientem de villa:
ꝛ impoſuerunt ei crucem portare poſt ieſum.
AVGV. de con. euan. Joannes aūt nar/
rat ꝙ ieſus baiulabat ſibi crucem. vnde intel/
ligitur ꝙ ipſe ſibi portabat crucem cuꝫ exiret
in eum qui dicitur caluarie locū: Simon autē
in itinere āgariatꝰ ē: cui data ē portanda crux
vſqꝫ ad locū: nullus enim aliorū acceptabat
crucē baiulare: eo ꝙ lignū deteſtabile putaba
tur: ꝛ ideo ſimoni cyreneo quaſi in quandam
iacturā īpoſuerūt crucem portare quā alij re/
cuſabāt. Hic adimplet illud iſaie: Cuiꝰ ꝑncipa
tus ſup humerū eiꝰ. ꝑncipatus. n. xpi ē crux
eiꝰ ꝑꝑ quā ſm apoſtolū deꝰ eū exaltauit. Et
ſicut i ſignū dignitatis alij baltheū alij mitraꝫ
portant: ſic ꝛ dn̄s crucē. Et ſi inquiras inueni/
es nō aliter in nobis regnare ieſum: niſi per
aſperitates: quo fit vt delicioſi inimici ſūt chri
ſti crucis. AMBRO. Chriſtus ergo cru/
cē baiulās: iā tropheū ſuū victor attulit. crux
ſup humeros īponitur: q2 ſiue ſimō ſiue ipſe
portauerit: ꝛ chriſtus in homine: ꝛ hō porta/
uit in chriſto. Nec diſcordāt euāgeliſtarū ſen
tentie quādo cōcordat myſteriū. Et bonus or
do nr̄i profectus eſt: vt prius crucis ſue tro/
phea ipſe erigeret: deinde martyribus trade/
ret erigendū. Nō iudeus ē q crucē portat: ſꝫ
alienigena atqꝫ peregrinus: nec precedit: ſed
ſequitur: iuxta hoc qđ ſcriptū eſt: Tollat cru/
cē ſuā ꝛ ſequatur me. BEDA. Simon aūt
obediens: cyrene heres īterpretatꝰ. vnde per
eū populi gentium deſignantꝰ: q quondā pe/
regrini ꝛ hoſpites teſtōꝝ: nūc obedi ēdo facti
ſūt dei heredes. De villa āt ſimon egrediēs:
crucē portat poſt ieſum: cū paganis ritibꝰ de/
relictis: veſtigia dn̄ice paſſiōis obedienter am
plectitur. Villa. n. grece pagos vocatꝰ: a q̄ pa
gani nomē trahūt. THEO. Vel ille tollit
crucē chriſti qui venit a villa. i. dimittit hunc
mundū ꝛ opera eius: in hieruſalem. i. in ſup
nā libertatem tendens. Ex hoc et ā non mo/
dicū ſumitꝰ documētū. Qui. n. ad modū chri/
ſti magiſter eſt: debet ipſe priꝰ tollere crucē:
ꝛ timore dei propriā carnē cōfigere: ꝛ ſic ſub
ditis ꝛ obedientibus eam īponere. Seqꝰ aūt
chriſtū ēt multitudo plebis ꝛ mulieꝝ. nā ſub/
ditur. Sequebatꝰ aūt illū multa turba populi
ꝛ mulierum q̄ plangebant ꝛ lamētabātꝰ eum.

BEDA. Multa quidem turba crucē dn̄i:
ſed non vna eadēqꝫ mēte ſequebatꝰ. Nā po/
pulus q eius mortē īpetrauerat: vt morientem
letus aſpiceret: mulieres vero vt morituꝝ
plorarent. Nō aūt iō ſolus mulierū planctus
ſequebatꝰ: q2 non etiam innumerus virorum
cetus de eius erat paſſione meſtiſſimus: ſꝫ q2
femineus quaſi cōtēptibilior ſexus liberius
poterat qđ ſenſerat oſtentare. CYRIL.
Amās ēt lachrymarū eſt ſemꝑ ſexus femine
us ꝛ mentem habēs flexibilem ad pietatem.
THEO. Per hoc etiam ſignificabatur ꝙ
multitudo magna iudeoꝝ eſſet poſt crucē itu
ra credēs in ieſum. Sed ꝛ mens īfirma que
ſignificatꝰ per feminam: ſi ſumpta cordis con
tritione per penitentiam fleat: ſequitꝰ ieſuꝫ ꝓ/
pter noſtram ſalutem afflictum. Flebant igitꝰ
mulieres per compaſſionem. Eum autē qui
vltro patitur flere non oportet: ſed magis et
applaudere: ꝛ ideo eas flere vetat. Sequitur
enim. Cōuerſus aūt ieſus ad illas dixit. Fi/
lie hieruſalē: nolite flere ſup me. BEDA.
Cuius. ſ. cita reſurrectio mortē ſoluere pōt:
cuius mors ꝛ omnē mortē ꝛ ipſum mortis
deſtructura ē auctorē. Notādū aūt cum filias
hieruſalem appellat: ꝙ nō ſole q̄ cum eo ve/
nerāt a galilea: ſed ꝛ eiuſdem vrbis ciues ei
mulieres adheſerunt. THEO. Mandat
de plorantibus eum in futura mala ꝓſpectuꝫ
ītendere: ꝛ ſuper illis flere. Sequitur eni ſu/
per vos ipſas flete ꝛ ſuper filios vr̄os. CY
RIL. Significans in futuro mulieres libe
ris eſſe orbandas: nam irruente bello in ter/
ra iudeorum cuncti ſimul peribunt magni et
parui: vnde ſequitur. Quia ecce venient di/
es in quibus dicent: beate ſteriles: ꝛ ventres
qui non genuerunt: ꝛ vbera que non lactaue/
runt. THEO. Cum enim femine crudeli
ter ſuos aſſabunt filios ꝛ venter qui produxe
rat flebiliter: iterato recipiet genitum. BE
DA. In quo dic venture a romāis obſidio
nis ꝛ captiuitatis tempus ſignificat de quibꝰ
ſupra dixerat. De pregnantibus ꝛ nutrienti
bus in illis diebus. Naturale eſt autem im/
minente captiuitate hoſtili alta vel abdita qui
bus abſcondantꝰ homines refugia querere.
Unde ſequitur: Tunc incipient mōtibus di
cere. Cadite ſuper nos. ꝛ collibꝰ: operite nos.
Refert enim ioſephus inſiſtentibus ſibi ro/
manis: certatim iudeos cauernas montiū col

lūq; petiſſe ſpeluncas. pōt etiā q̄ beatifican/
das dicit ſteriles de his itelligi q̄ vtrolibet ſe
xu ſe caſtrauerunt propter regnū celoꝝ mō
tibus collibuſq; dici. cadite ſup nos: ⁊ operi/
te nos: cū quilibet ſue fragilitatis memores i
gruente tētationū articulo: ſublimiū quorūcū
q; viroꝝ queſierunt exemplis monitis ⁊ pre
cibus defendi. Sequit̄. Quia ſi in vi. li. hec
fa. in ari. qd fiet? GREGO. xxi. mo. Se
lignum viride: ⁊ nos lignū aridū dixit: q̄r ipſe
in ſe vim diuinitatis habuit: nos vero q̄ pu/
ri homines ſumus: lignū aridū appellamur.
THEO. quaſi dicat iudeis: Si ergo i me
lignū fructiferū iugiter virens taliter ſeuie/
runt romani: quid non attentabūt erga vos?
populum dico quaſi lignū aridū priuatū qua
libet viuificante virtute. nec vllum fructū fe
rentem. BEDA. Vel quaſi oībus diceret.
Si ego qui peccatū non feci: lignum vite ap/
pellatus ſine igne paſſionis a mūdo nō exeo:
quid putas eis manere tormenti qui ſūt fru
ctibus vacui? THEO. Malā aūt opinio/
nem de domino inducere volēs diabolus etiā
latrones faciebat crucifigi cum eo. vnde ſeq̄/
tur. Ducē. autem ⁊ alij duo neq̄ cum eo vt i
terficerentur.

¶ Et poſtq̄ venerunt in locum qui
vocatur caluarie: ibi crucifixerunt eū:
⁊ latrones: vnum a dextris ⁊ alterum
a ſiniſtris.

ATHA. Vbi corruptū eſt genus huma/
num: ibi xp̄s proprium corpus expoſuit: vt
vbi ſeminata eſt corruptio: ibidem icorruptio
oriatur: ꝓpter qd̄ i loco caluarie crucifigitur.
Dicit̄ eni. Et poſtq̄ vene. in lo. q̄ vo. cal. ibi
cruci. eum. Quē locum doctores iudeorum
aiunt eſſe ſepulchrum ade. BEDA. Vel
aliter: Foris portam loca erāt in quibus trun
cabantur capita dānatorum: ⁊ caluarie. i. de/
collatorum ſumpſerunt nomen. Et ſic ꝓ oī/
um ſalute quaſi noxius: inter noxios crucifi/
gitur: vt vbi abundauit peccatum ſupabun/
det ⁊ gratia. CYRIL. Non autē ipſe vni
genitus dei filius in propria natura qua de⁹
eſt: paſſus eſt: que ſunt corporis: ſed magis i
natura terrena. Decet. n. vtrunq; de vno et
eodē filio dici: ſcilicet ⁊ nō pati diuine: ⁊ paſ
ſum eē humanitus. EVSE. Si autem ali/
ter poſt cōuerſationē cum hominibus euane/
ſcens ſubito euolaret fugiens mortē ab hoī/
bus compararetur phātaſmati: ⁊ quēadmodū
ſiquis icōbuſtibile quoddam nobis vas: ⁊ ꝑ/
ualens ignis nature vellet oſtēdere: flamme
illud traderet: ⁊ conſequenter a flamma illud
illeſum extraheret. Sic dei verbū volēs oſ/
dere inſtrumentum quo vſus eſt ad humanā
ſalutē eſſe preualens morti: mortale morti ex/
poſuit ad demōſtrandā eius naturā: deinde
poſt modicum a morte illud eripuit i ſignum
diuine virtutis. Et prima quidem cā mortis
xp̄i hec eſt. ſecunda vero diuine poteſtatis oſ/
ſio: corpus xp̄i inhabitantis. cum enim anti/
quitus deificarent hoīes cōem exitū mortis:
ſortitos: quos heroas ⁊ diuos noīabāt: docu
it illum ſolum mortuum verum deum eē fa/
tendum: quem brauia victorie morte proſtra
ta decorant. Tertia rō eſt victima pro toto ge
nere hoīū mactāda: qua oblata tota ptās de/
monum periit: ⁊ error q̄libet ē ſedatus. Eſt
⁊ alia cā ſalutifere mortis: vt diſcipuli ocula/
ta fide cōſpicerent reſurrectōem poſt mortē:
ad quā ꝓpriā ſpē erigere docebātur: vt mor
tem cōtēnentes: agonē ꝯ errores inirent ala
criter. CHRY. Non autem ſui mortē q̄
non habebat: cum ſit vita: ſed hoīū venit cō
ſumpturus ſaluator. vnde nō ꝓpria morte cor
pus depoſuit: ſed ab hoībus illatā ſuſtinuit:
ſed ⁊ ſi egrotauiſſet corpus eius: ⁊ in conſpe
ctu oīum ſolueretur: icōueniēs erat eum q̄ ſa
nare alioꝝ languores: habere propriū cor
pus affectū in languoribus: ſed ⁊ ſi abſq; aliq̄
morbo ſeorſum alicubi corpus depoſuiſſet.
ac deinde rurſus ſe offerret non crederetur ei
de reſurrectione diſſerenti: oportet eni mortē
reſurrectionem precedere. Cur ergo reſurre
ctionem palam quidem ꝑdicaret: clāculo ve/
ro moreretur: nimirū ſi latenter hec eueniſ/
ſent quod excogitarent hoīes icredulitatis ca
lumnias: quomodo pateret chriſti in mortem
victoria: niſi coram omnibus eam patiens ꝑ
incorruptionem corporis probaſſet extinctā?
Sed dices: decebat ſaltem glorioſam mortē
ſibi excogitare: vt euitaret ignominiam cru/
cis: ſed ⁊ ſi hoc feciſſet: ſuſpectum ſe rediđiſ/
ſet: quaſi non habens virtutem contra qualī/
bet mortem. Sicut ergo pugil. ꝓſternēs illū
quem hoſtes obtulerint: oſtenditur excellenti/
or omnibus: ſic omnium vita ab hoſtibus il
latam quam putabant eſſe dirā ⁊ inſanē de

teſtabilem mortē in cruce ſuſcepit: vt hac in-
terēpta dominiū mortis totaliter deſtruat: ꝓ
pter quod nō caput ei amputatur vt ioāni. ne
qꝫ ſectus eſt vt iſaias: vt corpus integrū ⁊ in
diuiſibile morti ſeruet: ⁊ nō fiat occaſio volē-
tibus eccleſiā diuidere. Volebat etiam ſub-
portare quā incurreramus maledictionē: ma-
ledictam mortem. ſ. crucis ſuſcipiendo ſm il-
lud. Maledictus homo qui pendet in ligno.
In cruce ēt expanſis manibus moritur: vt al
tera quidem manu veterē populū: altera eos
qui ſunt ex gentibus trahat: vtroſqꝫ ſibi con
iungēs. Moriēs etiā in cruce a demonibus
expiat aerem ⁊ aſcenſuꝫ nobis parat in celū.
THEO. Quia etiā per lignum mors intra
uerat: neceſſe erat vt per lignū exterminaret:
⁊ vt dn̄s per ligni dolores iniectus trāſiēs cō
futaret delectationē prouenientem ex ligno.
GREGO. niſſenus. Sed ⁊ figura crucis
a medio contactu in quattuor extrema parti-
ta: ſignificat virtutem ⁊ prouidētiā eius qui ī
ea pependit vbiqꝫ diffuſam. AVGV. de
que. no. ⁊ ve. teſtamenti. Non fruſtra etiam
tale genus mortis elegit: vt latitudinis: ⁊ alti
tudinis: ⁊ longitudinis ⁊ profunditatis: de
quibus apoſtolus loqtur magiſter exiſteret.
Nam latitudo eſt in eo ligno: quod trāſuerſū
deſuper figitur: hoc ad bona opera pertinet:
quia ibi extenduntur manus. Longitudo in
eo quod ab ipſo ligno vſqꝫ ad terram conſpi
cuum eſt. ibi. n. quodāmodo ſtatur. i. perſiſti
tur ⁊ pſeueratur quod longanimitati tribui-
tur. Altitudo ē in ea ligni pte que ab illo qḋ
trāſuerſum figitur: ſurſum verſus relinqui-
tur: hoc eſt ad caput crucifixi: qꝛ bene ſperan-
tium ſupna expectatio eſt. Iam vero illud ex
ligno qḋ fixum occultatur: vñ totū illud exur
git: ꝓfunditatem ſignificat gratuite gratie.
CHRY. Duos etiam latrones vtriqꝫ cru
cifixerunt: vt eorum ſuſpitōis fieret pticeps:
vnde ſequitur. Et latro. vnꝰ a dextris: ali. a
ſiniſtris: ſed non ita euenit: nā de illis nil dr̄.
Huius autē crux vbiqꝫ honorat: reges dia-
demata deponētes aſſumunt crucē: in purpu
ris: in diadematibus: in armis in menſa ſa-
crata vbiqꝫ terrarum crux emicat: nō talia ſūt
humana. Viuentibus. n. iſtis qui egerūt ſtrē
nue arrident ꝓpria geſta. his aūt pereuntibus
pereūt: ſed in xp̄o totum cōtrariū. Nam ante
crucē oīa meſta: vt aūt crucifixus eſt: oīa cla-
riora facta ſunt: vt noſcas non purū hominē
eſſe crucifixum. BEDA. Duo aūt latrōes
cū chriſto crucifixi: ſignificant eos qui ſub fi-
de xp̄i vel agone martyrij vel cōtinentie ar-
tioris inſtituta ſubeunt: ſed qui hec pro eter-
na gloria faciunt dexteri latronis: qui aūt hu-
mane laudis intuitu: ſiniſtri latronis actꝰ imi
tantur.

Jeſus autem dicebat: Pater di-
mitte illis. Non enim ſciunt quid faci
unt. Diuidentes vero veſtimenta eiꝰ
miſerunt ſortes: ⁊ ſtabat populus expe
ctans: ⁊ deridebant eum principes cuꝫ
eis dicentes. Alios ſaluos fecit: ſeipſuꝫ
ſaluum faciat: ſi hic eſt chriſtus dei ele-
ctus. Illudebant autem ei: ⁊ milites ac
cedentes: ⁊ acetum offerentes ei dicen-
tes. Si tu es rex iudeorū saluū te fac.

CHRY. Quia dn̄s dixerat. Orate pro ꝑ
ſequentibus vos: hoc etiam crucem aſcēdēs
fecit. vnde ſequitur: Jeſus autem di. Pater
di. illis. Non quia nō poſſet ipſe relaxare: ſꝫ
vt nos ꝓ pſequentibus orare doceret: nō ſo-
lum verbo: ſed ⁊ opere. Dicit autem: dimitte
eis: ſi penituerint. Fauet. n. penitētibꝰ ſi vel-
lent poſt tantā nequitiā reatus per fidē dilue
re. BEDA. Neqꝫ putandā eſt hic cum fru
ſtra oraſſe: ſed in eis q poſt eius paſſionē cre
diderunt: qḋ orabat impetraſſe. Notādū ſa-
ne qꝫ nō pro eis orauit q filium dei intellexe-
runt crucifigere: nec confiteri voluerūt: ſed ꝓ
eis q neſciebant quid facerēt: zelū dei hn̄tes:
ſed nō ſm ſciam. vnde ſubdit: Non. n. ſciūt
qd faciūt. GRECVS. Permanētes ve
ro poſt crucē in infidelitate nullus per igno-
rantiā iuuari putabit dignis miraculis ſono-
ra voce cum predicantibus eē deum. AM-
BRO. Refert ergo conſiderare qualis cru
cem aſcendat: nōdū. n. video: talis ergo aſcē
dat: q ſeculū vincere parat: vt ſeculi adiumen
ta n̄ q̄rat: victꝰ ē āt adā q veſtimēta q̄ſiuit: vi-
cit ille q tegumēta depoſuit: ⁊ talis aſcēdit: q̄
les nos auctore deo natura formauit: talis in
paradiſo pmus hō habitauerat: talis ī paradi
ſo homo ſecundus intrauit: Pulchre autem
aſcenſurus crucem regalia veſtimenta depo
ſuit: vt ſcias quaſi hominē paſſum eſſe: non

quaſi deum regem: τ ſi vtrunq₃ chriſtus.
ATHA. Qui etiam cunctas conditiones
noſtras cauſa noſtri ſuſcepit: induit veſtimē
ta noſtra ſigna mortificationis ade: vt exuat il
la τ horum vicem induāt nos vitam τ incorru-
ptionem. Sequitur: Diuidentes vero veſti
menta eius: miſerūt ſortes. THEO. For
ſitan.n. plures eorum egebant: vel forte ma-
gis ad opprobrium hoc faciebant: τ ex qua-
dam laſciuia: quid.n. precioſum inueniebant
in veſtibus? BEDA. In ſorte autē dicitur
gratia dei commendata eſt: quia cū ſors mit-
titur non perſone cuiuſq₃ vel meritis: ſed oc
culto dei iudicio ceditur. AVGV. de con.
euan. Hoc quidem breuiter dictum eſt a tri-
bus euangeliſtis. Joānes diſtinctius hoc ex-
plicat: quēadmodū hoc geſtū ſit. THEO.
Deludentes igitur hoc agebant. Nam vbi
principes ſubſannabant quid dicere oportet
de vulgo? Sequitur.n. Et ſtabat populus q
.ſ. petierat eum crucifigi. Spectans.ſ. finē.
Et deridebant eum principes cū eis. AV
GV. de conſen. euan. Qꝛ principes dixit
nec addidit Sacerdotum: omnes ꝑmates ge
nerali nomine complexus eſt: vt ibi poſſent
itelligi ſcribe τ ſeniores. BEDA. Qui eti
ā nolentes confitentur qꝫ alios ſaluos fecit.
Sequitur.n. dicentes. Alios ſaluos fecit: ſe
ipſum ſaluum faciat. ſi hic eſt chriſtus dei ele
ctus. ATHA. Dominus autem vere ſal-
uator non ſaluando ſeipſum: ſed creaturam
liberando volebat cognoſci ſaluator. Neq₃
.n. medicus qꝛ ſibi medetur: medicus eſſe co
gnoſcitur: niſi erga languidos artē probet:
ſic dominus ſaluator exiſtēs: non hēat opꝰ ſa
lutis: neq₃ deſcēdēdo de cruce volebat cogno
ſci ſaluator ſed morando. multo nāq₃ maio-
rem ſalutem mors ſaluatoris affert homini-
bus q̄ deſcenſus de cruce. GRECVS.
Videns autem diabolus nullum eſſe ſibi de
fenſaculum titubabat: τ quaſi aliud non va-
lens tentauit: vlterius propinari ſaluatori ace
tum ad bibendum. Sequitur.n. Illudebant
autem ei τ milites accedentes: acetum offerē
tes illi. quod contra ſeipſum facere diabolus
ignorabat. Nam amaritudinem ire ex preua
ricatione legis factam qua cunctos detinebat
ſaluatori prebebat: quam ille ſumens conſu-
mebat: vt vice aceti vinum det nobis in po-
tū: quod ſapientia miſcuit. THEO. Ob
tulerunt autem milites chriſto acetū quaſi re
gi ſubminiſtrantes: Sequitur.n. Dicentes.
Si tu es rex iudeorum ſaluum te fac. BE-
DA. Et notandum qꝫ iudei vocabulū chri
ſti ſcripture ſibi auctoritate creditum blaſphe
mantes irrident. Milites vero vtpote ſcri-
pturarum neſcij non chriſto ſed regi iudeorū
inſultant.

¶ Erat autem τ ſuperſcriptio ſcri-
pta ſuper eum litteris grecis τ lati-
nis τ hebraicis: hic eſt rex iudeorum.
Unus autem de his qui pendebant
latronibus blaſphemabat eum dicens.
Si tu es chriſtus: ſaluum fac temet-
ipſum τ nos. Reſpondens autem al
ter increpabat eum dicens. Neq₃ tu
times deum: qui in eadem damnatiōe
es. Et nos quidem iuſte: nam digna fa
ctis recipimus. Hic vero nihil mali
geſſit. Et dicebat ad ieſum. Domine
memento mei cum veneris in regnum
tuum. Et dixit illi ieſus. Amen dico
tibi: hodie mecum eris in paradiſo.

THEO. Aliā attēde ſagacitatē demonis
agitatā in xp̄m: triplici.n. litterarū figura pro-
mulgabat accuſationē ieſu: ne.ſ. quēq₃ trāſe
untiū lateat qꝫ ob hoc ſuſpenſus fuerat: qꝛ ſe
regē faciebat. Dr̄.n. erat aūt τ ſuprāſcriptio
ſcripta ſup illum litteris grecis: latinis: τ he
braicis. Hic ē rex iudeorū: p qđ ſignificabat
potētiſſimas gētiū: quales erāt romani: pru-
dētiſſimas: quales greci: maxime deū colētes
quale fuit iudeorū genꝰ: ſubijci debere imꝑio
xp̄i. AMBRO. Merito aūt ſupra crucē
ponit̄ titulus: qꝛ nō humani corporis: ſꝫ diui
ne ꝑtātis ē regnū qđ hꝫ xp̄s. Lego titulū re-
gis iudeorū cū lego. Regnū meū nō ē de hoc
mūdo. Lego cām xp̄i ſup caput eiꝰ ſcriptam
cū lego: Et deꝰ erat v̄bū: caput.n. xp̄i: deꝰ.
CYRIL. Alter āt latronū eadē cū iudeis
eructuabat. Seqꝛ.n. Vnꝰ aūt de his q pēde
bāt latronibꝰ blaſphemabat eū dicēs: Si tu
es xp̄s: ſaluū fac teipm̄ τ nos. Alter v̄o re-
frenabat voces ipſiꝰ. Seqꝛ.n. Rn̄dēs autē
alter icrepabat eū dicēs. Neq₃ tu times deū:
qꝛ i eadē dn̄atiōe es. Sꝫ τ ꝑpriū reatū cōfeſ-
ſus ē ſubdēs. Et nos qdē iuſte: nā digna fa.

eris recipim⁹. CHRY. Hic fungit̃ vice iudicis cōdēnat⁹ ⁊ icipit de veritate cēſere q corā pilato poſt multa tormēta cōfeſſus ē ſcelera. Quia aliud ē homo cēſor quē latent intima: ⁊ aliud de⁹ q mētes penetrat. Et ibi qdē poſt cōfeſſionē pena ſubſeqt̃: hic aūt cōfeſſio fit ad ſalutē: ſʒ ⁊ xp̄m ꝓnūciat inocētē cū ſubdit: Hic ꝟo nihil mali fecit. q. d. Nouā vid͛ iniuriā: honeſtatē dānari cū ſcelere. Nos viuētes occidim⁹: hic mortuos ſuſcitauit: nos aliena ſumus furati: hic ⁊ ſua iubet tribuere. Beat⁹ igit̃ latro aſtātes docebat talia diſſerēs: qb⁹ alter̄ icrepabat. Sed vt videt extinctos audit⁹ aſtantiū: redit ꝯñter ad eū q nouit precordia. Sequit̃. n. Et dicebat ad ieſum. Dn̄e memēto mei cū veneris i regnū tuū. Crucifixum aſpicis: ⁊ dn̄m ꝓfiteris. ꝯdēnati vides figurā: ⁊ regis p̄dicas dignitatē. Mille malis ībut⁹: poſtulas iuſtitie fontē reminiſci tue negcie: ſʒ dices: video qdē appens obprobrium: ſʒ itueor latēs regnum. ⁊ tu auertis mea publica ſcelera: ⁊ acceptas fidē itentōis occulte: Diſcipulū ꝟitatis vſurpauit negcia: diſcipulū negcie nō cōmutabit veritas. GREGO. xviij. mo. In cruce claui man⁹ ei⁹ pedeſqʒ ligauerāt: nihilqʒ a penis i eo liber̄ niſi cor ⁊ lingua remāſerūt. Inſpirāte deo totū illud ei obtulit: qđ i ſe liber̄ iuenit. vt iuxta h͛ qđ ſcriptū ē: Corde crederet ad iuſtitiam: ore cōfiteret̃ ad ſalutem. Tres aūt virtutes quas apoſtolus memorat: ſubito replet⁹ grā: ⁊ accepit latro: ⁊ ſuauit i cruce. Fidē nāqʒ habuit: q regnatur̄ deū credidit: quē ſecū parit̃ moriētē vidit: ſpē habuit: q regni ei⁹ aditum poſtulauit: q charitatē quoqʒ i morte ſua viuacit̃ tenuit: q fratrē ⁊ collatronē ꝓ ſili ſcelere moriētē d͛ iniqtate ſua redarguit. AMBRO. Pulcherrimū aūt datur affectande conuerſionis exemplū q̄ tam cito latroni venia relaxatur. Cito ignoſcit dn̄s: q: cito ille conuertit̃ ⁊ vberior eſt gratia q̄ʒ precatio. ſemper enim domin⁹ plus tribuit q̄ʒ rogatur: ille rogabat vt memor ſui eſſet. De domino autem ſequitur. Et dixit illi ieſus: Amen dico tibi: hodie mecum eris in paradiſo. Vita eſt enim eſſe cum chriſto: ⁊ vbi chriſtus: ibi regnum.

THEO. Et quemadmoduʒ quiſqʒ rex victorioſus rediens ex triumpho optima predarum fert ſecum: ſic ⁊ dominus predatus portionem diabolicarum predarum ſcilicet latronem ducit ſecum in paradiſum. CHRY. Erat ergo videre ſaluatorem in medio latronum: trutinam iuſticie. trutinātem fidem ⁊ infidelitatē. Expulit diabolus de paradiſo adā chriſtus latronem inpulit ante totum orbem ⁊ ante apoſtolos. nudo verbo ſola fide in paradiſum introiuit. ne quis poſt errores introitum deſperaret. Attende celeritatem a cruce in celos: a condemnatione in paradiſum: vt noueris non ad beniuolentiam illius: ſed ad clementiam dominum totum feciſſe. Si autem iam facta eſt bonorum retributio: nunquid ſuperuacua erit reſurrectio? Si enim introduxit latronem in paradiſum: corpus autem eius corruptum remanſit foris: liquet nō eſſe reſurrectionem corporuʒ: hec dicunt illi. Sed caro que fuit laborum particeps: nunquid priuabitur premijs? Audi Paulum dicenteʒ. Oportet corruptibile hoc incorruptionem induere: Sed ſi dominus pollicitus eſt regnum celorum: introduxit autem latroneʒ in paradiſum: nondum ei retribuit premia. Sed dicunt nomine paradiſi regnum celorū nominauit: vſitato nomine vtens dum alloqueretur latronem qui nihil audiuerat de arduis documentis. Quidam autem non ſic legunt. Hodie mecum eris in paradiſo. ſʒ ſic: Dico tibi hodie: ⁊ conſequenter: Mecū eris in paradiſo. Sed adhuc euidentiorem ſolutionem ſubiungemus. nam medicꝭ cum vident aliquem deſperatum: dicunt iam mortuus eſt. Sic ⁊ latro quoniam non amplius timebatur eius regreſſus ad perditionem: dicitur paradiſum introiſſe. THEO. Hoc tamen eſt verius omnibus: q̄ quāuis omnia promiſſa ſortiti ſunt: ⁊ latro ⁊ alij ſancti: ne ſine nobis conſumeretur: vt dicitur in epiſtola ad hebreos. ſunt tamen in regno celorum ⁊ in paradiſo. GREGO. niſſenus. Hic iterum oportet diſcutere quomodo latro cenſeatur dignus paradiſo cuʒ ſanctis flammea framea prohibeat introitum. Sed attende q̄ ſermo diuinus eam verſatilem dicit vt indignis quidem obuiet: dignis vero liberuʒ ad vitā patefaciat adituʒ. GRE. xij. mo. Vel illa rumphea flammea verſatilis dicitur: pro eo q̄ ſciſſet quandoqʒ venire tempus vt etiaʒ remoueri debuiſſet: quando ſcilicet veniret q ſue incarnatōis myſterio paradiſi nobis iter aperiret. AMBRO. Sed ⁊ illud ſoluen

dum eſt. quia alij ſcilicet mattheus ⁊ marcus
duos ꝯuitiantes inducunt latrones: iſte vnū
conuitiantem: vnum regnantē: fortaſſe ⁊ iſte
prius conuitiatus eſt: ſed repente conuerſus
eſt. Potuit etiam de vno pluraliter dici: ſicut
eſt illud: In caprinis pellibus ambulabant:
Secti ſunt: cum ſolus helias melotidem ha-
buiſſe: Iſaias ſectus eſſe doceatur. Myſtice
autem duo latrones populos peccatores ſi-
gnificant per baptiſmum crucifigendos eſſe
cum chriſto: quorum diſſenſio diuerſitateꝫ pa
riter credentium ſignificat. BEDA. Qui-
cunqꝫ enim baptizati ſumus in chriſto ieſu: i
morte ipſius baptizati ſumus: per baptiſmuꝫ
autem cum peccatores eſſemus abluimur: ſꝫ
alij dum deum in carne paſſum laudant coro
nantur: alij dum aut fidem aut opera baptiſ
mi habere renuuerunt: dono quod accepe-
re priuantur.

¶ Erat autem fere hora ſexta: ⁊ tene-
bre facte ſunt in vniuerſa terra vſqꝫ in
horam nonam. Et obſcuratus eſt ſol:
⁊ velum templi ſciſſum eſt mediuꝫ: Et
clamās voce magna ieſus ait. Pater:
in manus tuas commendo ſpirituꝫ me
um. Et hec dicens expirauit.

CYRIL. Poſtqꝫ cruci tradiderūt domi-
num omnium: mundi machina lugebat pro-
prium dominum: ⁊ obtenebrata eſt lux i me-
ridie ſm amos. vnde dicitur. Erat autem fe
re hora ſexta: ⁊ tenebre facte ſunt in vniuerſa
terra vſqꝫ in horam nonam. Quod erat ma-
nifeſtum indicium ꝙ forent paſſure caliginē
crucifigentium anime. AVGV. de con.
euangeliſtarum. Hoc autē quod de tenebris
dictum eſt: etiam alij duo mattheus ⁊ marc⁹
conteſtantur: Addit autem lucas: Vnde fa-
cte ſunt tenebre: cum ſubdit: Et obſcuratus ē
ſol. AVGV. tertio de ciuitate dei. Quam
ſolis obſcurationem non canonico curſu ſi-
derum accidiſſe ſatis oſtendit: ꝙ tunc erat pa
ſca iudeoruꝫ: quod plena luna ſolenniter agi
tur. Regularis auteꝫ ſolis defectio: non niſi
fine lune contingit. DIO. ad polycarpum.
Apud heliopolim eniꝫ tunc preſentes inopi
nabiliter ſoli lunam incidentem videbamus.
non. n. erat cōueniens tempus: ⁊ rurſus ip-
ſam a nona hora vſqꝫ ad veſperam ad ſolis
diametrum ſupernaturaliter reſtitutam. Ecli-
pſim etiam illam ex oriente vidimus inchoa-
tam ⁊ vſqꝫ ad ſolarem terminum venienteꝫ:
poſtea regredientem rurſus ex eodem nō de
fectum ⁊ repurgationem: ſed econtrario ſm
diametrum factam. talia ſunt eius temporis
ſupernaturalia: ⁊ ſoli chriſto qui eſt omnium
cauſa poſſibilia. GRECVS. Hoc igit
prodigium factum eſt: vt pateret ꝙ qui mor-
tem ſuſceperat: gubernator eſſet totius crea-
ture. AMBRO. Sol etiam occidit ſacri-
legis. vt funeſti ſpectaculum ſceleris obum-
braret: tenebre effuſe ſunt oculis perfidorum
vt fidei lumē reſurgeret. BEDA. Volēs
autem lucas miraculum miraculo adiungere
ſubiungit: Et velum templi ſciſſum eſt medi
um. Hoc expirante domino factum eſt: ſicut
mattheus ⁊ marcus conteſtantur: ſed lucas
preoccupādo narrauit. THEO. Per hoc
autem dominus oſtendebat: ꝙ non erunt vl
terius ſanctaſanctorum inacceſſibilia: ſed tra
dita in manus romanorum inquinarentur ⁊
eorum aditus pateret. AMBRO. Velū
etiam ſcinditur: quo duorum populorum di-
uiſio ſynagoge prophanatio declarat. Scin-
ditur velum vetus: vt eccleſia noua fidei ſue
vela ſuſpendat. Synagoge velamen ſuſpen
ditur: vt religiōis interna myſteria reuelata:
mentis cernamus intuitu. THEO. Per
hoc etiam oſtenditur ꝙ veluꝫ quod ſequeſtra
bat nos a ſacris que ſunt i celo diſrumpitur:
ideſt dei inimicitia ⁊ peccati. AMBRO.
Deinde etiam vbi aſſumpte mortalitatis im-
pletum eſt omne myſteriuꝫ ⁊ immortalitatis
ſola remāſit. vnde ſequitur: Et clamans vo
ce magna ait ieſus: Pater: i manus tuas cō
mendo ſpiritum meum. BEDA. Patreꝫ
inuocando filium dei ſe eſſe declarat: ſpirituꝫ
vero commendando: non defectum ſue vir-
tutis: ſed confidentiam eiuſdem cuꝫ patre po
teſtatis inſinuat. AMBRO. Caro mori-
tur vt reſurgat ſpiritus. Patri commenda-
tur: vt celeſtia quoqꝫ ab iniqtatis vinculo ſol
uerentur: ⁊ pax fieret in celo: quaꝫ terrena ſe
querentur. CYRIL. Hec auteꝫ vox edo
cet ꝙ anime ſanctorum non deinceps in īfer
no clauduntur vt prius: ſed apud deuꝫ ſunt:
huius rei facto chriſto principio. ATHA.
Commendat enim patri ꝑ ſe vniuerſos mor
tales in ſe viuificatos: nam ſumus membra

eius: ſm illud apoſtoli ad galath: O ēs vnū eſtis in chriſto. GREGO. niſſenus: Decet autem querere qualiter in eodem tempore dominus tripartitur ſeipſum in viſcera terre: vt dixerat phariſeis: In paradiſum dei: vt dixit latroni: in manus paternas vt nunc dicitur. Sed recte conſiderantibus hoc nec queſtione dignū videtur: naʒ q̄ vbiq̄ȝ eſt per diuinam potentiā quolibet loco adeſt. AMBRO. Commendatur ergo patri ſpirit⁹: ſed cum ſit in ſuperioribus: illuminat ⁊ inferna: vt vniuerſa redimantur: ⁊ enim chriſtus omnia ⁊ in chriſto omnia. GREGO. niſenus. Alia ſolutio eſt q̄ tempore paſſionis neutram partem humanitatis ſemel vnita diuinitas dimiſit: ſed animam de corpore ſponte diſiunxit: ſe tamen in vtroq̄ȝ permanenteʒ oſtendit. nam per corpus in quo mortem ſuſcepit: confutauit mortis potentiam: per animam vero latroni parauit introitum paradiſi. Dicit autem Iſaias de ſuperna hieruſalē: que a paradiſo non eſt alia: Sup manus meas depinxi menia tua. vnde palam eſt q̄ xriſtēs in paradiſo manus patris inhabitabat. DAMA. Uel expreſſius loquendo in ſepulchro erat ſm corpus: in inferno ſm animam: ſed ſicut deus ⁊ in paradiſo cum latrone: ⁊ in throno erat cuʒ patre ⁊ ſpirituſancto. THEO. Clamās vero alta voce expirat: quia inerat ei poteſtas ponendi animaʒ ſuā: ⁊ eam reſumendi. vnde ſequitur: Et hoc dicens expirauit. AMBRO. q. d. Tradidit ſpirituʒ quia non inuitus amiſit. quod. n. emittitur: voluntarium eſt. quod amittitur neceſſarium.

¶ Uidens autem centurio quod factum fuerat: glorificauit deum dicens: Uere hic homo iuſt⁹ erat. Et omnis turba eorum qui ſimul aderant ad ſpectaculum iſtud: ⁊ videbant que fiebāt: percutientes pectora ſua reuertebātur. Stabant auteʒ omnes noti eius a longe: ⁊ mulieres que ſecute eum erāt a galilea hec videntes.

AUGU. quarto de trinitate. Cum poſt illam vocem continuo tradidit ſpiritū: hoc maxime qui aderant ſunt mirati. longa. n. morte cruciabātur ligno ſuſpenſi. vnde dicitur: Uidens autem centurio quod factuʒ fuerat: glorificauit deuʒ dicens: Uere hic homo iuſtus erat. AUGU. de conſen. euangeli. Non eſt autem contrarium q̄ mattheus viſo terremotu: dicit admiratum centurionem: cum lucas dicat hoc eum admiratum fuiſſe q̄ emiſſa illa voce expiraſſet: oſtendens quam poteſtatem habuit quando moreretur. In eo autem quod mattheus dixit: non ſoluʒ viſo terremotu: ſed addidit ⁊ his que fiebāt integruʒ locum fuiſſe demonſtrauit luce: vt diceret ipſum domini mortem fuiſſe miratum. Qd autem lucas etiam ipſe dixit: Uidens autem cēturio quod factum erat: in eo genere incluſit omnia que facta erant: in illa hora mirabiliter tanq̄ȝ vnum mirabile factum commemorās: cuius quaſi membra ⁊ partes erāt omnia illa miracula. Quod autem alius dixit centurionem dixiſſe. Uere filius dei erat iſte: Lucas autem ait q̄ iuſtus erat: putari poteſt diuerſum: ſʒ vel vtrunq̄ȝ dictū a centurione debemus intelligere: ⁊ aliud illum: ⁊ aliud iſtum commemoraſſe: vel fortaſſe lucam exprimere voluiſſe ſententiaʒ centurionis: quomodo dixerit ieſum filium dei. forte. n. non eum vnigenitum equalem patri centurio intellexerat: Sed ideo filium dei dixerat: quia iuſtum crediderat ſicut multi iuſti dicti ſunt filij dei. Iā vero quia mattheus addidit eos qui cum centurione erant: lucas vero hoc tacuit nō eſt cōtrariū: cum alius dicit quod alius tacet: ⁊ mattheus dixit. Timuerunt valde. lucas autem non dixit. Timuit. ſed glorificauit deum: q̄s non intelligat deum timendo glorificaſſe? THEOPHI. Nunc autem videtur effectum ſortiri quod dominus dixerat. Cū exaltatus fuero: omnia ad me traham. Exaltat⁹ nanq̄ȝ in cruce attraxit latronem ⁊ centurionem: ſed ⁊ quoſdam iudeorum de quibus ſequitur. Et omnis turba eorum qui ſimul aderant ad ſpectaculum iſtud: ⁊ videbant que fiebant percutientes pectora ſua reuertebantur. BEDA. Quod percutiebant pectora: quia penitentie ⁊ luctus indicium eſt: poteſt dupliciter ītelligi. ſiue. n. eū cuius vitā dilexerūt iniuſte occiſum dolebāt: ſiue cui⁹ mortē ſe ipetraſſe meminerāt: hūc ī morte amplius glorificatū tremebāt. Notādū aūt q̄ gētiles deū timētes: apte ꝯfeſſiōis voce glorificant: iudei percutientes ſolum pectora: ſilentes domum

redeunt. AMBRO. O duriora ſaxis pectora iudeorū. Iudex arguit: credit miniſter: proditor ſcelus ſuū morte cōdēnat: elementa fugiūt: terra cōcutitur: monumēta reſerant: iudeorū tamē imobilis duritia manet orbe cōcuſſo. BEDA. Unde merito p centurionē fides eccleſie deſignat: que dei filium tacente ſynagoga cōfirmat. Implet aūt qđ dn̄s patri cōqueritur dicens. Elongaſti a me amicū ꝛ proximum: ꝛ notos meos a miſeria. vnde ſequitur. Stabant autem omnes noti eiꝰ a longe. THEO. Sed feminarū genus olī maledictum: manet ꝛ videt hec omnia. Sequit enim: Et mulieres que ſecute erant euz a galilea hec videntes. Et ſic prime refocillantur iuſtificationes vt benedictione a paſſione ꝓfluente ſicut ꝛ reſurrectione.

¶ Et ecce vir nomie ioſeph qui erat decurio vir bonus ꝛ iuſtus: hic non cōſenſerat conſilio ꝛ actibus eoꝝ: ab arimathia ciuitate iudee: qui expectabat et ipſe regnū dei. Hic acceſſit ad pilatuz. ꝛ petijt corpus ieſu: ꝛ depoſitum inuoluit i ſyndone: ꝛ poſuit euz in monumēto exciſo in quo nondum quiſꝙ poſitꝰ fuerat. Et dies erat paraſceues ꝛ ſabbatū illuceſcebat. Subſecute autez mulieres que cum eo venerant de galilea viderunt monumentum: ꝛ quēadmodum poſitum erat corpus eius: et reuertentes parauerunt aromata et vnguēta et ſabbato quidem ſiluerunt ſecunduz mandatum.

GRECVS. Fuerat quādoqꝫ ioſeph occultus chriſti diſcipulus deniqꝫ vinculū timoris rumpens feruentior factus dominicū corpus turpiter pēdēs a ligno depoſuit: comparans precioſam margaritam verborū modeſtia. vnde dicitur. Et ecce vir nomine ioſeph qui erat decurio. BEDA. Decurio vocat ꝙ ſit de ordine curie ꝛ officia curie adminiſtret: qui etiā curialis a procurando munera ciuilia ſolet appellari. Magne ergo ioſeph dignitatis apud ſeculū ſed maioris apud deū meriti fuiſſe laudatur. vnde ſeqtur: Vir bonus ꝛ iuſtus hic nō conſen. cōſi. ꝛ acti. eorū: ab arimathia ciuitate iudee. Arimathia ipſa ē ramatha ciuitas helcane ꝛ ſamuelis. AVGV. de con. euan. Dicit aūt ioānes ꝙ erat diſcipulus ieſu. vnde ꝛ hic ſubditur: Qui expecta. ꝛ ipſe regnū dei. Merito aūt monet: Cur ille q propter timorem occultus erat diſcipulus: auſus ſit petere corpus eius: quod nullus eorum qui eum palam ſequebātur auderet. Sequitur. n. Hic acceſſit ad pilatuz: ꝛ petijt corpus ieſu. Sed intelligendum ē iſtū fiducia dignitatis hoc feciſſe qua preditus poterat familiariter intrare ad pilatum. In extremo autem illo officio funeri exhibendo minꝰ videtur curaſſe de iudeis: ꝗuis ſoleret i domino audiendo eorum inimicitias deuitare. BEDA. Sic igitur per iuſticiam meritorū ſepeliendo corpori dominico dignus fuit ꝑ nobilitatem potentie ſecularis illud impetrare. vnde ſequitur: Et depoſitum inuoluit in ſyndone. Ex ſimplici ſepultura domini ambitio diuitum condemnatur: qui nec in tumulis quidē poſſint carere diuitijs. ATHA. Enormiter etiam agunt qui condiunt corpora mortuoꝝ ꝛ ea nō ſepeliunt etiam ſi ſancta ſint: quid enim ſanctius aut maiꝰ domini corpore: quod tamen in monumento poſitū eſt: donec die tertia reſurreret. Sequit. n. Et poſuit eum in monumento exciſo. BEDA. Scilicet de petra ne ſi ex multis lapidibꝰ edificatum eēt: poſt reſurrectionē ſuffoſſis tumuli fundamentis ablatus furto diceretur. In nouo ēt ponitur monumēto. Nā ſeqtur: In quo nondū qſꝙ poſitus fuerat: ne poſt reſurrectionē ceteris corporibus remanētibꝰ: ſurrexiſſe alius ſuſpicaret: qꝛ vero ſexta die hō factus ē: recte dn̄s ſexta die crucifixus humane reparatōis ipleuit arcanuz. vñ ſequit: Et erat dies paraſceues: qđ ꝑparatio īterpretat: quo nomine ſextā feriam appellabant: qa ea die. que i ſabbatū forēt neceſſaria ꝑparabāt: qꝛ Deo ſeptimo die requieuit conditor ab opere ſuo: Sabbato dn̄s i ſepulchro requieuit. vnde ſequitur. Et ſabba. illuceſcebat. Supra aūt legimus: quia ſtabāt omnes noti eius a longe: ꝛ mulieres que ſecute erant euz. his ergo notis ieſu poſt depoſituz eius cadauer ad ſua remeātibus: ſole mulieres q̄ artius amabant funꝰ ſubſecute: ꝙ poneret īſpicere cupiebāt. Sequitur enim: Subſecute autē mulieres q̄ cū ipſo venerāt de galilea viderūt monumē-

nū: ⁊ quēadmodum poſi. erat coꝛ. ei⁹. vt. ſ. ei
tpe congruo munus poſſent ſue deuotionis
offerre. THEO. Necq̄ȝ tamen fidem debi
tam adhuc habebant: ſed quaſi puro homini
aromata ⁊ vnguenta parabant moꝛe iudeoꝝ
qui talia exhibebāt defunctis. vnde ſequitur.
Et reuer. parauc. aroma. ⁊ vnguenta. BE/
DA. Sepulto enim domino q̄ȝdiu licebat
operari. i. vſq̄ȝ ad ſolis occaſum vnguentis
p̄parandis erant occupate. Mandatuȝ aūt
erat: vt ſabbati ſilentium. i. quies a veſpera
vſq̄ȝ ad veſperam ſeruaret̄. Sequitur. n. Et
ſabbato quidem ſiluerunt ſm mādatū. AM
BRO. Myſtice aūt iuſtus chꝛiſti coꝛpus
ſepelit. Talis eſt. n. chꝛiſti ſepultura q̄ frau/
dem iniquitateq̄ȝ non habeat. Merito auteȝ
mattheus hunc diuitē dixit. ſuſcipiēdo. n. di/
uitem neſciuit fidei paupertatem. iuſtus coꝛ/
pus chꝛiſti operit ſyndone. veſti ⁊ tu domini
coꝛpus gloꝛia ſua: vt ⁊ ipſe ſis iuſt⁹: ⁊ ſi moꝛ
tuum credis: operi tamen diuinitatis plenitu
dine ſue: ſed ⁊ veſtitur eccleſia innocētie gra
tia. BEDA. Ille etiam in ſyndone munda
inuoluit ieſum qui pura mente eum ſuſcepe/
rit. AMBRO. Nec ocioſe alius euange/
liſta monumentum nouum dixit: alius mo/
numentum ioſeph. ⁊ enim tumulus his pa/
ratur qui ſub lege ſunt moꝛtis. victoꝛ moꝛtis
tumulum ſuum non habet. Que enim com/
municatio tumulo ⁊ deo: ſolus enim tumu/
lo includitur: q̄ moꝛs chꝛiſti ⁊ ſi ſit cōis ſm
naturā: ſpālis eſt ſm virtutem. Bene auteȝ
xps in monumento conditur iuſti: vt iuſtitie
habitatione requieſcat. monumentum enim
hoc in duritie gentilis petra iuſtus excidit pe
netrali verbi vt pretēderet in nationibus vir
tus chꝛiſti: cui pulcherrime amotus eſt lapis.
Quicunq̄ȝ in ſe bene humauerit chꝛiſtum: di
ligenter cuſtodiat ne eum perdat: ne ve perfi
die ſit ingreſſus. BEDA. Qd autem do/
minus ſexta die crucifigitur: ſeptima i. ſepul/
chꝛo quieſcit: ſignificat q̄ in ſexta mundi eta/
te nos pꝛo domino pati: ⁊ velut mundo cru/
cifigi neceſſe eſt. in ſeptima vero ideſt p⁹ moꝛ
tem coꝛpoꝛa quidem in tumulis: anime vero
cum domino requieſcunt: vſq̄ȝ huc ⁊ mulie/
res ſancte. i. anime humiles dilectione feruē
tes paſſioni chꝛiſti diligenter obſequuntur. ⁊
ſi foꝛte valeāt imitari: ſedula curioſitate quo
oꝛdine ſit eadem paſſio completa perpendūt
qua lecta: audita: recoꝛdata: mox ad paranda
ſe opera virtutum quibus chꝛiſtus delectetur
conuertunt: vt futura pꝛeſentis vite paraſce/
ue ⁊ requie beata: tempoꝛe reſurrectionis oc
currere chꝛiſto valeant cum aromatibus ſpiri
talium actionum.

Feria. v. in cena domini. Joannis
. xiij. cap.

ANte diem feſtuȝ paſce ſci
ens ieſus quia venit hoꝛa
eius vt trāſeat ex hoc mū
do ad patrem: cum dile/
xiſſet ſuos qui erāt in mū
do in finem dilexit eos. Et cena facta
cum diabolus iaȝ miſiſſet in coꝛ vt tra
deret euȝ iudas ſimonis ſcariothis: ſci
ens quia omnia dedit ei pater in ma/
nus: ⁊ quia a deo exiuit ⁊ ad deum va/
dit: ſurgit a cena ⁊ ponit veſtimēta ſua:
⁊ cum accepiſſet lintheum pꝛecinxit ſe.
Deinde miſit aquam in peluiȝ ⁊ cepit
lauare pedes diſcipuloꝝ: ⁊ extergere
lintheo quo erat pꝛecinctus.
THEO. Q: dn̄s trāſmigraturus erat de
pn̄ti ſeculo: explicat qualē erga ſuos amicitiā
gereret. vn̄ dr̄. Ante di. fe. paſ. ſci. ie. q̄ ve.
ho. ei⁹ vt trā. ex hoc mūdo ad pa. cū dilex. ſu.
q erāt i mū. i fi. di. eos. BEDA. Plurias
ſiqdē feſtiuitates iudei hēbāt: ſȝ apud eos in
ſigniōꝛ atq̄ȝ celebrioꝛ erat paſce feſtiuitas: pp
qd ſignāter dicit: Añ diē feſtū paſce. AV/
GV. Paſca nō ſicut qdā exiſtimāt grecuȝ
nomē ē: ſȝ hebreū. oppoꝛtuniſſime tn̄ occurrit
i hoc noie q̄dā cōgruētia vtrarūq̄ȝ linguarū:
q:. n. pati grece paſchin dr̄: ideo paſca paſſio
putata ē: vel hoc nomē a paſſiōe ſit appellatū
in ſua vero lingua hoc ē i hebrea paſca trāſi/
tus dr̄: ꝓpterea q̄ tunc ꝑmū paſca celebrauit
ppl̄s dei qn̄ ex egypto fugiētes: rubꝝ mar̄
trāſierūt. nūc ergo figura illa ꝓphetica in ve
ritate cōpleta ē: cū ſicut ouis ad imolādū du/
citur chꝛiſtus: cuius ſanguine illinitis poſti/
bus noſtris. i. cui⁹ ſigno crucis ſignatis frō
tibus noſtris a perditione huius ſeculi: tanq̄ȝ

a captiuitate egyptiaca liberamur: ⁊ agimus
ſaluberrimum tranſitum: cuz de diabolo trã
ſimus ad chriſtum ⁊ ab iſto iſtabili ſeculo: ad
eius fundatiſſimum regnum. Hoc itaqꝫ no
men. i. paſca velut interpretans nobis euan/
geliſta dicit: Sciens quia venit hora eius vt
tranſeat ex hoc mundo ad patrem. Ecce pa/
ſca, ecce tranſitus. CHRY. Non ſoluz au
tem tunc ſciens ſed olim. Tranſitum autem
eius mortem vocat. Relicturus autem diſci/
pulos maiorem eis demonſtrauit amorem: ⁊
hoc eſt quod dicit: Cum dilexiſſet ſuos q erãt
in mundo in finem dilexit eos. hoc eſt nihil d
reliquit eorum que euz qui valde amat decẽs
eſt facere: non autem a principio hoc fecit: ſ3
maiora poſtea adiecit: vt eorum augeat fami/
liaritatem: ⁊ multam eis prepararet conſolatio/
nem: ad ea que ſuperuentura erant: ſuos au/
tem eos vocat ſm familiaritatis rationem: qꝛ
⁊ alios ſuos dicit ſm conditionis rationem.
vt cuz dicitur. Sui eũ non receperunt. addit au
tem: qui erant in mundo. qꝛ ſui erant etiam d
functi vt abraam iſaac ⁊ iacob. ſed in mundo
non erant. Hos ergo ſuos qui erant in mũ/
do manſit amans continue: ⁊ tandem perfe/
ctam amicitiam circa eos oſtendit. ⁊ hoc eſt.
In finem dilexit eos. AVGV. Vel aliter
In finem dilexit eos: vt ⁊ ipſi de hoc mundo
ad ſuum caput dilectione tranſirent. quid eſt
enim In finem. niſi in chriſtum? Finis enim
legis chriſtus ad iuſticiam omni credenti: fi/
nis perficiens non interficiens. Video autẽ
poſſe iſta verba quodam humano modo eti/
am ſic accipi tanqꝫ vſqꝫ ad mortem chriſtus
dilexerit ſuos. Sed abſit vt dilectionem mor
te finierit: qui non eſt morte finitus niſi forte
ſit ita intelligendum: Vſqꝫ ad mortem dile/
xit eos. i. vſqꝫ ad mortem illum dilectio ipſa
perduxit. Sequitur: Et cena facta. i. iam per
acta: ⁊ ad conuiuantium menſam vſumqꝫ ꝑ/
ducta. Non. n. ita debemus intelligere cenã
factam: veluti iam conſumptam atqꝫ tranſa/
ctam: adhuc. n. cenabatur cum ſurrexit ⁊ pe/
des lauit diſcipulis: naz poſtea recubuit ⁊ bu
cellam traditori dedit. qꝫ autem ait: Cum iam
diabolus miſiſſet in cor vt traderet euz iudas
ſimonis ſcariothis: miſſio iſta ſpiritualis ſug
geſtio eſt: ⁊ non fit per aurem: ſed per cogita
tionem: diabolice. n. ſuggeſtiones immittun
tur: ⁊ humanis cogitationibus immiſcentur.

Factuz ergo iam fuerat in corde iude per im
miſſionem diabolicaz: vt traderet diſcipulus
magiſtrum. CHRY. Hoc autez quaſi ſtu
pens interſeruit euangeliſta: qm̃ eum qui iaz
prodere ſtatuerat dominus lauit: oſtendit eti/
am proditoris multam nequitiam: qm̃ neqꝫ
ſalus cum communicatio detinuit: quod maxi/
me conſueuit nequiam detinere. AVGV.
Locuturus autez euangeliſta de tanta domi
ni humilitate prius eius celſitudinem voluit
commendare: ad qđ pertinet quod dicit: Sci
ens quia omnia dedit ei pater in manus: er/
go ⁊ ipſum traditorez. GREGO. vi. mo
rali. Sciebat enim qꝫ in manu ſua ipſos etiã
perſecutores acceperat: vt ipſe in ſe ad vſum
pietatis intorqueret: quicquid eorum contra
ſe malicia pmiſſa ſeuiret. ORIGE. Om
nia eni tradidit ei pater in manus: hoc eſt in
opere eius ⁊ poteſtate. Pater. n. meus vſqꝫ
huc inquit operatur ⁊ ego operor. vel omnia
tradidit ei pater in manus: cuncta capientes:
vt quelibet ei famulentur. CHRY. Tra/
ditionem enim hic ſalutem fideliũ vocat. Cũ
autez audieris traditionem nihil humanuz ſu
ſpiceris: eum enim qui ad patrez oſtendit ho
norem ⁊ concordiaz. Sicut enim pater ei tra/
didit: ita ipſe patri: vnde paulus: Cum tra/
diderit iquit regnũ deo ⁊ patri. AVGV.
Sciens etiaz quia a deo exiuit: ⁊ ad deum va
dit: nec deum cum inde exiret: nec nos deſe/
rens cuz rediret. THEOPHI. Quia er
go pater omnia ei commiſit in manus. i. ſalu
tem ei commiſit fidelium: decens reputabat
quecunqꝫ ſpectant ad ſalutez illis oſtendere.
Sciens etiam qꝫ a deo exiuit ⁊ ad deum va/
dit: nullatenus eius gloria minui poterat dũ
pedes diſcipulorum ablueret: neqꝫ. n. glori/
am vſurpauit qui enim dignitatem vſurpãt:
minime condeſcendunt ne diſſipent quod in
congrue ſibi diripuerunt. AVGV. Cum
ergo illi pater omnia dediſſet in manus: ille
diſcipulorum non manus ſed pedes lauit: vt
cum ſe ſciret a deo exiſſe ⁊ pergere ad deum:
nõ dei domini: ſed homini ſerui impleuit of
ficium. CHRY. Hoc autem dignũ erat:
eo qꝫ a deo exiuit: ⁊ ad deum vadit: vt vniuer
ſum conculcaret tumorẽ. vñ ſequit. Surgit a
cena ⁊ ponit veſtimenta ſua: ⁊ cum accepiſſet
linteũ pcinxit ſe: deide miſit aquã in pel. ⁊ ce.
la. pe. diſ. ⁊ exter. lin. quo erat pcin. Vide q/